

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı

**SİNOP SEYYİD BİLAL TÜRBEŞİ HAZİRESİNDEKİ
MEZAR TAŞLARI**

Hazırlayan
Fatma TÜRKER

Danışman
Yrd. Doç.Dr. Recep GÜN

Yüksek Lisans Tezi

Samsun, 2011

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı

**SİNOP SEYYİD BİLAL TÜRBEİ HAZİRESİNDEKİ
MEZAR TAŞLARI**

Hazırlayan
Fatma TÜRKER

Danışman
Yrd. Doç.Dr. Recep GÜN

Yüksek Lisans Tezi

Samsun, 2011

KABUL VE ONAY

Fatma TÜRKER tarafından hazırlanan Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresindeki Mezar Taşları başlıklı bu çalışma, 28.09.2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliğiyle başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan:_____

ye:_____

ye:_____

Yukarıdaki imzaların adı geçen ğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

__ / __ / __

İmza

Prof.Dr. Mahmut AYDIN

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezi çalışmasında, proje aşamasından sonuçlanmasına kadar ki süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet ettiğimi, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlâk ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu taahhüt ederim.

__ / __ / __

İmza

Fatma TÜRKER

TÜRKÇE ÖZET

Öğrencinin Adı-Soyadı	Fatma TÜRKER
Anabilim Dalı	İslam Tarihi Ve Sanatları Anabilim Dalı
Danışmanın Adı	Yrd. Doç. Dr. Recep GÜN
Tezin Adı	Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresindeki Mezar Taşları

ÖZET

“Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresindeki Mezar Taşları” adlı bu çalışmamızda toplam mezar taşı sayısı 170 dir. Başucu şahidelerinin toplam sayısı 108 dir. Ayakucu şahidelerinin toplam sayısı 62 dir. Tespit edilebilen 63 erkek mezar taşı kitabesi, 41 kadın mezar taşı kitabesi vardır. Cinsiyet kimliği tespit edilemeyen 5 mezar taşı kitabesi bulunmaktadır. En erken tarihli mezar taşı 808h./1406m. tarihlidir. En geç tarihli mezar taşı 1346h./1928m tarihlidir. Mezar tipleri; Şahideli Toprak Mezar, Şahideli Çerçevesi Mezar, Şahideli Üzeri Açık Sanduka, Şahideli Üzeri Kapalı Sanduka, Şahideli Sanduka, Şahideli Kapak Taşlı Mezar, Tek Kaideli Mezar, Çift Kaideli Mezar olmak üzere 8 başlıkta incelenmiştir. Mezar taşı tipleri; Kadın Mezar Taşları ve Erkek Mezar Taşları olmak üzere iki grupta incelenmiştir. Başlık tipleri incelenirken Erkek Başlık Tipleri ve Kadın Başlık Tipleri olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Mezar taşlarında üç farklı malzeme tespit edilmiştir. 159 mezar taşının malzemesi mermer, 3 mezar taşının malzemesi kalker, 8 mezar taşının malzemesi taştır. Mezar taşı kitabelerinde yazı türü olarak sülüs ve ta’lik kullanılmıştır. Mezar taşlarında görülen süslemeler bitkisel, nesnel, geometrik, yazı ve simgeseldir.

Anahtar Sözcükler

Sinop, Seyyid Bilâl Türbesi Haziresi, Mezar Taşı, Sülüs, Ta’lik

İNGİLİZCE ÖZET

Student's Name and Surname	Fatma TÜRKER
Department's Name	Department of Islamic History and Arts
Name of the Supervisor	Assistant Professor Recep GÜN
Name of the Thesis	Gravestones in The Cemetery of Seyyid Bilal Tomb

ABSTRACT

There are totally 170 gravestones in this thesis that called “The Gravestones of Sinop Seyyid Bilal Cemetery”. 108 of them are headstones and 62 of them the others. 63 gravestones for men and the 41 for women. 5 graves’ identity is not clear. The earliest gravestone dated to 1406 and, the latest one is 1928.

The forms of gravestones examined under two headlines: headstones and footstones. There are 20 forms for headstones and 17 forms for footstones. There are eight grave forms in this cemetery: grave with headstone, grave with headstone and framed, open sarcophagus with headstone, closed sarcophagus with headstone, sarcophagus with headstone, with headstone and covered with Stone, grave with one base, grave with two base. Head forms divided into two groups: Man and Woman. The main material of most of the gravestones is Marble (159). Only 3 headstones’ material is limestone, and 8 headstones are made of different types of stone. Thuluth and Taliq are style of calligraphy that applied on gravestones. Someone can see the floral, geometric, calligraphical, symbolic ornamentation on the gravestones.

KEY WORDS

Sinop, The Cemetery of Seyyid Bilal Tomb, Gravestone, Thuluth, Taliq

ÖNSÖZ

Dünyadan ayrılırken geride kalan küçük hikâyelerdir, mezar taşları. Kişinin söylemek istediği son sözüdür, kitabeleri. Nakışlı, ibretli, atıflı... Susarak giden pek görülmez. Muhakkak söylenecek bir söz olur, giderken. Hele ki bir daha dönülmeyecekse..! Mezar mimarisi sanat tarihi içindeki ehemmiyetini koruyacaktır. Yalnız günümüzün mezar taşları bu konuda bizleri endişeye düşürecek kadar sanatsal özelliklerinden yoksundur. Lâl olmuş taşların seyri, görsellikten uzak artık vazife bilinciyle kullanım görmektedir.

Sanat Tarihi bölümleri ve İlahiyat Fakülteleri Türk İslam Sanatları bölümlerinde, gerek mezar yapıları, gerek mezar taşları alanında son yıllarda çok sayıda tez çalışması yapılmıştır. Bizim çalışmamız da bu alanda mütevazı bir katkı olarak düşünülebilir. Bu anlamda, Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresi'ndeki Mezar Taşları adlı tez konusu ile geniş anlamda Türkiye'deki mezar konulu sanat tarihi, dar anlamda ise Sinop'un kültür tarihine bir katkıda bulunmak arzusu ile yola çıktık.

Gerçekleştirdiğim bu tez çalışması esnasında fikirlerinden istifade ettiğim İlahiyat Fakültesi Türk İslam Sanatları Tarihi Anabilim Dalındaki hocalarımdan başta uzun süre bölüm başkanlığı görevini yürüten Prof. Dr. Yılmaz Can Bey'e, özellikle kitabelerin okunuşları ve tezin tertibi konusunda yardımcı olan Tez Danışmanım Yrd. Doç.Dr. Recep Gün Bey'e ve yine yardımlarından dolayı Yrd. Doç. Dr. Eyüp Nefes Bey'e teşekkür etmekten mutluluk duyarım. Mezar mimarisi konusunda beni yetiştiren ve destekleyen Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Sanat Tarihi Bölümü hocalarıma teşekkür etmek benim için bir görevdir.

Tarihçi Osmanlı Arşiv Uzmanı Ekrem Sırma Bey, Osmanlıca kitabelerin okunması konusunda yardımcı olmuştur. Sinop'ta konaklama konusunda yardımcı olan, ayrıca zamanını ayırıp benimle birlikte arazi çalışmasına katılan sabırlı arkadaşım Hatice Başar'a teşekkürü bir borç bilirim. Hazirede öncelikle yapılan, bahçe temizliğinde bana yardımcı olan emekli polis memuru Zeki Tunç Bey'e, amcam Mehmet Türker'e ve

kızları Banu Türker'e, emeklerinden dolayı minnettar olduğumu belirtirim. Sonrasında Sinop Belediyesi Temizlik İşleri, Sinop'a her gidişimizde hazirenin temiz olmasını sağlayıp, işimizi kolay kılmışlardır.

Çalışma boyunca maddi ve manevi desteğiyle yanımda olan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Fatma TÜRKER
Samsun-2011

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	..III
TEZ ETİK SAYFASI	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT	VI
ÖNSÖZ.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
ÇİZİM LİSTESİ.....	XI
FOTOĞRAF LİSTESİ.....	XVII
KISALTMALAR.....	XXII
GİRİŞ.....	1
I. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	2
A. İSLAM ÖNCESİ TÜRKLERDE MEZAR TAŞI GELENEĞİ.....	4
B. İSLAM SONRASI TÜRKLERDE MEZAR TAŞI GELENEĞİ.....	6
C. SEYYİD İBRAHİM BİLAL'IN MANEVİ KİŞİLİĞİ VE HAZİRE İÇİN ÖNEMİ.....	8
II. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	9
III. ARAŞTIRMA KONUSU İLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	12
IV. SİNOP İLİNİN COĞRAFİ KONUMU VE TARİHÇESİ.....	14
A. COĞRAFİ KONUMU.....	14
B. TARİHÇESİ.....	14
BİRİNCİ BÖLÜM	
KATALOG.....	19
İKİNCİ BÖLÜM	
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	264
I. MEZAR TİPLERİ.....	264
A. ŞAHİDELİ TOPRAK MEZAR.....	264
B. ŞAHİDELİ ÇERÇEVELİ MEZAR.....	264
C. ŞAHİDELİ ÜZERİ AÇIK SANDUKA.....	265
D. ŞAHİDELİ ÜZERİ KAPALI SANDUKA.....	265
E. ŞAHİDELİ SANDUKA.....	265

F. ŞAHİDELİ KAPAK TAŞLI MEZAR.....	265
G. TEK KAİDELİ MEZAR.....	266
H. ÇİFT KAİDELİ MEZAR.....	266
II. MEZAR TAŞI TİPLERİ.....	266
A. ERKEK MEZAR TAŞLARI.....	266
1. Başucu Şahideleri.....	266
a. Başlıklı Dikdörtgen Kesitli ve Düşey Dikdörtgen Gövdeli.....	267
b. Başlıklı Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli...	267
c. Silindirik Gövdeli.....	267
d. Başlıklı Kareye Yakın Dikdörtgen Kesitli ve Düşey Dikdörtgen Gövdeli.....	267
e. Başlıklı Dilimli Kemerli ve Düşey Dikdörtgen Gövdeli.....	267
f. Çokgen Gövdeli.....	267
2. Ayakucu Şahideleri.....	268
a. Sivri Kemer Alınlıklı Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli.....	268
b. Silindirik Gövdeli.....	268
c. Üçgen Tepelikli Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli.....	268
d. Bitkisel Tepelikli Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli.....	268
e. Çokgen Gövdeli.....	269
f. Şalı Güneş Motifi Tepelikli Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli.....	269
B. KADIN MEZAR TAŞLARI.....	269
1. Başucu Şahideleri.....	269
a. Bitkisel Tepelikli Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli.....	269
b. Şalı Güneş Motifi Tepelikli Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli.....	270

c. Sivri Kemer Alınlıklı Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli.....	270
d. Üçgen Alınlıklı Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli.....	270
e. Silindirik Gövdeli.....	270
f. Yuvarlak Kemer Alınlıklı Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Genişleyen Gövdeli.....	270
g. Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli.....	270
2. Ayakucu Şahideleri.....	270
a. Sivri Kemer Alınlıklı Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli	271
b. Bitkisel Tepelikli Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli.....	271
c. Silindirik Gövdeli.....	271
d. Üçgen Alınlıklı Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli.....	271
e. Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli Ham Taş.....	271
III. BAŞLIK TİPLERİ.....	271
A.ERKEK BAŞLIK TİPLERİ.....	272
1. Sarık Tipi Başlıklar.....	272
a. Çubuklu Başlıklı Kısa Sarıklı Kavuk.....	273
b. Baklava Dilimli Başlıklı Kısa Sarıklı Kavuk.....	273
c. Çapraz Eğimde Dilimli Sarıklı Kavuk.....	273
2. Fes Tipi Başlıklar.....	274
a. Mecidiye Kalıplı Fesler.....	274
b. Aziziye Kalıplı Fesler.....	274
c. Hamidiye Kalıplı Fesler.....	274
d. Sarıklı Fesler.....	275
3. Silindirik Gövdeli Başlık Tipi.....	275
5. Bombeli Topuz.....	275

6. Yuvarlak Kemer Alınlıklı Tepelik.....	275
B. KADIN BAŞLIK TİPLERİ.....	276
1. Barok Buket Tepelik.....	276
2. Barok Tepelik.....	276
3. Şualı Güneş Motifli Tepelik.....	276
4. Dilimli Üçgen Biçiminde Tepelik.....	276
5. Hotoz Biçimli Tepelik.....	277
6. Sivri Kemer Alınlıklı Tepelik.....	277
7. Yuvarlak Kemer Alınlıklı Tepelik	277
8. Üçgen Alınlıklı Tepelik.....	277
9. Dikdörtgen Biçiminde Tepelik.....	277
10. Silindirik Gövdeli Tepelik.....	277
IV. SÜSLEMEDE KULLANILAN MOTİFLER VE KOMPOZİSYON	
ÖZELLİKLERİ.....	278
A. SÜSLEMEDE KULLANILAN MOTİFLER.....	278
B. KOMPOZİSYON ÖZELLİKLERİ.....	278
V. MALZEME VE İŞLENİŞ.....	279
VI. YAZI.....	280
A. YAZILARIN BİÇİMSEL ÖZELLİKLERİ.....	280
B. YAZILARIN MUHTEVASI.....	281
EKLER.....	286
EK- 1: ÇİZİMLER.....	286
EK- 2: FOTOĞRAFLAR.....	
BİBLİYOGRAFYA.....	

ÇİZİM LİSTESİ

Çizim a: Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi Planı

Çizim b: Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi Planı (Radar yoluna giden yolun yanı hazirenin kuzeybatısı)

Çizim 1b: 1 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön yüzü

Çizim 1a: 1 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü

- Çizim 2b: 2 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 3b: 3 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön yüzü
- Çizim 4b: 4 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 5b: 5 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 5a: 5 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön yüzü
- Çizim 6b: 6 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön yüzü
- Çizim 7b: 7 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 7a: 7 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 8b: 8 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 9b: 9 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön yüzü
- Çizim 10b: 10 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön yüzü
- Çizim 11b: 11 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 11a: 11 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 12b: 12 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 12a: 12 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 13b: 13 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 13a: 13 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 14b: 14 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön yüzü
- Çizim 15b: 15 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 16b: 16 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 17b: 17 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 18b: 18 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön yüzü
- Çizim 19b: 19 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 20b: 20 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 21b: 21 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön yüzü
- Çizim 22b: 22 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 22a: 22 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 23b: 23 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön yüzü
- Çizim 23a: 23 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 24b: 24 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 24a: 24 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 25b: 25 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü

- Çizim 25a: 25 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 26b: 26 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 27b: 27 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 28b: 28 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 28a: 28 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön yüzü
 Çizim 29b: 29 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 29a: 29 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 30b: 30 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 30a: 30 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 31b: 31 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 32b: 32 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 33b: 33 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 33a: 33 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 34b: 34 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 34a: 34 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 35b: 35 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 35a: 35 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 36b: 36 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 36a: 36 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 37b: 37 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 37a: 37 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 38b: 38 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 38a: 38 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 39b: 39 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 39a: 39 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 40b: 40 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön yüzü
 Çizim 40a: 40 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön yüzü
 Çizim 41b: 41 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 41a: 41 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 42b: 42 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön yüzü
 Çizim 43b: 43 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 44b: 44 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü

- Çizim 44a: 44 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 45b: 45 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 46b: 46 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 47b: 47 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 47a: 47 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 48b: 48 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 48a: 48 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 49b: 49 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 50b: 50 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 50a: 50 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 51b: 51 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 52b: 52 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 53b: 53 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 54b: 54 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 54a: 54 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 55b: 55 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 55a: 55 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 56b: 56 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 57b: 57 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 58b: 58 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 59b: 59 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 60b: 60 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 61b: 61 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 61a: 61 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 62b: 62 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 62a: 62 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 63b: 63 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 63a: 63 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 64b: 64 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 65b: 65 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 65a: 65 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
- Çizim 66b: 66 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü

- Çizim 66a: 66 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 67b: 67 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 68b: 68 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 68a: 68 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 69b: 69 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 69a: 69 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 70b: 70 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 70a: 70 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 71b: 71 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 71a: 71 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 72b: 72 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 72a: 72 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 73b: 73 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 73a: 73 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 74b: 74 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 74a: 74 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 75b: 75 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 75a: 75 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 76b: 76 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 76a: 76 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön yüzü
 Çizim 77b: 77 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 77a: 77 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 78b: 78 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 78a: 78 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 79b: 79 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 79a: 79 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 80b: 80 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 80a: 80 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 81b: 81 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 82b: 82 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 82a: 82 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 83b: 83 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü

- Çizim 83a: 83 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 84b: 84 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 84a: 84 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 85b: 85 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 86b: 86 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 86a: 86 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 87b: 87 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 87a: 87 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 88b: 88 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 88a: 88 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 89b: 89 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 89a: 89 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 90b: 90 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 90a: 90 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 91b: 91 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 92b: 92 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 92a: 92 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 93b: 93 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 94b: 94 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 94a: 94 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 95b: 95 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 95a: 95 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 96b: 96 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 96a: 96 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 97b: 97 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 98b: 98 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 98a: 98 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 99b: 99 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 100b: 100 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Arka Yüzü
 Çizim 101b: 101 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 102b: 102 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
 Çizim 102a: 102 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü

- Çizim 103b: 103 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön yüzü**
Çizim 104b: 104 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
Çizim 105b: 105 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
Çizim 105a: 105 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü
Çizim 106b: 106 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
Çizim 107b: 107 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
Çizim 108b: 108 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
Çizim 109b: 109 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Ön Yüzü
Çizim 109a: 109 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Ön Yüzü

FOTOĞRAF LİSTESİ

- Fotoğraf a: Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresi Genel Görünüm**
Fotoğraf b: Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresi Genel Görünüm
Fotoğraf 1b: 1 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü
Fotoğraf 2b: 2 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü
Fotoğraf 3b: 3 Nolu Mezar, Genel Görünüm
Fotoğraf 4b: 4 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 5b: 5 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 5a: 5 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 6b: 6 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 7b: 7 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 8b: 8 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 9b: 9 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 10b: 10 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 11b: 11 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 12b-a: 12 Nolu Mezar, Genel Görünüm

Fotoğraf 13b: 13 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 14b: 14 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 15b: 15 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 16b: 16 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 17b: 17 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 18b: 18 nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 19b: 19 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 20b: 20 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 21b: 21 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 22b: 22 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 23b: 23 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 24b-a: 24 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 25b-a: 25 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 26b: 26 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 27b: 27 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 28b-a: 28 Nolu Mezar, Genel Görünüm

Fotoğraf 29b-a: 29 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 30b: 30 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 31b: 31 Nolu Mezar, Genel Görünüm

Fotoğraf 32b: 32 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 33b-a: 33 Nolu Mezar, Genel Görünüm

Fotoğraf 34b-a: 34 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 35b-a: 35 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 36b-a: 36 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 37b-a: 37 Nolu Mezar, Genel Görünüm

Fotoğraf 38b-a: 38 Nolu Mezar, Genel Görünüm

Fotoğraf 39b-a: 39 Nolu Mezar, Genel Görünüm

Fotoğraf 40b-a: 40 Nolu Mezar, Genel Görünüm

Fotoğraf 41b-a: 41 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 42b: 42 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 43b: 43 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 44b: 44 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 44a: 44 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 45b: 45 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 46b: 46 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 47b-a: 47 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 48b: 48 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 48a: 48 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 49b: 49 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 50b: 50 Nolu, Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 50a: 50 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 51b: 51 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 52b: 52 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 53b: 53 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 54b-a: 54 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 55b: 55 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 56b: 56 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 57b: 57 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 58b: 58 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 59b: 59 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 60b: 60 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 61b: 61 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 62b-a: 62 Nolu Mezar, Genel Görünüm

Fotoğraf 63b-a: 63 Nolu Mezar, Genel Görünüm

Fotoğraf 64b: 64 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 65b: 65 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 65a: 65 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 66b: 66 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 67b: 67 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 68b: 68 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 68a: 68 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 69b-a: 69 Nolu Mezar, Genel Görünüm

Fotoğraf 70b: 70 Nolu Mezar, Genel Görünüm

Fotoğraf 70a: 70 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 71b: 71 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 71a: 71 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 72b: 72 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 72a: 72 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 73b: 73 nolu Mezar, Genel Görünüm

Fotoğraf 73a: 73 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 74b: 74 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 74a: 74 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 75b: 75 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 75a: 75 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 76b: 76 Nolu Mezar, Genel Görünüm

Fotoğraf 76a: 76 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 77b: 77 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 77a: 77 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 78b: 78 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 78a: 78 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 79b: 79 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 79a: 79 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 80b: 80 Nolu Mezar, Genel Görünüm

Fotoğraf 81b: 81 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 82b: 82 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 83b: 83 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 84b: 84 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 84a: 84 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 85b: 85 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 86b: 86 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 86a: 86 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 87b: 87 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 87a: 87 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 88b: 88 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 89b: 89 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 89a: 89 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 90b: 90 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 90a: 90 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 91b: 91 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 92b: 92 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 92a: 92 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 93b: 93 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 94b: 94 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 94a: 94 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 95b: 95 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 95a: 95 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 96b: 96 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 96a: 96 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 97b: 97 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 98b: 98 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 98a: 98 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 99b: 99 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 100b: 100 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 101b: 101 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 102b: 102 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 102a: 102 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 103b: 103 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 104b: 104 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 105b: 105 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 105a: 105 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 106b: 106 nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 107b: 107 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 108b: 108 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 109b: 109 Nolu Mezar, Başucu Şahidesinin Görünümü

Fotoğraf 109a: 109 Nolu Mezar, Ayakucu Şahidesinin Görünümü

KISALTMALAR

a.e.

Alt en

a.g.e.

Adı geçen eser

a.g.m.

Adı geçen madde

b.

Boy

b.çy.

Boyun çevresi

b.y.	Boyun yüksekliği
.	apı
v.	evresi
e.	Eni
e.k.	Et kalınlığı
H.	Hicri
k.	Kalınlık
Kat. No.	Katalog No
M.	Miladi
M.Ö.	Milattan Önce
M.S.	Milattan Sonra
No.	Numara
R.	Rumi
ss.	Sayfa sayısı
u.	Uzunluk
ü.e.	Üst en
y.	Yükseklik
y.y.	Yüzyıl

GİRİŞ

Ölüm bir gerçektir. “Nerede, nasıl, kaç yaşında” olursa olsun ölüm herkes için mukadder bir akıbetir. Ölümün yüzü soğuktur. Fakat ne gam! Bizim medeniyetimiz mezarlıkları “cennet bahçelerinden bir bahçe” yapmaya gayret ederek, onu sevimli hale getirmeye çalışmıştır.¹ Müslüman mezarlıkları, ölümü bir son, bir yok oluş nazarıyla değil; sabır ve tevekkül ile karşılar. Ruhani ve mistik bir yanı vardır, ölümün. Ölüm, en anlamlı dirilişini tasavvufta bulmuştur. Mutasavvıflar hanesinden ölüme bir bakış ile ölümün dile düşüp şiirle çözülüşünü tasavvuf edebiyatıyla aksettirelim.

Hz. Mevlâna (1207-1273): “Canı Sen aldıktan sonra ölmek şekere benzer. Seninle olduktan sonra ölüm, tatlı candan da tatlıdır.” Hüseyin b. Mansur el-Hallâc (309-922) şöyle seslenir: “Beni öldürünüz dostlarım, benim hayatım ölümümdeydir. Benim ölümüm yaşamaktır, hayatım ölmektir.” Yunus Emre (1238-1320): “Ölümden ne korkarsın korkma ebedi varsın, Çünkü işe yararsın bu söz fâsid dâvadır.” “Ko ölmek endişesin âşık ölmez bâkîdir. Ölmek senin nen ola çün canın ilâhîdir.”²

Türk Mezarlığı, dağınık kabirlerin serpiştirildiği tabii bir bahçe, ulu ağaçların gölgelediği bir koruluktur. Bir zamanlar şehrin içinde yer yer yeşillik kümeleri yaratan hazireler de, yalnız hayat ile ölüm arasındaki mesafenin kısalığını, zaten ruh ve inanç bakımından mütevekkil olan eski Türklerin bu görüşlerini vurgulamakla kalmıyor, aynı zamanda Türk şehirciliğinin önemli bir unsuru olarak da yerleşim yeri dokusunda büyük bir rol oynuyorlardı.³

¹ Mehmet Demirci, “Ölümdeki Hayat (Tasavvuf Düşüncesinde Ölüm)”, **Tasavvuf İlmî Ve Akademik Araştırma Dergisi**, sayı: 4, Ankara, 2000, ss. 9.

² Demirci, **a.g.e.**, ss. 12, 13.

³ Semavi Eyice, “Mezarlıklar ve Hazireler”, **İslam Dünyasında Mezarlıklar ve Defin Gelenekleri-Cimetieres Et Traditions Funeraires Dans Le Monde Islamique** (28-30 Eylül 1991/İstanbul), c. I, Ankara, 1996, ss. 131.

Mezar şehri, kabristan, hazire, sanata bir şeyler ithaf ettikçe; sanatın konusu olmaya devam edecektir.

I. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

“Cami, medrese vs. gibi bir kamusal Osmanlı yapısının bahçesinde yer alan, duvar ya da parmaklıkla çevrili küçük mezarlığa hazire adı verilir.”⁴ Tezimizin genel başlığında ifade edilen “Hazire” sözcüğünün mezarlık kavramına eş olmadığını söylemek mümkündür. Hazireyi daha özel kılan tanıtımda belirtildiği gibi cami, medrese, türbe, külliye vs. gibi kamusal yapıların bünyesinde yer almasıdır. Konumuzu oluşturan söz konusu mezar taşları, Cezayirli Ali Paşa Camisi ve Seyyid Bilal Türbesi’nin bahçesinde yer aldığı için hazire olarak nitelendirilmiştir. Ada mahallesinde bulunan hazireyi radar yoluna giden yol ikiye ayırmaktadır. Buna göre Seyyid Bilal Türbesi Haziresindeki mezar taşları Cezayirli Ali Paşa Camisi eksen alındığında; 62 güney, 27 güneybatı, 8 doğu, 5 kuzeybatı, 1 kuzey cihetinde geriye kalan 6 mezar taşı ise radar yoluna giden yolun yanı, hazirenin kuzeybatısında yer almaktadır.

Mezarlar, vefat eden insanların târihî bir vâkıâ olarak varlıklarının kanıtı niteliğindedir. Herşeyden önce, onların mezarları ve mezarları ile ilgili diğer malzeme, belge ve vesikalar araştırmacıları çok yakından ilgilendirir.⁵

⁴M. Sözen-U. Tanyeli, “Hazire”, **Sanat Kavram ve Terimler Sözlüğü**, İstanbul,1996, ss. 102.

⁵ Mehmet Şeker, “Türk Mezar Bilimi Bir Disiplin Olarak Kurulmalı”, **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, AKSM İstanbul, 18-20 Aralık 1998, ss. 26.

Mezar taşları, mimarileri, değişik hat örnekleri, geleneksel süsleme çeşitleri ile mimarlık ve sanat tarihinin; içerdiği ikonografik anlamlarıyla da din ve mezhepler tarihinin konusu olmuştur.⁶ Ayrıca toplumu oluşturan insanların mensubu bulundukları kültür çevrelerinin sembolleri de bu taşlarda ait olduğu kişinin kimliğini netleştiren öğeler şeklinde yerini alırlar.⁷

İlk Müslümanlarda iki tür mezar geleneği vardır. Bunlardan birine “lahd” diğetine “şakk” ya da “darîh” denilmektedir. Her iki durumda da ceset toprağa verilmektedir. İslam hukukçuları Hz. Muhammed’in hadislerini göz önünde bulundurarak mezarın üzerine bina yapılmasını, yazılı taş konulmasını ve hatta kabrin kireçle sıvanmasını dahi doğru bulmamışlar yasak fiiller arasında değerlendirmişlerdir. Yalnızca kabrin başucu ve ayakucu tarafına nakışsız, yazısız taş ya da tahta parçası dikilmesine izin vermişlerdir. Daha sonraları söz konusu hadislere biraz daha hoşgörüyle yaklaşıldığı ve yasağın biraz yumuşatıldığı anlaşılmaktadır. Bu tavrın dini endişelerden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.⁸

Türk kültür coğrafyasında önce Göktürk balbalları şeklinde ortaya çıkan, Anadolu’da Selçuklu ve Beylikler döneminde, gerek içerik gerekse form açısından zenginleşen mezar taşları, 15. yy’da Osmanlı etkisiyle klasik çizgilerini kazanmaya başlamıştır.⁹

Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresi’nde 17. ,18. ,19. ,20. yy.’a ait mezar taşları vardır. En erken tarihli mezar taşı 808h./1406m. tarihlerine aittir. En geç tarihli olanı ise

⁶Beyhan Karamağaralı, “Kültür Tarihimiz Bakımından Mezar Taşlarının Önemi ve İkonografisi”, **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, AKSM İstanbul, 18-20 Aralık 1998, ss. 34.

⁷Ekrem Işın, “Mezar Taşları”, **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, c.5, Kültür Bakanlığı/Tarih Vakfı, İstanbul: 1994, ss. 438.

⁸Yılmaz Can, “İslamın İlk Yıllarında Mezar Mezarlıklar Ve İslâm Şehri”, **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, AKSM İstanbul, 18-20 Aralık 1998, ss. 453.

⁹Işın, **a.g.e.**, ss. 438.

1346h./ 1928m. tarihlidir. 219 adet mezar taşı incelenmiştir. İncelenen mezar taşları 109 adet katalog numarasıyla sınıflandırılmıştır. Katalogda 98 adet kabir tespit edilmiştir. Yine kataloğa dâhil olan 11 adet mezar taşı ise “insitü değil” olarak nitelendirilmiştir.

Türk mezar taşları milli kültürümüzün nesiller boyunca devam eden belgeleridir. Onlar halkın sanat zevkinin yansımalarıdır. Diğer bütün sanat dallarına kıyasla örf ve adetlerimizi bize daha fazla yansıtırlar.¹⁰

Mezar açma ve mezarlar üzerine taş dikmenin yazıdan önceki devirlere kadar uzanan çok eski bir gelenek olduğu görülmektedir. İnsanlar ölümlerini yakmışlar, yüksek kayaların tepelerinde bırakarak yırtıcı kuşlara parçalatmışlar, ağaçlar üzerine odalar yaparak dallar arasına asmışlar, torba içerisine koyarak derin kuyulara sarkıtmışlar ve toprağa gömmüşlerdir. Tamamen insanların inançlarıyla bağıntılı olan bu uygulamaların en yaygını, bugünde geçerliliğini koruyan toprağa gömme ilkesidir. Ölünün toprağa gömüldüğü, değişik biçimleri olan bu yerlere mezar, mezarlar üzerine konulan, orada yatan yerini, ölüm tarihini, kimliğini, önemini, başarılarını anlatan yazıların kazıldığı taşlara mezar taşı denir.¹¹

A. İSLAM ÖNCESİ TÜRKLERDE MEZAR TAŞI GELENEĞİ

Şamanizm, Maniheizm ve Budizm dinlerine inanan Türkler, bu dinlere dayalı ölüm ile ilgili düşünce ve inançları mezar geleneklerine yansıtmışlardır. Eski Türklerde “tenâsüh-ruh göçü” inancını ilkel bir şekilde de olsa görmekteyiz. Göçebe şaman Türklerde ölümden sonra ruhun kuş gibi uçup, geldiği yere gittiğine inanılırdı. Orhun

¹⁰Beyhan Karamağaralı, “Kültür Tarihimiz Bakımından Mezar Taşlarının Önemi ve İkonografisi”, **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, AKSM İstanbul, 18-20 Aralık 1998, ss. 33.

¹¹Mehmet Haseki, “Plastik Açısından Türk Mezar Taşları”, (Yeterlilik Tezi, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, Yüksek Heykel Bölümü Esas Atölyeler Kürsüsü), İstanbul, 1977, ss. 5.

Yazıtlarından anlaşıldığına göre, insan ruhu öldükten sonra kuş veya böcek şekline girmekte ve “ölen hakkında” uçtu” denilmektedir. Yine Orhun Yazıtlarına dayanarak “ölümle, uçmakla” özdeşleştirilen kergek-bolmak deyiminin izahını: O.N. Tuna, bunun bıldırcın türünden bir kuşa işaret etmekte olduğunu ve bu ismin etimolojisinin, “Kanatlarını yelken gibi havaya gerici” anlamına geldiğini belirtmektedir. Batı Türklerinde İslamiyetin kabulünden sonra dahi “öldü” yerine “Şunkar boldu” yani “Şahin” oldu deyimi kullanılmaktadır. 15. yüzyılda yazılmış Şükrullah’ın Behçet Üttevârih’inde ölüm şöyle yorumlamıştır: “Sonunda ecel doğanı Orhan Beğ de pence vurup yüce uçmağa çekti.”¹² İslam öncesi Türk toplumlarının mezar mimarisi kurganlardır.¹³ Kurgan henüz devletleşmemiş Proto-Türklerde de görülmektedir. M.Ö. 2000’den daha erken tarihlere gidilmektedir. Mezarların taş parçalarıyla kapatılıp kuşatıldığını veya taş dairelerle kuşatılmış küçük mezarlarla çevrildiğini görmekteyiz. Mezar odalarındaki cesetlerin bazen kıvrılmış pozisyonda yatırıldığı, bazen de cesedin yakıldığı anlaşılmaktadır.¹⁴ Eski Türklerde ölen kişinin mezarı başına kendi heykelini “sin” ve öldürdüğü düşmanları simgeleyen kabaca yontulmuş taşları “balbalını” dikerlerdi. Bu mezar heykelleri VIII. yüzyıldan XIV. yüzyıla kadar devam etmiştir. VIII. yüzyılda Göktürklerle görülen ve Kültigin Külliyesi’nin (732) tören yolu üzerinde rastlanan sinlerin; yüzleri, yönleri göre duruşları, kuşanımları “kemer, çanta, mendil, toka, küpeler”, ellerinde tuttıkları “kuş, kadeh” gibi sembolik objeler, Türk kültür tarihinde birçok bilgiye kaynak olmuştur. Ayrıca Le Bazin, Göktürk Kağanlık merkezinde “Sin” yapmakta usta bir okulun geliştiğini kaydeder. Sinlerin bazılarında, sanatkârının adına da rastlanılmıştır.¹⁵ Devlet dini Budizm olan Uygurlar (745-840) Hoço ve çevresindeki kalıntılardan öğrenildiği üzere stupa adı verilen kubbe ile örtülü

¹²Alım Karamürsel, “Türklerde Mezar Geleneği”, **Türkler Ansiklopedisi**, Ankara, 2002, c.3, ss. 76.

¹³**Kurgan**: Orta-Asya mezar yapısıdır. Kütüklerden ahşap yıkma tekniğiyle yapılmış bir mezar odasını gizleyen bir toprak yığınının oluşur. İslamlık öncesi dönemde özellikle Orta Asya’nın kuzey kesiminde yapılmıştır. İçleri zengin mezar sunularıyla dolu olan bu yapılar, göçebe Orta Asya toplumlarının sanatları konusunda bilgi veren veriler sağlamaktadır. (M. Sözen-U. Tanyeli, **Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü**, ss. 142).

¹⁴Yaşar Çoruhlu, **Erken Devir Türk Sanatının ABC’si**, II. Baskı, İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 1998, ss. 33.

¹⁵Karamürsel, **a.g.m.**, ss. 78.

mezar anıtları yapıyorlardı. Stupalar daha sonraları kümbet mimarisinin ilk örneklerini temsil edeceklerdir.¹⁶

B. İSLAM SONRASI TÜRKLERDE MEZAR TAŞI GELENEĞİ

Türkler Karahanlılar döneminde (992-1211) yığınlar halinde İslamiyeti kabul etmişlerdir. X. yüzyıldan itibaren Müslümanlığın Türkler arasında güçlenmesiyle mezar anlayışı ve geleneği kısmen değişirken kişilerin ölümsüzleştirilmesi ve mezarlarını anıtlştırma düşüncesi silinmemiş; biçim değiştirerek devam etmiştir. İslami anlayışa ters düşse dahi, önceki gelenekleri kısmen devam etmekte, yeni mezarlar ortaya çıkmaktadır. Halk tipi olarak değerlendirilebilecek basit mezarlar bir yana bırakılırsa, ünlü büyük kişilerin mezarlarını simgeleştirme İslami-Türk Devletleri Karahanlı, Gazneli ve Büyük Selçuklular'da devam etmektedir. Bu devletlerde ilk defa Karahanlılardan itibaren türbe (kümbet) adı verilen birbirinden ilginç mezar anıtları yapılmıştır.¹⁷ Büyük Selçuklularda da zengin örneklerini bulduğumuz türbe (kümbet) mimarisi içerisinde ölü yapının bodrum katını oluşturan cenazelik kısmına gömülmekte, yapının üst katında ise sanduka cenazeliği sembolik olarak ifade etmektedir. Anıt mimarisinin dışında kalan mezar taşları; cami, medrese, türbe gibi yapıların çevresinde kalıcı yerini bulur.

13. yüzyılın ortalarında İlhanlıların egemenliğine giren ve varlığını bu şekilde sürdüren Anadolu Selçuklu devleti 14. yüzyılın başlarında (1308) ortadan kalktı. Bir süre Anadolu'nun bir bölümü, İlhanlı devletinin yıkılmasıyla, daha önce var olan ve Selçuklu kültürünün parçalarını oluşturan beylikler tamamen bağımsız hale geldiler. Bu süre içinde yine mezar taşı geleneği devam etti, yine zaman zaman yöresel özellikler göze çarptı. Özellikle Akkoyunlu ve Karakoyunlular Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde koyun, koç ve at şeklinde mezar taşları yaptılar. Üzerleri, ölü'nün yaşamı ve

¹⁶Gül Tunçel, **Batı Anadolu Bölgesinde Cami Tasvirli Mezar Taşları**, I. Baskı, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1989, ss. 6.

¹⁷Tunçel, **a.g.e.**, ss. 6.

toplumun inançlarıyla ilgili motiflerle değerlendirilmiş olan figüratif mezar taşlarına Anadolu'nun diğer yörelerinde de seyrek olarak rastlanmıştır. Beylikler dönemi, tüm Anadolu'da yaygınlık kazanmış Aydın, Manisa, Kütahya gibi bölgelerde örnekler bırakmıştır. Anadolu'daki mezar taşları arasında ufak tefek biçim ve motif farkları olmasına rağmen üslup birlikteliğinden söz edilir. Erken Osmanlı dönemi Bursa üslubunu izler. İnce, uzun sandukalar, sivri ya da yuvarlak kemerlerin bulunduğu şahidelerin yer aldığı mezar taşları, Orta Anadolu mezar taşlarından oldukça yüksektir. Figüratif elemanlara rastlanmaz. Çok temiz bir işçilikle yontulmuş hatayîler görülür. Osmanlı dönemi mezar taşlarının temelini kendinden önceki kültürler oluştursa da bu dönem genel karakter ve form olarak mezar taşları daha değişik bir biçim ve çehre ile karşımıza çıkarlar. En iyi ve yoğun örneklerine Bursa, İznik, Kırklareli, Gelibolu, Edirne ve İstanbul yörelerinde rastlanır.¹⁸ Erken devir Osmanlı mezar taşlarında Selçuklu ve Beylikler dönemi etkisi görülür. Asıl Osmanlı motifleri XVI. yüzyıl ortaları ile XVIII. yüzyılın ortaları arasında kendine özgü bir karaktere ulaşmıştır. Mimari üsluplara ve toplumsal yapıya paralel bir gelişim gösteren Osmanlı mezar taşları başlangıçta sade, öz ve nettir. Osmanlı'nın klasik devri taşları ağır başlı bir anlatım içerisindedir. Bunu çiçek motifleriyle süslü Lale devri mezar taşları izler. Barok devrin mezar taşları ise biçim görünüş ve motif yönünden daha hareketli ve kıvrımlıdır. Göz alıcı girinti ve çıkıntılar çoğunlukla kullanılmıştır. XVIII. yüzyılın ortalarından sonra Osmanlı mezar taşlarında Batı etkisi görülmeye başlar. Özellikle Osmanlı'nın kendine göre yorumladığı ampir ve rokoko üsluplarına uygun, batı kaynaklı çiçek ve yaprak motifleri simetrik ve asimetrik biçimde mezar taşları üzerinde görülür. XIX. yüzyılın başlarından itibaren ekonomik ve kültürel alandaki çöküntü sanat dallarını etkisi altına alırken mezar taşlarına da yansımıştır. Batı etkilerinin doğrudan sanata dâhil edilmesiyle ulusal değeri olmayan mezar taşları mezarlıklarda yerini almıştır. XX. yüzyılın başlarında olumlu bir kıpırdanma olmuşsa da bu kıpırdanış fazla yaygın ve sürekli olmamıştır.¹⁹

¹⁸Mehmet Haseki, "Plastik Açısından Türk Mezar Taşları", (Yeterlilik Tezi, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, Yüksek Heykel Bölümü Esas Atölyeler Kürsüsü) , İstanbul, 1977, ss. 8.

¹⁹Haseki, a.g.e., ss. 10.

C. SEYYİD İBRAHİM BİLAL'İN MÂNEVİ KİŞİLİĞİ VE HAZİRE İÇİN ÖNEMİ

Seyyid İbrahim Bilal Hazretleri; Peygamber Efendimiz'in (a.s.) torunu Hz. Hüseyin'in, altıncı göbekten torunudur. Türkiye'de bulunan Evliyalar içerisinde Peygamber Efendimiz'e (a.s.) akrabalık derecesi en yakın olan kişi olması yönüyle manevi önemi büyüktür. Seyyid İbrahim Bilal Hazretleri'nin, Türkiye'de üç yerde türbesi bulunmaktadır. Bunlardan ikisi makam türbesidir. Biri Siirt'te, bir diğeri Batman'da yer alır. Zâtının gömülü olduğu asıl türbesi Sinop-Merkez Ada mahallesinde yer almaktadır.²⁰

İslâm Tarihi; 675m. senesinde, Emevi Halifesi Ömer bin Abdülaziz zamanında İstanbul'un 5. kez kuşatılmasına şahit olmuştur. Halife Ömer bin Abdülaziz komutasıyla Horasan üzerinden yola çıkan Seyyid İbrahim Bilal Hazretleri, Orta Asya'yı dolaşarak birçok gönüllü asker toplar. Yola Karadeniz kıyısından devam ederken hava şartlarının bozulmasıyla askerler Sinop Limanı'na sığınır. Burada vergi verdikleri halde Bizans Tekfurlarının saldırısına uğrarlar. Aralarında başlayan mücadele, bir Bizans Tekfuru'nun Seyyid İbrahim Bilal Hazretleri'ni şehit etmesiyle son bulur. Bizans Tekfuru, Seyyid İbrahim Bilal Hazretleri'nin başını kılıç darbesiyle kesmiştir.²¹

Rivayete göre Seyyid İbrahim Bilal Hazretleri kesilen başını koltuğunun arasına alıp bugünkü hükümet konağının bulunduğu semtteki meydan kapısından, günümüzde türbesinin bulunduğu yere kadar gelmiş ve ruhunu teslim etmiştir. Bizans Tekfuru bu durum karşısında korkuya kapılmış, öldürdüğü kişinin sıradan bir insan olmadığını düşünmüş ve pişmanlığını dile getirmek için öldüğünde cesedinin bu yüksek zâtın

²⁰Türbedar Şeref Adalı ile mülakat, Sinop: 08.04.2010.

²¹H. Ş. Erleli, "Seyyid Bilâl", **Evliyalar Ansiklopedisi**, c.6, Türkiye Gazetesi Yayınları, İstanbul, 1992, ss. 314-319.

kabrinin eşiğine gömülmesini istemiştir. Böylece “Bu muhterem kişiyi görmeye gelenler beni çiğneyip geçsinler” arzusunda bulunmuştur

II. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

“Sinop-Seyyid Bilal Türbesi Haziresindeki Mezar Taşları” konulu çalışmamızın öncesinde eski ve yeni kaynaklara, bununla birlikte asıl konumuzu oluşturan mezar ve mezar taşları ilgili kitap, tez, makale ve bildirilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırmamız arazi çalışmasıyla devam etmiştir. Bu kapsamda konumuzu teşkil eden Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresi’ne gidilip; mezar taşlarının tespit edilmesini, ölçülerinin alınmasını ve fotoğraflarının çekilmesini engelleyen bütün otlar, bizim tarafımızdan öncelikle temizlenmiştir. (Şubat-Mart 2010) Belirtmek gerekir ki, daha sonra yapılan arazi çalışmalarında Sinop’a her gidişimizde hazire, Sinop Belediyesi tarafından temizlenmiştir.

Fotoğraf çekimlerine başlamadan önce kitabelerin daha rahat okunabilmesi için tespit edilen mezar taşlarının kitabeleri, tebeşir yardımıyla boyanarak daha belirgin hale getirilmiştir. Daha sonra eşel kullanımıyla çalışmamızın ilk ölçülendirme işlemi gerçekleştirilmiştir. Fotoğraflama işlemiyle de çalışmamız belgelenmiştir. Başucu şahidesi, ayakucu şahidesi eşel ile, kabir ise eşel kullanılmadan fotoğraflanarak mezar taşları 1’den 109’a kadar katalog numarası verilerek sınıflandırılmıştır. (Kasım-2010)

Hazirede bulunan mezar taşlarının ölçüleri, adı geçen kaynakta²² yalnızca başucu şahidesinin boyu ve eni olarak tespit edilmiştir. Ancak tarafımızdan eksik olduğu görüldüğünden ölçülendirme işlemi yeniden yapılmıştır. Bu bağlamda şahide (yükseklik

²²Successieur, **a.g.e.**, ss. 137-163.

x üst en x alt en x kalınlık), başlık (çapı x yüksekliği x boyun çevresi x boyun yüksekliği), sanduka (boy x en x yükseklik), çerçeve (boy x en x kalınlık), kaide (uzunluk x yükseklik x kalınlık)'nin ölçüleri alınmıştır. Daha önce önünde bulunan set nedeniyle fotoğraflama işlemi gerçekleştirilemeyen ve bu sebeple de kayda geçmeyen mezar taşlarının estampajları alınmıştır. (Haziran-2011) Yine okunmamış olan Arapça kitabeler tezin danışmanı Yrd. Doç.Dr. Recep Gün Bey tarafından okunup, transkribe edilerek katalog içerisinde yerini almıştır.

Mezar taşları üzerindeki kitabelerden ilk planda okunamayanlar ya da farklı kaynaklarda yanlış okunanlar estampaj yardımıyla yeniden okunmuştur. Mezar taşı kitabeleri üzerinde okunamayan bazı kelimelerin yerleri (?.) biçiminde boş bırakılmış, kırılma, kopma nedeniyle yok olan ve doğal etkenler nedeniyle aşınmış kelimelerin yerleri ise (...) biçiminde ifade edilmiştir. Okunması tamamlanan kitabe metinleri, aslına uygun biçimde transkripsiyon edilerek günümüz Türkçesine çevrilmiştir.

Kitabe metinleri üzerinde yer alan hicri ve rumi tarihler, TTK'nın (www.ttk.gov.tr) internet adresindeki tarih çevirme kılavuzu yardımıyla miladi takvime çevrilmiştir.²³

Katalog kısmını oluşturmak için mezar taşı örnekleri sınıflandırılmış ve mezar taşı örneklerinin karbon kâğıdı yardımıyla çizimleri yapılmıştır. Mezar taşı sınıflandırılmasında başucu şahidesi için “b.”, ayakucu şahidesi için “a.” belirteçlerinin kullanılması uygun görülmüştür. Çizim sayfaları ve fotoğraf sayfaları için de belirteçler aynı şekilde kullanılmıştır.

Çalışmamız bir Giriş ve iki ana bölümden oluşmaktadır. Tezin en sonunda yer alan Ekler kısmı ise resimleri ve çizimleri ihtiva etmektedir.

²³<http://193.225.138.2/takvim.asp> (5-12 Nisan 2011).

Giriş'te; Konunun Niteliği ve Önemi, Kaynaklar ve Araştırmalar, Metod ve Düzen, Sinop'un Coğrafi Konumu ve Tarihçesi, Türk Sanatında Mezar Taşı Geleneği ile Seyyid İbrahim Bilal'in Manevi Kişiliği ve Hazire İçin Önemi başlıkları altında gerekli açıklama ve değerlendirmeler yapılmıştır.

Katalog kısmında kaynaklarda²⁴ elde ettiğimiz hazirenin krokisi yardımıyla taşların yerleri tespit edilmiş ve taşların sıralaması kronolojik sıraya uygun olarak düzenlenmiştir. Yine bu sayede eski ve yeni çalışmaların neticesi karşılaştırılmıştır. Kaybolmuş, toprak altında kalmış ve bu nedenle daha önceki çalışmalar içerisinde değerlendirilmeye alınamamış ve bizim “insitü değil” şeklinde tabir ettiğimiz mezar taşları da bu katalogda yerini almıştır. Ancak bazı mezar taşlarının gövde alt kısımlarının toprak altında kalması, kırık olması veya doğal etkenler nedeniyle hattının okunamaz hale gelmesi sonucu tarihi tespit edilememiştir. Bununla birlikte bu taşlar çalışmamız kapsamına alınmıştır.

Bir katalog fişinde; katalog no, fotoğraf no, çizim no, bulunduğu yer, bulunduğu mezarlık, incelendiği tarih, eserin adı, ait olduğu kişi, ölüm tarihi, kimlik bilgileri, konumu, mezar tipi, başucu şahidesi, ayakucu şahidesi, süslemede kullanılan motifler ve durumu olmak üzere onbeş genel başlık yer almaktadır.

Değerlendirme ve Sonuç bölümünde mezar taşları; mezar tipi, mezar taşı formu, başlık tipi, malzeme, süsleme ve kitabe metni başlıkları altında ayrıntılı olarak değerlendirmeye alınmıştır. Sonuç olarak elde edilen veriler genel olarak dile getirilmiş ve gerekli önerilere yer verilmiştir.

²⁴Successesseur, **a.g.e.**, ss. 139,141.

Araştırma içerisinde kullanmış olduğumuz ansiklopedi, tez, makale, sempozyum bildirileri, sözlük, internet erişim adresleri şeklinde çeşitlendirebileceğimiz kaynaklar alfabetik sırası ile Bibliyografyayı oluşturmaktadır.

Ekler kısmında yer alan çizimler tamamen tarafımızdan gerçekleştirilmiştir. Fotoğrafların önce yazıcı yoluyla siyah-beyaz kopyası elde edilmiş, daha sonra A4 resim kâğıdına karbon kâğıdı yardımıyla kopya çizimi yapılmıştır. Son olarak çizimler fotoğraflanarak teze aktarılmıştır. Yine ekler kısmında oluşturulan fotoğraflarda katalogdaki sıra esas alınmış fotoğraf seçiminde ölçülü başucu şahideleri ile ayakucu şahideleri esas kabul edilerek hazinenin tanıtımı amaçlanmıştır.

III. ARAŞTIRMA KONUSU İLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR

Hazireler ile ilgili Sinop'ta yapılmış en ayrıntılı çalışma “J. Maisonneuve SUCCESSEUR, *Anatolia Moderna Yeni Anadolu III*” adı ile bilinen eserdir.²⁵ Söz konusu eser, çalışmamız sırasında faydalandığımız eserlerin başında gelmektedir. Ayrıca Sinop’la ilgili yapılmış bazı tez çalışmalarını “Kaynaklar ve Araştırmalar” başlığı altında sunulmasını da uygun bulduk.

Özdemir Koçak, “Eski Çağ Tarihinde Sinop: Başlangıçtan M.S. 395 yılına kadar”; Fulya Üstün, “Tarihsel Kaynaklara Göre Sinop Şehrinin Fiziksel Gelişimi (Antik dönemden 19. y.y. sonuna kadar)”; Mehmet Çayırdağ, “Sinop Definesi (Emeviler’den Osmanlılar’a kadar sikkeler)”; Muhammet Berberoğlu, “Beylikler Döneminde Sinop”; Fatih Güldal, “Fetihten Osmanlılara Kadar Sinop Şehri Tarihi”; İbrahim Güler, “XVIII.yüzyılın İlk Yarisında Sinop (İdari taksimat ve ekonomik tarihi); Selim Özcan,

²⁵J. Maisonneuve Successeur, *Anatolia Moderna Yeni Anadolu III*, Paris, 1992, ss.3-277.

“Tanzimat Döneminde Sinop’un Sosyal Ekonomik Durumu”; Besim Özcan, “Rus Donanmasının Sinop Baskını (30 Kasım 1853)”; İsmail Efe, “Milli Mücadele Yıllarında Sinop”; Alpay Tırıl, “Cumhuriyet Döneminde Sinop (1923-1950)” adları ile hazırlanmış tezler Sinop’un kronolojik tarihi göz önünde bulundurularak sunulmuştur.²⁶

Ayşe Çakmak, “Sinop Kıyı Kentinin Gelişimi”; Zerrin Tok, “Sinop Yarımadası ve Yakın Çevresinin Turizm Coğrafyası”; Bülent Eskici, “Sinop İli Turistik Kaynaklarının Türk Turizmi Açısından Değerlendirilmesi” adları ile hazırlanmış tezler yörenin turizm potansiyeli konusunda neleri ifade ettiği açısından önemlidir.²⁷

Coşkun Özdemir, “Sinop’un Toplumsal Yapısı”; Kerim Mutlu, “Sinop’ta Sosyo-Kültürel ve Dinî Hayat-Gürcüler Örneği”; Sahra Şahin, “Sinop ve Çevresinde Ziyaret ve Ziyaret Yerleri Üzerine Fenomenolojik, Morfolojik ve Tipolojik Bir İnceleme” adını

²⁶Özdemir Koçak, “Eski Çağ Tarihinde Sinop: Başlangıçtan M.S. 395 yılına kadar”, (İ.Ü. , Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eski Çağ Tarihi Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1993. ; Fulya Üstün, “Tarihsel Kaynaklara Göre Sinop Şehrinin Fiziksel Gelişimi (Antik dönemden 19. y.y. sonuna kadar)”, (K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Trabzon, 2008. ; Mehmet Çayırdağ, “Sinop Definesi (Emeviler’den Osmanlılar’a kadar sikkeler)”, (E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1993. ; Muhammet Berberoğlu, “Beylikler Döneminde Sinop”, (F.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ, 2010. ; Fatih Güldal, “Fetihten Osmanlılara Kadar Sinop Şehri Tarihi” (M.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2003. ; İbrahim Güler, “XVIII.yüzyılın İlk Yarısında Sinop (İdari taksimat ve ekonomik tarihi)”, (M.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 1992. ; Selim Özcan, “Tanzimat Döneminde Sinop’un Sosyal Ekonomik Durumu”, (O.M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), Samsun, 2007. ; Besim Özcan, “Rus Donanmasının Sinop Baskını (30 Kasım 1853)”, (A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum, 1990. ; İsmail Efe, “Milli Mücadele Yıllarında Sinop”, (K.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale, 2004. ; Alpay Tırıl, “Cumhuriyet Döneminde Sinop (1923-1950)”, (D.E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 2010.

²⁷Ayşe Çakmak, “Sinop Kıyı Kentinin Gelişimi”, (Y.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2009. ; Zerrin Tok, “Sinop Yarımadası ve Yakın Çevresinin Turizm Coğrafyası”, (A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1999. ; Bülent Eskici, “Sinop İli Turistik Kaynaklarının Türk Turizmi Açısından Değerlendirilmesi”, (S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya, 2002.

taşıyan tezler yörenin sosyo-kültürel yapısı, inanç anlayışı hakkında ı ışık tutan kaynaklardır.²⁸

Deniz Esemeli, “Sinop İli Türk Dönemi Mimarisi”; Özgür Yeni, “Sinop Arkeoloji Müzesinde Sergilenen Türk-İslam Dönemi Mezar Taşları”; Kerim Sözen, “Sinop Mimari Eserlerde Epigrafik Özellikler”; Fatma Türker, “Seyyid Bilâl Türbesi ve Haziresinden Mezar Taşları”, isimlerini taşıyan Sinop konulu tezler, Sanat Tarihi literatüründe değerlendirilmeye sunulmuş olması yönüyle önem taşımaktadır.²⁹

IV. SİNOP İLİNİN COĞRAFİ KONUMU VE TARİHÇESİ

A. COĞRAFİ KONUMU

Sinop ili, Orta Karadeniz Bölgesi’nde Anadolunun en kuzey ucunu oluşturan bir yarımada üzerindedir.

Bu yarımadaının güneydoğusundaki limana Büyük Liman (İç Liman), Kuzeybatısındakine ise Ak Liman (Dış Liman) adı verilmiştir. Orta Karadeniz

²⁸Coşkun Özdemir, “Sinop’un Toplumsal Yapısı”, (İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Malatya, 2007. ; Kerim Mutlu, “Sinop’ta Sosyo-Kültürel ve Dinî Hayat-Gürcüler Örneği”, (C.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Sivas, 2007. ; Sahra Şahin, “Sinop ve Çevresinde Ziyaret ve Ziyaret Yerleri Üzerine Fenomenolojik, Morfolojik ve Tipolojik Bir İnceleme”, (E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2002.

²⁹Deniz Esemeli, “Sinop İli Türk Dönemi Mimarisi”, (İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 1990. ; Özgür Yeni, “Sinop Arkeoloji Müzesinde Sergilenen Türk-İslam Dönemi Mezar Taşları”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü), Konya, 2009. ; Kerim Sözen, “Sinop Mimari Eserlerde Epigrafik Özellikler”, (Y.Y.Ü. , Fen-Ed. Fak. Sanat Tarihi Bölümü, Yayımlanmamış Lisans Tezi), Van, 2006. ; Fatma Türker, “Seyyid Bilâl Türbesi ve Haziresinden Mezar Taşları”, (Y.Y.Ü. , Fen-Ed. Fak. Sanat Tarihi Bölümü, Yayımlanmamış Lisans Tezi), Van, 2007.

bölümünün, son yıllara kadar ulaşılması en güç kesimlerinden birini teşkil eden Sinop'ta, liman faaliyetleri ve deniz ulaşımı önemini korumuştur.³⁰

Batı ve Doğu Karadeniz bölgeleri arasında geçit bölgesi oluşturan il sınırları 41° 12' ve 42° 06' kuzey enlemleri ile 34° 14' ve 35° 26' doğu boylamları arasında yer alır. Sinop, 5.862 km²'lik yüzölçümüyle Türkiye topraklarının % 0,8'ini kaplar. İl yönetsel bakımdan, doğudan Samsun'un Alaçam, güneyden Samsun'un Vezirköprü, Çorum'un Osmancık ve Kargı, Kastamonu'nun Taşköprü, batıdan yine Kastamonu'nun Devrekâni, Küre, Çatalzeytin ilçeleriyle çevrilidir. Sinop dağlık bir yörede yer almaktadır. Dağlar yeryüzü şekilleri bakımından il topraklarının ağırlıklı bölümünü (% 74,3) oluşturmaktadır. Buna karşılık ovalar yok denecek kadar azdır. İl toprakları kullanım açısından % 98,7 oranında tarıma elverişlidir. 1980'de 276.242 kişilik nüfusuyla ülke toplam nüfusunun % 6'sını barındıran Sinop, nüfus büyüklüğü açısından 55. İl durumundaydı. Aynı yıl ilde km² 47 kişi yaşıyordu.³¹

B. TARİHÇESİ

Antik çağda Sinop yöresini içeren bölgenin adı Paflagonyadır. Saptanabilen en eski adı ise Sinope'dir. Sinope adının bir Amazondan geldiği yahut Antik Yunan'da Irmak Tanrısı Asopos'un (Su Perisi) kızının aynı adı kente verdiği düşünülmektedir. İ.Ö. V.-IV. ve III. yy'lara ait kent sikkelerinin üzerinde Sinope'nin başı görülmektedir. Grek etimolojisine yabancı olan Sin ya da Sand sözcüklerine Yunanistan'ın dışında daha çok Pontus, Doğu Anadolu, İran ve Hindistan'da rastlanmaktadır. Bu da Sinope adının Anadolu dillerinden gelmiş olabileceği düşüncesini kuvvetlendirmektedir. Adı üzerine diğer görüşler; Romalılar "Sinopolis", Hititçe "Sanova", Farsça "Sîne-i âb (Suyun

³⁰Özgür Yeni, "Sinop Arkeoloji Müzesinde Sergilenen Türk-İslam Dönemi Mezar Taşları", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü), Konya, 2009, ss. 16.

³¹Anonim, "Sinop", **Yurt Ansiklopedisi**, c. 9, Anadolu Yayıncılık, İstanbul, 1982-83, ss. 6747.

göğsü)” , Roma kayıtlarında General Pompeius’un idaresine verilen 11 şehir arasında “Sinop Teium” kaydının bulunması ve Osmanlı devleti döneminde ise, “Ceziretül Uşşak (Âşıklar adası)” adının şehri tanımlaması günümüzde Sinop isminin nereden geldiğine kaynaklık etmektedir.³²

Sinop, Yunan kolonilerinin Karadeniz bölgesindeki en eski yerleşim yeridir. Sinop’un yazılı tarih öncesi ilk tunç çağına (İ.Ö. 3000-2000) kadar uzanır.³³ Yazılı tarih dönemleri Hitit imparatorluk dönemiyle çağdaş, İ.Ö. XVI. y.y. Hitit devleti topraklarının kuzeyinde yaşamış Kaşka halkının tarihiyle başlamaktadır. Yunan halkının kolonileştirme hareketleri sonucu İ.Ö. 670, Sinop (Sinope) önemli liman şehri oldu. Kolonileştirme hareketiyle aynı dönemde Kafkaslar üzerinden gelen Kimmer akınları Sinop üzerinde de etkili oldu. Paylaşımın sonucu Lidyalıların da Sinop’ta hâkimiyeti İ.Ö. 585’de söz konusu olmuştur.³⁴ İran’da yeni bir güç olarak ortaya çıkan Persler Lidya hâkimiyetine son verip İ.Ö. 546’da Anadolu’ya egemen oldular. Ardından Makedonya Kralı İskender, İ.Ö. 334 ve İ.Ö. 332’de Persleri yenilgiye uğratarak, Anadoludaki Pers egemenliğine son verdi. Satraplık yönetimi Persler döneminde olduğu gibi İskender döneminde de Sinop üzerinde devam etti. İskenderin ölümüyle İ.Ö. 323’de Sinop bölgesinde oluşan otorite boşluğu İskenderin satraplarından Evmenes’in işine yaradı ama Perslerin eski Kios (Gemlik) tiranının torunu Mitridates Ktistes, bu duruma son vererek, Pontus Krallığının kurulmasına zemin hazırladı. Böylece İskender ve Diadoklar dönemi Sinop bölgesinde İ.Ö. 301’de sona erdi. Mitridates Ktistes’in hanedanından olan Farnakes, İ.Ö. 183’te Sinope’yi ele geçirerek bu bölgede Pontus krallığı kurdu. Ön Asya’ya egemen olmaya çalışan Roma İmparatorluğu, Pontus devletinin yavaş yavaş gelişen yayılma eylemlerinden iyiden iyiye rahatsız oldu; Roma ordusu İ.Ö. 70’de Pontus kralını bozguna uğrattı. Pontus devleti askeri ve siyasal

³² Anonim, **a.g.m.**, ss. 6760. ; Yusuf Karaca, “Sinop”, **Tarih Ansikopedisi**, c.8, Berikan Yayınevi, Ankara: 2002, ss. 187. , Fazıl Şenol, “Sinop”, **Türkiye Turizm Coğrafyası (Yöresel Turizm Kaynaklarımız ve Dünya Harikaları)**, Detay Yayınevi, Ankara: 2008, ss. 163.

³³ Anonim, **a.g.m.**, ss. 6760.

³⁴ Anonim, **a.g.m.**, ss. 6761.

gücünü kısa sürede yitirdi. İlk önceleri, Romalı subayların doğrudan yetkisi altına giren Sinope ile diğer Karadeniz kentleri, İmparator Augustus (İ.Ö. 27-İS 14) döneminde Roma uyduyu yerel yöneticiler eliyle yönetilmeye başladı. Kırım yarımadası ile Sinop limanı arasındaki deniz ticareti nedeniyle Sinop ekonomik açıdan Romalılar için önemliydi. İmparator I. Theodosius zamanında (379-395), imparatorluğun ikiye ayrılması üzerine, Sinop bölgesi Doğu Roma yani Bizans devleti sınırları içinde yer aldı. Sinop doğal korunaklı bir liman kenti olduğu için Bizans döneminde de önemini korudu.³⁵

1071 Malazgirt zaferiyle Türk güçleri Anadolu'ya girdi. Anadolu'yu fethetmek için gönderilen kumandanlar merkezi otoriteye karşı ayaklandı. Kutalmışoğlu Süleymanşah 1075'te Konya'dan İznik'e kadar olan bölgeyi ele geçirerek Anadolu Selçuklu Devletini kurdu. 1085'te Süleymanşah'ın komutanlarından Karatekin Sinop'u ele geçirdi. Anadolu Selçukluları ve Büyük Selçuklular arasındaki egemenlik savaşı sonucu Sinop yeniden Bizanslıların eline geçti. 1204'te Trabzon Pontus devleti Sinop'u aldı. İznik Bizans imparatoru Theodoros Laskaris'in Anadolu Selçuklularından aldığı yardımla Trabzon Pontus Rum güçlerini çekilmeye zorladı. 1206'da Sinop bir süre için yerel yönetime kavuştu. Anadolu Selçuklu Sultanı I. Gıyaseddin Keyhüsrev 1214'te Sinop'u egemenliğine aldı. I. Gıyaseddin Keyhüsrev Sinop'un bayındırlığı ile uğraştı.³⁶ 1243 Köseadağ Savaşı'nda Moğollara yenilen Anadolu Selçuklularının güçsüzleşmesinden yararlanan Pontuslular 1259'da Sinop'u ele geçirdiler. Anadolu Selçukluları için önemli bir liman kenti olan Sinop uzun süren kuşatma sonucu denizle ilişkisi kesilerek 1266'da yeniden Anadolu Selçuklularının eline geçti. 1276'da ayaklanma çıktı. Kargaşa ortamından yararlanan Pontuslular da kıyıda Sinop üzerine saldırdılar. 1277 Muineddin Pervanenin oğlu Muineddin Mehmed, Sinop'ta bağımsızlığını ilan ederek Pervaneoğulları Beyliği'ni kurdu. Candaroğlu I. Süleyman Paşa Sinop'u ülkesine kattı ve Pervaneoğulları Beyliği'ne son verdi. 1345'te Cenevizliler Sinop'ta koloni kurdular. 1383'te Candaroğulları Beyliği'nin başkenti ikiye ayrıldı. 1461 Fatih Sultan Mehmet

³⁵ Anonim, **a.g.m.**, ss. 6762-6763.

³⁶ Anonim, **a.g.m.**, ss. 6763.

döneminde Sinop Osmanlı devletine katıldı. Osmanlı yönetimi altında Sinop, bir süre barış içinde yaşadı. Ancak patlak veren Celalî ve Suhte ayaklanmaları büyük sıkıntılar çekti. 1567-1568 Suhte ayaklanmaları giderek arttı. 1601’de Celalî elebaşlarından Yularkastı, Sinop’u haraca bağladı. 1614’te ise, Kazaklar Sinop’a saldırdılar. 1853’te Rus donanması Sinop limanını topa tuttu.³⁷

Sinop Tanzimat’tan sonra Kastamonu’ya bağlı sancak beyliği ve mutasarrıflığı, 1923 yılında ise il olmuştur.³⁸

³⁷ Anonim, **a.g.m.**, ss. 6764, 6765.

³⁸ M. O. Bayrak, “Sinop”, **Türkiye Tarihi Yerler Kılavuzu**, İstanbul: İnkılâp Kitabevi, 1994, ss. 523.

İKİNCİ BÖLÜM:

KATALOG

Katalog No: 1

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 1b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 1b,1a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Derviş Turabi'nin oğlu Hafız Muhammet	Tarihi: 808/1406
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin Doğu cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultulu uzanır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.96, ü.çv.79, a.çv.82, ç.23cm. ölçülerindedir. Altıgen gövdeli şahidenin kitabesi taş malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Şahidenin üst kısmında kitabesi tek satır halinde her yüzüne celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahide silme ile hareketlendirilmiştir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.104, ü.çv.78, a.çv.98, ç.24cm. ölçülerindedir. Sekizgen gövdeli taş şahidenin üst kısmı yağlı boya ile yeşil renge boyanmıştır. Şahide süslemesizdir.
Başlık Tipi: Üzeri Düz Çokgen	Sanduka: b.397, e.187, y91,5cm.

Gövdeli Tepelik	ölçülerindedir. Üzeri sıvanıp kireçle boyandığı için malzeme tespit edilemedi. Sandukanın her cephesinde dikdörtgen formlu sağır nişler yer alır. Kaideleri kalın silmelerle hareketlendirilmiş köşe sütünceleri sandukaya kale görünümü vermektedir. Sütüncelerin araları demir parmalıklarla kapatılmıştır. Şahidelerin kamaları doğrudan toprağa oturmaktadır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, sanduka sağlamdır.

Kitabe:

1- İntekale el merhûm el ma'sûm hâfizu kelâmillâh Muhammed bin Derviş Turâbî fî evâsiti Ramazân sene semânin ve semâni mieh.	1- انتقل المرحوم المعصوم حافظ كلام الله محمد بن درويش ترابی فی اواسط رمضان سنه ثمان و ثمانمائه
--	--

Katalog No: 2

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 2b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 2b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	

Ait Olduğu Kişi: Abdullah'ın oğlu Mücvir Ferhat Reis	Tarihi: 1013/1604-1605
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır.	Mezar Tipi: Tespit Edilemedi.
Başucu Şahidesi: Şahide, y.156, ü.çv.81, a.çv.81, ç.26cm. ölçülerindedir. Silindirik formlu şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Dört satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahide silmeler ile hareketlendirilmiştir.	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Üzeri Düz Silindirik Gövdeli Tepelik	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu şahidesi İnsitü değil, fakat sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Misâfir mücâvir Ferhâd

1- مسافر مجاور فرهاد

2- Re'îs bin Abdillâh

2- رئیس بن عبدالله

3- Rûhiçün Fâtîha

3- روحیجون فاتحه

4- Sene 1013

4- سنه 1013

Katalog No: 3

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 3b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 3b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Hacı Mustafa	Tarihi: 1147/1734-1735
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, b.132, ü.e.26, a.e.263, e.k.5cm. ölçülerindedir. Dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

hakkedilmiştir. Kitabe beş satır halinde celî sülûs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahide kavuk formlu bir serpûş ile son bulmaktadır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		
Başlık Tipi: Kafesli Bombeli Destar	Başlık Ölçüleri: y.25, ç.20, b.çv.39, b.y. 8cm. ölçülerindedir.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Süslemesizdir.		Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- lâhî varıncak dâr-ı bakâya şefî'

1- الهی وارنجق دار بقایه شفیع

2- Ola Muhammed Mustafa'yâ

2- اوله محمد مصطفایه

3- Merhûm el-Hâcı

3- مرحوم الحاجی

4- Mustafa rûhuna fâtiha

4- مصطفى روحنه فاتحه

5- Sene 1147

5- سنه 1147

Katalog No: 4

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi

Fotoğraf No: 4b		Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 4b		İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi		
Ait Olduğu Kişi: Yeniçeri Ocağından Halil Ağa		Tarihi: 1148/1735-1736
Özellikleri		
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır.		Mezar Tipi: Tepit Edilemedi.
Başucu Şahidesi: Şahide, y.137, ü.çv.27,5; a.çv.27,5, e.k.3cm. ölçülerindedir. Şahidenin gövdesi düşey dikdörtgen kesitlidir. Kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Kitabe beş satır halinde sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Son satır kartuş içerisine alınmıştır. Silme ile hareketlendirilen şahide kavuk formlu bir serpûş ile sona ermektedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Çorbacı Kavuşu	Başlık Ölçüleri: y.36, ç.32, b.çv.52,	

	b.y.10,5cm. ölçülerindedir.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: İnsitü değildir. Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.	

Kitabe:

1- Dergâh-ı ‘Âlî Yeniçeri

1- درگاه عالی یکجری

2- Çorbacılarından yirmi dört bölüğün

2- جورباجیلرندن یکر می درد بلوکک

3- Merhûm Halîl Ağa rûhuna

3- مرحوم خلیل اغا روحنه

4- Fâtîha sene 1148

4- فاتحه سنه 1148

Katalog No: 5

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 5b, 5a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 5b, 5a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Çankırlı İbrahim Bey-zade İbrahim Ağa	Tarihi: 1158/1745

Özellikleri		
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin batı yönüne bakmaktadır.		Mezar Tipi: Şahideli Çerçeveli Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.106, ü.e.34, a.e.35, e.k.6cm. ölçülerindedir. Şahidenin gövdesi düşey dikdörtgen kesitlidir. Kaş kemer alınlıklı bir silme kitabeyi takip etmektedir. Kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, birinci, ikinci ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe sekiz satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahide Kavuk formu bir serpûş ile son bulmaktadır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.98, ü.e.37, a.e.32, e.k.11cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdenin tepeliği dilimli üçgen formudur. Tepelikte bulunan üç dilim içerisinde, rozet çeşitleri yer alır. Rozetleri taşıyan üç servi ağacı tasvir edilmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Kafesli Bombeli Destar	Başlık Ölçüleri: y.24, ç.18, b.ç.52, b.y.7cm. ölçülerindedir.	Çerçeve: b.229, e.124,5, k.27cm. ölçülerindedir. Çerçeve taş malzemeden yapılmıştır. Düşey dikdörtgen dört parçadan oluşmaktadır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Servi, çiçek, rozet, silme		Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır.

Kitabe:

- 1- (...) (?) -1
- 2- Lâ ilahe illâllah Muhammed
Resûlüllah -2 لا اله الا الله محمدرسول الله
- 3- Merhûm ve mağfûr -3 مرحوم ومغفور
- 4- İla rahmeti Rabbihi'l-gafûr -4 الى رحمة ربه الغفور
- 5- Kankırlı İbrâhîm -5 كانقرىلى ابراهيم
- 6- Bey-zâde İbrâhîm Ağa -6 بك زاده ابراهيم اغا
- 7- Rûhiçün el-fâtiha -7 روحيجون الفاتحه
- 8- Sene 1158 Muharrem -8 سنه 1158 محرم

Katalog No: 6

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 6b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 6b	İncelendiği Tarih: 12.11.2010

Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Şiravi-zade'nin kızı Medrese Öğrencisi Ümmü Gülsüm Molla Kadın	Tarihi: 1158/1745
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.83, ü.e.35, a.e.32, e.k.11cm. ölçülerindedir. Şahide düşey dikdörtgen gövdelidir. Dilimli üçgen formlu bir tepeliğe sahiptir. Şahidenin tepeliğine dokuz kollu güneş ışıını tasvir edilmiştir. Güneş ışıınının ortasında rozet şeklinde çiçek motifi yer alır. Serlevhayı çevreleyen sağır niş ilk satırda beyzîleşirken son satırda kademelenmektedir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Kitabe altı satır halinde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

Başlık Tipi: Dilimli Üçgen Biçiminde Tepelik	
Süslemede Kullanılan Motifler: Güneş ışını, rozet, çiçek, silme	Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Ümmü Gülsüm Mollâ Kadın

1- ام کلثوم ملا قادين

2- Kerîme-i Şi'râvî-zâde
müsâfereten sâkin iken

2- كريمهء شراوى زاده مسافرة ساكن
ايكن

3- Medîne-i Sînôb da vâldesine
hasret giden

3- مدينه سينوبده والده سنه حسرت كيدن

4- Merhûme rûhiçün fâtiha

4- مرحومه روحيجون فاتحه

5- Sene 1158 fi mim

5- فى سنه 1157 م

6- Bismillahirrahmanirrahîm

6- بسم الله الرحمن الرحيم

Katalog No: 7

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 7b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi

Cizim No: 7b, 7a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Sinop Vekili Çerkez Hasan Ağa	Tarihi: 1175/1761-1762
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Çift Kaideli Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.94, ü.e.30, a.e.21, e.k.3cm. ölçülerindedir. Düşey dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe beş satır halinde sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Silmelerle hareketlendirilen şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.110, ü.e.37, a.e.26, e.k.6cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli şahidenin tepeliği üçgen alınlıklıdır. Arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Tespit Edilemedi.	Başucu Kaidesi: Tespit edilemedi. Ayakucu Kaidesi: Tespit edilemedi.
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu şahidesi başlığının kırık olmasına rağmen sağlamdır. Ayakucu şahidesi sağlamdır. Toprak

	altında kaldığı için kaidelerin ölçümleri alınamadı.
--	--

Kitabe:

- 1- Merhûm ve mağfûr 1- مرحوم و مغفور
- 2- İla Rabbihi'l-gafûr 2- الى ربه الغفور
- 3- Sînâb Nâzırı Çerkez 3- سناپ ناظرى جرکز
- 4- Hasan Ağa rûhuna fâtiha 4- حسن اغا روحنه فاتحه
- 5- Sene 1175 5- سنه 1175

Katalog No: 8

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 8b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 8b	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Beşli Ağa-zade Ali Ağa	Tarihi: 1176/1762
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa	Mezar Tipi: Tespit Edilemedi.

Camisi'nin güneydoğu cephesinde yer alır.		
Başucu Şahidesi: Şahide, y.160, ü.e.26, a.e.26, e.k.3cm. ölçülerindedir. Düşey dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe altı satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Silmelerle hareketlendirilen şahide kavuk formlu bir serpûş ile sona erer. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Kafesli Bombeli Destâr	Başlık Ölçüleri: y.24, ç.20, b.ç.40, b.y.9cm. ölçülerindedir.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme		Durumu: Başucu şahidesi insitü değil fakat sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- Fenâ mülkine ola
Süleymân cihân-âsâ?

2- فنا ملکنه اوله سلیمان جهان عصا

3- Halâs olmaz girîbânım

3- خلاص اولمز گریبانم اجل دستندن ای

ecel destinden ey (?)

4- Sedâ-yı kevseri rihlet
sem'ine nâ-gâh senin? Erdi

4- صدایی کوثری رحلت سمعینه ناگاه سنین
ایردی

5- Dirîgâ nâ-murâd gitdi
nihâl iken sefer-i 'ukbâ

5- دریغا نامراد کیتدی نهال ایکن سفري عقبی

6- Beşli Ağa-zâde merhûm
'Alî

6- بشلی اغا زاده مرحوم علی

7- Ağa rûhiçün fâtiha sene
1176 15

7- 15 اغا روحیجون فاتحه سنه 1176 15

Katalog No: 9

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 9b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 9b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Hacı Halil Ağa'nın Öğrencisi Cumaziye Hatun	Tarihi: 1185/1771-1772
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır.	Mezar Tipi: Tespit edilemedi.
Başucu Şahidesi: Şahide, y.50, ü.e.25, a.e.25, e.k.2cm. ölçülerindedir. Düşey dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe beş satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Silmelerle hareketlendirilen şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	
Başlık Tipi: Tespit edilemedi.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu şahidesi insitü değildir. Şahidenin tepeliği ve ilk satırı kopmuş kaybolmuştur. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

- 1- ... 1- ...
- 2- ...Hacı Halid 2-...حاجی خلید
- 3- Ağanın çırâğı merhûme 3- اغانك چراغی مرحومه
- 4- Ve mağfûre Cumâziye Hatun 4- و مغفوره جمازیه خاتون
- 5- Rûhiçün el-Fatiha 5- روحیجون الفاتحه
- 6- Sene 1185 6- سنه 1185

Katalog No: 10

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 10b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal

	Türbesi Haziresi
Çizim No: 10b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Gözleve Tatarı Muhammet Ağa'nın kızı Ayşe Tûti	Tarihi: 1186/1772-1773
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır.	Mezar Tipi: Tespit Edilemedi.
Başucu Şahidesi: Şahide, y.32, ü.e.24, a.e.24, e.k.1,5cm. ölçülerindedir. Düşey dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi kalker malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış her bir satır arası kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe dört satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Silmelerle hareketlendirilen şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Tespit edilemedi.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu şahidesi insitü değildir. Şahidenin tepeliği kırılmış ve kaybolmuştur. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Gözleve Tatarı

1- کوزلوه تاتری

2- Muhammed Ağa'nın kerimesi

2- محمد اغانك کریمه سی

3- Merhûme Âişe Tûtî

3- مرحومه عایشه طوطی

4- Rûhuna fâtiha sene 1186

4- روحنه فاتحه سنه 1186

Katalog No: 11

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 11b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 11b, 11a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı, Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Mahir Efendi'nin eşi Gül Hanım	Tarihi: 1186/1773
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Tek Kaideli Mezar

Başucu Şahidesi: Şahide, y.76, ü.e.27, a.e.24, e.k.8cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli şahidenin tepeliği sivri kemer alınlıklıdır. Kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış her bir satır arası kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe altı satır halinde mâil biçimde celî tâ'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.41, ü.e.25, a.e.25, e.k.6cm. ölçülerindedir. Mermer malzemeli şahide düşey dikdörtgen gövdelidir. Şahidenin tepeliği ovâldir. Ön ve arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Sivri Kemer Alınlıklı Tepelik	Kaide:
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır. Kaidesi sağlamdır.

Kitabe:

1- Âh mine'l-mevt

1- اه من الموت

2- Tersâne-i 'Âmire Kâtiblerinden

2- ترسانه عامره کاتبلرندن

3- Ve Sinob Sancağının Redîf

3- وسينوب سناغانك رديف

4- Kâtibi Mahîr Efendinin

4- کاتبی ماهر افندیّنک

5- Halîlesi Gül Hanımın rûhuna fâtiha

5- حلیله سی کول خانمک روحنه فاتحه

Katalog No: 12

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 12b-a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 12b, 12a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kaptan-ı Derya Gazi Hasan Paşa'nın Mektupçusu Mahmut Efendi	Tarihi: 1192/1778
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneydoğu cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Kapak Taşlı Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.190, ü.e.37, a.e.37, e.k.3,5cm. ölçülerindedir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Şahidenin kitabesi on satır halinde celî sülüs yazı türünde	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.179, ü.ç.58, a.ç.51cm. ölçülerindedir. Mermer malzemeli şahide çokgen gövdelidir. Şahidenin bombeli tepelik kısmı çiviye benzeyen topuz formu ile son bulmaktadır. Şahide süslemesizdir.

Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Satır araları cetvelle ayrılmış, son satır kartuş içerisine alınmıştır. Silmelerle hareketlendirilmiş şahidenin ilk satırında sitilize edilmiş iki çiçek motifi yer alır. Şahide kavuk formlu bir serpûş ile sona ermektedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi Başlık Tipi: Bombeli Topuz	Başlık Ölçüleri: y.14, ç.7, çv.46cm. ölçülerindedir.
Başucu Şahidesi Başlık Tipi: Çubuklu Bombeli Destar	Başlık Ölçüleri: y.27, ç.22, b.ç.52, b.y.11cm. ölçülerindedir.	Kapak Taşı: b.186, e.85, e.k.10cm. öçülerindedir. Yekpare mermer malzemeden, süslemesizdir. Prizmatik dikdörtgen taş blokları kapak taşının başucu ve ayakucu şahidelerinin altına dikey olarak yerleştirilmiştir. Kapak taşının ortasında bir oyuk vardır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Stilize çiçek, silme		Durumu: Başucu, ayakucu şahideleri, kapak taşı sağlamdır.

Kitabe:

1- Hüve'l-Hallâkü'l-Bâkî

1- هو الخلاق الباقي

2- Beni kıyl-i mağfiret ey rabb-i
yezdân

2- بنی قیل مغفرت ای رب یزدان

3- Bi-hakk-ı 'arş-ı a'zam nûr-ı Kur'ân

3- بحق عرش اعظم نور قرآن

4- Gelüb kabrim ziyâret eden ihvân

4- کلوب قبرم زیارت ایدن اخوان

5- Ede rûhuma bir fâtiha ihsân

5- ایدہ روحہ بر فاتحہ احسان

6- Hâliyâ Kapûdân-ı Deryâ Gâzî

6- حالیاقبودان دریا غازی

7- Hasan Paşa'nın Mektûbcusu

7- حسن پاشانک مکتوبجیسی

8- Merhûm ve mağfûr Mahmûd

8- مرحوم ومغفور محمود

9- Efendî rûhuna fâtiha

9- افندی روحنه فاتحہ

10- Sene 1192 ğurre-i cim

10- سنہ 1192 غره ج

Katalog No: 13

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 13b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 13b, 13a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Akşehirli Ali Beşe'nin oğlu Sinop Gümrükçüsü Mustafa Ağa	Tarihi: 1196/1781-1782
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka

Camisi'nin güneydoğu cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.		
Başucu Şahidesi: Şahide, y.77, ü.e.27, a.e.28, e.k.3cm. ölçülerindedir. Şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe altı satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Silmelerle hareketlendirilen şahide sarık formlu bir serpûş ile sona erer. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.26, ü.e.25, a.e.21, e.k.6cm. ölçülerindedir. Mermer malzemeli şahidenin yarısı kırılmıştır. Şahidenin ön ve arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Çubuklu Bombeli Destâr	Başlık Ölçüleri: y.23, ç.17, b.ç.v.39, b.y.7cm. ölçülerindedir.	Sanduka: b.224, e.140, y.39cm. ölçülerindedir. Prizmatik dikdörtgen blok taşlar düşey olarak toprağa oturmuş, halen ayaktaadır. Süslemesizdir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme		Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesinin yarısı kırık ve kaybolmuştur. Sanduka sağlam olarak günümüze gelmiştir.

Kitabe:

1- Beni mağfiret kıl ey Rabb-ı yezdân

1- بنی مغفرت قیل ای رب یزدان

2- Bi-hakk-ı 'arş-ı a'zam-ı nûr-ı
Kur'ân

2- بحق عرش اعظم نور قران

3- Akşehirli 'Alî Beşe'nin oğlu

3- اقشهيرلى على بشه نك اوغلو

4-Sînâb Gümrukçüsü Merhûm

5- سيناب كمر كجسي مرحوم

5- Mustafa Ağa rûhiçün

6- مصطفى اغا روحیچون

6- Fâtiha sene 1196

7- الفاتحه سنه 1196

Katalog No: 14

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 14b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 14b	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Biga ile Gelibolu Sancağı Alay Beyi Hacı Mehmet Beyefendi	Tarihi: 1203/1789
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar

Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.		
Başucu Şahidesi: Şahide, y.138, ü.e.29, a.e.16, e.k.4cm. ölçülerindedir. Şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe onbir satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. İnce bir silme ile hareketlendirilen şahide topuz formlu bir başlıkla son bulur. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Bombeli Topuz	Başlık Ölçüleri: y.12, çv.52cm. ölçülerindedir.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme		Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî

1- هو الخلاق الباقي

- 2- Bîga ma'a Gelîbolu 2- بیغا معه کلیبولی
- 3- Sancağı Alay Beyisi 3- سناغی الای بکیسی
- 4- İken vefât eden 4- ایکن وفات ایدن
- 5- Merhûm ve mağfur leh 5- مرحوم ومغفور له
- 6- El-muhtâc ila rahmeti 6- المحتاج الی رحمت
- 7- Rabbü'l-gafûr el-Hâc 7- ربه الغفور الحاج
- 8- Mehmed Beyefendî 8- محمد بك افندی
- 9- Rûhu içün bi-hürmeti 9- روحیچون بحرمة
- 10- El-fâtiha sene 1203 10- الفاتحه سنه 1203
- 11- Fî 10 Ramazân 11- فی 10 رمضان

Katalog No: 15

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 15b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 15b	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	

Ait Olduğu Kişi: Feyzi Süleyman Paşa Hazretlerinin Tablı İlmi Mehterbaşı Hacı Recep Ağa		Tarihi: 1205/1791 ³⁹
Özellikleri		
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Kuzey-Güney doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin güney yönüne bakmaktadır.		Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.106, ü.e.29,5; a.e.28,5, e.k.2,5cm. ölçülerindedir. Şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Kitabe dokuz satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. İnce bir silme ile hareketlendirilen şahide kavuk formlu bir serpûş ile son bulmaktadır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Çubuklu Bombeli Destâr	Başlık Ölçüleri: y.21, ç.25, b.ç.v.47,5, b.y.11cm. ölçülerindedir.	

³⁹ Tarihlerden ilki rûmî ikincisi miladi tarihi göstermektedir

Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.
--	---

Kitabe:

1- Hüve'l-Hallâkü'l-Bâkî	1- هو الخلا ق البا قى
2- Nûş edüb câm-ı kazâdan şerbeti	2- نوش ايدوب جام قضادن شربتى
3- Eyledim fânî cihândan 'uzleti	3- ايلدم فانى جهاندن عزلتى
4- Kalmadı vaktim vasiyet edeyim	4- قالمدى وقتم وصيت ايده يم
5- Verdi Hakk bana şehâdet devleti	5- ويردى حق بكا شهادت دولتى
6- Feyzî Süleymân Paşa
hazretlerinin	6- فيضى سليمان پاشا حضر تليتك
7- Tabl-ı 'ilm-i mehterbaşı merhûm	8- طبل علم مهترباشى مرحوم
8- El-Hâcc Receb Ağa rûhuna fâtiha	8- الحاج رجب اغا روحنه فاتحه
9- Sene 1205 Fi 5 nun	9- سنه 1205 فى 5 ن

Katalog No: 16

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 16b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi

Çizim No: 16b		İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eser Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi		
Ait Olduğu Kişi: Suğla Sancağı Alay Beyi İzzet Mustafa Ağa		Tarihi: 1205/1791
Özellikleri		
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır.		Mezar Tipi: Tespit Edilemedi.
Başucu Şahidesi: Şahide, y.126, ü.e.29; a.e.19,5, e.k.2,5cm. ölçülerindedir. Düşey dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, on satır halinde celi sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. İnce bir silme ile hareketlendirilen serlevha kavuk formlu bir sepûş ile son bulmaktadır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Çubuklu Bombeli Destâr	Başlık Ölçüleri: y.22, ç.21, b.çv.40,5, b.y.11,5cm. ölçülerindedir.	

Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu şahidesi insitü değil fakat sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.
---	---

Kitabe:

- 1- Bulmadı cânım dâr-ı fenâda râhatı 1- بولمادی جانم دار فناده راحتی
- 2- Yek rûz gidüb Sînôb kalesinde 2- يك روز كيدوب سينوب قلعه سنده
- 3- Kaldık dört sene yaz güz 3- قالدق دورت سنه ياز كوز
- 4- Ecel âmân vermeyüb ‘iyâl-i evlâda 4- اجل امان ويرميوب عيال اولاده
- 5- Hasret olduk bir nice bin âh ile 5- حسرت اولدق بر نجه بيك اه ايله
- 6- Rûhuma fâtiha okuyun siz merhûm 6- روحيمه فاتحه اوقويون سز مرحوم
- 7- El-muhtâc ila rabbihi'l-gafûr Suğla 7- المحتاج الى ربه الغفور صغله
- 8- Sancağı Alay Beyisi İzzet Mustafa Ağa 8- سنجاعی الای بکسی عزت مصطفى اغا
- 9- Rûhuna fâtiha 9- روحنه فاتحه
- 10- Fi sene 1205 zal-elif 10- فی سنه 1205 ذا

Katalog No: 17

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi		
Fotoğraf No: 17b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi	
Çizim No: 17b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010	
Eser Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi		
Ait Olduğu Kişi: Abaza-zade Hacı Muhammet Bey	Tarihi: 1205/1790-1791	
Özellikleri		
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar	
Başucu Şahidesi: Şahide, y.92, ü.e.25; a.e.25, e.k.3cm. ölçülerindedir. Düşey dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Kitabe altı satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. İnce bir silme ile hareketlendirilen şahide kavuk formlu bir serpûş ile sona ermektedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.	
Başlık Tipi:	Başlık Ölçüleri:	

Çubuklu Bombeli Destar	y.22, ç.20, b.çv.39, b.y.18cm. ölçülerindedir.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.	

Kitabe

1- Okuyalar fâtiha rahmeten lil-
‘âlemîn

1- اوقويالر فاتحه رحمة للعالمين

2- Durağı ola cennet fî makâmin
âminîn

2- دراغی. اوله جنت فی مقام امنين

3- Merhûm ve mağfûr

3- مرحوم ومغفور

4- ‘Abâza-zâde el-Hâcc

4- عبازه زاده الحاج

5- Muhammed Bey rûhuna

5- محمد بك روحه

6- Fâtiha sene 1205

6- فاتحه سنه 1205

Katalog No: 18

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 18b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 18b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	

Ait Olduğu Kişi: Sinop Hâkimi Kastamonulu Seyyid Osman Hamdi Efendi		Tarihi: 1224/1809
Özellikleri		
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Kuzey-Güney doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin kuzey yönüne bakmaktadır.		Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.135, ü.e.36; a.e.25, e.k.3cm. ölçülerindedir. Düşey dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe oniki satır halinde celî tâ'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahide sarık formlu bir serpûş ile son bulmaktadır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Halvetîye Sarığı	Başlık Ölçüleri: y.28, ç.29, b.ç.50 x b.y.8cm. ölçülerindedir.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme		Durumu: Başucu şahidesinin yeri değiştirilmiş fakat sağlamdır. Ayakucu

	şahidesi yoktur.
--	------------------

Kitabe:

- 1- Hüve'l-Bâkî 1- هو الباقي
- 2- Yâ İlahî gelmişim dîvânına
rahm et bana 2- يَا الهى كلمشم ديوانه رحم ايت بكا
- 3- Meskenim kıl lütfunla
cenneti yâ Rabbenâ 3- مسكنم قيل لطفكله جنتى ياربنا
- 4- 'Azm edüb girdim yola
kim vatana gireyim 4- عزم ايدوب كيردم يولا كم وطنه كيريم
- 5- Kaldı üç gün va'de yetdi
'illet düşdüm cüdâ 5- قالدى او □ كون وعده يدتى علت دوشدم جدا
- 6- Taşım üzere yazalar kim
hânesine ermedi 6- طاشم اوزره يازه لر كيم حانه سنه ايرمدى
- 7- İşidüb yasım ahıbbâ
ağlasunlar hasreta 7- ايشدوب ياسم احبا اغلسونلر حسرتا
- 8- Eşrâf-ı kuzâtdan Sînôb
Hâkimi 8- اشراف قضاتدن سنوب حاكى
- 9- İken vefât eden
Kastamonulu merhûm 9- ايكن وفات ايدن قسطنمونلى مرحوم
- 10- Ve Magfûrünleh es-
Seyyid Osmân Hamdî 10- ومغفورله السيد عثمان حمدى
- 11- Efendinin rûh içün bi-
hürmeti'l-fâtiha 11- افنديك روحيچون بحرمة الفاتحه

Katalog No: 19

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 19b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 19b	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Seyyid Bilal Mütevellisi Hüseyin Ağa	Tarihi: 1224/1809-1810
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin yönüne batı bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.58, ü.e.26; a.e.28, e.k.2cm. ölçülerindedir. Düşey dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir Satır	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

araları cetvelle ayrılmış, son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe beş satır halinde celî sülûs yazı türüyle Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. İnce bir silme ile hareketlendirilen şahidenin başlığı kırıktır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	
Başlık Tipi: Tespit Edilemedi.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu şahidesinin yeri değiştirilmiş, başlığı kırık ve kaybolmuş ancak gövdesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Merhûm ve mağfur el-muhtâc

1- مرحوم ومغفور المحتاج

2- İlâ rahmet-i Rabbihi'l-Ğafûr

2- الى رحمة ربه الغفور

3- Seyyid Bilal Mütevellîsi

3- سيد بلال متولليسي

4- Hüseyin Ağa'nın rûhuna

4- حسين اغانك روحه

5- El-fâtiha sene 1224

5- الفاتحه سنة 1224

Katalog No: 20

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi

Fotoğraf No: 20b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 20b	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Musa Reisin oğlu Seyyid Emin Alemdar	Tarihi: 1228/1813
Özellikleri	
Konumu: Ali Paşa Camisi'nin güneydoğu cephesinde yer alır. Doğu-batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Çerçeveli Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.105, ü.e.25-a.e.24,5, e.k.2cm. ölçülerindedir. Düşey dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe altı satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. İnce bir silme ile hareketlendirilmiş olan şahide, sarık formu bir serpûş ile son bulmaktadır. Şahidenin arka yüzü	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

süslemesizdir.		
Başlık Tipi:	Başlık Ölçüleri: y.22, ç.19, ç.68, b.y.39 x 5b.ç.cm. ölçülerindedir.	Çerçeve: b.196, e.126, k.27cm. ölçülerindedir. Prizmatik dikdörtgen blok taşlar düşey olarak toprağa oturmuş, halen ayakta. Süslemesizdir
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu şahidesi ve çerçeve taşları sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.	

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- Fenâdan bakâya eyledi rihlet

2- فنادن بقايه ايلدى رحلت

3- Ede kabrini Hakk-ı ravza-ı cennet

3- ايده قبرنى حق روضهء جنت

4- Merhûm ve mağfûr Mûsa

4- مرحوم ومغفور موسى

5- Re'îsin oğlu Seyyid

5- رعيىسك اوغلو سيد

6- Emîn'Alemdâr rûhuna

6- امين علمدار روحنه

7- El-fâtiha sene 1228 Gurre-i zal

7- الفاتحه سنه 1228 غره ذ

Katalog No: 21

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 21b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 21b	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Uzun oğlu Mustafa Ağa'nın kızı Şerife Ümmühan	Tarihi: 1228/1813
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, b.70, ü.e.36, a.e.29, e.k.6cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, yedi satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. İnce bir silme ile hareketlendirilen şahide, üçgen alınlıklı bir tepeliğe sahiptir.	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	
Başlık Tipi: Üçgen Alınlıklı Tepelik	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Âh mine'l-mevt

1- اه من الموت

2- Okuyalar fâtiha rahmeten li-l-
'âlemîn

2- اوقیالر فاتحه رحمة للعالمین

3- Durağı cennet ola fî makâmin
âminîn

3- دراغی جنت اوله فی مقام امنین

4- Uzun oğlu Mustafa Ağanın

5- اوزن اوغلو مصطفی اغانک

5- Kerîmesi merhûme Şerîfe
Ümmühân

6- کریمه سی مرحومه شریفه امهان

6- Rûhuna fâtiha

7- روحنه فاتحه

7- Sene 1228

8- سنه 1228

Katalog No: 22

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi

Fotoğraf No: 22b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 22b, 22a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Mehmet Emin Ağa'nın oğlu Sinop Rüştîye Mektebi Öğrencisi Ali Efendi	Tarihi: 1284/1867-1868
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Tek Kaideli Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, b.96, ü.e.24, a.e.18, e.k.3cm. ölçülerindedir. Düşey dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabeli mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe dokuz satır halinde mâil biçimde celî tâ'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. İnce bir silme ile hareketlendirilen şahide fes formlu bir serpûş ile son bulmaktadır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, b.73, ü.e.23, a.e.20,5, e.k.4,5cm. ölçülerindedir. Şahidenin yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdesi ovâl bir tepelikle son bulur. Şahide ön ve arka süslemesizdir.

Başlık Tipi: Mecîdî Fes	Başlık Ölçüleri: y.10,5, ç.10, b.çv.34, b.y.4,5cm. ölçülerindedir.	Kaide: u.114, y.33, e.k.27cm. ölçülerindedir. Taş malzemelidir. Prizmatik dikdörtgen kaide toprağa düşey olarak yerleştirilmiştir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, kaidesi sağlamdır.	

Kitabe:

- 1- Âh mine'l-mevt 1- اه من الموت
- 2- Genc iken göçdü
cihândan böyle bir hulk-ı
halîm 2- کنج ایکن کوچدی جهندن بویله بر خلق حلیم
- 3- 'Adn-i 'âlâda makâmın
eyle Rabbü'l-kerîm 3- عدن اعلاده مقامن ایله رب الکریم
- 4- On sekiz yaşına
girmedin henûz nev-civân 4- اون سکیز یاشنه کیرمدن هنوز نو جوان
- 5- Da'vet etdi kendini ol
hâlik-i ferdi'l-hakîm 5- دعوت ایتدی کندینی اول خالق فرد الحکیم
- 6- Sînôb Mekteb-i
Rüşdiyye Şâkirdânından 6- سینوب مکتب رشديه شاکردانندن
- 7- Mehmed Emîn Ağa'nın
mahdûmı 'Alî Efendî'nin 7- محمد امین اغانک مخدومی علی افندی
- 8- Rûhu içün el- fâtiha 8- روحیچون الفاتحه

Katalog No: 23

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 23b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 23b, 23a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Dergâh-ı Ali Kapıcıbaşlarından Sinop Muhafızı Kavi-zade Hüseyin Bey Efendinin eşi Şerife Esmâ Hanım	Tarihi: 1251/1835
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Tek Kaideli Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, b.199, ü.e.44,5, a.e.33,5, e.k.8cm. ölçülerindedir. İri akant yapraklarıyla taçlandırılan tepelik kısmı aşağıya doğru dalgalanırken simetrik dönüşler yaparak uç kısımları volütlenir. Ortada	Ayakucu Şahidesi: Şahide, b.126,5, ü.e.40,5, a.e.34, e.k.7cm. ölçülerindedir. Mermer şahide yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdelidir. Şahidenin tepeliğinde tacı oluşturan iri akant yaprakları yer alır. Ön yüzünde ince bir

vazo içinden çıkan güller tepeliği süslemektedir. Serlevhanın alınlığını istiridyе kabuğuna benzeyen akant yaprağı taçlandırılmıştır. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, onüç satır halinde celî sülüs yazı türüyle Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin bitkisel süslemeleri plastik görünümlü rölyef etkisi uyandırır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	silme içerisine hurma ağacı tasvir edilmiştir.
Başlık Tipi: Barok Tepelik	Kaide:
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, gül, hurma ağacı, istiridyе kabuğu, vazo, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, kaidesi sağlamdır.

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هوالباقی

2- Nâgehân bir derde düşdüm
bulmadım aslâ devâ

2- ناکهان بر درده دوشدم بولدم اصلا دوا

3- Kimse me'mûl etmesün bu
dehr-i fânîden vefâ

3- کمسه مامول اتمسون بو دهر فانیدن وفا

4- bî-karâr etdi nihâl-i

4- بی قارر ایتدی نهال عمرمی باد اجل

‘ömrümü bâd-ı ecel

5- Hayflar kim tâzelik hâlimde
oldum mübtelâ

5- حيفلر كيم تازه لك حالمده اولدم مبتلا

6- İrci’î emriyle cân atdım
civâr-ı rahmete

6- ارجعی امريله جان اتم جوار رحمته

7- lutf edüb ihsân buyursun
ecrin cenâb-ı kibriyâ

7- لطف ايدوب احسان بيورسين اجرن جناب
كبريا

8- çünkü gençlik hâlimde
oldum cânımdan fedâ

8- چونكه كنجلك حالمده اولدم جانمدن فدا

9- Yâ İlahî ol habîbin
hürmetine meskenim eyle
firdevs-i a’lâ

9- يا الهی اولحبيبك حرمتنه مسکنم ايله فردوس
اعلا

10- Dergâh-ı ‘Âlî
Kapucıbaşılardan Sînôb
Muhâfızı

10- درگاه عالی قپوجی باشیلرندن سینوب
محافظی

11- Kâvî-zâde Hüseyin Bey
Efendînin harem-i
mühteremeleri

11- کاوی زاده حسین بك افنديك حرم محترمه
لری

12- Şerîfe Esmâ Hanımın rûhu
içün el-fâtiha

12- شريفه اسما حانمك روحیچون الفاتحه

13- Sene 1251 zal-elif

13- سنه 1251 ذا

Katalog No: 24

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi

Fotoğraf No: 24b-a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 24b, 24a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kavi-zade Hüseyin Bey'in eşi Şerife Pembe Hanım	Tarihi: 1252/1836
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Tek Kaideli Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, b.198, ü.e.43,5, a.e.28, e.k.6cm. ölçülerindedir. İri akant yapraklarıyla taçlandırılan tepelik kısmı aşağıya doğru dalgalanırken simetrik dönüşler yaparak uç kısımları volütlenir. Ortada ayaklı iki kulplu gövdesi dikey yivli gondol şeklinde bir çanak içerisinde taneleri görünen üç adet nar motifi yer alır. Serlevhanın alınlığı istiridye kabuğuna benzeyen akant yapraklarıyla taçlandırılmıştır. Simetriğinde lale dalları	Ayakucu Şahidesi: Şahide, b.127, ü.e.39, a.e.34, e.k.6cm. ölçülerindedir. Mermer şahide yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdelidir. Şahidenin tepeliğinde tacı oluşturan iri akant yaprakları yer alır. Ön yüzünde ince bir silme içerisinde hurma ağacı tasvir edilmiştir. Arka yüzü süslemesizdir.

bulunmaktadır. Kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Kitabe onüç satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	
Başlık Tipi: Barok Tepelik	Kaide:
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, nar, küpe çiçeği, hurma ağacı, istiridye kabuğu, kâse, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır.

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- Âh kim erişüb tîg-i tâ'ûn
gitdi cihândan işbu nev-reste
fidân

2- اه کیم ایریشوب تیغ جهاندن
اشبو نورستفیدان

3- Gül gibi soldu şükûfteden
oldu hazân

3- کول کبی صولدی شکوفته دن اولدی خزان

4- Gûlşen-i bâg- 1 canânın
hem goncası

4- کولشن باغ جناناک هم غنجه سی

5- 'Âkl ile kâmil tâm idi işbu
nev-civân

5- عقله کامل تام ایدی اشبو نو جوان

6- On yaşında vedâ' etdi
cihâna bu şîrîn-i zebân

6- اون یاشنده وداع اتدی جهانہ بو شرین زبان

7- ‘Andelîb-veş vâlideyni
eyledi âh ile figân

7- عندليب وش والدينى ايلدى اه ايله فغان

8- Hüdânın hükmüne râzî olub
eyledi cânın fedâ

8- خدانك حكمنه راضى اولوب ايلدى جانن فدا

9- Dilerim rûhu olsun garîk-i
rahmet-i rahmân

9- ديلرم روحى اولسون غريق رحمت رحمان

10- Kâvî-zâde Hüseyin
Bey’in kerîme-i muteremeleri

10- كاوى زاده حسين بكك كريمهء محترمه لرى

11- Merhûme ve mağfûrun
lehâ Şerîfe Penpe

11- مرحومه ومغور لها شريفه پنپه

12- Hanımın rûhu içün el-
fâtîha

12- حانمك روحىچون الفاتحه

13- Sene 1252 cim

13- سنه 1252 ج

Katalog No: 25

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahalesi	
Fotoğraf No: 25b-a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 25b, 25a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kavi-zade Hüseyin	Tarihi: 1252/1836

Bey Efendi'nin eşi Şerife Rüveyda Hanım	
---	--

Özellikleri

Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi' nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar
---	--

Başucu Şahidesi: b.185, ü.e.46,5, a.e.30, e.k.7cm. ölçülerindedir. İstiridye kabuğuna benzeyen iri akant yaprakları şahide tepeliğinin tacını oluşturur. Şahidenin tepeliğinde dallarından kurdela ile bağlanmış lale ve gonca gülleri aşağı doğru sarkıtılmıştır. Serlevhanın alınlığı istiridye kabuğuna benzeyen akant yaprakları ile taçlandırılmıştır. Lale dalları alınlığa simetrik olarak yerleştirilmiştir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, ondört satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, b.176, ü.e.36,5, a.e.26, e.k.5cm. ölçülerindedir. Mermer şahide yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdelidir. Şahidenin tepeliğinde tacı oluşturan iri akant yaprakları yer alır. Ön yüzünde ince bir silme içerisinde hurma ağacı tasvir edilmiştir. Arka yüzü süslemesizdir.
--	--

Başlık Tipi: Barok Tepelik	
-----------------------------------	--

Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, gül, lale, hurma ağacı, istiridye kabuğu, kurdela, silme	Durum: Başucu ve ayakucu şahideleri, sanduka sağlamdır.
--	--

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- Eyvâh gonca iken
soldırub ruhsârıma bâd-ı
hazân

2- ایواه غنجه ایکن صولدیروب رخسارمی باد
خزان

3- Nev nihâlîm oldu şimdi
işbu hak içre nihân

3- نو نهالم اولدی شمدی اشبو خاک ایجره نهان

4- Almadım dünyada
murâdım on yedi yaşımda
çûn

4- المدم دنیاده مرادم اونیدی یاشمده چون

5- Âh o tîr-i tâ'ûn ile uhrâ
eyledim 'azm- ı cenân

5- اه او تیر طاعون ایله اخرا ایلدم عزم جنان

6- Yâ Rabb sabrını ihsân et
o nûr-ı dîdem pederime
hemân

6- یا رب صبرنی احسان ایت اونور دیدم پدریمه
همان

7- Ferman-ı Hüdâ böyle
imiş söyleniz ağlayub
etmesün zâr û figân

7- فرمان خدا بویله امیش سویلکز اغلیوب
ایتمسون زار فغان

8- İlâhî kabrimi ravza-ı
cennet eyle be hakk-ı 'arş-ı
a'zam nûr-ı Kur'ân

8- یا الهی قبریمی روضهء جنت ایله بحق عرش
اعظم نور قران

9- Gece ve gündüz
eylesünler hizmeti hemân
hûriyle ve gılmân

9- کيجہ و کوندز ايلسونلر خزمتی همان حورايله
و غلمان

10- Dergâh-ı ‘Âlî
Kapucıbaşılardan Sînôb
Muhâfızı

10- درگاه عالی قپوجی باشیلرندن سینوب
محافظی

11- Kâvî-zâde Hüseyin Bey
Efendî’nin

11- کاوی زاده حسین بک افندی‌بینک

12- Kerîme-i muhteremeleri
merhûme Şerîfe Rûveydâ

12- کریمهء محترمه لری مرحومه شریفه رویدا

13- Hanımın rûhiçün el-
fâtiha

13- حانمک روحیچون الفاتحه

14- Sene 1252 cım

14- سنه 1252 ج

Katalog No: 26

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 26b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 26b	İncelendiği Tarihi: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Hacı Ahmet-zade Ali Bey’in kızı, Şerife Havva Hanım	Tarihi: 1252/1836

Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, b.228, ü.e.49, a.e.23, e.k.8cm. ölçülerindedir. Şahidenin tepeliği iri akant yapraklarıyla taçlandırılmıştır. "S-C" kıvrımlı akant yapraklarının aşağıya doğru dalgalanırken simetrik dönüşler yaparak uç kısımları volütlenir. Burgu motifi akant yapraklarının arasına simetrik olarak yerleştirilmiştir. Ortada dilimli gövdeli çift kulplu ve gondol şeklinde, çanak içinde dalıyla birlikte koparılmış üzüm salkımları yer alır. Serlevhanın alınlığı istiridye kabuğuna benzeyen iri akant yapraklarıyla taçlandırılmıştır. Alınlık simetrik olarak gül dallarıyla süslenmiştir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, ondört satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Barok Tepelik	Sanduka: b.243, e.142, y.65cm.

	ölçülerindedir. Sanduka prizmatik dikdörtgen dört taşın toprağa düşey olarak oturmasıyla meydana gelmiştir.
Süslemeye Kullanılan Motifler: Akant, asma dalı, üzüm salkımı, gül dalı, istiridye kabuğu, kâse, burgu, “S-C” kıvrımı, silme	Durumu: Başucu şahidesi insitü değil fakat sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur. Sanduka sağlamdır.

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- Âh çâr-ı ebrû bir civândır
nâgehân

2- اه چار ابرو بر جواندر ناکهان

3- Hemân gül-i cemâlîn bâd
etdi hazân

3- همان کول جمالین باد اتیدی خزان

4- Yazıklar tîr-i tâ'ûn deldi
nâzik yüreğîn

4- یازیکلر تیر طاعون دلدی نازک یوره کن

5- Emr-i İlâhî böyle imiş
bulunmaz çâreler el-âmân

5- امر الهی بویله ایمش بولنمز چاره لر الامان

6- Yakdı nâr-ı hicrânî
derûn-ı nâmzed hemde
vâlideyni âh

6- یاقدی نار هجرانی درون نامزادی همده والدینی
اه

7- Ermeden murâda elvedâ'
etdi dünyâyı ol şîrîn-i zebân

7- ایرمدن مراده الوداع ایدی دنیاایی اولشرین زبان

8- Cân atub bûlbûl misâli
oldu 'ukbâya revân

8- جان اتوب بلبل مثالی اولدی عقبایه روان

9- Âh nâ-murâd gitdi

fenâdan hûrîler vere ana
gılmân

9- اه نامراد كتدی فنادن حوریلر ویره اكا غلمان

10- Hâcî Ahmed-zâde ‘Alî
Bey’in kerîmesi olub

10- حاجی احمد زاده علی بك كریمه سی اولوب

11- Dergâh-ı ‘Âlî
Kapucıbaşılardan Sînôb
Muhâfızı

11- درگاه عالی قیوجی باشیلرندن سینوب
محافظی

12- Kâvî-zâde Hüseyin Bey
Efendîye nâm-zâdlı iken

12- کاوی زاده حسین بك افندیه نام زادلی ایکن

13- Vefât eden merhûme
Şerîfe Havvâ Hanım rûhuna
el-fâtiha

13- وفات ایدن مرحومه شریفه حوا حانم روحنه
الفاتحه

14- Sene 1252 cim

14- سنه 1252 ج

Katalog No: 27

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 27b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 27b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	

Ait Olduğu Kişi: Azaklı-zade Hacı Mustafa Ağa'nın eşi Hüsna Şah Hatun	Tarihi: 1252/1836
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, b.143, ü.e.36, a.e.22, e.k.4 cm. ölçülerindedir. Tepeliği, sitilize edilmiş iri akant yapraklarıyla taçlandırılmış şahide yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdelidir. Serlevhanın alınlınlığında beyzîleşen ince bir silme şahideyi takip eder. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Kitabe, sekiz satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Barok Buket Tepelik	
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, silme	Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

- 1- Hüve'l-Hayyü'l-Bâkî 1- هو الحى الباقي
- 2- Beni kıl mağfiret ey Rabb-i yezdân 2- بنى قيل مغفرت اى رب يزدان
- 3- Gelüb kabrim ziyâret eden ihvân 3- كلوب قبرم زيارت ايدن اخوان
- 4- Edeler rûhuma bir fâtiha ihsân 4- ايده لر روحمه بر فاتحه احسان
- 4- Azâklı-zâde el-Hâcc Mustafa 5- اذاقلى زاده الحاج مصطفى
- 5- Ağanın ehli Hüsna Şâh 6- اغانك اهلى حوسنى شاه
- 6- Hâtûn rûhuna el-fâtiha 7- خاتون روحنه الفاتحه
- 7- Fi sene 1252 11 cim 8- فى سنه 1252 11 ج

Katalog No: 28

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 28b-a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 28b, 28a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kavi-zade Kurt Süleyman Ağa'nın eşi Şerife Zeliha Hanım	Tarihi: 1252/1836

Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Tek Kaideli Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.214, ü.e.42, a.e.26, e.k.6cm. ölçülerindedir. Tepelik kısmında girland motifi ile demetlenmiş iri akant yaprakları şahidenin tacını oluşturur. Akant yaprakları her iki yakadan simetrik olarak aşağı akarken, dönüşler yaparak volütlü bir görünüm kazanır. Ortada üçgen bir kaideye oturmuş kadeh formu iki yanı kulplu vazoun içinden çıkan gonca gülleri vardır. Vazoun ağzı girland motifi ile süslenmiştir. Serlevhanın köşebentlerine gonca gül dalları simetrik olarak tasvir edilirken ortada girland motifi ile demetlenmiş istiridye kabuğuna benzeyen akant yaprağı tacı oluşturur. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, onüç satır halinde celî sülüs yazı türüyle Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.199, ü.e.43, a.e.32, e.k.6cm. ölçülerindedir. Mermer malzemedan, yukarıdan aşağı daralan dikdörtgen gövdenin tepeliğinde taçlaşan iri akant yaprakları, şahideyi çevreleyen ince bir silme içerisinde hurma ağacı motifi yer alır.

bitkisel süslemeleri plastik görünümüne sahip rölyef etkisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	
Başlık Tipi: Barok Tepelik	Kaide: u.110, y.40, k.52cm. ölçülerindedir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, gül, hurma ağacı, istiridye kabuğu, girland, taç, vazo, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, kaide sağlamdır.

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- Şu nev civânlıkda
terahhüm etmedi tâğûn
bana

2- شو نوجوانلقد ترحم ایتمدی طاعون بکا

3- Sert eser yakdı vücûdım
şehrini kıldı fenâ

3- سرتسر یقدی وجودم شهرینی قیلدی فنا

4- Sabr ile ârâm dil ver yâ
Rabb vâlideynime

4- صبر یله ارام دل ویر یا رب والدینمه

5- Fırkatım nârîyle muhrik
dillere hem ey Hüdâ

5- فرقتم ناریله محرق دللره هم ای خدا

6- Kabrime gelen
ihvândan dilerim rûhuma

6- قبريمه كلان اخواندن ديلرم روحمه

7- Okuyub ihlâsla bir
fâtîha ihsân kıla

7- اوقيوب اخلاصله بر فاتحه احسان قیلا

8- Âh tâzelik hâlimde
rihlet etdim bekâ gülzârına

8- اه تازه لك حالمده رحلت ایتدم بقا كلزارنه

9- Ol habîbî hürmetine lutf
edüb ihsân ede hüzn-i
cenâbınız yâ

9- اولحبیبی حرمتنه لطف ایدوب احسان ایده حزنا
جنابکزی یا

10- Kâvî-zâde Kurt
Süleymân Ağa'nın

10- کاوی زاده قورت سلیمان اغانک

11- Kerîme-i
muhteremeleri merhûme
ve mağfur lehâ Şerîfe

11- کریمهء محترمه لری مرحومه ومغفورلها
شریفه

12- Zelîha Hanımın rûhu
içün el-fâtîha

12- زلیخا حانمک روحیچون الفاتحه

13- Sene 1252 cim

13- سنه 1252 ج

Katalog No: 29

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 29b-a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 29b, 29a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010

Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kavi-zade Hüseyin Bey Efendinin eşi Emine Kadın	Tarihi: 1252/1836
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.207, ü.e.53, a.e.42, e.k.8cm. ölçülerindedir. Tepeliğin tacını oluşturan istiridye kabuğu biçiminde iri akant yaprakları aşağıya doğru ilerlerken simetrik dönüşler yaparak volütlü bir görünüm kazanır. Tepeliğin tacında akant yapraklarıyla birlikte başlayan inci taneleri simetrik bir görünüm oluşturur. Ortada vazodan çıkan iri gonca gülleri şahidenin tepeliğini süslerken, serlevhanın alınlığını silmelerle sınırlandırılmış perde motifi süsler. Onun takibinde serlevhayı saran bordür içerisinde küpeçiçekleri salınarak devam eder. Köşebentlerini simetrik olarak süsleyen açılmış tek bir gül motifi ortada istiridye kabuğu serlevhanın tacını süslemektedir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.181, ü.e.36, a.e.28, e.k.9cm. ölçülerindedir. Mermer malzemedendir. Yukarıdan aşağı daralan dikdörtgen gövdenin tepeliğinde taçlaşan iri akant yaprakları yer alır. Şahideyi çevreleyen ince bir silme içerisinde hurma ağacı tasvir edilmiştir.

Şahidenin bitkisel süslemeleri plastik görünümüne sahip rölyef etkisi uyandırır. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Kitabe, onüç satır halinde celî sülüs yazı türüyle Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	
Başlık Tipi: Barok Tepelik	
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, gül, küpe çiçeği, hurma ağacı, istiridye kabuğu, inci dizisi, vazo, perde motifi, bordür, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır.

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- Yâ İlâhî işte gelmişim

bende dîvânına terrahhüm et
bana

2- يا الهى اشته كلميشم بنده ديوانكه ترحم ايت بكا

3- Zât-ı pâkin hürmetine

meskenim kıl cenneti yâ
Rabbenâ

3- ذات پاकिन حرمتنه مسكنم قيل جنتى ياربنا

4- Hemân dem erişdi tîğ-i

tâ'ûn târ-ı mâr etdi beni

4- همان دم ايرشدى تيغ طاعون تارمار ايتدى بنى

5- Râzıyım el-hükmü lillah

böyle imiş emr û fermân-ı

5- راضيم الحكم لله بويله ايمش امرو فرمان خدا

Hüdâ

6- Semt-i kabrimi ziyâret
eyleyen ihvân

6- سمت قبریمی زیارت ایلان اخوان

7- Hakk rızâsı içün ruhuna
bir fâtiha ihdâ kıla

7- حق رضاسیچون روحنه بر فاتحه اهدا قیلا

8- Yâ Rab emrinle rihlet
ettim bekâ gülzârına

8- یا رب امرکله رحلت ایتدم بقا کلزارینه

9- Cemâl-i pâk-i şerîfin
hürmetine mekânım eyleye
cennetü'l-mâvâ

9- جمال پاک شریفک حرمتنه مکانم ایله جنت
المأوا

10- Dergâh-ı 'Âlî
Kapucubaşlılarından Sînôb
Muhâfızı

10- درگاه عالی قیوجی باشیلرندن سینوب
محافظی

11- Kâvî-zâde Hüseyin Bey
Efendînin harem-i
muhteremeleri

11- کاوی زاده حسین بک افندنک حرم محترمه
لری

12- Emîne Kadının rûhu
içün el-fâtiha

12- آمنه قادینک روحیچون الفاتحه

13- Sene 1252 cim

13- سنه 1252 ج

Katalog No: 30

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 30b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi

Çizim No: 30b, 30a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kavi-zade Hüseyin Bey Efendi'nin eşi Şerife Ayşe Hanım	Tarihi: 1252/1836
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.190, ü.e.50,5, a.e.38, e.k.7cm. ölçülerindedir. Şahidenin tepeliği İri akant yapraklarıyla taçlandırılmıştır. Aşağıya doğru dalgalanıp simetrik dönüşler yapan akant yapraklarının uç kısımları volütlüdür. Ortada dilimli gövdeli çift kulplu ve gondol şeklinde bir çanak yer alır. Çanağın içerisinde dalıyla birlikte koparılmış üç üzüm salkımı tasvir edilmiştir. Köşebentlerinde simetrik gonca bir gül dalı arasında iri akant yaprakları Serlevhayı taçlandırırken bitkisel sarmaşık bordür içerisinde salınarak ilerler. İstiridye kabuğu görünümünde bir alınlığa sahip olan bordür aşağıda	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.153, ü.e.36,5, a.e.28, e.k.5cm. ölçülerindedir. Mermer malzemedendir. Yukarıdan aşağı daralan dikdörtgen gövdenin tepeliğinde taçlaşan iri akant yaprakları yer alır. Şahideyi çevreleyen ince bir silme içerisinde hurma ağacı tasvir edilmiştir.

beyzîleşerek son bulur. Şahidenin bitkisel süslemeleri plastik görünümüne sahip rölyef etkisindedir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Kitabe, ondört satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	
Başlık Tipi: Barok Tepelik	
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, asma dalı, üzüm salkımı, gül, küpe çiçeği, hurma ağacı, istiridye kabuğu, kâse, bordür, silme	Durumu: Gövde kısmı kırılmış olan başucu şahidesinin arka yüzü demir bir çubukla tutturularak onarım görmüştür. Ayakucu şahidesi sağlamdır.

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- Eyvâh şu nev-i

civânlıkda urdı tayfun ve

zâlim tâ'ûn benimde

sîneme

2- ایواه شو نوجوانلقده اردی طیفون و ظالم طاعون

بنمده سینهمه

3- Bâğ-ı 'âlemde salınub

gezerken bir ateş düşdi cân

ile tenime

3- باغ عالمده صالینوب کزریکن بر اتش دوشدی

جان ایله تنمه

4- Ey meded bildim

yokdur halâsım ancak

doyamadım cân cihân ile

4- ای مدد بلام یوقدر خلاصم انجق دویمدم جان

جهان ایله کنجلمکه

gençliğime

5- Emânet etdim

evlâdlarım Hakka âh zâr
etdirmesin vaziyetimden
Efendîme

5- امانت اتم اولادلرم حقه اه زار اترمسون
وضیتمدن افندیمه

6- Fermân-ı İlâhî böyle

imiş olsa Lokmân bulamaz
çâreler tahlis-i girîbânıma

6- فرمان الهی بویله ایمش اولسه لقمان بوله مز
جاره لر تخلیص کریبانمه

7- Bu kadar imiş ‘ömrüm

elvedâ cihânı artık getürün
benide mekânıma

7- بو قدر ایمش عمرم الوداع جهانی ارتق کتورن
بنیده مکانمه

8- Âmân yâ Rabb

rahmânsın kerem kıl be-
hakk-ı ‘arş-ı a’zam nûr-ı
Kur’ân

8- امان یا رب رحمانسن کرم قیل بحق عرش اعظم
نور قران

9- Nasîb eyle şefâ’at-ı

fahr-û’ âlem şâh-ı
kevneyni bu kârib cânıma

9- نصیب ایله شفاعت فخر عالم شاه کونین بو
غریب جانمه

10- Dergâh-ı ‘Âlî

Kapucıbaşılardan Sînôp
Muhâfızı

10- درگاه عالی قیوجی باشیلرندن سینوب محافظی

11- Kâvî-zâde Hüsey’n

Bey Efendînin haremi-i
muhteremeleri

11- کاوی زاده حسین بک افندنک حرم محترمه لری

13- Şerîfe ‘Â’işe Hanımın

rûhu içün el-fâtiha

12- شریفه عائشه حانمک روحیچون الفاتحه

Katalog No: 31

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 31b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 31b	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kavi-zade Kurt Süleyman Ağa'nın eşi Ayşe Güliz Hanım	Tarihi: 1254/1838
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.217, ü.e.47, a.e.34, e.k.4,5cm. ölçülerindedir. Tepelik kısmında ortada iki istiridye kabuğunun geniş ağızlarından birleşmesiyle oluşan bir vazo yer alır. Vazonun içinden	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

yükselen akant yaprakları iri bir kurdela ile bağlanırken girland motifi ile de demetlenmiştir. Akant yaprakları simetrik olarak gövdeye doğru ilerler. Vazonun her iki yanında dalından koparılmış gül motifleri yer alır. Serlevhayı dolaşan su yolu içerisindeki laleler iki ayrı kol halinde aşağıya doğru akarken son satırda birleşerek dışarı taşan bir püskülle son bulmaktadır. Kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Kitabe, onbeş satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	
Başlık Tipi: Barok Buket Tepelik	Sanduka: b.217, e.123, y.63cm. ölçülerindedir. Uzun ve kısa kenarı prizmatik dikdörtgen blok taşları düşey olarak toprağa oturmuştur. Sağlam olan pehle taşları süslemesizdir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, gül, lale, sarmaşık, girland, kurdela, istiridye kabuğu, püskül, bordür, silme	Durumu: Başucu şahidesi ve sanduka sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Hüve'l-Hayyü'l-Bâkî

1- هو الحى الباقي

2- Âh elinden ey ecel aldın
beni

2- اه الندن ای اجل الدك بنی

3- Kim kara yer içre yeksân
eyledin

3- کیم قره یر اچره یکسان ایلدک

4- Bunca yıllar derde dermân
bulmadım

4- بونجه یللر درده درمان بولدم

5- Âkıbet bağrımı pîryân
eyledin

5- عاقبت بغیرمی پیریان ایلدک

6- Hâke saldın çûn vücûdum
neyleyim

6- خاکه صالدين جون وجودم نیله یم

7- Ehl-i evlâdlarım gîryân
eyledin

7- اهل اولادلرم کیریان ایلدک

8- Ağlasun evlâdlarım
haşredekin hasretâ

8- اغلاسون اولادلرم حشره دك حسرتا

9- Hasret iştiyâk ile dedim
'uryân eyledin

9- حسرت ایشتیاق ایله ددیم عریان ایلدک

10- Okuyun tâ'rîhimi
mezârımda benim

10- اوقیون تاریخمی مزارمده بنم

11- Zehr içirdin kâse kâse
hemde nâlân eyledin

11- زهر ایچردن کاسه کاسه همدن نالان ایلدک

12- Kâvî-zâde Kurt Süleymân
Ağa'nın

12- کاوی زاده قورت سلیمان اغانک

13- Halîle-i muhteremeleri
'Â'îşe Gülîz

13- حلیلهء محترمه لری عائشه کلز

14- Hanımın rûh için el-fâtiha

14- حاتمك روحیچون الفاتحه

15- Sene 1254 fi 10 cim

15- سنه 1254 فی 10 ج

Katalog No: 32

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 32b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 32b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Şakir Efendi'nin oğlu İsmail Efendi	Tarihi: 1255/1839
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.127, ü.e.24,5, a.e.24,5, e.k.2cm. ölçülerindedir. Düşey dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi, kalkar malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Kitabenin satır araları cetvelle ayrılmış her bir satır arası kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe yedi satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. İnce bir silme ile hareketlendirilen şahide,	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

fes formlu bir başlıkla son bulur. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		
Başlık Tipi: Mecîdî Fes	Başlık Ölçüleri: y.16, ç.21, b.ç.38, b.y.4,5cm. ölçülerindedir.	Sanduka:
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme		Durumu: Başucu şahidesi insitü değil fakat sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur. Sanduka sağlamdır.

Kitabe:

- 1- Hüve'l-Hayyü'l-Bâkî
1- هو الحى الباقي
- 2- Gonca gülüm uçdu Cennet bağına
2- غنجه كلوم اوجدی جنت باغنه
- 3- Firâkı kıldı vâlidesi hem pederi canına
3- فراقی قلدی والده سی هم پدری جانہ
- 4-Tersâne-i Âmire mühendis-i halîfelerinden
4- ترسانہ عامره مهندس خلیفہ لرنندن
- 5- Şâkir Efendi'nin mahdumu
5- شاکر افندیك محدومی
- 6- Merhum İsmail Efendi
6- مرحوم اسماعیل افندی
- 7- Ruhiçün el-Fatiha sene 1255 fi gurre sad
7- روحیچون الفاتحه سنه 1255 فی غره
ص

Katalog No: 33

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 33b-a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 33b, 33a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kavi-zade Halil Bey'in eşi Ayşe Hanım	Tarihi: 1259/1843
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.206, ü.e.38, a.e.33,5, e.k.5cm. ölçerindedir. Şahidenin tepeliği aynı gövdeden başlayıp üçe ayrılan volütlü akant yapraklarının alçak kabartma tekniğinde şahidenin ön yüzüne hakkedilmesiyle başlar. Akant yapraklarının aralarında uçuşan kurdela kuşakları yer alır. Serlevhanın üzerindeki girift kurdela kuşakları birbirine bağlanarak plastik görünüm etkisi uyandırır. Kitabeyi çevreleyen	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.169, ü.e.34, a.e.28, e.k.5 cm. ölçülerindedir. Mermer malzemeli şahidenin iri akant yaprakları tepeliğini oluşturur. İnce dalgalı bir silme içerisinde Tuğba ağacı tasvir edilmiştir. Arka yüzü süslemesizdir.

suyolu, içerisindeki sarmaşık ile birlikte dalgalanarak devam eder. Son satırda kalın bir silme içerisinde yerleştirilen kurdela kuşakları kilit taşıyla bordüre bağlanmaktadır. Şahide üzerindeki bitkisel süslemeleri rölyef etkisi uyandırır. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Kitabe, ondört satır halinde celî sülüs yazı türüyle Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	
Başlık Tipi: Barok Buket Tepelik	Sanduka: b.190, e.115, y.60cm. ölçülerindedir. Kısa ve uzun kenarı prizmatik dikdörtgen taş blokları düşey olarak toprağa oturmuştur. Halen sağlamdır. Pehle taşları süslemesizdir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, Tuğba Ağacı, sarmaşık, kurdela, kilit taşı, bordür, silme	Durum: Başucu şahidesi ve sanduka sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- Kâvî- zâde Halîl Bey
hazretinin zevce-i pâkî

2- کاوی زاده خلیل بك حضرتینك زوجهءپاکی

3- Şarâb-ı irci'yyeden nûş
edüb Mevlâsını buldu

3- شارب ارجعیدن نوش ایدوب مولاسنی بولدی

4- Kırılusun çarh-ı gerdûnun
yıkılsın kubbe-i eflâk

4- قرلسون چرخ کردونك یقلسون قبه افلاك

5- Nicün kim böyle bir rûh-ı
mihver gül gibi soldı

5- نچون کیم بویله بر روح محور کل کبی
صولدی

6- Hümâyı kankı gözlerle
temâşâ eylemek mümkün

6- همای قنقی کوزلرله تماشا ایلمک ممکن

7- Cihânı ağladub keyfi
bitürdi söyledi güldi

7- جهانی اغلادوب کیفک یتوردی سویلدی کولدی

8- İki cânın muhabbet câmını
nâ eyledi meksûr

8- ایکی جانک محبت جامنی نایلدی مکسور

9- Anun için sâkî-i hicrân
elden kâseler toldı

9- انکجون ساقی هجران الدن کاسه لر طولدی

10- Oku birer fâtiha ihlâsla
elbet tehî dönmez

10- اوقو برر فاتحه اخلاصله البت تهی دونمز

11- Bilenler kim yirmi sâli ile
bir nev civân oldu

11- بلنلر کم یکرمی سالیله بر نو جوان اولدی

12- Dedim Zühdî biz ol
mensûrenin cevherle tâ'rîhi

12- دیدم زهدی بز اول منسوره نک جوهرله
تاریخی

13- Fenâdan bizim Hakka
'Â'îşe Hanım gider oldu

13- فنادن بزم حقه عائشه خانم کدر اولدی

14- Fi sene 1259 8 ra

14- فی سنه 1259 8 ر

Katalog No: 34

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 34b-a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 34b, 34a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eser Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Sinop eski Kaymakamı Kavi-zade İbrahim Bey	Tarihi: 1261/1845
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin doğu cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide y.205, ü.e.40, a.e.32, e.k.5cm. ölçülerindedir. Kitabe üzerinde bitkisel beyzi bir arma yer alır. Armanın içerisinde tuğra işlemesi vardır. Serlevhanın sağ ve sol kanatlarında başlayıp dalgalanarak devam eden akant kuşağı son satırda birleşerek palmet motifini oluşturur. Kitabe, on satır halinde mâil biçimde celî ta'lîk yazı türünde ve Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Kitabe mermer malzemeye	Ayakucu Şahidesi: Şahide y.128, ü.e.35,5, a.e.23,5, e.k.6,5cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli mermer şahidenin tepeliği üçgen alınlıklıdır. Ön ve arka yüzünde süsleme yoktur.

alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Kitabenin satır araları cetvelle ayrılmıştır. Şahide fes formlu bir başlık ile son bulmaktadır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		
Başlık Tipi: Mecîdî Fes	Başlık Ölçüleri: y.25, ü.e.20, a.e.52, e.k.10 cm. ölçülerindedir.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Beyzî arma, sarmaşık, akant, silme		Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır.

Kitabe:

- 1- Yâ Ğafûr 1- يا غفور
- 2- Şefâ' atî li-ehli'l-kebâ'iri min ümmetî 2- شفاعتي لأهل الكبائر من امتي
- 3- Hüve'l-Bâkî 3- هو الباقي
- 4- Tulû'etdim dil işrâkı tarafdan gün gibi bir dem 4- طلوع ایتدم دل اشرقی طرفدن کبی بر دم
- 5- Cilâ verdim fenâ içre ziyâyı gün gibi bir dem 5- جلا ویردم فنا اچره ضیای کبی بر دم
- 6- Teenni üzere gûn-be-gûn ederken seyr bir cümle 6- تننی اوزره کون بکون ایدرکن سیر بر جمله
- 7- Ecel esdi sahâr oldı erişdi menzile bir dem 7- اجل اسدی سحاب اولدی ارشدی منزل بر دم

8- Sâbika Sinôb kâim-
makâmı

8- سابقا سينوب قائممقامی

9- Kâvi-zâde merhûm
İbrâhîm

9- کاوی زاده مرحوم ابراهيم

10- Bey'in rûhu için el-fâtîha

10- بک روحيچون الفاتحة

11- Fi sene 1261 21 sad

11- فی سنه 1261 21 ص

Katalog No: 35

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 35b-a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 35b, 35a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Sinop eski Kaymakamı İbrahim Bey'in oğlu Muhammet Rıfat Bey	Tarihi: 1263/1847
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin doğu cephesinde yer alır. Doğü-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar

Başucu Şahidesi: Şahide, y.93,5, ü.e.26, a.e.26, e.k. 5cm. ölçülerindedir. Serlevha bitkisel bir kurdela ile taçlandırılmıştır. Kurdelanın rûmîye benzeyen meyveleri vardır. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Kitabenin satır araları cetvelle ayrılmış, her bir satır kartuş içersine alınmıştır. Kitabe, dokuz satır halinde celî ta’lîk yazı türünde ve Osmanlı Türkçesi ile yazılmıştır. Silmeler ile hareketlendirilen şahide fes formlu bir başlık ile son bulmaktadır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.66, ü.e.35,5, a.e.20, e.k.5cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli mermer şahidenin tepeliği üçgen alınlıklıdır. Şahidenin ön yüzüne ince bir silme içerisine hurma ağacı tasvir edilmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Mecîdî Fes	Başlık Ölçüleri: y.18,5, ç.18, b.çv.37, b.y.18,5 cm. ölçülerindedir.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Kurdela, rûmî, hurma ağacı, silme		Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır.

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- Bu âlem içre ben de şâdân
olmadım

2- بو عالم ایچره بنده شادان اولمدم

3- Çâresiz derde düşdüm

3- چارهسز درده دوشدم دفعه امکان بولمدم

def'a imkân bulmadım

4- Ben babamdan ayrı
düşdüm vermedi ecel âmân

4 – بن بابامدن ایری دوشدم ویرمدی اجل امان

5- Vâlidem tutsun yasımı
ağlasun her zamân

5- والده م طوطسین یاسیمی اغلاسون هر زمان

6- Sâbıkâ Sînôb kâ'im-
makâmı merhûm

6- سابقا سینوب قائممقامی مرحوم

7- İbrâhîm Bey'in mahdûmu
merhûm Muhammed Rıf'at

7 – ابراهیم بکک مخدومی مرحوم محمد رفعت

8- Bey'in rûhu içün el-fâtiha

8 – بکک روحیچون الفاتحه

9- Fi sene 1263 6 cim-elif

9- فی سنه 1263 6 جا

Katalog No: 36

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 36b-a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 36b, 36a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: İlince-zade Hacı Halil Ağa	Tarihi: 1263/1847
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin kuzeybatı cephesinde yer alır. Doğu-Batı	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar

doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönündedir.		
Başucu Şahidesi: Şahide, y.194, ü.e.43, a.e.40, e.k.4cm. ölçülerindedir. Serlevhanın köşebentlerinde şahideyi simetrik olarak süsleyen söğüt yaprakları vardır. Serlevhayı çevreleyen suyolu içerisindeki sarmaşık ile birlikte dalgalanarak hareketli bir görünüm arz etmektedir. Serlevha bitkisel bir kurdela ile taçlandırılmıştır. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Kitabenin satır araları cetvelle ayrılmış, ilk satır kartuş içersine alınmıştır. Kitabesi, oniki satır halinde mâil biçimde celî ta'lik yazı türünde ve Osmanlı Türkçesi ile yazılmıştır. Şahide sarık formlu bir başlık ile son bulmaktadır. Arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: y.172, ü.e.50, a.e.33, e.k.6cm. ölçülerindedir. Şahidenin geniş tepeliği üzerinde külah biçiminde çok süslü bir vazo yer alır. Vazonun ağzı girland motifi ile süslenirken, sağında ve solunda hattâ gövdesine sarmalanmış uçuşan kurdela kuşakları zarafeti simgeler. Vazonun ağzından dışarı doğru akan iri akant yapraklarının en tepesinde volütlenmiş akant yaprağı içerisinde çiçek motifi yer alır. Gövde kısmını çevreleyen suyolu içerisindeki sarmaşık ile birlikte dalgalı bir form izler. Suyolunun çevrelediği şahidenin ön yüzündeki yemişli dalların uçları volütlenmiştir. Yemişli dallar uçuşan kurdela kuşakları ile köklerinden bağlanmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi:	Başlık Ölçüleri: y.23, ç.28, b.ç.58, b.y.6cm. ölçülerindedir.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Söğüt dalı, sarmaşık, akant, girland, çiçek, vazo, kurdela, bordür, silme		Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır. Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin, kadınlar mahfiline çıkan merdivenin beden duvarı, başucu şahidesinin kitabeli yüzünü örtmesi nedeniyle kitabe okunamamaktadır.

Kitabe:

- 1- Hüve- l- Bâkî
1- هو الباقي
- 2- Olıcak fermân- ı Hakk ister
icâbet da'vete
2- اولیجق فرمان حق ایستر اجابت دءوته
- 3- Emrine mutî olanlar cümle
erirler'izzete
3- امرینه مطیع اولنلر جمله ایررلر عزته
- 4- 'Azm edüb gitdi bakâ
mülkine bir merd- i sahâ
4- عزم ایدوب کتدی بقاملکنه بر مردسخی
- 5- El çeküb fânî cihândan erdi
kurb rahmete
5- الچکوب فانی جحاندن ایردی قرب رحمته
- 6- Hayatında rûz şeb ikrâm
ederdi âleme
6- حیاتنده روزشب اکرام ایدردی عالمه
- 7- Hânesinde nice kimse el
sunardı nîmete
7- خانه سنده نیجه کمسه الصوناردی نعمته
- 8- ... kazâsı eşrâf
hanedânından olub
8- چاکلو قضاسی اشراف خاندانندان اولوب
- 9- İşbu Hazret Seyyid Bilâli
ziyâret kasdıyla
9- اشبو حضرت سید بلالی زیارت قصدیله
- 10- Gelüb irtihâl-i dâr-ı beka
eden
10- کلوب ارتحال دار بقا ایدن
- 11- İlince-zâde merhûm El
Hacc Halîl Ağa
11- ایلنجه زاده مرحوم الحاج خلیل اغا
- 12- Rûhicün El Fâtîha sene
1263
12- روحیچون الفاتحه سنه 1263

Katalog No: 37

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 37b-a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 37b, 37a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Sinop şehri Kadı vekili Gelibolulu Hacı Mahmut Hamdi Efendi'nin kayın validesi Şerife Emine Hanım	Tarihi: 1267/1851
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.115, ü.e.34,5, a.e.24, e.k.4,5cm. ölçülerindedir. Şahidenin yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdesinin tepeliğinde üç adet volütlü akant yaprağı birleşerek tacı oluşturur. Beyzî bir silme içerisine yerleştirilen	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.69, ü.e.24, a.e.21,5, e.k.4cm. ölçülerindedir. Mermer malzemeli şahidenin yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdesinin tepeliği sivri kemer alınlıklıdır. Şahidenin ön yüzünde ince bir silme içerisine hurma ağacı tasvir edilmiştir. Arka yüzü

kitabesi sekiz satır halinde mâil biçimde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış son satır kartuş içerisine alınmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	süslemesizdir.
Başlık Tipi: Barok Buket Tepelik	
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, hurma ağacı, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır.

Kitabe:

- 1- Hüve'l-Bâkî 1- هو الباقي
- 2- Fenâdan bakâya eyledi rihlet 2- فنادن بقايه ايلدى رحلت
- 3- Ede kabrini Hakk ravza-i cennet 3- ايده قبريني حق روضه جنت
- 4- Medîne-i Sinob Nâibi Gelîbolulu el-Hâcc 4- مدينه سينوب نايى كليبوللى الحاج
- 5- Mahmûd Hamdi Efendinin kayın vâlidesi 5- محمود حمدى افندينىڭ قايىن والده سى
- 6- Merhûme Şerîfe Emîne Hanım 6- مرحومه شريفه امينه خانم
- 7- Rûhu için Fâtiha fi 13 Za 7- روحىچون فاتحه فى 13 ذا سنه 1267

sene 1267

Katalog No: 38

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 38b-a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 38b, 38a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Şeyh Mustafa Baba	Tarihi: 1269/1852-1853
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneydoğu cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide y.97, ü.e.29, a.e.28, e.k.3cm. ölçülerindedir. Şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, on satır halinde mâil biçimde celî ta'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin kitabeli yüzü silme ile hareketlendirilirken arka	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.83, ü.e.29, a.e.22,5, e.k.5cm. ölçülerindedir. Mermer malzemedendir. Şahidenin yukarıdan aşağı doğru daralan gövdesinin tepeliği üçgen alınlıklıdır. Ön yüzü ve arka yüzü süslemesizdir.

yüzü süslemesizdir. Şahide sarık formlu bir başlık ile sona ermektedir.		
Başlık Tipi: Mevlevî Sarığı	Başlık Ölçüleri: y.22, ç.14, b.ç.41, b.y.3,5cm. ölçülerindedir.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır.	

Kitabe:

1- Hüve'l-Mu'în

1- هوالمعین

2- Cenâb-ı Şeyh Mustafa
Baba kim göçdi dünyâdan

2- جناب شيخ مصطفى بابا كيم كوجدي دنيان

3- Varub gülzâr-ı'adnı murg-ı
rûhu eyledi mê'vâsı

3- واروب گلزار عدنی مرغ روحی ایلدی مأوی

4- Tarîk-ı nâzenîninde ömri
zikru'llah ile geçdi

4- طریق نازنینده عمری زکراالله ایله کجدی

5- Reh-i'âşk-ı İlahîde vücûdın
eyledi ifnâ

5- ره عشق الهییده وجودین ایلدی افنا

6- Civâr-ı Hazret-i Seyyid
Bilâl'de defn olub âhır

6- جوار حضرت سید بلالده دفن اولوب اخر

7- Cenâbpîre vâsıl kıldı mı
şübhe anı Mevla

7- جناب پیره واصل قلدیمی شبیه آنی مولی

8- Dem-i fevtinde Şâkir
söyledi tâ'rîh-i cevherdâr

8- دم فوتنده شاکر سویلدی تاریخ جوهردار

9- Cihândan bâğ-ı'adine erdi
yâ hû Mustafâ Baba

9- جهاندن باغ عدنه ایردی یاھو مصطفی بابا

10- Fi sene 1269 25
Muharrem

10- فی سنه 1269 25 محرم

Katalog No: 39

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 39b-a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 39b, 39a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kereste Nazırı İbrahim Bey	Tarihi: 1269/1853
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: y.133,5, ü.e.28, a.e.24, e.k.3cm. ölçülerindedir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Kitabenin	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.119, ü.e.28, a.e.21, e.k.6cm. ölçülerindedir. Mermer malzemesidir. Şahidenin yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdesinin

satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, oniki satır halinde mâil biçimde celî tâ'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin kitabeli yüzünü ince bir silme hareketlendirmiştir. Arka yüzü süslemesizdir.		tepeliği üçgen alınlıklıdır. Şahideyi çevreleyen ince bir silme içerisine hurma ağacı tasvir edilmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Mecîdî Fes	Başlık Ölçüleri: y.11, ç.19, b.çv.37, b.y. 6cm. ölçülerindedir.	Sanduka: b.198, e.104, y.72cm. ölçülerindedir. Sandukanın pehle taşlarının bir bölümü kırıktır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Hurma ağacı, silme		Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır. Sanduka günümüze gelebilmiştir.

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- Kereste Nâzırı Mağfûr
İbrâhîm Bey'in eyvâh

2- کرسته ناظری مغفور ابراهیم بک ایواہ

3- Nihâl-i 'ömrünü bâd-ı
ecel kim eyledi ifnâ

3- نہال عمرینی باد اجل کیم ایلدی افنا

4- Edüb merdâne hizmet mir
alayı olmuşdu devletde

4- ایدوب مردانہ خدمت مر الای اولمشدی دولتده

5- Anıda hâke saldı çok
görüb gerdûn-ı dîn hayfâ

5- آنیده خاکه صالدى چوق کوروب کردون دون
حیفا

6- Bu mihmân-hâne mesken
olmamışdır kimseye hergiz

6- بو مهمانخانه مسکن اولمامشدر کمسه یه هرگز

7- Gelen gitmekdedir ahvâl-
i dünyâ böyledir zîrâ

7- کلن کتمکده در احوال دنیا بویله در زیزا

8- Hüdâ gencine envâr ede
tâ haşre dek kabrin

8- خدا کنجینه انوار ایده تا حشره دک قبرین

9- Muhâdım ve benâtı
ağlayub etdikçe vâveylâ

9- مخادیم وبناتی اغلیوب اتدکچه واولیلا

10- Du'â edüb bu resme
söyledi tâ'rîhini Şâkir

10- دعا ایدب بو رسمه سویلدی تاریخی شاکر

11- Ede kasr-ı na'îmi Mîr
İbrâhîme Hakk me'va

11- ایده قصر نعیمی میر ابراهیمه حق مأوی

12- Fâtîha fi 1269 11 cim

12- فاتحه فی 1269 11 ج

Katalog No: 40

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 40b-a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 40b, 40a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kaymakam Hüseyin Paşa	Tarihi: 1270/1853-1854
Özellikleri	

Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin kuzeybatı cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönündedir.	Mezar Tipi: Şahideli Kapak Taşlı Mezar	
Başucu Şahidesi: Şahide, y.187, ü.e.36, a.e.35, e.k.4cm. ölçülerindedir. Düşey dikdörtgen gövdeli şahidenin Serlevhasının üzerinde ortada iri bir yonca motifi yer alır. Motifin her iki yanına simetrik olarak söğüt dalı tasvir edilmiştir. Serlevhayı çevreleyen beyzî bordürün içerisinde kır çiçekleri birbirine bağlanarak devam eder. Şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Kitabe, yirmi satır halinde mâil biçimde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahide fes formlu bir başlıkla son bulur. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.174, ü.e.34, a.e.33, e.k.3cm. ölçülerindedir. Dikdörtgen gövdeli mermer şahidenin tepeliğinde uçları zigzaglı bir bilezikle demetlenmiş iri akant yaprakları tacı oluşturur. Gövdede ince bir silme içerisine yerleştirilmiş kadeh formlu yivli bir vazo üzerinden yükselen hurma ağacı tasvir edilmiştir. Arka yüzü süslemesizdir.	
Başlık Tipi: Mecîdî Fes	Başlık Ölçüleri: y.17, ç.17, b.çv.51, b.y..7cm. ölçülerindedir.	Kapak Taşı: b.226, e.90, y.19cm. ölçülerindedir. Yekpare mermer malzemeli kapak taşı silmelerle hareketlendirilmiştir. Taşın üzerinde yağmur alması için toprağa açılan oygusu vardır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Dört	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri,	

yapraklı yonca, söğüt dalı, sarmaşık, akant, hurma ağacı, bilezik, bordür, silme	sanduka sağlamdır.
--	--------------------

Kitabe:

- 1- Hüve- l- Gafûr 1- هو الغفور
- 2- Kimse kâm almadı bu bâg- 1 2- كمسه كام المه دى بو باغ جهانده اصلا
cihândan aslâ
- 3- Zülm eder herkese çûn 3- ظلم ايدر هر كسه چون غايتدر دينيانك
gâyet- dir dünyânın
- 4- İşte ez- cümle bu ferhunde- i 4- ايسته از جمله بو فرخنده ميرالامرا
mîrû- l- ümerâ
- 5- Fenn- i bahriyyede geçmiş 5- فن بحريه ده كچمش ايدى هب اقرانك
idi heb akrânın
- 6- Çıkarub desti kader 6- چيقاروب دست قدر کندوسنى بره دخى
kendüsini berre dahi
- 7- Kâ'im- makâm oldu bir az 7- قائممقامى اولدى براز يرلرينه بلدانك
yerlerine buldânın
- 8- Moskov harbi tekerrür 8- مسقو حربى تكرر ايديجك دولتجه
edicek devletce
- 9- Geldi tersâneye emri- ile 9- كلدى ترسانه يه امريله شه دورانك
şeh- i devrânın
- 10- Bir filô çıkdı donanma- yı 10- بر فيلو چقدى دوننماى همايون سينوبه
hümâhûn Sînôba

- 11- Kuşadub lenger atub
çevresine limânın
- 11 – قوشادوب لنکر آتوب چوره سنه لیمانک
- 12- Ansızın basdı donanma- yı
aduvv pus havâda
- 12 – انسزین باصدی دوننمای عدو پوس هواده
- 13- Cümlesin yakdı bütün ol
filô- yı zî- şşânın
- 13 – جمله سین یاقدی بوتن اول فلوی ذی شانک
- 14- Ol donanma- yı
hümâyûnda bu zât- ı kerîm
- 14 – اول دوننمای همایونده بو ذات کریم
- 15- Neş'e- i câm- ı şehâdet- le
içürdi cânın
- 15 – نشئه جام شهادتله اوچوردی جانک
- 16- Hakkı- ı Te'âlâ anı cennet
ile mükerrrem ederek
- 16 – حق تعالی آنی جنت ایله مکرم ایدرک
- 17- Ede hem nâmı imâmü-
şşühedâ mihmânın
- 17 – ایده هم نامی ایمام الشهداء مهمانک
- 18- Dîdeden düşdi iki katre
yazıldı tâ' rîh
- 18 – دیده دن دوشدی ایکی قطره یازلدى تاریخ
- 19- Meskeni kasr- ı şehâdet
Hüseyn Paşanın
- 19 – مسکنی قصر شهادت حسین پاشانک
- 20- Fâtiha sene 1270
- 20 – فاتحه سنه 1270

Katalog No: 41

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 41b-a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal

	Türbesi Haziresi
Çizim No: 41b, 41a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Sinop Meclis Üyesi Kavi-zadelerden Halil İlhami Bey	Tarihi: 1272/1855
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneydoğu cephesinde yer alır. Doğu-batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Tek Kaideli Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.162, ü.e.31, a.e.23, e.k.3,5cm. ölçülerindedir. Serlevhanın köşebentlerinde kelebeğe benzeyen kurdelalar mevcuttur. Serlevhayı beyzî bir suyolu kıvrılarak takip ederken gövdeyi de dalgalı bir forma sokar. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, on satır halinde mâil biçimde celî ta'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahide fes formlu bir başlık ile son bulur. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.156,5, ü.e.29, a.e.29, e.k.11cm. ölçülerindedir. Mermer malzemedendir. Tepeliği bir bilezik ile demetlenmiş iri akant yapraklarıyla taçlandırılmıştır. Şahidenin ön yüzüne beyzî bir silme içerisinde iri bir kurdelayla bağlanmış söğüt dalları tasvir edilmiştir. Dalların volütlü uçlarının içerisine çiçek motifleri yerleştirilmiştir. Arka yüzü süslemesizdir.

Başlık Tipi: Mecîdî Fes	Başlık Ölçüleri: y.14, ç.15, b.çv.47, b.y.7,5cm. ölçülerindedir.	Kaide: u.124, e.36, y.52,5cm. ölçülerindedir. Yekpare taş malzemeden yapılmıştır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Kurdela, akant, söğüt dalı, çiçek, bilezik, bordür, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır.	

Kitabe:

1- Yâ Hû

1- یاھو

2- Âh ile zâr kılarak tâzeliğime
doymadım

2- آھ ایله زار قیلہ رق تازلکمہ طویمدم

3- Çûn ecel peymânesi tolmuş
muradım almadım

3- چون اجل پیمانہ سی طولمش مرادم المدم

4- Hasretâ fânî cihânda tûl-ı 'ömr
sürmedim

4- حسرتا فانی جهانده طول عمر سورمدم

5- Fırkatâ takdîr bu imiş tâ
ezelden bilmedim

5- فرقتا تقدیر بو ایمش تا ازلدن بلمدم

6- Kâvî-zâdenin ta'allukâtından

6- کاوی زادھنک تعلقاتندن

7- Sînâb Meclis Â'zâsından

7- سیناب مجلس اعضاسندن

8- Halîl İlhamî Bey

8- خلیل الھامی بیک

9- Rûhu için el-fâtiha

9- روحیچون الفاتحه

10- Sene 1272 fi 15 şın

10- سنه 1272 فی 15 ش

Katalog No: 42

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 42b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 42b	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kadı Hacı Mahmut Efendi	Tarihi: 1276/1860
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Kuzey-güney doğrultuludur. Başucu şahidesinin kiatabeli yüzü hazirenin kuzey yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.109, ü.e.32,5, a.e.32,5, e.k.12cm. ölçülerindedir. Şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, oniki satır	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

halinde mâil biçimde celî tâ'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. İnce bir silme ile hareketlendirilen şahide, fes formlu bir başlıkla sona erer. Arka yüzü süslemesizdir.		
Başlık Tipi: Nakşebendî Sarığı	Başlık Ölçüleri: y.10, ç.18, çv.78, b.çv.45, b.y.6cm. ölçülerindedir.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme		Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Hüve' l- Bâkî

1- هو الباقي

2- Deyüb el- hükmü li- llah
Hâcî Kâdî göçdü ' ukbâya

2- دیوب الحكم لله حاجی قاضی کوچدی عقبایه

3- Niçe yıl şer'le Sînob da
etmiş idi hizmet

3- نیچه ییل شرعه سینوبده اتمش ایدی خدمت

4- Mukaddem oldu â'zâ-ı
meclise hüsn-i liyâkatle

4- مقدم اولدی اعضاء مجلسه حسن لیاقتله

5- Bulub ol hânedânın nûr-ı
re'yi gün gibi şöhrat

5- بولوپ اول خاندانک نوررای کونکبی شهرت

6- Kerâmetle edüb izhâr hem
fevtin haber verdi

6- کرامتله ایدوب اظهار هم فوتن خبر ویردی

7- Bu zât-ı nakşbendî on yıl
evvel eyleyüb 'uzlet

7- بو ذات نقشبندی اون ییل اول ایلیوب عزلت

8- Erenler şâfi'-i 'isyânı olsun
rûz-ı mahşerde

8- ارنلر شافعی عصیانی اولسون روز محشرده

9- Gelüb ihlâsla her kim
okursa rûhuna rahmet

9- کلوب اخلاصله هر کیم اوقورسه روحنه
رحمت

10- Dedim tâ' rîhini Safvet
edüb bir fâtiha ihdâ

10- ددم تارخنه صفوت ایدوب بر فاتحه اهدا

11- Hacı Mahmûd Efendî
evc-i kurba eyledi rihlet

11- حاجی محمود افندی اوج قربه ایلدی رحلت

12- Fi 29 R sene 1276

12 سنه 1276 فی 29 ر

Katalog No: 43

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 43b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 43b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Rizeli Derviş Baba Mehmet	Tarihi: 1276/1859
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar

Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.		
Başucu Şahidesi: Şahide, y.81, ü.e.25, a.e.25, e.k.4cm. ölçülerindedir. Dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe onbir satır halinde mâil biçimde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahide sarık formu bir başlıkla sona erer. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Mevlevi Sarığı	Başlık Ölçüleri: y.17, ç.13, b.ç.36, b.y.4cm. ölçülerindir.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme		Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Dâ'im Bâkî illâ hû

1- دائم باقى الا هو

2- Son demde Hû Hû ismini zikr ederek bilâ hafâ

2- صون دمه هو هو اسمنى ذكر ايدرك بلا خفا

3- Tutdu bekâ mülkin vatan

3- طوتدى بقا ملكن وطن قادريدن محمد بابا

Kâdiriyyeden Mehmed Baba

4- Senni yirmi beş idi hem
garîbü'd-diyâr idi

4- سنّی یکرمی بش ایدی هم غریب الدیار ایدی

5- Men mâte garîb sırrına
mazhar olubdur bî-riyâ

5- من مات غریب سرینه مظهر اولودر بی ریا

6- Lâyık görüb Seyyid Bilâl
gülzârına ol bûlbûlü

6- لایق کوروب سید بلال کلزارینه اول بلبلّی

7- Denilse hakkında sırren el-
resûl-i muhabbet

7- دینلسه خقنده سؤال رسول مجتبا

8- Söyledi Hâmî yanarak
cevherle fevti tâ'rîhin

8- سویلدی حامی یانه رق جوهرله فوتی تاریخن

9- Hâzır olub deyr-i kudsiyân
gelmiş o dem Mehmed Baba

9- ... حاضر اولب. دیر قدسیان کلمش او دم
محمد بابا

10- Rizeli Dervîş Mehmed'in
rûhuna fâtiha

10- ریزه لی درویش محمدک روحنه فاتحه

11- Sene 1276 fi 21 sin

11- سنه 1276 فی 21 س

Katalog No: 44

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 44b, 44a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 44b, 44a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	

Ait Olduğu Kişi: Sinop Sancağı Arazî Memuru Hacı Osman Şinasi Efendi'nin oğlu Seyyid Mehmet Emin Efendi		Tarihi: 1277/1860-1861
Özellikleri		
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.		Mezar Tipi: Şahideli Çerçeveli Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.75, ü.e.23, a.e.22, e.k.3cm. ölçülerindedir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabesi, sekiz satır halinde mâil biçimde celî ta'lik yazı türünde, Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Serlevha ince bir silme ile hareketlendirilmiştir. Şahide fes formlu bir başlık ile sona erer. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.71, ü.e.22, a.e.20, e.k.4,5cm. ölçülerindedir. Mermer malzemedendir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdenin tepeliği Barok üslupludur. Tepeliği taçlandıran iri akant yaprakları her iki yandan gövdeye doğru akmaktadır. Beyzî bir silme ile çevrelenmiş şahidenin ön yüzüne asma dalı ve üzüm salkımları helezonik dalgalar çizerek şahidenin gövdesini süslemektedir. Arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Mecîdî Fes	Başlık Ölçüleri: y.11, ç.10, b.ç.34 b.y.5,5cm. ölçülerindedir.	Çerçeve: b.?, e.112, k.31cm. ölçülerindedir. Kısa ve uzun kenarı prizmatik dikdörtgen blok taşları düşey olarak toprağa oturmuş ve süslemesizdir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, asma dalı, üzüm salkımı, silme		Durum: Başucu ve ayakucu şahideleri, çerçeve sağlamdır.

Kitabe:

- 1- Âh meded 1- اه مدد
- 2- Tıfl iken hayf erişdi va'desi 2- طفل ايكن حيف ايرشدى وعده سى
- 3- Ağladı kan atasıyla ânası 3- اغلدى قان اته سيله انه سى
- 4- Cennet içre şimdi oldu va'desi 4- جنت ايچره شمدى اولدى وعده سى
- 5- Sînôb Sancağı Ârazî Me'mûru 5- سنوب سنجاغى اراضى مأمورى
- 6- Hâcî Osmân Şinâsî Efendî'nin mahdûmu 6- حاجى عثمان شناسى افندىك مخدومى
- 7- Seyyid Mehmed Emîn Efendî rûhuna fâtiha 7- سيد محمد امين افندى روحنه فاتحه
- 8- Sene 1277 8- سنه 1277

Katalog No: 45

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 45b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 45b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Keşaplı-zade Hacı Mustafa Bey	Tarihi: 1277/1860-1861

Özellikleri		
Konumu: Radar yolu'na giden yolun diğer yanında, hazirenin kuzeybatı yönünde yer alır. Doğu-Batı doğrultulu uzanır. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.		Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.133, ü.e.29, a.e.28, e.k.3cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Kitabenin satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satırı kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe onüç satır halinde mâil biçimde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Silmelerle hareketlendirilen şahide fes formlu bir başlıkla sona erer. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Azîzî Fes	Başlık Ölçüleri: y.13, ç.12,5, b.ç.43, b.y.8cm. ölçülerindedir.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme		Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

- 1- Hüve- l- Bâkî 1- هو الباقي
- 2- Yâ İlahî gelmişim dîvânına
rahm et bana 2- يا الهى كلمشم ديوانه رحم ايت بكا
- 3- Meskenim kıl lutfin- la cennet
yâ Rabbenâ 3- مسكنم قيل لطفكه جنتى يا ربنا
- 4- Çün ecel geldi erişdi târ- ü-
mâr etdi beni 4- چون اجل كلدی ایرشدی تارمار اتدی بنی
- 5- Râzıyım el- hükmü li- İlah bu
imiş emr- i Hüdâ 5- راضيم الحكم لله بو ايمش امر خدا
- 6- ‘Azm edüb girdim yola kim
vatana gideyim 6- عزم ايدوب كيردم يوله كيم وطنه كيده يم
- 7- Kaldı... gün va’de yetdi‘
âkıbet düşdim cüdâ 7- قالدىكون وعده يتدى عاقبت دوشدم
جدا
- 8- Taşım üzere yazalar kim
hânesine irmedi 8- طاشم اوزره يازه لر كيم حانه سنه ایرمدی
- 9- İşidüb yasım ahıbbâ ağlasun
tâ hasretâ 9- ایشیدوب یاسم احبا اغلسون تاحسرتا
- 10- ...sinden Keşâblı- zâde el-
Hâcc 10- ... سندن کشابلی زاده الحاج
- 11- Mustafa Beyin rûhına 11- مصطفى بك ...روحنه
- 12-... 12-...

Katalog No: 46

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 46b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 46b	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Ali Kemal Efendi'nin kızı Nazife Hanım	Tarihi: 1280/1863
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Üzeri Açık Şahideli Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.145, ü.e.24, a.e.24, e.k.2cm. ölçülerindedir. Şaidenin tepelik kısmı her iki yanında iri akant yaprakları asimetrik biçimde düzenlenmiş, yapraklarının uç kısımları volütlenmiştir. Tepeliğin kenarı kırılmıştır. Beyzî bir suyolu Serlevhayı çevrelemektedir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Kitabe, onbir satır	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

halinde celî ta'lîk yazı türünde, mâil biçimde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	
Başlık Tipi: Hotoz Biçimli Tepelik	Sanduka: b.?, e.?, y.56, ölçülerindedir. Prizmatik dikdörtgen blok taşları toprağın altında kalmış, sadece başucu şahidesinin üzerine oturduğu pehle taşı tamamıyla belirgin ve süslemesizdir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, su yolu, silme	Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur. Sanduka sağlam fakat toprak altında kalmıştır. Yalnızca başucu şahidesinin oturduğu pehle taşı belirgindir.

Kitabe:

- 1- Hüve'l-Hayyü'l-Bâkî 1- هو الحى الباقي
- 2- Hâlâ Sînob Kâ'im-makâmı 2- حالا سينوب قائممقامي
- 3- Rütbe-i Sâniyye Mütemâyyizi 3- رتبه ثانيه متمايزي
- 4- Ashâbından Alî Kemâl 4- اصحابندن على كمال
- 5- Efendî'nin kerîmesi 5- افنديك كريمه سي
- 6- Merhûme ve mağfûrû'l-lehâ 6- مرحومه ومغفور لها

7- Nazîfe Hanımın

7- نظیفه خانمك

8- Kabirleridir rızâen li-llâh

8- قبرلریدر رضاء لله

9- Te'âla rûhuna

9- تعالی روحنه

10- El-fâtîha

10- الفاتحه

11- Sene 1280 fi 12 Muharrem

11- سنه 1280 فی 12 محرم

Katalog No: 47

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 47b-a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 47b, 47a	İncelendiği Tarih: 07.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kavi-zade Hüseyin Bey'in kızı Ayşe Hanım	Tarihi: 1280/1863
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin doğu cephesinde yer alır. Doğru-batı doğrudur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar

Başucu Şahidesi: Şahide y.125,5, ü.e.34, a.e.26, e.k.4cm. ölçülerindedir. Şahidenin tepeliği, akant yaprakları ile taçlandırılmış her iki yakadan simetrik olarak aşağıya akarken, gövdeye gelmeden sona ermektedir. Serlevha beyzî bir silme ile hareketlendirilmiştir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Kitabenin satır araları cetvelle ayrılmış son satırı kartuş içersine alınmıştır. Kitabe dokuz satır halinde mâil biçimde celî ta'lik yazı türünde ve Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide y.103,5, ü.e.31, a.e.25, e.k.4cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli mermer şahidenin tepeliği üçgen alınlıklıdır. Şahidenin ön yüzüne ince bir silme içerisine hurma ağacı tasvir edilmiştir. Arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Barok Buket Tepelik	
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, hurma ağacı, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır.

Kitabe:

1- Âh mine'l-mevt

1- اه من الموت

2- Dilerim bakmaya Rabbim
yüzmün karasına

2- ديلرم باقميه ربم يوزمك قاره سنه

3- Merhem-i şefkat ura
ma'siyetim yarasına

3- مرهم شفقت اوره معصيتيم يارسنه

4- Kereminden ne-kadar
mahrum isem kesmem ümîd

4- کرمندن نقدر محروم ایسم کسمم امید

5- Giremez kimse efendî ile
kulun arasına

5- كیره مز كمسه افنديله قولوك اره سنه

6- Kâvî-zâde merhûm Hüseyin
Bey'in

6- كاویزاده مرحوم حسین بک

7- Kerîmesi merhûme 'Â'îşe
Hanım

7- کریمه سی مرحومه عایشه خانم

8- Rûhu içün el-fâtîha

8- روحیچون الفاتحه

9- Sene 1280 fi 15 Receb

9- سنه 1280 فی 15 رجب

Katalog No: 48

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 48b, 48a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 48b, 48a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Hacı Ömer Ağa'nın kızı Fatma Zehra Kadın	Tarihi: 1282/1865
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneydoğu cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka

yönüne bakmaktadır.	
Başucu Şahidesi: Şahide, y.155, ü.e.32, a.e.31, e.k.9cm. ölçülerindedir. Tepeliği, sarmal bir bilezikle demetlenmiş akant yaprakları üzerine yerleştirilen üç iri gonca gül motifi ve akant yapraklarının uçlarına yerleştirilen çarkıfelek motifleri küçük çelenkler halinde süslemektedir. Serlevhayı köşebentlerle taçlanmış beyzî bir su yolu içerisinde dalgalanarak devam eden akant yaprakları çevrelemektedir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Kitabe, onbir satır halinde mâil biçimde celî ta'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.128, ü.e.31, a.e.26, e.k.4cm. ölçülerindedir. Mermer malzemedendir. Tepeliği demetlenmiş silitize akant yaprakları üzerine yerleştirilen açılmış üç iri gül motifi yer alır. Şahidenin ön yüzü ince bir silme içerisinde hurma ağacı, dalları ve meyveleri ile birlikte hareketli bir görünüme sahiptir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Barok Buket Tepelik	Sanduka: b.173, e.123, y.56cm. ölçülerindedir. Kısa ve uzun kenarı prizmatik dikdörtgen olan blok taşlar, toprağa düşey olarak yerleştirilmiş, Sadece başucu şahidesinin taşındığı kısa kenarı ile mezarın güney yönünde yer alan pehle taşı günümüze gelebilmiştir. Diğerleri toprağa gömülüdür.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, gül, hurma dalı, sarmaşık,	Durumu: Başucu şahidesi ve sanduka sağlamdır. Ayakucu şahidesi insitü değil,

çarkıfelek, bilezik, sonsuzluk, bordür, silme	kırık ve iki parçaya bölünmüştür.
--	-----------------------------------

Kitabe:

- 1- Hüve'l-Hayyü lâ yemût 1- هو الحی لایموت
- 2- Olıcak fermân-ı hakk ister 2- اولیجق فرمان حق استر اجابت دعوته
icâbet da'vete
- 3- Emrine mutî' olan cümle 3- امرینه مطیع اولان جمله ایرر لر عزته
erirler 'izzete
- 4- 'Azm edüb gitdi bakâ 4- عزم ایدوب کتدی بقا ملکنه بر مرد سخی
mülkine bir merd-i sahî
- 5- El-çeküb fânî cihândan erdi 5- الچکوب فانی جهانندن ایردی قرب رحمته
kurb-ı rahmete
- 6- Hâyatında ruşeb ikram 6- حایتنده روزشب اکرام ایدردی عالمه
ederdi âleme
- 7- Hânesin de nice kimse el 7- حانه سنده نیجه کمسه الصوناردی نعمته
sunardı ni'mete
- 8- Hacı Ömer Ağa'nın kerîmesi 8- حاجی عمر اغانک کریمه سی
- 9- Merhûme ve mağfûrû' lehâ 9- مرحوم مغفور لها فاطمة الزهرا
Fâtmatü'z-Zehrâ
- 10- Kadının rûhu içün fâtiha 10- قادینک روحیچون فاتحه

Katalog No: 49

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 49b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 49b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: ...İbrahim Efendi'nin eşi Fatma Zehra Hanım	Tarihi: 1282/1865
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin doğu cephesinde yer alır.	Mezar Tipi: Şahideli Kapak Taşlı Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.171, ü.e.35, a.e.31, e.k.8cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli tepeliği kırılmış şahidenin kitabesini beyzî bir bodür takip eder. Bordürün içerisinde birbirine bağlanmış küpe çiçekleri vardır. En son satırda bordürün hemen altında düğümlenmiş bir kurdela, kurdelanın kuşaklarında sitilize edilmiş iki püskül motifi yer alır. Kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

cetvelle ayrılmıştır. Kitabe, on satır halinde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	
Başlık Tipi: Tespit Edilemedi.	Kapak Taşı: b.209, e.75, y.16cm. ölçülerindedir. Mermer malzemedir. Taşın üzeri silmelerle hareketlendirilmiştir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Küpe çiçeği, kurdela, püskül, bordür, silme	Durumu: İnsitü değil, başucu şahidesinin gövdesi iki parçaya bölünmüştür. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

- 1- Hüve'l- Bâkî 1- هو الباقي
- 2- ...İbrâhîm Efendi merhumun 2- ... ابراهيم افندى مرحومك
- 3- Harem- i muhteremesi ve reîsü'l- ulemâ 3- حرم محترمه سى ورئيس العلماء
- 4- Nakîbu'l- eşrâf merhum Faziletû 4- نقيب الاشرف مرحوم فضيلتو
- 5- Tahsîn Bey Efendizâde 5- تحسين بك افندى زاده
- 6- Sinop nâibi es- Seyyid İbrâhim... 6- سينوب ناءبى السيد ابراهيم ...
- 7- Bey Efendinin... 7- بك افنديك ...
- 8- Merhume ve mağfûr lehâ Fâtîma 8- مرحومه و مغفور لها فاطمه

9- Ez- Zehrâ Hanımın ruhuna Fatiha

9- الزهرا خانمك روحنه فاتحه

10- Sene 1282 fi 7 cim-elif.

10- سنه 1272 فی 7 جا

Katalog No: 50

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 50b, 50a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 50b, 50a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Emin Baba'nın oğlu Sinop Muhasebe Muavini Hasan Tahsin Efendi	Tarihi: 1286/1869-1870
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.125,5, ü.e.26, a.e.20, e.k.2,5cm. ölçülerindedir. Şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma teknikinde hakkedilmiştir. Satır araları	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.105, ü.e.29,5, a.e.23, e.k.6cm. ölçülerindedir. Şahidenin yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen formlu gövdesinin tepeliği sivri kemer alınlıklıdır. Şahidenin ön

cetvelle ayrılmış, ilk ve son satırı kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, oniki satır halinde mâil biçimde celî tâ'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Kitabeyi ince bir silme çevrelemektedir. Şahide fes formu bir başlıkla sona erer. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		yüzünü çevreleyen ince silme içerisine tomurcuklarla dolu gül dalı tasvir edilmiştir. Arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Azîzî Fes	Başlık Ölçüleri: y.11, ç.14, b.çv.40, b.y.6cm. ölçülerindedir.	Sanduka: b.235, e.140, y.76cm. ölçülerindedir. Kaba ham taşların desteklediği sandukada form açısından bozulmalar vardır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Çiçek dalı, silme		Durumu: Başucu şahidesi insitü değil fakat sağlamdır. Ayakucu şahidesi sağlamdır. Sandukanın cephe taşlarının üzeri yer yer kırık olsa da sağlamdır.

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- Âh Tahsîn'im senin için
dîdeler kan Ağlasun

2- اه تحسینم سنکچون دیده لر قان اغلسون

3- Dîdeler diller değil cân içinde
cânân Ağlasun

3- دیده لر دللر دکل جان ایچنده جانان اغلسون

4- Gûl yüzü gonca-femin bir
güzîn bâd eyleye

4- کول یوزی غنجه فمک بر کزین باد ایلپه

5- Vâliden ve hem ahıbbân
dostların kan Ağlasun

5- والده ک و هم احبان دوستلرک قان اغلسون

6- Bulmadım arayub derdine
çâre ‘âkıbet

6- بولدم ار ایوب در دیمه چاره عاقبت

7- Derdini andıkça ben ‘âlemde
dermân Ağlasun

7- در دینی اددیقجه بن عالمده درمان اغلسون

8- Sen ciğer-pârem canân
bâğında gönül güllerimi

8- سن جگر پارم جانان باغنده کنول کللرمی

9- Der hasretle anan bî-çare her
an Ağlasun

9- در حسرت یله انان بی چاره هر ان
اغلسون

10- Emîn Babanın oğlu Sînob
Muhâsebe Mu’âvini merhûm

10- امین بابانک او غلو سنوب محاسبه معاونینی
مرحوم

11- Hasan Tahsîn Efendînin
rûhuna fâtîha

11- حسن تحسین افندینک روحنه فاتحه

12- Sene 1286

12- سنه 1286

Katalog No: 51

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 51b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 51b	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	

Ait Olduğu Kişi: Beşli Ağa Hacı Seyyid'in kızı Hatice Hanım	Tarihi: 1291/1874-1875
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneydoğu cephesinde yer alır. Doğu-batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.123, ü.e.35,5, a.e.28, e.k.5cm. ölçülerindedir. Şahidenin Barok üsluplu tepeliği iri akant yapraklarıyla taçlanmıştır. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satırı kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, onaltı satır halinde mâil biçimde celî ta'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. İnce bir silme ile hareketlenen şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Barok Buket Tepelik	Sanduka: b.178, e.105, y.61cm. ölçülerindedir. Pehle taşları günümüze gelmiştir. Kısa ve uzun kenarı prizmatik dikdörtgen blok taşlar dikey olarak toprağa oturmaktadır.
Süslemede Kullanılan Motifler:	Durumu: Başucu şahidesi ve sanduka

Akant, silme	sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.
--------------	-------------------------------------

Kitabe:

- 1- Hüve'l-Bâkî 1- هو الباقي
- 2- Rûh ki tenden ayrılır
Subhândan fermân ola 2- روح که تندن ایریلور سبحانندن فرمان اوله
- 3- Hic mümkün mü ana
Lokmândan dermân ola 3- هیچ ممکنمی اکا لقمانندن درمان اوله
- 4- İşte bu Beşli Ağa el-Hâcc
Seyyid Duhteri 4- ایشته بو بشلی اغاالحاج سید دختری
- 5- Kıldı teslîm-i rûh makâmı
ravza-ı rıdvân ola 5- قیلدی تسلیم روح مقامی روضه رضوان اوله
- 6- Kendisi bir pâk-ı dâman
ibtilâ-yı derd idi 6- کندسی بر پاک دامن ابتلای درد ایدی
- 7- Ümmühât derd keşler
bezzine mihmân ola 7- امهات درد کشلر بزمنه مهمان اوله
- 8- Terk edüb gitmişdi zevci-
hicr ile giryân idi 8- ترک ایدوب کیتمشدی زوجی هجر ایله کریان ایدی
- 9- Gamm-ı kisârı yok idi kim
zerrece şâdân ola 9- غمکساری یوق ایدی کم ذرجه شادان اوله
- 10- Mâtem hasret tutardı
gülmeyüb âlemde hîc 10- ماتم حسرت طوتاردی کولمیوب عالمده
- 11- Şâd kıl yâ rabb bihişt de gûl 11- شاد قیل یارب بهشتده کول کبی خندان اوله

gibi handân ola

12- Fâtîha hûn olarak rûh-ı
Hadîce Hanıma

12- فاتحه خوان اولهرق روح خدیجه خانمه

13- Kıyl-ı du'â kim nâ'il-i
mustağrak gufrân ola

13- قیل دعا کیم نائل مستغرق غفران اوله

14- Söyle hem Râsım bu da'vât
ile cevher-i tâ'rîhin

14- سویله هم راسم بو دعوات ایله جوهر
تاریخن

15- Cürm-i asgar-ü ekberi
bahşende-i yezdân ola

15- جرم اصغر اکبری بحشندهء یزدان اوله

16- Sene 1291

16- سنه 1291

Katalog No: 52

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 52b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 52b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eser Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Duhan vekili Rıfat Efendi'nin kızı Zeynep Ziya	Tarihi: 1291/1874-1875
Özellikleri	
Konumu: Radar yolu'na giden yolun diğer yanında, hazirenin kuzeybatı yönünde yer alır. Doğu-Batı doğrultulu	Mezar Tipi: Tek Kaideli Mezar

uzanır. Şahidenin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	
Başucu şahidesi: Şahide, y.122, ü.e.31,5, a.e.24,5, e.k.5cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli şahidenin tepeliği ovâldir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. İlk satır kartuş içerisine alınmıştır. İnce bir silme ile hareketlendirilen kitabe yedi satır halinde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Kitabenin sonunda çift ağızlı bir kılıç tasviri vardır.	Ayakucu şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Üçgen Biçiminde Tepelik	Kaide: u.125, y.48, k.29cm. ölçülerindedir. Kaide taş malzemeli ve süslemesizdir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Kılıç, silme	Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Hû

1- هو

2- Duhân nâzırı Rif'at

2- دخان ناظرى رفعت

3- Efendînin kerîmesi Zeyneb

3- افندينك كرمه سى زينب

4- Ziyâ ile kâffe- i ehl- i îmân

4- ضيا ايله كافه اهل ايمان

5- Ervâh- 1 için

5- ارواحیچون

6- Fâtîha

6- فاتحه

7- 1291

1291-7

Katalog No: 53

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 53b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 53b	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Sinop Hâkimi Mustafa Asım'ın oğlu Mahmut Süreyya	Tarihi: 1292/1875-1876
Özellikleri	
Konumu: İnsitü değildir. Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: y.130, ü.e.28, a.e.20, e.k.3cm. ölçülerindedir. Şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içersine alınmıştır. Kitabe, oniki satır halinde celî ta'lîk yazı türünde, mâil biçimde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Silme şahidenin her iki kanadında gövde ile birlikte dalgalanarak devam eder. Şahide sarık formlu bir serpûş ile son bulur. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		
Başlık Tipi: Müderris Sarığı	Başlık Ölçüleri: y.15, ç.12, b.çv.38, e.k.3cm. ölçülerindedir.	Sanduka: b.115, e.70, k.36cm. ölçülerindedir. Prizmatik dikdörtgen taş blokları yatay olarak toprağa oturmuş ve belirgindir. Taşlar süslemesizdir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme		Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur. Çerçevenin taşları sağlamdır.

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- Kâsım rûz-ı ezel serpmiş bu
hâke kısmetim

2- قاسم روز ازل سرپیش بو خاکه قسمتم

3- Lâ-cerem bâd-ı kadr çekdi
getürdi râiyyetim

3- لا جرم بادقدر چکدی کتوردی رعیتم

4- Vâlideynimle İstânbûl'dan
gelüb şâd ü ferah

4- والدینمله ستانبولدن کلوب شادوفرخ

5- 'Âkıbet peyk-i ecel yedti
giderdi râhatım

5- عاقبت پیک اجل یتدی کیدردی راحتم

6- Anların bezminde nâzış bir
nedîm-i gülter iken

6- انلرك بزمينده نازش بر نديم كلتر ايكن

7- Şimdi gör vâ hasretâ âgûşına
hâk gurbetîm

7- شمدى كور وا حسرتا آغوشنه حاك غربتم

8- Vâlidimdir Mustafa Âsım ki
Sînob Hâkimi

8- والدمدر مصطفى عاصم كه سينوب
حاکمی

9- Söylenirdü dilde hem Mahmûd
Süreyyâ künyetim

9- سويلنوردی دلدە هم محمود ثريا کنيتم

10- Fâtiha hem nâle giryân eder
giden bî-resmî

10- فاتحه هم ناله كريان ايده ركدن بى
رسمى

11- Söyledi Râsım dilimden tâmm
tâ'rih-i rihletim

12- سويلدى راسم دلدن تام تارخ رحلتم

12- Sene 1292

13- سنه 1292

Katalog No: 54

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 54b-a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 54b, 54a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	

Ait Olduğu Kişi: Ali Bey'in eşi Nefise Bacı Nine	Tarihi: 1293/1876-1877
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.127, ü.e.32,5, a.e.26, e.k.8cm. ölçülerindedir. Şahidenin dikdörtgen formlu gövdesini taşıyan "S" kıvrımlı iki akant yaprağı ve bunların desteklediği iri şualı güneş motifi tepeliği süsler. Kitabeyi çevreleyen beyzî bordür kır çiçekleriyle süslenmiştir. Şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, oniki satır halinde mâil biçimde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.123, ü.e.24, a.e.15,5, e.k.4cm. ölçülerindedir. Tepeliği sivri kemer alınlıklı mermer şahide, yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdelidir. Şahidenin ön yüzünde ince bir silme içerisine servi ağacı tasvir edilmiştir. Arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Şualı Güneş Motifli Tepelik	Sanduka: b.525, e.333, y.118cm. ölçülerindedir. Sanduka yüksek cephe duvarlarıyla çevrilmiştir.

Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, sarmaşık, servi, şualı güneş, bordür, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, sanduka sağlamdır.
--	--

Kitabe:

- 1- Âh mine'l-mevt 1- اه من الموت
- 2- 'Alî Bey zevcesini Mevlâya emânet etdi 2- علی بك زوجه سنی مولایه امانت ایتدی
- 3- İki tuhteri bir şevheri birde pederi 3- ایکی سی دخترى بر شوهرى برده پدرى
- 4- Durmak olmaz dedi irci'i sadâsın duydum 4- دورمق اولماز دیدی ارجعی صداسك دويدم
- 5- Gâlibâ Fâtmadan oldu bu hâlin eseri 5- غالباً فاطمه دن اولدی بو حالک اثرى
- 6- İ'tikâd- ı tâm ile e'imme-i isnâ-i 'aşrîn 6- اعتقادتام ایله ائمهء اثنا عشرک
- 7- Zikri oldukça fedâ eyler idi cân û sırrı 7- ذکرى اولدقجه فدا ایلر ایدی جان و سرى
- 8- İde ol 'arsa-i mahşerde şefâ'at Ahmed 8- ایده اول عرصه محشرده شفاعت احمد
- 9- Vere ol hazret-i Hakk cennet-i a'lâda yeri 9- ویره اول حضرت حق جنت اعلاده یری
- 10- Hakkına tâ'rîhi ey söyle yesâri bârî 10- حقنه تاریحنی ای سویله یساری بارى

11- Nefise Bacı Ninen aslına
etdi seferi

11- نفیسه باجی نینک اصلنه ایتدی سفری

12- Sene 1293

12- سنه 1293

Katalog No: 55

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallası	
Fotoğraf No: 55b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 55b, 55a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Sinop Topçu Binbaşısı damadı Yüzbaşı Mustafa Efendi'nin oğlu Yusuf Ziya Efendi	Tarihi: 1296/1878-1879
Özellikleri	
Konumu: Radar yolu'na giden yolun diğer yanında, hazirenin kuzeybatı yönünde yer alır. Doğu-batı doğrultulu uzanır. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.57, ü.çv..52, a.çv.48, ç.16cm. ölçülerindedir. Silindirik formu şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma teknğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, son satırı kartuş	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.66, ü.çv.60, a.çv.57, ç.26cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan silindirik gövdeli şahidenin tepeliği bombelidir. Şahide süslemesiz ham taştır.

içerisine alınmıştır. Kitabe altı satır halinde mâil biçimde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahide ince bir silme ile hareketli kılınmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	
Başlık Tipi: Tespit Edilemedi.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu şahidesi ve ayakucu şahidesi sağlamdır.

Kitabe:

1- ...	...-1
2- ...mekânım cennet	2- ...مکانم جنت
3- Sinop topçu Bin	3- سینوب طوچى بىك
4- Başısı dâmâdı Yüz	4- باشسى دامادى يوز
5- Başı Mustafa Efendinin	5- باشى مصطفى افنديك
6- Mahdumu Yusuf Ziyâ	6- مخدومى يوسف ضيا
7- Efendinin ruhuna el-Fatiha sene 1296	7- افنديك روحنه الفاتحه سنه 1296

Katalog No: 56

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi

Fotoğraf No: 56b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 56b	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Elazığ'ın Eğin nahiyesi'nden Mustafa Efendi'nin oğlu Sinop Evkaf Muhasebecisi Süleyman Efendi	Tarihi: 1296/1879
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneydoğu cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.94, ü.e.25,5, a.e.25,5, e.k.7,5cm. ölçülerindedir. Şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, sekiz satır halinde mâil biçimde celî ta'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. İnce bir silme ile hareketlendirilen şahide, fes formu bir	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

başlıkla sona erer. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		
Başlık Tipi: Hamidî Fes	Başlık Ölçüleri: y.10,5, ç.11,5, b.çv.34, b.y.3,5cm. ölçülerindedir.	Sanduka: b.172, e.115, y.40cm. ölçülerindedir. Sandukanın cephe taşları, prizmatik dikdörtgen taş bloklar halinde düşey olarak toprağa oturtulmuştur.
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme		Durumu: Başucu şahidesi ve sanduka sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- Fenâdan eyledim bakâya
rihlet

2- فنادن ايلدم بقايه رحلت

3- Ede Hak kabrini ravza-i
cennet

3- ايده حق قبرني روضه جنت

4- Ma'mûretü'l-'azîz sancağı

4- معمورة العزيز سناغی داخلنده

dâhilinde

5- Eğin nâhiyyesinden Mustafa
Efendî

5- اغين ناحيه سندن مصطفى افندى

6- Zâde Sînob Evkâf
Muhâsebecisi

6- زاده سينوب اوقاف محاسبه جيسي

7- Merhûm ve mağfûr
Süleymân Efendî'nin rûhuna

7- مرحوم ومغفور سليمان افنديك روحنه

8- El-fâtîha sene 1296 fi 15
Receb

8- الفاتحه سنه 1296 فى 15 رجب

Katalog No: 57

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 57b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 57b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kavi-zade Ali Bey	Tarihi: 1299/1881-1882
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka

şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.		
Başucu Şahidesi: Şahide, y.119, ü.e.29,5, a.e.29, e.k.3,5cm. ölçülerindedir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Kitabenin satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satırı kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, oniki satır halinde mâil biçimde celfî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. İnce bir silme ile hareketlendirilen şahide fes formu bir başlıkla son bulur. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Hamîdî Fes	Başlık Ölçüleri: y.14, ç.12, b.çv.39, b.y.7cm. ölçülerindedir.	Sanduka: b.525, e.333, y.118cm. ölçülerindedir. Sandıka yüksek beden duvarlarıyla çevrilmiştir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme		Durumu: Başucu şahidesi ve sanduka sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Hû

1- هو

2- Gec 'alâyıkdan koşul
gerdûna mahviyete

2- کج علایقندن قوشل کردونه محویته

3- Çekme bâr cîfe-yi beyhûde

3- چکمه بار جیفه ء بیهوده باتمه قان دره

batma kan dere

4- Seyf Bey serhânedânı hem
muhibb-i hânedân

4- سیف بک سرخاندانی هم محب خاندن

5- Koşdu Kâvî-zâde gitdi kurb-
ı âl-i athara

5- قوشدی کاوی زاده کتدی قرب آل اطهره

6- Hâr-ı hummâya giriftâr oldu
derdi el- ‘ataş

6- حار حمایه گرفتار اولدی دیردی ایش

7- Hakk yanaşdırsın mükâfen
kenâr-ı kevsere

7- حق یناشدرسن مکافا کنار کوثره

8- Hakk vere ihvânına evlâdına
ahbâbına

8- حق ویره اخواننه اولادینه احبابنه

9- ‘Ömr ile sabrına çâre hükm-
i Rabb-ı ekbere

9- عمر ایله صبرنه چاره حکم رب اکبره

10- Söyledim tâ’rîhi rüknî al
haber gel noktadan

10- سویلدم تاریخی رکنی ال خبر کل نقطدن

11- Cân atub gitdi ‘Alî Bey
semt-i pâ-i Haydara

11- جان اتوب کتدی علی بک سمت پا حیدره

12- Sene 1299

12- سنه 1299

Katalog No: 58

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 58b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi

Cizim No: 58b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Topçu Yüzbaşısı Osman Efendi'nin kızı Fatma Latife Hanım	Tarihi: 1300/1882
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır.	Mezar Tipi: Tespit edilemedi.
Başucu Şahidesi: Şahide, y.85, ü.e.25, a.e.25, e.k.6cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru genişleyen dikdörtgen gövdeli şahidenin tepeliği, akant yapraklarının üzerine yerleştirilen iri bir gül motifiyle taçlandırılmıştır. Beyzî ince bir silme içerisine yerleştirilen kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe altı satır halinde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Barok Buket Tepelik	
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, gül, silme	Durumu: Başucu şahidesi insitü değil fakat sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Âhmine'l-mevt

1- آه من الموت

2- Bir goncacık gül idim
açılmadan soldum

2- بر غنجه جق كول ايدم اچلمدن صولدم

3- Bu fâni dünyâyı terk
idüp cennet-i âlâyı buldum

3- بو فانی دونیا یی ترک ایدوب جنت اعلائی بولدم

4- Topçu Yüzbaşı
Osman Efendinin

4- طوبجی یوزباشیسی عثمان افندی

5- Kerîmesi Fâtıma Latîfe
Hanımın ruhuna

5- کریمه سی فاطمه لطیفه حانمک روحنه

6- Sene 1300 fî 12
Saferü'l-Hayr

6- سنه 1300 فی 12 صفر الخیر

Katalog No: 59

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 59b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 59b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kavala Eşrafı'ndan Halil Kemal Efendi	Tarihi: 1301/1883-1884
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneybatı cephesinde yer	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka

alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.		
Başucu Şahidesi: Şahide, y.128, ü.e.35, a.e.25, e.k.9cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. İlk satırına asimetrik biçimde çiçek dalları yerleştirilmiş, son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe sekiz satır halinde mâil biçimde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahide fes formu bir başlık ile son bulurken şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Hamîdî Fes	Başlık Ölçüleri: y.13, ç.14, b.çv.40,5, b.y.6cm. ölçülerindedir.	Sanduka: b.187, e.112, y.51cm. ölçülerindedir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Çiçek dalı, silme		Durumu: Başucu şahidesi ve sanduka sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

2- Ya' kûb olan elbetde ki
Yûsuf için ağlar

2- یعقوب اولان البتده کی یوسف اچون آغلر

3- Tağlar ciğeri hasret oldu
hem- ân ağlar

3- طاغلر جکری حسرت اودی همان آغلر

4- Fırkatdı koyub kendi
Kemâl eyvâh bu ne hikmet

4- فرقتده قویوب کتدی کمال ایواه بونه حکمت

5- Mâtem günü- dir evlâd û
ensâbları ağlar

5- ماتم کونیدر اولاد و انسابلری آغلر

6- Kavâla vücûhından
merhûm ve mağfûr

6- قواله وجوهندن مرحوم و مغفور

7- Halîl Kemâl Efendî rûhına
fâtîha

7- خالیل کمال افندی روحنه فاتحه

8- Sene 1301

8- سنه 1301

Katalog No: 60

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 60b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 60b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eser Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Emek oğlu'nun eşi Ayşe Hanım	Tarihi: 1301/1883-1884

Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneybatı cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Tek Kaideli Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.114, ü.e.27, a.e.26,5, e.k.8cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru genişleyen şahidenin Kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Kitabenin satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satırı kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe sekiz satır halinde mâil biçimde celî tâ'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahide silme ile hareketlendirilmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Yuvarlak Kemer Alınlıklı Tepelik	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

- 1-Hüve'l-Hallâk 1- هو الخلاق
- 2- İlahî rahmetin bî-hadd ve pâyl(?) 2- الهی رحمتک بی حد و پایل
- 3- Bize bir katre andan eyle ihsân 3- بزه بر قطره اندن آیلہ احسان
- 4- Kim çıkdım ... 4- کیم جقدم ...
- 5- Kim ede yâd ola rahmet-i Hüdâdan 5- کیم ایده یاد اوله رحمت خدادن
- 6- Emek oğlu zevcesi 6- امک اوغلی زوجه سی
- 7- 'Â' işe Hanım rûhu içün el-fâtiha 7- عائشه خانم روحیچون فاتحه
- 8- 1301 1301-8

Katalog No: 61

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 61b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 61b, 61a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: İstanbullu Seyyid	Tarihi: 1301/1883-1884

Mehmet Reşit Efendi		
Özellikleri		
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneydoğu cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.		Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.80, ü.e.28, a.e.26, e.k.4,5 cm. ölçülerindedir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Kitabenin satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satırı kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, yedi satır halinde mâil biçimde celî ta'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Fes formu bir başlıkla sona eren şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.84, ü.e.28, a.e.24, e.k.6cm. ölçülerindedir. Süslemesiz ham taşır.
Başlık Tipi: Hamidî Fes	Başlık Ölçüleri: y.13, ç.12,5, b.çv.32, b.y.6cm. ölçülerindedir.	Sanduka: b.201, e.116, y.44cm. ölçülerindedir. Prizmatik dikdörtgen blok taşları toprağa düşey olarak oturmuş, kısa kenarları başucu ve ayakucu şahidelerini taşımaktadır. Süslemesizdir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme		Durumu: Başucu şahidesi yerinden kaykılmış vaziyette toprağa gömülmüştür. Ayakucu şahidesi ve sandukanın pehle taşları sağlamdır.

Kitabe:

- 1- Âh mine'l-mevt 1- آه من الموت
- 2- Var ise cürm-i günâhım ey ilâh senden meded 2- وار ايسه جرم كناهم اى اله سندن مدد
- 3- Lütfunu bu kadar nihâyet meskenim eyle cinân 3- لطفيه يوقدر نهايت مسكنم ايله جنان
- 4- Merkadımdan her geçenler okusunlar fâtiha 4- مرقدمدن هر كجنلر اوقوسونلر فاتحه
- 5- Şâz kıla rûh-ı revânın hazret-i Rabb-ı zû'l-celâl 5- شاد قله روح روانك حضرت رب ذوالجلال
- 6- Asitâneli es-Seyyid Mehmed Reşîd Efendî 6- أستانه لى السيد محمد رشيد افندى
- 7- Rûhuna fâtiha sene 1301 8- روحنه فاتحه سنه 1301

Katalog No: 62

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 62b-a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 62b, 62a	İncelendiği Tarih: 07.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Tefvik Bey'in Oğlu	Tarihi: 1302/1885

Sadrettin	
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneydoğu cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin güney yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Kapak Taşlı Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.102, ü.çv.73, a.çv.52, ç.25,5cm. ölçülerindedir. Silindirik formlu şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Kitabenin satır araları cetvelle ayrılmış, her bir satır arası kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe on satır halinde celî ta'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Silindirik formlu şahide doğrudan kaideye oturmaktadır. Şahidenin üzerine ard arda sıralanmış nilüfer yaprakları, bir bilezikle kaideye bağlanmıştır. Şahidenin tepeliği hafifçe bombelenmiştir.	Ayakucu Şahidesi: y.99, ü.çv.66, a.çv.54, ç.24cm. ölçülerindedir. Şahide, mermer malzemedendir. Silindirik formlu şahide yukarıdan aşağıya doğru daralmıştır. Şahidenin üzerine ard arda sıralanmış nilüfer yaprakları bir bilezikle kaideye bağlanmıştır. Tepeliği hafifçe bombelenmiştir.
Başlık Tipi: Üzeri Bombeli Silindirik Gövdeli Tepelik	Kapak Taşı: b.116, e.68, y.9cm. ölçülerindedir. Üzerinde üsluplaşmış dört yapraklı yonca motifi vardır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, bilezik, üsluplaştırılmış dört yapraklı yonca, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, sanduka sağlamdır.

Kitabe:

- 1- Duhatdan pederiTevfîk Bey 1- دهاتدن پدری توفیق بك
- 2- Gözime çökdü karanlık 2- كوزیمه چوكدی قرانلق
- 3- Bilemem kanda gideyim 3- بيله مم قنده كیده یم
- 4- Gitdi mâh-peykerim oğlum 4- كتدی ماهپیکرم او غلم
- 5- Âh o nûr-ı dîdem 5- آه او نور دیدهم
- 6- Olamaz ba'dehu dünya 6- اوله مز بعده دنیا
- 7- Bana ruşen-i aydın 8- بکا روشنآیدن
- 8- Sinemin gitdi safâsı 8- سیننه مك كتدی صفاسی
- 9- İdi vâh-ı Sadreddîn 9- ایدی واه صدرالدین
- 10- Sene 1302 fi 4 cim 10- سنه 1302 فی 4 ج

Katalog No: 63

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 63b-a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 63b, 63a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	

Ait Olduğu Kişi: Sinop Sancağı Meclis İdare Üyesi Kavi-zade damadı Abdi Efendi	Tarihi: 1303/1886
Özellikleri	
Konumu: Radar yolu'na giden yolun diğer yanında, hazirenin kuzeybatı yönünde yer alır. Doğu-Batı doğrultulu uzanır. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Kapalı Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.153, ü.çv.83, a.çv.74, ç.26cm. ölçülerindedir. Üzeri düz silindirik gövdeli şahidenin zeminine ard arda sıralanmış nilüfer yaprakları bir bilezikle sandukaya bağlanmıştır. Kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Kitabenin satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe yedi satır halinde celî tâ'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.142, ü.çv.72, a.çv.67, ç.23cm. ölçülerindedir. Silindirik formlu şahidenin zeminine ard arda sıralanmış nilüfer yaprakları bir bilezikle sandukaya bağlanmıştır. Şahide üzerinde bir kılıç tasvir edilmiştir.
Başlık Tipi: Üzeri Düz Silindirik Gövdeli Tepelik	Sanduka: b.146, e.71, y.51cm. ölçülerindedir. Sandukanın kaidesi taş malzemeli, kapak taşı mermerdendir. Kapak taşı silmelerle hareketlendirilmiştir. Şahideler doğrudan kapak taşının üzerine oturmaktadır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant,	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri,

bilezik, kılıç, silme	sanduka sağlamdır.
-----------------------	--------------------

Kitabe:

- 1- Hüve- l- Bâkî 1- هو الباقي
- 2- Sînob sancağı meclis idâresi 2- سينوب سنجاغی مجلس ایدره سی
- 3- A'zâsından Kâvî- zâde 3- اعضاسندن کاویزاده
- 4- Dâmâdı merhûm 4- دامادی مرحوم
- 5- 'Abdî Efendî 5- عبدی افندی
- 6- Rûhına fâtîha 6- روحنه فاتحه
- 7- sene 1303 fî yevm- i penc-şenbe 13 şevvâl 7- سنه 1303 في يوم بنجشنبه 13 شوال

Katalog No: 64

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 64b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 64b	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Rizeli Mahmut Reis'in oğlu Hüseyin	Tarihi: 1305/1887

Özellikleri		
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.		Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: y.144, ü.e.32, a.e.26, e.k.5cm. ölçülerindedir. Şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Kitabe, on satır halinde mâil biçimde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin kitabeli yüzünü beyzî sağır bir niş hareketlendirmektedir. Fes formlu bir başlıkla sona eren şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Hamîdî Fes	Başlık Ölçüleri: y.15, ç.11, b.ç.v.39, b.y.8cm. ölçülerindedir.	Sanduka: b.243, e.114, y.77,5cm. ölçülerindedir. Sanduka kaba ham taşlarla desteklenen bir kaideye sahiptir. Prizmatik dikdörtgen formudur. Başucu şahidesi doğrudan taşta oturmaktadır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme		Durumu: Başucu şahidesi ve sanduka sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Âh mine'l-mevt

1- آه من الموت

2- Âh ne yazık oldu bana
gençliğime doymadım

2- آه نه یازق اولدی بکا کنچلکمه طویمدم

3- Çâresiz bir derde düşdüm
bir 'ilâcın bulmadım

3- چاره سز بر درده دوشدم بر علاجین بولمدم

4- Yakdu yandırdı vücûdum
şehrini derd-i verem

4- یاقدی یاندیردی وجودم شهرینی درد ورم

5- Gül gibi soldum cihânda
ne olduğum bilmedim

5- کول کبی صولدم جهانده نه اولدیغم بلمدم

6- Dâr-ı dünyâ da bıraktım
bir evlâdım yâdigâr

6- دار دنیاده بر اقدم بر اولادم یادکار

7- Fırkaten takdîr bu imiş tâ
ezelden bilmedim

7- فرقا تقدیر بو ایمش تا ازلدن بلمدم

8- Göç Ahmed oğlu Rîzeli
Hüseyin bin

8- کوچ احمد اوغلی ریزه لی حسین بن

9- Mahmûd Re'îsin rûhuna
el-fâtîha

9- محمود رئیسک روحنه الفاتحه

10- Fi sene 1305 10
Muharrem

10- فی سنه 1305 10 محرم

Katalog No: 65

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi

Fotoğraf No: 65b, 65a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 65b, 65a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Hacı Ali Efendi	Tarihi: 1309/1891-1892
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisinin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Tek Kaideli Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.128, ü.e.33, a.e.27,5, e.k.8cm. ölçülerindedir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. İlk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, oniki satır halinde mâil biçimde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. İnce bir silme ile hareketlendirilen şahide fes formlu bir başlıkla son bulur. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.82, ü.e.30, a.e.30, e.k.6cm. ölçülerindedir. Tepeliği sivri kemer alınlıklı şahide, yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdelidir. Şahidenin ön yüzüne ince bir silme içerisinde, tomurcuklu çiçek dalı tasvir edilmiştir. Arka yüzü süslemesizdir.

Başlık Tipi: Hamîdî Fes	Başlık Ölçüleri: y.13,5, ç.13, b.çv.36, b.y.8cm. ölçülerindedir.	Kaide: u.122, y.32, k.19 cm. ölçülerindedir. Başucu şahidesi doğrudan kaide üzerinde taşınmaktadır. Kaide taş malzemedir ve süslemesizdir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Çiçek dalı, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır.	

Kitabe:

- 1- Âh mine'l-mevt 1- آه من الموت
- 2- Evvelce tatlu gelur her
lahza-i rîş-handî 2- اولجه طاتالو کاور هر لحظه ریشخندی
- 3- Encâmı zehr-i âlûd dehrin
nebât ve kandî 3- انجامی زهر الود دهرک نبات وقتدی
- 4- Verir iken atıbbâ sıhhat
ümîdi nâ-gâh 4- ویرر ایکن اطبا صحت امیدى ناکاه
- 5- Hâk-i siyâha saldı
binlerce derd-mendi 5- حاک سیاهه صالدى بیکلرجه درد مندى
- 6- Yetmiş üçe erince sinni
kemâl bulunca 6- یتمش اوچه ایرنجه سننى کمال بولنجه
- 7- Gerdânına geçurdu âhır
ecel kemendi 7- کرداننه کچوردی آخر اجل کمندى
- 8- Yâ Rabb babamı 'afv et
Seyyid Bilâle rahmen 8- یارب بابامى عفو ایت سید بلاله رحما
- 9- Keşkül tutub kapunda 9- کشکول طوتوب قپوکده غفراکى دیلندى

gufrânı dilendi

10- Gözyaşı ile ‘izzet-i
tâ’rîh-i tâmm yazdı

10- کوزیاشی ایله عزت تاریخ تام یازدی

11- Bu sâl vefât etdi el-Hâcc
‘Alî Efendî

11- بوسال وفات ایتدی الحاج علی افندی

12- Sene 1309

12- سنه 1309

Katalog No: 66

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 66b, 66a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 66b, 66a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Çerkez İshak Beyefendi’nin kızı Nuriye Hanım	Tarihi: 1309/1892
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi’nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin kuzey yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Kapalı Sanduka

Başucu Şahidesi: Şahide, y.133, ü.çv.85, a.çv.82, ç.28cm. ölçülerindedir. Silindirik formlu şahidenin tepeliğinde akant yapraklarıyla süslenmiş çiçek motifi yer alır. Şahidenin zeminine yakın kısmı yivlidir. Kitabesi oniki satır halinde celî tâ'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, her bir satır arası kartuş içerisine alınmıştır.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.130, ü.çv.80, a.çv.77, ç.26cm. ölçülerindedir. Silindirik formlu şahidenin tepeliğinde akant yapraklarıyla süslenmiş çiçek motifi yer alır. Şahide üzerinde gövdesi dilimli çift kulplu, gondol şeklinde bir vazı içerisinde kıvrılarak yüzeye dağılan asma dalı tasviri görülmektedir. Şahidenin zeminine yakın kısmı yivlidir.
Başlık Tipi: Üzeri Bombeli Silindirik Gövdeli Tepelik	Sanduka: b.183, e.71, y.58cm. ölçülerindedir. Prizmatik dikdörtgen formlu sanduka bütünüyle mermer malzemelidir. Kaide kısmında gotik üslup ögesi gülbezek motifi yer alır. Kapak taşında ise Ampir üslup ögesi silmeleri görmekteyiz. Yağmur alması için toprağa açılan oygu yine kapak taşı üzerinde yer alır.
Süslemeye Kullanılan Motifler: Akant, çiçek, asma dalı, üzüm salkımı, gülbezek, vazı, bilezik, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, sanduka sağlamdır.

Kitabe:

1- Hüve'l-Hallâkü'l-Bâkî

1- هو الخلاق الباقي

2- Çerkes İshak Beyefendinin kızı

2- چركس اسحاق بك افنديك قیزی

3- Nûriyye Hanım idi bir nev-
civân

3- نوريه خانم ایدی بر نو جوان

4- Yirmi bir yaşında terk-i mâ-
sivâ

4- یکرمی بر یاشنده ترک ماسوا

5- Eyleyüb dâr-ı bakâya atdı cân

5- ایلویوب دار بقایه آتدی جان

6- Geldi kurb-ı zâtına ey Zû'l-
kerem

6- کلدی قرب زاتکا ای ذوالکرم

7- Mazhar-ı ‘afv-ı kerîmin kıl
âmân

7- مظهر عفو کریمک قیل آمان

8- Menba’-ı nûr ile hâk-ı kabrini

8- منبع نور ایله خاک قبرینی

9- Feyz-i gufrânınla yâ Rabb her
zamân

9- فیض غفراکنله یارب هر زمان

10- Bir hazîn tâ’rîh geldi hâtıra

10- بر حزین تاریخ کلدی خاطره

11- Cennet- me’vâyı etdi âşiyân

11- جنت مأوایی ایتدی آشیان

12- Fi 6 Şaban sene 1309

12- فی 6 شبان سنه 1309

Katalog No: 67

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 67b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi

Çizim No: 67b	İncelendiği Tarih: 07.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Tosun Bey'in kızı Emine Hanım	Tarihi: 1310/1892
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneydoğu cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Çerçeveli Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.130, ü.e.33, a.e.24,5, e.k.8cm. ölçülerindedir. Şahidenin tepeliğinde, akant yapraklarının içersine yerleştirilmiş üç adet gül motifi yer alırken gülleri taşıyan girland motifi ile çelenkleşerek her iki yakadan iri akant yaprakları gövdeye bağlanarak iki göz meydana getirir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış her bir satır arası kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, on satır halinde mâil biçimde celî ta'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin kitabesini ince	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

bir silme takip eder. Arka yüzü süslemesizdir.	
Başlık Tipi: Barok Buket Tepelik	Çerçeve: b.198, e.124, e.k.32,5cm. ölçülerindedir. Kısa ve uzun kenarı dikdörtgen prizma olan blok taşların, şahideler için kısa kenarlarına açılmış oyuklarından günümüze gelebilmiş baş şahidesi yükselir. Mezarı sınırlandıran çerçeve taşları süslemesizdir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, gül, girland, silme	Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur. Çerçeve taşlarından sadece uzun kenarına ait olan blok taşı yerinde değildir. Diğerleri sağlamdır.

Kitabe:

1- Âh mine'l-mevt

1- آه من الموت

2- Tersâne mê'mûrî kâ'im-makâm-ı 'izzet-'unvân

2- ترسانه مأموری قائممقام عزتعنوان

3- Tosun Bey'e olunmuşdı
bu duhterde ihsân

3- طوسون بکه اولنمشدی بو دخترده احسان

4- Bir melek-sîmâ idi Sînobî
bu gül fidân

4- بر ملک سیما ایدي سینوبده بو کلفدان

5- Soldı berü bize vâlideyni
oldı giryân

5- صولدی برو بزه والدینی ا ولدی کریان

6- Duyunca esef-le söyledi
tâ'rîh hemân

6- طوينجه اسفله سويلدى تاريخ همان

7- Oldun ah-ı civân Emîne
Hanım cennete revân

7- اولدك آه جوان امنه خانم جنته روان

8- Rûhu içün l'illahi'l-fâtîha

8- روحجون لله الفاتحة

9- Fi 12 Rebiülevvel sene
1310

9- فى 12 ربيع الاول سنة 1310

Katalog No: 68

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 68b, 68a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 68b, 68a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eser Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Sinop Kalesi Topçu Tabur Kâtibi Dağıstanlı Osman Efendi'nin eşi Naile Hanım	Tarihi: 1310/1893
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka

doğu yönüne bakmaktadır.	
Başucu Şahidesi: Şahide, y.147, ü.e.34,5, a.e.27, e.k.6cm. ölçülerindedir. Demetlenmiş akant yapraklarının ortasına yerleştirilen açılmış üç gül motifinin zeminindeki akant yaprakları aşağı doğru akarak alınlık üzerinde iki göz meydana getirir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, dokuz satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin kitabesini ince bir silme takip eder.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.93, ü.e.27, a.e.23, e.k.4,5cm. ölçülerindedir. Mermer malzemeden, yukarıdan aşağı daralan dikdörtgen gövdenin tepeliği üçgendir. Şahideyi çevreleyen ince bir silme içerisinde hurma ağacı motifi yer alır.
Başlık Tipi: Barok Buket Tepelik	Sanduka: b.235, e.140, y.76cm. ölçülerindedir. Sandukanın taşıyıcı desteği sağlam olsa da bozulmalar bir hayli fazladır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, gül, hurma ağacı, silme	Durumu: Başucu şahidesi insitü değil fakat sağlamdır. Ayakucu şahidesi sağlamdır. Sanduka günümüze gelebilmiştir.

Kitabe:

1- Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî

1- هو الخلاق الباقي

- 2- Bir gonca gül idim
henûz küşâda olmazdan
eyledim râh-ı terk-i fenâ
ترك فنا
- 3- Hâsılı gülmedim fânî
dünyâda sehr-i ecel kıldı
çeşmimi ifnâ
چشمی افنا
- 4- İlahî merhâmet-i
mağfîret edüb eyleye
makâmımı cennetü'l-
me'vâ
4- الهی مرحمت مغفرت ایدوب ایلپه مقامی جنه الماوا
- 5- Nasîb et cemâlin
görmeyi yâ Rabb be-hakk-
ı Mustafa şâh-ı enbiyâ
5- نصیب ایت جمالک کورمکی یارب بحق مصطفی شاه انبیا
- 6- Sînob Kalesi Topçu
Tabur Kâtibi
6- سینوب قلعه سی طوبجی طاہور کاتبی
- 7- Dağıstânlı Osmân
Efendî'nin zevcesi
7- داغستنلی عثمان افندیکنک زوجه سی
- 8- Nâ'ile Hanımın rûhu
içün el-fâtiha
8- نائله خانمک روحیچون الفاتحه
- 9- Fi sene 1310 Zilhicce
9- فی سنه 1310 ذی الحجه

Katalog No: 69

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 69b-a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi

Çizim No: 69b, 69a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kereste Memuru Bahriyye Kol Ağalarından Hacı Halil Ağa	Tarihi: 1311/1893
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneybatı cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.139, ü.e.35, a.e.31, e.k.10cm. ölçülerindedir. Dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi üzerinde ortada açılmış bir gül motifi, simetrisinde birer çiçek dalı tasvir edilmiştir. Kitabeyi saran beyzî bordür içerisinde akant yaprakları dalgalanarak devam eder. Kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Kitabe, sekiz satır halinde mâil biçimde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Fes formu bir başlıkla sona eren şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.103, ü.e.35, a.e.29,5, e.k.6cm. ölçülerindedir. Tepeliği sivri kemer alınlıklı şahide yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdelidir. Şahidenin tepeliğinde ortada lale motifi simetrisinde akant yaprakları yer alır. Tepeliğe doğru üç dilimli beyzi silme içerisinde kıvrılan çiçek dalı tasviri şahidenin ön yüzünü süsler. Arka yüzü süslemesizdir.

Başlık Tipi: Hamîdî Fes	Başlık Ölçüleri: y.16, ç.13, b.çv.42, b.y.5cm. ölçülerindedir.	Sanduka: Sandukanın bütünlüğü bozulmuştur. Varolan sadece şahidelerin taşıyıcılarıdır. Ölçüm yapılamamıştır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Gül, lale, akant, sarmaşık, çiçek dalı, silme		Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır. Sanduka günümüze gelememiştir.

Kitabe:

1- Hüve- l- Bâkî

1- هو الباقي

2- Beni kıl mağfiret ey Rabb- ı
yezdân

2- بی قیل مغبرت ای رب یزدان

3- Be- Hakk- ı ‘ arş- ı a’ zam
nûr- ı Kur’ ân

3- بحق عرش اعظم نور قرآن

4- Gelüb kabrim ziyâret eden
ihvân

4- کلوب قبرم زیارت ایدن اخوان

5- Edeler rûhıma bir fâtiha
ihsân

5- ایده لر روحمه بر فاتحه احسان

6- Kereste me’ mûrı bahriyye
kol Ağa

6- کرسته مأموری بحریه قول اغا

7- larından Hâcî Halîl Ağanın

7- لرنندن حاجی خلیل اغانک

8- Rûhına fâtiha fî 23 saferi- l-
hayr sene 1311

8- روحنه فاتحه فی 23 صفر الخیر سنه 1311

Katalog No: 70

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 70b, 70a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 70b, 70a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kastamonu Süvari Zabtiye Yüzbaşısı Aşçıoğlu Raşit Ağa	Tarihi: 1311/1894
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneybatı cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.105,5, ü.e.33,5, a.e.31, e.k.8cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi, mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe beş satır halinde mâil biçimde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Silmeler ile hareketlendirilen şahide fes formu bir	Ayakucu Şahidesi: y.94, ü.e.29,5, a.e.27, e.k.8cm. ölçülerindedir. Tepeliği sivri kemer alınlıklı mermer şahide, yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdelidir. Şahidenin ön yüzünde ince bir silme içerisinde yivli bir vazo tasviri yer alır. Vazonun üzerinden yükselen gül dalı, kıvrılarak şahidenin yüzeyine dağılmıştır. Arka yüzü süslemesizdir.

başlıkla son bulur. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		
Başlık Tipi: Hamîdî Fes	Başlık Ölçüleri: y.15, ç.14,5, b.çv.39, b.y.6cm. ölçülerindedir.	Sanduka: b.204, e.105, y.52cm. ölçülerindedir. Sanduka zemin bölümünde hafifçe yükseltilmiştir. Bütünüyle taş malzemelidir. Prizmatik dikdörtgen formlu sandukanın üzeri açıktır. Şahideler doğrudan cephe taşlarının üzerine oturtulmuştur.
Süslemede Kullanılan Motifler: Gül dalı, vazı, silme		Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, sanduka sağlamdır.

Kitabe:

1- Âh mine- l- mevt

1- آه من الموت

2- Kastamonî süvârî zabtıyye

2- قسطمونیلئ سوارئ ضبطئیه

3- Yüz başısı aşcı oğlu

3- یوزباشئ عشجئ اوغلئ

4- Râşîd Ağanın rûhı- için

4- راشید اغانك روحیچون

5- Li- İlah el- fâtiha fî 28

5-...الله الفاتحه فی 28 رجب شریف سنه

receb- i şerîf sene 1311

1311

Katalog No: 71

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 71b, 71a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal

	Türbesi Haziresi
Çizim No: 71b, 71a	İncelendiği Tarih: 07.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Sinop Gümrük Müdürü Zühdü Efendi'nin kızı Seher Hanım	Tarihi: 1312/1894
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin doğu cephesinde yer alır. Doğu-batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Kapalı Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.110,5, ü.e.31, a.e.25, e.k.8cm. ölçülerindedir. Şahidenin tepeliği demetlenmiş iri akant yapraklarıyla taçlandırılmıştır. Akant yaprakları tepeliğin her iki yakasından aşağıya akarken gövde üzerinde iki göz meydana getirmektedir. Akant yapraklarının ortasında açılmış bir gül motifi yer alır. İlk satırda beyzîleşen bir silme kitabeyi çevrelemektedir. Kitabe, on satır halinde mâil biçimde celî ta'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesi ile yazılmıştır. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle	Ayakucu Şahidesi: y.111, ü.e.30,5, a.e.24,1, e.k.10cm. Ölçülerindedir. Tepeliği üçgen alınlıklı mermer şahide, yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdelidir. Şahidenin ön yüzüne kurdela ile bağlanmış asma dalı ve iri üzüm salkımları tasvir edilmiştir. Arka yüzünde süsleme yoktur.

ayrılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	
Başlık Tipi: Barok Buket Tepelik	Sanduka: b.159, e.69, y.73cm. ölçülerindedir. Prizmatik dikdörtgen formlu sanduka yekpare değildir. Sandukanın malzemesi taştır. Mermer malzemeli kapak taşı üzerinde yağmur alması için toprağa açılan bir oygu bulunmaktadır. Şahideler doğrudan kapak taşı üzerine oturtulmuştur.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, gül, kurdela, asma dalı, üzüm salkımı, bilezik, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, sanduka sağlamdır.

Kitabe:

1- Âh mine'l-mevt

1- آه من الموت

2- Çâresiz bir derde düşüb
dünyâ murâdı almadım

2- چاره سز بر درده دوشب دنیا مرادك المدم

3- Âh u zâr kılarak tâzeliğime
doymadım

3- آه و زار قيله رق تازه لکمه طویمدم

4- Yirmi yedi yaşımda hayfâ
erişdi va'dem

4- یکر می یدی یاشمده حیفای ایریشدی وعدم

5- Gül gibi soldum gurbet de

5- کل کبی صولدم غربتده نه اولدیغم بیلمدم

ne olduğum bilmedim

6- Sînob'un Rûsûmat Müdîri
Zühdi

6- سینوبك رسومات مدیری زهدی

7- Efendî'nin mahsûle-i hayâtı
Seher

7- افندینك محصولهء حیاتی سحر

8- Hanımın rûhu için l'illahi'l-
fâtiha

8- حانمك روحیچون لله الفاتحه

9- Fi 7 Safer 1312 Cuma gecesi

9- فی 7 صفر 1312 جمعه کیجه سی

Katalog No: 72

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 72b, 72a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 72b, 72a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kaymakam Hacı Tosun Bey	Tarihi: 1312/1895
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka

Başucu Şahidesi: Şahide, y.137, ü.e.32,5, a.e.27,5, e.k.3,5cm. ölçülerindedir. Şahide yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdelidir. Gövdeyi süsleyen girland, iki çiçek motifi tarafından taşınmaktadır. Girlandın üzerinde şualı ayyıldız motifi yer alır. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, her bir satır arası kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, sekiz satır halinde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Fes formu bir başlıkla son bulan şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.142, ü.e.30, a.e.22, e.k.6cm. ölçülerindedir. Gövdenin üzerine oturtulmuş “S” kıvrımlı iki akant yaprağı simetrisinin desteğiyle iri bir şualı güneş motifi şahidenin tepeliğini oluşturur. Şahide yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdelidir. Şahidenin ön yüzünde beyzî bir silmenin içerisine kılıç tasvir edilmiştir.
--	--

Başlık Tipi: Hamidi Fes	Başlık Ölçüleri: y.14, ç.16, b.çv.38,5, b.y.4cm. ölçülerindedir.	Sanduka: b.243, en.131, y.58cm. ölçülerindedir.
---	--	---

Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, çiçek, şualı ayyıldız, şualı güneş, girland, kılıç, silme	Durumu: Başucu şahidesi insitü değil fakat sağlamdır. Ayakucu şahidesi sağlamdır.
---	---

Kitabe:

1- Hüve'l-Hayyü'l-Bâkî

1- هو الحي الباقي

2- Sînob Tersâne-i

2-سینوب ترسانه

3- ‘Âmire ve Kereste

3-عامره وکراسته

4- Me’mûru Kudemâ-yı

4-ماموری قدمای

5- Bahriyyeden kâ’immakâm

5-بحریه دن قائممقام

6- Hâcî Tosun Beyin

6-حاجی طوسون بکک

7- Rûhu için el-fâtiha

7-روحیچون الفاتحه

8- Fi Gurre-i Ramazan sene 1312

8-فی غره رمضان سنه 1312

Katalog No: 73

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 73b, 73a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 73b, 73a	İncelendiği Tarih: 07.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Ahmet Efendi’nin eşi Sıdika Hanım	Tarihi: 1312/1895
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka

Camisi'nin güneydoğu cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	
Başucu Şahidesi: Şahide y.144, ü.e.37, a.e.30, e.k.8,5cm. ölçülerindedir. Şahidenin tepeliğinde demetlenmiş iri akant yaprakları, gövdeye doğru volütlenip tepeliğin tacıyla birleşerek iki göz oluşturur. Akantların üzerinde açılmış iki gül motifi yer alır. Şahidenin kitabesini beyzî bir suyolu takip eder. Suyolu içerisinde akant yaprakları dalgalanarak devam etmektedir. Şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Kitabe, oniki satır halinde mâil biçimde celî ta'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.120, ü.e.31, a.e.25,5, e.k.8cm. ölçülerindedir. Üçgen alınlıklı tepeliğe sahip mermer şahide, yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdelidir. Şahidenin ön yüzünde ince bir silme içerisinde servi motifi yer almaktadır. Arka yüzünde süsleme yoktur.
Başlık Tipi: Barok Buket Tepelik	Sanduka: b.274, e.119, y.32cm. ölçülerindedir. Sandukada malzeme olarak mozaik tekniği kullanılmıştır. Şahideler doğrudan cephe taşlarının üzerine oturtulmuştur. Taşlarda kırılmalar vardır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, gül, servi, bilezik, bordür, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır. Sanduka günümüze gelebilmiştir.

Kitabe:

1- Hüve'l-Hallâkü'l-Bâkî

1- هو الخلاق الباقي

2- Vaz '-ı haml eyler iken
terk-i hayât etdi bu genç

2- وضع حمل ایلر یکن ترک حیات ایتدی بو کنج

3- Girdi hâke alub agûşına
nev-zâdı ile

3- کردی خاکه آلوب اغوشنه نوزادی ایله

4- Genç idi vâlîde ma'sûm idi
nev-zâdı henûz

4- کنج ایدی والده مصوم ایدی نوزادی هنوز

5- Oldı bu yolda şehîde yazık
evlâdı ile

5- اولدی بو یولده شهیده یازیق اولادی ایله

6- Kim ki bu seng-i mezârı
okuya onun için

6- کیم که بو سنک مزاری اوقویه انک ایچون

7- Okuya fâtiha ihdâ ede
fû'âdı ile

7- اوقویه فاتحه اهدا ایده فوادی ایله

8- Sînob Sancağı Meclis-i
Livâ Kalemi Merkez

8- سینوب سنجاغی مجلس لوا قلمی مرکز

9- Kâtibi Ahmed Efendî'nin
zevcesi olub

9- کاتبی احمد افندینک زوجه سی اولوب

10- Kable't-tevlîd nev-zâdı
ile ma'an vefat

10- قبل التولید نوزادی ایله معا وفات

11- Eden Sıddıka Hanımın
rûhu için

11- ایدن صدیقه خانمک روحیچون

12- Fâtiha Fi sene 1312 23
Receb-i Şerif

12- فاتحه فی سنه 1312 23 رجب الشریف

Katalog No: 74

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 74b, 74a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 74b, 74a	İncelendiği Tarih: 07.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Sultan Alaüddin Camisi'nin İmam-Hatibi Hafız Emin	Tarihi: 1315/1897
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin doğu cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Kapalı Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide y.155, ü.e.35,5, a.e.30,5, e.k.9cm. ölçülerindedir. Şahidenin köşebentleri "S-C" kıvrımları çizerek ard arda sıralanmış akant yapraklarıyla taçlanmıştır. Kitabeyi çevreleyen beyzî bordür içerisindeki akant yaprakları dalgalanarak devam etmektedir. Şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Kitabe, on satır halinde mâil	Ayakucu Şahidesi: Şahide y.129,5, ü.e.31, a.e.23, e.k.7cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli mermer şahidenin tepeliği yuvarlaktır. Gövdesi dilimli kadeh formu bir vazodan yükselen çiçekler ince bir silme içerisinde, şahidenin ön yüzüne dağılmış olarak tasvir edilmiştir.

biçimde celi ta'lîk yazı türünde ve Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Sarık formu bir başlıkla sona eren şahidenin arka yüzünde süsleme yoktur.		
Başlık Tipi: Müderris Sarığı	Başlık Ölçüleri: y.14, ç.13,5, b.çv.45, b.y.6,5cm. ölçülerindedir.	Sanduka: b.229, e.115, y.70cm. ölçülerindedir. Üç bölümden oluşur. Sırasıyla zemin, sanduka, kaide bölümleri bütünüyle taş malzemelidir. Şahideler kaidelerle taşınmaktadır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, "S-C" kıvrımları, vazo, çiçek dalı, bordür, silme		Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, sanduka sağlamdır.

Kitabe:

- 1- Âh mine'l-mevt 1- اه من الموت
- 2- Câmi'- i Sultân Alâü-dîn bu merd- i güzîn 2- جامع سلطان علاء الدینه بو مردکزین
- 3- Hem hatîb idi hem olmuşdu imâm- ı müslimîn 3- هم خطیب ایدی هم اولمشدی امام مسلمین
- 4- Hâzır olduk da salât- ı cum'aya bir cum'a gün 4- حاضر اولدقده صلاة جمعه یه بر جمعه کون
- 5- Füc'eten oldu cihândan âzim-i huld- ı berrîn 5- فجأة اولدی جهانندن عازم خلد برین
- 6- Bu du'âya sıdkla ey ehl-i dîn âmîn deyin 6- بودعایه صدقله ای اهل دین آمین دیک

7- Hıfz- ı Hakkda bîmden
Hâfız Emîn olsun emîn

7- حفظ حقه بمیدن حافظ امین اولسون امین

8- Gel oku bir fâtiha ihlâs-
la ol zâta kim

8- کل اوقو بر فاتحه اخلاصله اول ذاته کیم

9- Üç yüz on beş tâ'rîhin
de oldu bu kabire defîn

9- اوچیوزاون بش تاریخنده اولدی بو قبره دفین

10- Sene 1315 yevm- i
cum'a 25 cemaziye'l- ahır

10- سنه 1315 جمادي الاخره یوم جمعه

Katalog No: 75

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 75b, 75a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 75b, 75a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Sinop Gureba Hastanesi Tabibi Kemal Efendi'nin eşi Şerife Hanım	Tarihi: 1315/1897-1898
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneybatı cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Kapalı Sanduka

Başucu Şahidesi: Şahide, y.110, ü.e.32,5, a.e.24, e.k.8cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli şahidenin tepeliği, kitabenin üzerine oturtulmuş “S” kıvrımlı iki akantus yaprağı ve bunların desteklediği iri bir şualı güneş motifi ile taçlandırılmıştır. Kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, yedi satır halinde mâil biçimde celî tâ’lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Beyzî bir silme ile hareketlendirilen şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.94, ü.e.32, a.e.25, e.k.8,5cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan sivri kemer alınlıklı mermer şahide, dikdörtgen gövdelidir. İnce bir silme içerisinde iki çiçek dalı sarmal biçimde şahidenin tepeliğinde birleşir. Arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Şualı Güneş Motifli Tepelik	Sanduka: b.176, e.63, y.71cm. ölçülerindedir. Prizmatik dikdörtgen formlu sandukanın yekpare taş görüntüsü masif olduğunu düşündürür. Yalnız kapak taşı mermer malzemedendir. Kapak taşının üzerinde yağmur alması için toprağa açılan bir oygusu bulunur.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, çiçek, çiçek dalı, şualı güneş, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, sanduka sağlamdır.

Kitabe:

1- Hüve- l- Bâkî

1- هو الباقي

2- Kabrini ziyâret eyleyüb
dedi Cebril-i emîn

2- قبيرنى زيارت ايليوب ديدى جبريل امين

3- Kezâ cennâtü’ ‘ aden
fedhulûhâ hâlidîn

3- كذا جنت عدن فادخلوها خالدين

4- Sînob Gurebâ hasta-
hânesi

4- سينوب غربا هسته خانه سى

5- Tabîbi Kemâl Efendînin
haremi

5- طببى كمال افندينىك حرمى

6- Şerîfe Hanımın rûhına
fâtiha

6- شريفه خانمك روحنه فاتحه

7- Sene 1315

7- سنه 1315

Katalog No: 76

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 76b, 76a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 76b, 76a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Çerkez Ömer Efendi'nin kızı Melek Hanım	Tarihi: 1316/1898-1899
Özellikleri	

Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneybatı cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Sanduka Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.119,ü.e. 28, a.e.23, e.k.5cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli şahidenin tepeliği, kitabenin üzerine oturtulmuş “S” kıvrımlı iki akantus yaprağı ve bunların desteklediği iri bir şualı güneş motifi ile taçlandırılmıştır. Kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, sekiz satır halinde mâil biçimde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Beyzî bir silme ile hareketlendirilen şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.110,5, ü.e.26,5, a.e.23, e.k.6cm. ölçülerindedir. Tepeliği sivri kemer alınlıklı mermer şahidenin gövdesi yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen formundadır. Ön yüzüne ince bir silme içerisinde kadeh formu bir vazo tasvir edilmiştir. Vazo içinden kıvrılarak yükselen çiçek dalı şahideyi süsler. Arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Şualı Güneş Motifli Tepelik	Sanduka: Sadece doğu ve batı cephesindeki taşıyıcı unsurları günümüze gelebilmiştir. Bu sebeple ölçü alınamamıştır. Sanduka üzerinin açık ya da kapalı olduğu tespit edilememiştir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, çiçek dalı, şualı güneş, taç, vazo, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, sağlamdır. Sanduka günümüze gelememiştir.

Kitabe:

- 1- Âh mine- l- mevt 1- آممن الموت
- 2- Âh ile zârî kılarak 2- آه ايله زارى قيله رق تازه لکمه طویمدم
tâzeligime toymadım
- 3- Çûn ecel peymânesi tolmiş 3- چون اجل پیمانہسی طولمش مرادم آلمدم
murâdım almadım
- 4- Hasretâ fânî cihânda tûl- i 4- حسرتا فانی جهانده طول عمر سورمدم
‘ömr sürmedim
- 5- Fırkatâ takdîr bu- imiş tâ 5- فرقاتا تقدیر بو ایمش تا ازلدن بلمدم
ezelden bilmedim
- 6- Çerkes ‘Ömer Efendînin 6- چرکس عمر افندیڭ کریمه سی
kerîmesi
- 7- On altı yaşında vefât eden 7- اون آلتی یاشنده وفات ایدن
- 8- Melek Hanımın rûhına 8- ملک خانمک روحنه فاتحه
fâtiha
- 9- Sene 1316 9- سنه 1316

Katalog No: 77

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 77b, 77a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 77b, 77a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	

Ait Olduğu Kişi: Çerkez Ömer Efendi'nin yeğeni Ahmet Celaleddin Efendi	Tarihi: 1316/1898-1899
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneybatı cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Sanduka Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.117, ü.e.30, a.e.25, e.k.9cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, dokuz satır halinde mâil biçimde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Silmelerle hareketlendirilen şahide fes formu bir başlıkla son bulur. Şahidenin Arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.112,5, ü.e.27,5, a.e.24,5, e.k.5cm. ölçülerindedir. Düşey dikdörtgen gövdeli şahidenin tegeliği sivri kemer alınlıklıdır. Ön yüzünde ince bir silmenin içerisinde kadeh formu vazo üzerinden "S" kıvrımları yaparak yükselen çiçek dalı şahidenin yüzeyini süslemektedir. Arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Hamîdî Fes	Başlık Ölçüleri: y.12,5, ç.10, b.ç.v.36, b.y.4cm. ölçülerindedir. Sanduka: Sadece doğu ve batı cephesindeki taşıyıcı unsurları günümüze gelebilmiştir. Bu sebeple ölçü alınamamıştır. Sanduka üzerinin açık ya da kapalı olduğu tespit edilememiştir.

Süslemede Kullanılan Motifler: Çiçek dalı, vazo, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, sağlamdır. Sanduka günümüze gelememiştir.
--	--

Kitabe:

1- Âh mine- l- mevt	1- آه من الموت
2- Bakub geçme ricâm ricâm bu-
dur ey Muhammed ümmeti	2- بقوب کچمه رجام بودر ای محمد امتی
3- Mevtâların dirilerden fâtihadır
minneti	3- موتالرك ديرلردن فاتحه در منتی
4- Yarlığa biz mücrimân heb
Muhammed ümmeti	4- یارلغا بز مجرمانی هب محمد امتی
5- Bize bir fâtiha ihsân eden
bulur cenneti	5- بزه بر فاتحه احسان ایدن بولور جنتی
6- Çerkes ‘Ömer Efendînin
birâder- zâdesi	6- چرکس عمر افندیك برادرزاده سی
7- Yigirmi yaşında vefât eden
merhûm	7- یکر می یاشنده وفات ایدن مرحوم
8- Ahmet Celâlü- ddîn Efendînin
rûhına	8- احمد جلال الدین افندیك روحنه
9- El- fâtiha sene 1316	9- الفاتحه سنه 1316

Katalog No: 78

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi

Fotoğraf No: 78b, 78a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 78b, 78a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Duhancı-zade Hafız Hasan Efendi	
Ait Olduğu Kişi: Duhancı-zade Hafız Hasan Efendi	Tarihi: 1317/1899-1900
Özellikleri	
Konumu: Radar yolu'na giden yolun diğer yanında, hazirenin kuzeybatı kısmında yer alır. Doğu-Batı doğrultulu uzanır. Şahidenin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Sanduka Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.94, ü.e.30,5, a.e.29, e.k.9cm. ölçülerindedir. Düşey dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, İlk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe on satır halinde mâil biçimde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Silmelerle hareketlendirilen şahidenin kitabeli yüzü sarık formu bir başlıkla son bulur. Arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.93,5, ü.e.26, a.e.24, e.k.4cm. ölçülerindedir. Tepeliği sivri kemer alınlıklı mermer şahidenin yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdesi vardır. Ön yüzüne ince bir silme içerisinde kaidesi ve gövdesi borazan çiçeğine benzeyen bir vazo tasvir edilmiştir. Vazonun üzerinden yükselen çiçek dalı kıvrılarak şahidenin yüzeyine dağılmıştır. Arka yüzü süslemesizdir.

Başlık Tipi: Müderriş Sarığı	Başlık Ölçüleri: y.16, ç.11, b.çv.37, b.y.3cm. ölçülerindedir.	Sanduka: Sadece doğu ve batı cephesindeki taşıyıcı unsurları günümüze gelebilmiştir. Bu sebeple ölçü alınamamıştır. Sanduka üzerinin açık ya da kapalı olduğu tespit edilememiştir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Çiçek dalı, borazan çiçeği, vazo, silme		Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır. Sanduka günümüze gelememiştir.

Kitabe:

1- Hüve- l- Bâkî

1- هو الباقي

2- Hatîb- ı câmi' - i Sultân'
Alâü- ddîn idim evvel

2- خطیب جامع سلطان علاالدین ایدم اول

3- Bakın yâ hû bakın şimdi
defîn- i hâk- i gufrânım

3- باقک یا هو باقک شمدی دفین خاک غفرانم

4- Henûz zevk almadan fasl- i
bahâr- ı ömr- i fânîden

4- هنوز ذوق آلمدن فصل بهار عمر فانیدن

5- Uçub rûh- ı revânım hâke
düşdi tâk- ı eyvânım

5- اوچوب روح روانم خکه دوشدی طاق ایوانم

6- Sorarsa fâtiha ihsân eden
züvvâr bu merkezde

6- سورارسه فاتحه احسان ایدن زوار بو مرکزده

7- Bin üç yüz on yedi tâ'rîh- i
hicrîsinde (...)

7- بیک اوچیوز اون یدی تارخ هجریسنده ...

8- Duhâncı- zâde Hâfız
Hasan Efendînin

8- دخانجی زاده حافظ حسن افندیکنک

9- Rûhı- için rızâen li- llah
te'âlâ el- fâtıha

9- روحیچون رضاء لله تعالى الفاتحه

10- Sene 1317

10- سنه 1317

Katalog No: 79

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahellesi	
Fotoğraf No: 79b, 79a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 79b, 79a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Bekir Ağa-zade Muhammet Efendi	Tarihi: 1317/1899
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Tek Kaideli Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.172, ü.çv.80,5, a.çv.69 cm. ölçülerindedir. Silindirik formlu şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.150, ü.çv.74, a.çv.65,5, ç.25cm. ölçülerindedir. Silindirik formlu şahidenin üzerine tasvir edilen, dilimli çift kulplu ve gondol şeklinde bir çanak içerisinden kıvrılarak

cetvelle ayrılmış, ilk satır kartuş içerisinde alınmıştır. Kitabe onüç satır halinde celî sülüs iken tarihten sonraki kısım tâ’lik yazı türünde ve Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Ard arda sıralanmış nilüfer çiçeği yaprakları şahidenin zeminine bir bilezikle bağlanmıştır. Şahide fes formlu bir başlıkla sona erer. Arka yüzü süslemesizdir.		yüzeye dağılan tomurcuklu gül dalıdır. Ard arda sıralanmış nilüfer çiçeği yaprakları şahidenin zeminine bir bilezikle bağlanmıştır.
Başlık Tipi: Hamîdî Fes	Başlık Ölçüleri: y.13, ç.15, b.çv.42, b.y.10,5cm. ölçülerindedir.	Kaide: u.113, k.39, y.53cm. ölçülerindedir. Başucu şahidesi doğrudan kaideye oturmaktadır. Kaide süslemesizdir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Nilüfer çiçeği, çiçek dalı, kâse, bilezik, silme		Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, kaide sağlamdır.

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- Bir fâtiha ile şâd et ervâh-ı mü'minîni

2- بر فاتحه یله شاد ایت ارواح موئمینی

3- Ey zâ'ir huceste vey hâke nazar efkerin

3- ای زائر خجسته وبی خاکه نظر افکرین

4- Sakın etme tenezzül alâyişi cihan

4- صاقین ایتمه تنزل الایش جهان

- 5- Yok olduğun bekası dehrin 5- يوق اولديغين بقاسی دهرک بیلوب صوررکن
bilüp sorarken
- 6- Bir gün gelir gidersin bu 6- بر کون کلیر کیدرسکبو دار امتحاندن
dar-ı imtihandan
- 7- Aciz olur da artık tıb ve 7- عاجز اولورده ارتق طب وخذاقت وقت
hazâkat-i vakt
- 8- Râgıb efendinin de tarrar 8- راغب افندینک ده ترار جسمی اولدی
cismi oldu
- 9- Kam almadan cihandan 9- کام المہ دن جهاندن مستور خاک مدفن
mestur hâk medfen
- 10- (...) küherle yazdım târihi 10- ... کهرله یازدم تاریخ ارتخالینی
irtihalini
- 11- Rûhu cenâb-ı Râgıb 11- روح جناب راغب فردوسی قیلدی مسکن
firdevsi kıla mesken
- 12- Fî gurre-i Receb sene 12- فی غره رجب سنه 1317
1317
- 13- Merhûm Bekir Ağa- zâde 13- مرحوم بکر اغا زاده محمد افندی روحنه
Muhammed Efendî rûhuna فاتحه
fâtîha

Katalog No: 80

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 80b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi

Çizim No: 80b, 80a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Nardalı Ömer Şevki Paşa	Tarihi: 1318/1902
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin kuzey cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin kuzeyine bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Kapak Taşlı Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.202, ü.çv.103, a.çv.101, ç.23cm. ölçülerindedir. Üzeri yivli bombeli bir tepeliğe sahip şahide silindirik formudur. Şahidenin zeminine ard arda sıralanmış nilüfer çiçeği yaprakları ince ve kalın silmelerle geçiş sağlayıp kalın bir bilezikle sandukaya bağlanmıştır. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabesi sekiz satır halinde celî tâ'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Arka yüzünde süsleme yoktur.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.181, ü.çv.99, a.çv.93, ç.22cm. ölçülerindedir. Şahide üzeri yivli bombeli silindirik gövdeli bir tepeliğe sahiptir. Silindirik formu şahidenin zeminine ard arda sıralanmış nilüfer çiçeği yaprakları ince ve kalın silmelerle geçiş sağlayıp kalın bir bilezikle sandukaya bağlanmıştır.
Başlık Tipi: Üzeri Yivli Bombeli Silindirik Gövdeli Tepelik	Kaide: b.209, e.85, y.19cm. ölçülerindedir. Zeminde kabirin üzerini örten taşıyıcı taş malzemeli destek

	üzerinde mermer malzemeli kapak taşı yer alır. Kapak taşı üzeri silmelerle hareketlendirilmiştir. Mermer taşın üzerinde yağmur alması için toprağa açılan bir oygu bulunmaktadır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Nilüfer çiçeği, bilezik, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, kaide sağlam durumdadır.

Kitabe:

1- Hüve- l- Bâkî	1- هو الباقي
2- Sînob sancağı	2- سينوب سناغى
3- Mutasarrıf iken	3- متصرفى ايكن
4- İrtihâl eden	4- ارتحال ايدين
5- Nârdalı ‘ Ömer Şevkî	5- نرده لى عمر شوقى
6- Paşanın ruhuna	6- پشانك روحنه
7- Rızâen li- İlah el- fâtiha	7- رضاء الله الفاتحه
8- Vilâdeti fî 8 nîsân sene 1253
vefâtı fî 16 mâyıs sene 1318	8- ولادتي فى 8 نيسان 1253
وفاتي فى 16 مايس 1318

Katalog No: 81

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi

Fotoğraf No: 81b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 81b	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Zabtiye Müsteşârı Muhammet Bey'in oğlu İstanbullu Mehmet Nazif Bey	Tarihi: 1318/1901
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır.	Mezar Tipi: Tespit Edilemedi.
Başucu Şahidesi: Şahide, y.106, ü.e.31, a.e.18, e.k.9cm. ölçülerindedir. Şahide yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdelidir. Kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, sekiz satır halinde mâil biçimde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin kitabeli yüzü ince bir silme ile hareketlendirilirken fes formu bir başlıkla sona erer. Arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Hamîdî fes	Başlık Ölçüleri: y.13, ç.12,
Kaide: ölçülerindedir. Prizmatik dikdörtgen	u.114,5, e.34, y.15cm.

	b.çv.36, b.y.4,5cm. ölçülerindedir.	formlu beton kaideye, Başucu şahidesi doğrudan oturtulmuştur. Kaide süslemesizdir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme		Durumu: Başucu şahidesi insitü değildir. Prizmatik dikdörtgen formlu beton bir kaide üzerine oturtulmuş, iki parçaya ayrılmıştır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

- 1- Hüve'l-Bâkî 1- هو الباقي
- 2- Zabtiyye Müsteşârî müteveffa 2- ضبطيه مستشارى متوفى
- 3- Muhammed Bey'in mahdûmı 3- محمد بك مخدومى سينوب
Sînob
- 4- Ahz-ı 'asker kalemine me'mûr 4- اخذ عسكر قلمنه مامور
- 5- Alay Kâtibi Dersaâdetli 5- آلاى كاتبى در سعادتلى
- 6- Mehmed Nazîf Bey'in 6- محمد نظيف بك
- 7- Rûhu için el-fâtiha 7- روحى چون الفاتحه
- 8- Fi 5 Şevval sene 1318 8- فى 5 شوال سنه 1318

Katalog No: 82

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 82b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal

	Türbesi Haziresi
Çizim No: 82b, 82a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Sinop eski Ceza Reisi Ahmet Efendi'nin eşi Zeliha Hanım	Tarihi: 1320/1903
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneybatı cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.102, 28-23 x 4cm. ölçülerindedir. Şahidenin tepeliğinde demetlenmiş iri akant yaprakları üzerine yerleştirilen açılmış bir gül motifi tasvir edilmiştir. Şahide yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdelidir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabesi, dokuz satır halinde mâil biçimde celî tâ'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.68, ü.e.26, a.e.24, e.k.4,5cm. ölçülerindedir. Tepeliği oval olan şahide süslemesiz, ham taşır.

Başlık Tipi: Barok Buket Tepelik	Sanduka: b.254, e.114, y.50cm. ölçülerindedir. Üzeri açık şahideli sandukanın malzemesi taştır. Başucu şahidesi cephe taşının üzerine doğrudan oturtulmuş iken Ayakucu şahidesi toprağa oturtulmuştur. Sanduka süslemesizdir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, gül, bilezik, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır. Sandukanın kuzey ve güney cephe taşlarının üzeri kırılmıştır.

Kitabe:

1- Âh mine- l- mevt

1- آه من الموت

2- Murg- ı dil uçdı
kafesten cânımın cân
pâresi

2- مرغ دل اوچدی قفسدن جانمک جان پاره سی

3- Uçdı cennet bağına
ciğerde kaldı yaresi

3- اوچدی جنت باغنه جکرده قالدی یاره سی

4- Bir devasız derde düşdi
bulmadım asla çaresi

4- بر دواسز درده دوشدی بولدم اصلا چاره سی

5- Evladının ağlamadan
gayri yokdur çaresi

5- اولادینک آغلامه دن غیر یوقدر چاره سی

6- Sînob cezâ re' îs- i
sâbıkı Ahmed Efendînin

6- سینوب جزا ر ئیس سابقی احمد افندینک

7- Harem- i muhteremesi
Zelîhâ Hanımın

7- حرم محترمه سی زلیخا خانمک

8- Rûhı- için rızâen li-
llah el- Fâtıha

8- روحیچون رضاء لله الفاتحه

9- fî 5 şevvâl sene 1320

9- فی 5 شوال سنه 1320

Katalog No: 83

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 83b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 83b, 83a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Sinop Sancağı Bayındırlık Mühendisi Feyzi Bey'in eşi Emine Mevhibe Hanım	Tarihi: 1320/1902
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin kuzeybatı cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.104, ü.e.34, a.e.30, e.k.5cm. ölçülerindedir. Dikdörtgen gövdeli şahidenin tepeliğinde simetrik akant yapraklarının içerisinde ortada palmet motifi yer alır. Kitabe mermer malzemeye alçak	Ayakucu Şahidesi: y.89, ü.e.30,5, a.e.25, e.k.4cm. ölçülerindedir. Sivri kemer alınlıklı mermer şahide düşey dikdörtgen kesitli bir gövdeye sahiptir. Şahideyi çevreleyen silme içerisinde, bir kaide üzerinden yükselen iki yanı kulplu vazo

kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabesi, sekiz satır halinde celî tâ'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	yer alır. Vazo ağzındaki girland motifinin üzerinden yükselen dağılmış asma dalı yaprakları, üzüm salkımları ile birlikte şahideyi süsler. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Barok Buket Tepelik	Sanduka: b.247, e.120, y.88cm. ölçülerindedir. Üzeri açık şahideli sandukanın malzemesi taştır. Şahideleri mermer malzemeli küçük bir kaideye oturtulmuştur. Sanduka, demir pamaklıklarla çevrili ve süslemesizdir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, asma dalı, üzüm salkımı, vazo, girland, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, sanduka sağlamdır.

Kitabe:

- 1- Hûve- l- Bâkî 1- هو الباقى
- 2- Selânîk eşrâfından merhûm 2- سلانیک اشرافندن مرحوم
- 3- Alî Rızâ Efendînin kerîmesi 3- على رضاء افنديك كريمه سى
- 4- Ve Sînob sancağı nâfi' a 4- و سينوب سنجاغى نافعہ
- 5- Mühendisi Fevzî Beyin 5- مهندسى فوزى بك
- 6- Halîlesi Emîne Mevhibe 6- حليله سى امينه موهبه

7- Hanımın rûhına rızâen li-
llah fâtîha

7- خانمك روحنه رضاً لله فاتحه

8- Sene 1320 fî 5 rebî' u- l-
evvel

8- ىسنه 1320 فى 5 ربيع الاول

Katalog No: 84

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 84b, 84a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 84b, 84a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Boyabadlı Hacı Ahmet Nuri Paşa	Tarihi: 1323/1905
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin kuzeybatı cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönündedir.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Kapalı Sanduka

Başucu Şahidesi: Şahide, y.163, ü.e.31, a.e.29,5, e.k.8cm. ölçülerindedir. Şahidenin dikdörtgen formlu gövdesinin köşebentlerinde simetrik iki akant yaprağı tasvir edilmiştir. Kitabeyi saran beyzî bordür içerisinde dalgalanarak devam eden akant yaprakları vardır. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Kitabe, oniki satır halinde mâil biçimde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Fes formlu bir başlıkla son bulan şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.132, ü.e.31, a.e.25, e.k.6,5cm. ölçülerindedir. Tepeliği sivri kemer alınlıklı mermer şahidenin yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdesi vardır. Şahidenin ön yüzünü çevreleyen silme alınlıkta iki sıra kademelenerek yivlenir. Silmenin içerisinde gövdesi dilimli kadeh formlu vazanın üzerinden kıvrılarak yükselen gül dalı tasvir edilmiştir. Arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Hamîdî Fes	Başlık Ölçüleri: y.14, ç.12, b.ç.v.34, b.y.4cm. ölçülerindedir.	Sanduka: b.201, e.68, y.55cm. ölçülerindedir. Mermer malzemedendir. Sanduka prizmatik dikdörtgen görünümlüdür. Şahideleri kapak taşı üzerine doğrudan oturmaktadır. Kapak taşı üzerinde yağmur alması için oygu bulunmaktadır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, sarmaşık, gül dalı, vazo, bordür, silme		Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, sanduka sağlamdır.

Kitabe:

- 2- التمشيش يل محاربته ميدانلرنن
2- Altmış yıl muharebe
meydanlarının
- 3- دين و دولته شجاعت و
3- Dîn û devlete şecâ'at ve
- 4- محافظه ايله خدمت ايدرك
4- Muhâfaza ile hizmet ederek
- 5- تمیز ایتمش و نظامیه یکر می
5- Temîz etmiş ve nizâmiyye
yigirmi
- 6- التتجى لوا قوماندانلغندن
6- Altıncı livâ kûmândânlığından
- 7- متقاعدا سینوبه اقامت
7- Mütekâiden Sînoba ikâmet
- 8- ایتمکده ایکن وفات ایلمش
8- Etmekde iken vefât eylemiş
- 9- اولان بوی آبادلی حاجی
9- Olan Boyâbâdlı Hâcî
- 10- احمد نوری پاشانک
10- Ahmed Nûrî Paşanın
- 11- روحیچون الله الفاتحه
11- Rûhı- içün lillâhi fâtiha
- 12- سنه 1323 فی 26 رجب
12- Sene 1323 Fî 26 receb

Katalog No: 85

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 85b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 85b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	

Ait Olduğu Kişi: Trabzondilli-zade Hacı Abdülkadir Efendi	Tarihi: 1324/1906-1907
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneybatı cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.71, ü.e.22, a.e.19, e.k.9cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli şahide yuvarlak alınlıklı tepeliğe sahiptir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. İlk satırı yuvarlak kemerli sağır niş içerisine alınmış, satırın üzerinde dört yapraklı yonca motifi yer alır. Kitabe altı satır halinde bozuk sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Yuvarlak Kemer Alınlıklı Tepelik	Sanduka: b.191,5, e.103, y.33cm. ölçülerindedir. Mermer malzemelidir. Sandukanın zemini hazirenin güney cephesine doğru kaymıştır. Cephe taşları sağlamdır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Dört yapraklı yonca, silme	Durumu: Başucu şahidesi ve sanduka sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Hüve- l- Bâkî

1- هو الباقي

2- Trabzônliidilli-

2- طربزونلى دىللى

3- Zâde merhûm Hâcî

3- زاده مرحوم حاجى

4- ‘Abdü- l- Kâdir Efendî

4- عبدالقادر افندى

5- Rûhına el- fâtiha

5- روحنه الفاتحه

6- Tevellüdi sene 1258 vefâtı
sene 1324

6- تولدى سene ه 1258 وفاتى سene ه 1324

Katalog No: 86

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 86b, 86a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 86b, 86a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Şeyh Hasan Banuki Hazretlerinin Evladlarından Şeyh Hacı Ahmet Efendi	Tarihi: 1325/1909
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi’nin kuzeybatı cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu	Mezar Tipi: Şahideli Çerçeveli Mezar

şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin batı yönüne bakmaktadır.		
Başucu Şahidesi: Şahide, y.99, ü.e.30, a.e.25, e.k.8cm. ölçülerindedir. Dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır arası kartuş içerisine alınmıştır. Kitabesi dokuz satır halinde celfî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Sarık formu bir başlıkla sona eren şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.79,5, ü.e.30, a.e.26, e.k.8cm. ölçülerindedir. Tepeliği sivri kemer alınlıklı mermer şahide yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdelidir. Şahidenin ön yüzüne ince bir silme içerisinde bir lale üzerinden yükselen tomurcuklu çiçek dalı tasvir edilmiştir. Arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Müderris Sarığı	Başlık Ölçüleri: y.13, ç.13,5, b.çv.38,5, b.y.7cm. ölçülerindedir.	Çerçeve: b.331, e.230, k.15cm. ölçülerindedir. Başucu şahidesi doğrudan çerçeve üzerine otutulmuştur. Ayakucu şahidesi ise çerçeve içerisinde küçük bir kaide üzerinden yükselmektedir. Çerçevenin güney yönü açık bırakılmıştır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Lale, çiçek dalı, silme		Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır.

Kitabe:

1- Hüve- l- Hallâkü- l- Bâkî

1- هو الخالق الباقي

2- Şeyh Hasan Bânûkî hazretlerinin

2- شيخ حسن بانوكي حضرتلری نك

3- Evlâdlarından kırk beş
sene

3- اولادلرندن قرقبش سنه

4- Seyyid Bilâl
Hazretlerinin

4- سيد بلال حضرتلرينك

5- Tûrbedârlığı ile teşerrûf
eden

5- تربه دارلغی ایله تشرف ایدن

6- Sâhib- i cûd û sahâ
mazanne- i kirâmdan

6- صاحب جود و سخا مظنه کرامدن

7- Şeyh el- Hâc Ahmed
Efendînin

7- شيخ الحاج احمد افندينك

8- Rûh- ı mukaddesine
içün rızâen li- İlah

8- روح مقدسنه ایچون رضائللله

9- El- fâtîha sene 1325 22
nîsân rûz- ı Hızır

9- الفاتحه سنه 1325 نیسان 22 روز حضر

Katalog No: 87

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 87b, 87a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 87b, 87a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Hacı Mehmet	Tarihi: 1325/1907-1908

Bey'in oğlu Rauf Bey		
Özellikleri		
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.		Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Kapalı Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.81, ü.e.29, a.e.24,5, e.k.6cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı daralan dikdörtgen gövdeli şahidenin, kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, İlk ve son satır arası kartuş içersine alınmıştır. Kitabe yedi satır halinde mâil biçimde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Fes formu bir başlıkla son bulan şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.72, ü.e.24, a.e.18, e.k.5cm. ölçülerindedir. Mermer malzemedendir. Tepeliği sivri kemer alınlıklı yukarıdan aşağı doğru daralan şahide dikdörtgen gövdelidir. Şahidenin ön yüzüne ince bir silmenin içersine tomurcuklarla dolu gül dalı tasvir edilmiştir. Arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Hamîdî Fes	Başlık Ölçüleri: y.12, ç.10,5, b.çv.33, b.y.4cm. ölçülerindedir.	Sanduka: b.160, e.62,5, y86cm. ölçülerindedir. Mermer malzemedendir. Sanduka üzerindeki şahideler kapak taşı ile desteklenmiştir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Gül dalı, silme		Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri ve sanduka sağlamdır.

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- 'Asîr Hastahânesi Sertabîbi
merhûm

2- عسير خسته خانه سى سرطیبی مرحوم

3- Kâ'im makâm Hâcî
Mehmed Bey'in

3- قائممقامى حاجى محمد بك

4- Mahdumı Sînob
Hastahânesi

4- مخدومى سینوب خسته خانه سى

5- Seyyâr Tabîbi Yüzbaşı
Râuf

5- سیار طبیبی یوزباشی رؤف

6- Bey'in rûhu için el-fâtiha

6- بك روحیچون فاتحه

7- Sene 1325

7- سنه 1325

Katalog No: 88

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 88b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 88b, 88a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Sinop'un eski Hanedanı Kavi-zadelerden Hasan	Tarihi: 1326/1908

Hulki Bey	
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.123, ü.çv.72, a.çv.72, ç.24cm. ölçülerindedir. Şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, oniki satır halinde celî tâ'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Silindirik formlu şahidenin kitabeli yüzü ince bir silme ile hareketlendirilmiştir.	Ayakucu Şahidesi: y.121,5, ü.çv.66,5, a.çv. 66,5, ç.22cm. ölçülerindedir. Mermer malzemeden olan silindirik formlu şahide, süslemesizdir.
Başlık Tipi: Üzeri Düz Silindirik Gövdeli Tepelik	Sanduka: b.525, e.333, y.118cm. ölçülerindedir. Sanduka yüksek cephe duvarlarıyla çevrelenmiştir. Şahideler doğu ve batı cephe duvarlarının üzerine yerleştirilmiştir. Sanduka süslemesizdir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, sanduka sağlamdır.

Kitabe:

1- Hu

1- هو

2- Bu vücûda mazhar
oldum hakkı bildim
şübhesiz

2- بو وجوده مظهر اولدم حقى بيلدم شبه سز

3- Ehl-i Hakdan el tutub
esrârı bildim şübhesiz

3- اهل حقدن ال طوتوب اسرارى بيلدم شبه سز

4- Ol cenâb-ı kibriyânın
künt-i kenzinden murâd

4- اول جناب كبريانك كنت كنزندن مراد

5- Hamd-i lillah men ‘aref
remzini bildim şübhesiz

5- حمد لله من عرف رمزینی بيلدم شبه سز

6- Sâlik-i râh-ı hakikat
hem tarîkim nâzenîn

6- سالک راه حقیقت هم طریقم نازنین

7- Hânedân-ı Mustafa
kadrini bildim şübhesiz

7- خاندان مصطفی قدرینی بيلدم شبه سز

8- Cismimi terk eyleyüb
bugün yürüdüm Hakka
men

8- جسممی ترک ایلیوب بوکون یوریدم حقه من

9- ‘Afv eder ‘isyânımı
Guffâr bildim şübhesiz

9- عفو ایدر عصیانمی غفار بيلدم شبه سز

10- Sînob hânedân-ı
kâdiminden Kâvî-zâde

10- سینوب خاندان قدیمندن کاویزاده

11- Hasan Hulkî rûhuna
el-fâtîha

11- حسن خلقی روحنه الفاتحه

12- Sene 1326 15 Rebi'ül-
evvel

12- سنة 1326 15 ربيع الاول

Katalog No: 89

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 89b, 89a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 89b, 89a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kadı Reis-zade Hacı Hasan Efendi'nin eşi Hacı Hanife Hanım	Tarihi: 1327/1909
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneydoğu cephesinde yer alır. Doğu- Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Çift Kaideli Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.80, ü.e.27,5, a.e.24, e.k.4cm. ölçülerindedir. Şahidenin tepeliğinin ortasında bir kurdela motifi yer alır. İki ucu borazan çiçeği gibi açılmış kurdelanın katmerlenip çoğalan yaprakları, simetriyi	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.77, ü.e.27, a.e.24, e.k.4 cm. ölçülerindedir. Mermer malzemedendir. Sivri kemer alınlıklı şahidenin gövdesi aşağıdan yukarı doğru genişlemektedir. Şahidenin ön yüzünde beyzî bir silme içerisine yerleştirilen gül

bozmadan yukarıda birleşirken aşağıda kitabeye doğru akmaktadır. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ilk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, yedi satır halinde celi ta'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin silmesi kitabenin üzerinde beyzi bir hal alır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	dalı, yüzeye dağılmış biçimde tasvir edilmiştir. Tomurcukların yoğun olduğu bu bezemede açılmış tek bir gül motifi vardır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Barok Buket Tepelik	Başucu Şahidesinin Kaidesi: Ayakucu Şahidesinin Kaidesi:
Süslemede Kullanılan Motifler: Borazan çiçeği, gül dalı, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır.

Kitabe:

- 1- Hüve'l-Hallaku'l-Bâkî
هو الخلاق الباقي
- 2- Kâdî Re'îs-zâde Hâcî
Hasan Efendî'nin
2- قاضی رئیس زاده حاجی حسن افندنیك
- 3- Haremi olub kırk sene
telkîn-i 'akâ'id
3- حر می اولوب قرق سنه تلقین عقائد
- 4- Küçükleri tadrîs ile
altmış
4- کچوکلری تدریس ایله التمش
- 5- Yaşında iken irtihâl-i
dârü'l-nâ'im eden
5- یاشنده ایکن ارتحال دار نعیم ایدن

6- El-Hâcce Hanîfe
Hanımın rûhu için fâtîha

6- آالحاجه حنيفه خانمك روحيجون فاتحه

7- Fi sene 1327 18
Zilhicce

8- فى سنة 1327 18 ذى الحجه

Katalog No: 90

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 90b, 90a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 90b, 90a	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kavi-zade Fuat Hüseyin Bey	Tarihi: 1327/1911
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.116, ü.e.32, a.e.29, e.k.4cm. ölçülerindedir. Şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.100, ü.e.26, a.e.22, e.k.6cm. ölçülerindedir. Mermer şahidenin tepeliği üçgen alınlıklıdır. Gövdesi yukarıdan aşağı doğru daralan

hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. İlk ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, dokuz satır halinde mâil biçimde celî ta'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. İnce bir silme ile hareketlendirilen şahide, fes formlu bir başlıkla son bulur. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		dikdörtgen formundadır. Ön yüzüne kadeh formlu bir kâse içerisinden düzgün uzun bir çubuğun etrafını sarmalayan küpe çiçeği tasvir edilmiştir. İnce bir silme şahideyi çevrelemektedir. Arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Hamidî Fes	Başlık Ölçüleri: y.15, ç.18,5, b.çv.41, e.k. 6cm. ölçülerindedir.	Sanduka: b.506, e.377, y. 67cm. ölçülerindedir. Sanduka, yüksek cephe duvarlarıyla çevrilmiştir. Şahideler sandukanın içerisinde doğrudan toprağa oturtulmuştur.
Süslemede Kullanılan Motifler: Küpe çiçeği, vazo, çubuk, silme		Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır.

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- Hânedân- ı ehl-i beyte
cân-ı dilden kuldân olub

2- خاندان اهل بيته جان دلدن قولدن اولوب

3- Hamd ola girdim
rızâmla nâciyân bayrağına

3- حمد اوله کيردم رضامله ناجيان بايراغنه

4- Âl-i evlâd ü 'iyâlim son
sözüm bu sizlere

4- ال اولادعيالم صوك سوزم بو سزله

5- Cân veren râh-ı valâda
kavuşun uçmağına

5- جان ويرك راه ولاده قاوشك اوچماغنه

6- Men Hüseyin hâl-i
dilimle söyledim tâ'rîhini

6- من حسين حال ديلمه سويلدم تاريخنى

7- Geliniz âb-ı hayâtın
içmeğe ırmağına

7- قلیکز آب حایتک ایچمکه ایرماغنه

8- Kâvî-zâde Fû'âd
Hüseyin Bey'in rûhuna
fâtîha

8- کاویزاده فواء حسین بکک روحنه فاتحه

9- sene 1327 5 Nisan

9- سنه 1327 5 نیسان

Katalog No: 91

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 91b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 91b	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Müftü-zade Hafız Şükrü	Tarihi: 1329/1913
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'in güneydoğu cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar

hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	
Başucu Şahidesi: Şahide, y.77,5, ü.e.89, a.e.86, e.k.27cm. ölçülerindedir. Şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Kitabe, altı satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Üzeri düz silindirik formlu şahide, ince bir silme ile hareketlendirilmiştir.	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Üzeri Düz Silindirik Gövdeli Tepelik	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî	1- هو الباقي
2- Müftî-zâde merhûm	2- مفتى زاده مرحوم
3- Hâfız Şükrî	3- حافظ شكرى
4- Efendînin rûhuna	4- افندينك روحنه
5- El-fâtiha	5- الفاتحه
6- Sene 1329 1 Nisân	6- سنه 1329 1 نيسان

Katalog No: 92

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 92b, 92a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 92b, 92a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Kime Ait Olduğu: Seyyid Bilal'in Türbedarı Hacı Ahmet'in eşi	Tarihi: 1330/1912
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin kuzeybatı cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin batı yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Çerçevesiz Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.95, ü.e.33, a.e.25, e.k.5,5cm. ölçülerindedir. Dikdörtgen gövdeli şahidenin tepeliği, demetlenmiş iri akant yapraklarının üzerine yerleştirilen açılmış iki gül motifi ile taçlandırılmıştır. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. İlk satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe yedi satır halinde celî tâ'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.83, ü.e.30, a.e.23, e.k.5cm. ölçülerindedir. Sivri kemer alınlıklı tepeliğe sahip mermer şahide yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdelidir. Şahidenin ön yüzünü ince bir silme çevreler. Silme içerisine, gövdesi lale formu kadeh biçiminde vazo üzerinden yükselen çiçek dalı tasvir edilmiştir. Arka yüzü süslemesizdir.

süslemesizdir.	
Başlık Tipi: Barok Buket Tepelik	Çerçeve: b.505, e.331, k.42cm. ölçülerindedir. Şahideler geniş bir çerçeve içerisinde yer alır. Başucu şahidesi küçük bir kaide toprağa ile oturtulmuş, ayakucu şahidesi ise doğrudan toprağa oturur vaziyettedir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, gül, çiçek dalı, lale, bilezik, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır.

Kitabe:

- 1- Hüve'l-Bâkî هو الباقي -1
- 2- ... -2
- 3- El-ems küntü milsek ... الامس كنت مثلك -4
- 4- ... hazâ'l-kabru ... هذا القبر ... -5
- 5- Şahîdi- l- mağfûr ila rahmeti Rabbihi شهد المغفور الى رحمت ربه -5
- 6- El- Gafûr türbedâr- ı Seyyid Bilâl Hâcî الغفور تربدار سيدبلال حاجي -6
- 7- Ahmed haremi rûhına fâtiha احمد حرمى روحنه فاتحه -7

8- fî şehri şevvâl sene 1330 teveffâ 16

8- فى شهر شوال سنة 1330 توفى 16

Katalog No: 93

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 93b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 93b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Polis Komiseri İstanbulu Hasan Tahsin Efendi	Tarihi: 1332/1330/1914
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Tek Kaideli Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.106, ü.e.24, a.e.25, e.k.6cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. İlk ve son satır	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe sekiz satır halinde celî tâ'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Silme ile hareketlendirilen şahidenin kitabeli yüzü fes formu bir başlıkla sona erer. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		
Başlık Tipi: Hamidi Fes	Başlık Ölçüleri: y.12,5, ç.10, b.çv.34, e.k.5cm. ölçülerindedir.	Kaide: u.63, e. (?), y.10cm. ölçülerindedir. Kaidenin bir kısmı toprak altında kaldığı için en ölçüsü alınamamıştır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.	

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- Sînob da menfî

2- سینوبده منفی

3- İken irtihâl dâr-ı bakâ

3- ایکن ارتحال دار بقا

4- Eyleyen polis

4- ایلیان پولیس

5- Komiserlerinden

5- قومیسرلرندن

6- İstanbullu Hasan Tahsîn

6- استانبوللی حسن تحسین

7- Efendinin rûhuna fâtiha

7- افندیڭک روحنه فاتحه

8- Fi 25 Cemaziye'l-evvel sene

8- في 25 جمادى الاول سنة 1332 في 8

1332 fi 8 Nisan sene 1330

نيسان سنة 1330

Katalog No: 94

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 94b, 94a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 94b, 94a	İncelendiği Tarihi: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kavi-zade Hasan Hulki Bey'in oğlu Cafer Bey	Tarihi: 1334/1918
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.120, ü.e.33, a.e.32, e.k.8cm. ölçülerindedir. Dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, her bir satır arası	Ayakucu Şahidesi: y.107, ü.e.31,5, a.e.30, e.k.8cm. ölçülerindedir. Mermer malzemeli şahidenin dikdörtgen gövdesi sivri kemer alınlıklı bir tepeliğe sahiptir. İnce bir silme içerisinde üsluplaşmış Allah lafzı üzerinden yükselen tomurcuklarla

kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, sekiz satır halinde celî tâ'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. İnce bir silme ile hareketlendirilen şahidenin kitabeli yüzü fes formu bir başlık ile son bulur. Arka yüzü süslemesizdir.	dolu çiçek dalı şahidenin yüzeyine dağılmış şekilde tasvir edilmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Hamidi Fes	Başlık Ölçüleri: y.13,5, ç.15, b.çv.42, b.y.7cm. ölçülerindedir. Sanduka: b.525, e.333, y.118cm. ölçülerindedir. Sanduka yüksek cephe duvarlarıyla çepeçevre sarılmıştır. Şahideler doğu ve batı cephe duvarlarının üzerinden yükselir. Sanduka süslemesizdir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Çiçek dalı, üsluplaşmış Allah lafzı, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, sanduka sağlamdır.

Kitabe:

1- Hüve'l- Bâkî

1- هو الباقي

2- Âh kim bu 'âlem içre
bende şâdân olmadım

2- آه کیم بو عالم ای □ ر بنده شادان اولدم

3- Derdime dermân aradım
bir ' ilâcın bulmadım

3- در دیمه درمان آردم بر علاجین بولدم

4- Âh ile zâr kılarak
tâzeliğime doymadım

4- آه ایله زار قیله رق تازه لکمه طویمدم

5- Çûn ecel peymânesi
dolmuş murâdım almadım

5- چون اجل پیمانه سی طولمش مرادم المدم

6- Kâvî- zâde merhûm
Hasan Hulkî Bey'in

6- کاوی زاده مرحوم حسن خلقی بک

7- Mahdûmu Cafer Bey'in
rûhuna fâtîha

7- مخدومی جعفر طیار بک روحنه فاتحه

8- 5 Nisan sene 1334

8- 5 نیسان سنه 1334

Katalog No: 95

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 95b, 95a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 95b, 95a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Kavi-zade Hasan Hulki Bey'in Kızı Zişan Hanım	Tarihi: 1335/1919
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.107, ü.e.33, a.e.31, e.k.8,5cm.	Ayakucu Şahidesi: y.87, ü.e.31, a.e.25, e.k.6,5cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı

ölçülerindedir. Şahidenin dikdörtgen gövdesinin tepeliğinde akant yapraklarının üzerine yerleştirilen açılmış iki gül motifi, kitabenin üst kısmından yukarı doğru yükselen akant yaprakları tepelikte birleşerek iki göz oluşturur. İnce bir silme kitabeyi çevreler. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. İlk satır ve son satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, on satır halinde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Arka yüzü süslemesizdir.	doğru daralan dikdörtgen gövdenin tepeliği sivri kemer alınlıklıdır. İnce bir silme içerisinde üsluplaştırılmış Allah lafzı üzerinden tomurcuklarla dolu çiçek dalı yükselir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Barok Buket Tepelik	Sanduka: b.525, e.333, y.118cm. ölçülerindedir. Sanduka, yüksek beden duvarlarıyla çepeçevre sarılmıştır. Şahideler doğu ve batı cephe duvarlarının üzerinden yükselir. Sanduka süslemesizdir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, gül, çiçek dalı, üsluplaştırılmış Allah lafzı, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, sanduka sağlamdır.

Kitabe:

1- Âh mine'l-mevt

1- اه من الموت

2- Ey felek bâğî fenâyı
bana zindân eyledin

2- ای فلك باغی فناي بکا زندان ايلدك

3- Soldurub bu gonca-ı
çeşmim tâ ki ahzân eyledin

3- صولديروب بو غنچه چشم تاکی اخزان ایلدک

4- Çok murâdım vardı
gitdi yâ Rabb gençliğim

4- چوق مرادم واردی کتدی یارب کنچلکم

5- Zevk-i dünyâyı bana on
altı yaşında hicrân eyledin

5- ذوق دنیامی بکا اون التی یاشمده هجران ایلدک

6- Hasretimle rûz ü şeb
vâlidim kan Ağlasun

6- حسره تمله روز شب والدم قان اغلسون

7- Kâvî-zâde merhûm
Hasan Hulkî

7- کاوی زاده مرحوم حسن خلقی

8- Bey'in Kerîmesi Zîşân
Hanımın

8- بک کریمه سی ذیشان خانمک

9- Rûhuna fâtiha

9- روحنه فاتحه

10- 1 Kânûnsânî sene 1335

10- 1 کانون ثانی سنه 1335

Katalog No: 96

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 96b, 96a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 96b, 96a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	

Ait Olduğu Kişi: Şeyh Hacı Ahmet Şemsettin Baba-zade Şeyh Ali Hamza Baba		Tarihi: 1339/1923
Özellikleri		
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.		Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.99, ü.e.33, a.e.26,5, e.k.10cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi, mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış her bir satır arası kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe dokuz satır halinde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Silme ile hareketlendirilen şahidenin kitabeli yüzü sarık formlu bir başlıkla ile son bulur. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.81, ü.e.29, a.e.25, e.k.8cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli şahidenin tepeliği ovaldır. Şahidenin ön yüzünde ince bir silme içerisine; üsluplaştırılmış Allah lafzı üzerinden yükselen gül dalı tasvir edilmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Bektaşî Sarığı	Başlık Ölçüleri: ç.14, y.21, b.çv.47, b.y.7cm. ölçülerindedir.	Sanduka: b.363, e.312, y.142cm. ölçülerindedir. Sanduka, yüksek beden duvarlarıyla çepeçevre sarılmıştır. Şahideler doğu ve batı cephe duvarlarının üzerine yerleştirilmiştir. Sanduka süslemesizdir.

Süslemede Kullanılan Motifler: Gül dalı, Üsluplaştırılmış Allah Lafzı, silme	Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, sanduka sağlamdır.
---	---

Kitabe:

- 1- Yâ Hû 1- یا هو
- 2- Burada medfûndur: Rîzeli 2- بوراده مدفوندر: ریزه لی
- 3- Şeyh el-Hâcc Ahmed Şemseddîn 3- شیخ الحاج احمد شمس الدین
- 4- Baba-zâde Şeyh Alî Hamza Baba 4- بابازاده شیخ علی حمزه بابا
- 5- Makâmını cennet etsin Hüdâ 5- مقامنی جنت ایتسون خدا
- 6- Gelüb geçen ihvân bâ-safâ 6- کلوب کجن اخوان باصفا
- 7- Rûhuna edeler fâtihalar ihdâ 7- روحنه ایده لر فاتحه لر احدا
- 8- Tevellüdü1262 8- تولدی 1262
- 9- Tâ'rîh-i vefâtı 21 Teşrîn-i sâni 1339 9- تاریخ وفاتی 21 تشرین ثانی 1339

Katalog No: 97

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi

Fotoğraf No: 97b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 97b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Vilâyet Jandarma Kumandanı Binbaşı Kemal Bey'in kızı Piraye Hanım	Tarihi: 342/1923
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Tek Kaideli Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.114, ü.e.31, a.e.31, e.k.6cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Kitabesi sekiz satır halinde mâil biçimde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

Başlık Tipi: Dikdörtgen Biçiminde Tepelik	Kaide: u.62, e.54, y.15cm. ölçülerindedir. Kaide mermer malzemedendir. Dikdörtgen kesitli ve toprağa gömülü değildir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

- 1- Bâkî Allah'dır. 1- باقى الله در
- 2- Zâ'ir! İşbu kitâbenin altında 2- زائر اشبوكتابه نك آلتنده
- 3- Yatan genç, vilâyet Jandarma 3- ياتان كنج, ولايت ژاندرما
- 4- Kumandanı Binbaşı Kemâl Bey'in 5- قوماندانى بيكباشى كمال بك
- 5- Kazâen muhterik olan on sekiz 6- قضا محترق اولان اون سكر
- 6- Yaşında bed-baht kerîmesi 7- ياشنده بدبخت كريمه سى
- 7- Pîraye Hanımdır rûhuna el-fâtiha 8- پيرايه خانمدر روحنه الفاتحه
- 8- 19 Ramazânü'l-Mübarek sene 342 9- 19 رمضان المبارك سنه 342

Katalog No: 98

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 98b, 98a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi

		Haziresi
Çizim No: 98b, 98a		İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi		
Ait Olduğu Kişi: Seyyid Bilal Camisi'nin Hatibi Hacı Mesut		Tarihi: 1346/1928
Özellikleri		
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneybatı cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.		Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.122, ü.e.34,5, a.e.32, e.k.7cm. ölçülerindedir. Dikdörtgen gövdeli şahidenin ilk satırında simetrik biçimde iki rozet motifi yer alır. Şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, her bir satır arası kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe sekiz satır halinde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahide sarık formu bir başlıkla son bulur. Arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.104, ü.e.30, a.e.26, e.k.4cm. ölçülerindedir. Sivri kemer alınlıklı bir tepeliğe sahip olan şahidenin gövdesi, yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen biçimindedir. Önyüzüne ince bir silme içerisinde, vazo içinden çıkan çiçek dalı tasvir edilmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Müderris Sarığı	Başlık Ölçüleri: y.14, ç.13, b.çv.41,	Sanduka: b.330, e.522, y.127cm. ölçülerindedir. Yüksek beden duvarlarına

	b.y.5cm. ölçülerindedir.	sahip dikdörtgen sandukası vardır. Şahideler doğu ve batı beden duvarının üzerine oturmaktadır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Gül dalı, rozet, vazo, silme		Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri, sanduka sağlamdır.

Kitabe:

1- El- Gafûr zû'r-rahmeti

1- الغفور ذو الرحمة

2- Ey zâir bak gafil olma
makberimden ' ibret al

2- ای زائر باق غافل اولمه مقبرمدن عبرت آل

3- Bilürsen dün hatîb idim
der câmi- i Seyyid Bilâl

3- بیلرسک دون خطیب ایدم در جامع سید بلال

4- Câm- ı mevti nûş edüb
hâke atıldım ben bugün

4- جام موتی نوش ایدب خاکه آتیلدم بن بوکون

5- Fâtihana muhtâc oldım
turma oku bî- melâl

5- فاتحنه محتاج اولدم طورمه اوقو بی ملال

6- Kim ki muhtâcımı hayr-
ile yâd eder şekk etmesün

6- کیم که محتاجیمی خیر ایله یاد ایدر شک ایتمسون

7- Maksûdın elbetde verir
ol kerîm- i zîl- celâl

7- مقصودک البتده اول کریم ذی الجلال

8- Dünyada el- Hâcc Mes'
ûd idi nâm- ı şöhretim

8- دنیاده الحاج مسعود ایدی نام و شهر تم

9- Ukbâda ihvânım ile
Mes' ûd et Ey Kemâl

9- عقباده اخوانم ایله مسعود ایت ای کمال

10- fî 11 ramazânî- l-
mübârekde sene 1346 ve fî
12 mârt sene 1928

10- فى 11 رمضان المبارك سنة 1346 و فى 12
مارت سنة 1928

Katalog No: 99

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 99b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 99b	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Abazalı Taçlı-zade Hacı Ömer Ağa	Tarihi: Tespit edilemedi.
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır.	Mezar Tipi: Tespit edilemedi.
Başucu Şahidesi: Şahide, y.91, ü.e.32, a.e.29, e.k.3cm. ölçülerindedir. Şahide mermer malzemeye alçak kabartma teknikinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Kitabe, beş satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Kitabe ince bir silme ile	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

hareketlendirilmiştir. Sarık formu bir başlıkla sona eren şahidenin, arka yüzü süslemesizdir.		
Başlık Tipi:	Başlık Ölçüleri: ç.v.88, ç.30, b.ç.v.54, b.y.9cm. ölçülerindedir.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme		Durumu: Başucu şahidesinin kırık ve hattının silinmiş olması nedeniyle zor okunmaktadır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Merhûm ve mağfûr	1- مرحوم ومغفور
2- El-muhtâc ila rahmeti Rabbihi	2- المحتاج الى رحمت ربه
3- Abazalı Tacı-zâde el-Hâcc	3- عبده لى طجلى زاده الحاج
4- Ömer Ağa rûhiçün el-fâtiha	4- عمر اغا روحیچون الفاتحه
5-...	5- ...

Katalog No: 100

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 100b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi

Cizim No: 100b	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Vefa semti Kadılar bölüğünden Mehmet Arif Efendinin eşi Ümmü Gülsüm	Tarihi: Tespit edilemedi.
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.83, ü.e.35, a.e.32, e.k.10,5cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen formlu şahidenin tepeliği üçgen alınlıklıdır. Tepeliğin ortasında "S-C" kıvrımları ile taşınan akant yaprakları yelpaze biçiminde açılmıştır. Alınlığa simetrik olarak yerleştirilen akant dalı, üçgen tepelikte birleşir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Kitabenin satır araları cetvelle ayrılmış, ilk satırı kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe, yedi satır halinde celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

yazılmıştır. Arka yüzü süslemesizdir.	
Başlık Tipi: Barok Buket Tepelik	
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, “S-C” kıvrımı, silme	Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Hüve’l- Hallâkü’l- Bâkî

1- هو الخلاق الباقي

2- Bundan akdem sâkin- i
Astâne- i ‘aliyyede

2- بوندن اقدم ساكن استانه عليه ده

3- Merhûm Vefâlı kuzât- ı ‘an
gürûhun

3- مرحوم وفالى قضاة عن كروحن

4- Mehmed ‘Ârif Efendînin
halîlesi

4- محمد عاريف افنديك حليله سى

5- Hâlâ medîne- i Sînob
nâ’ibi Mehmed Emîn
Efendînin

5- حلا مدينه سنوب ناىبى محمد امين افنديك

6- Kayın vâlidesi vedâ’- ı
‘âlem- i fânîyeden merhûme

6- قائن والده سى وداع عالم فانى ايدن مرحومه

7- Ve mağfûre Ümmü
Gülsüm

7- و مغفورة ام كلثم

8- ...

8- ...

Katalog No: 101

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 101b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 101b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Tespit edilemedi.	Tarihi: Tespit edilemedi.
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Ayakucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin batı yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Yoktur.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.123, ü.e.34,5, a.e.62, e.k.10,5cm. ölçülerindedir. Şahide üç dilimli üçgen formunda bir tepeliğe sahiptir. Kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Kitabe, yirmi satır halinde sülüse benzeyen bozuk bir yazı türü ile Arapça yazılmıştır. Kaidenin zeminin de ard arda sıralanmış madalyonlar yer alır. Madalyonlar

	silmelerin içersine yerleştirilmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.
	Başlık Tipi: Dilimli Üçgen Biçiminde Tepelik
	Sanduka: Sanduka tespitini şahidenin kaide formundan elde etmekteyiz. Şahide gövdesinin kaide ile bir bütün halinde olması ve gövdenin aşağıya doğru genişlemesi bu iddiayı kuvvetlendirmektedir. Toprak altında kaldığından dolayı sanduka ölçüleri alınamamıştır.
Süslemede Kullanılan Motifler: Madalyon, silme	Durumu: Başucu şahidesi yoktur. Ayakucu şahidesi sağlamdır. Sanduka toprak altında kalmıştır.

Kitabe:

1- Yâ ğâzi vallâhu ğazî bi' l-
hakki yâ samed allahu' s-
samed ya hasîb ve kâne

1- يا قاضى والله يقضى بالحق يا صمد الله
الصمد يا حسيب وكان

2- Llâhu âlâ külli şeyin hasîba
yâ nâsir ni' me' l- mevlâ ve ni'
me' n- nasîr

2- الله على كل شيء حسيبا يا ناصر نعم المولى
ونعم النصير

3- Yâ vâsi' ve kânellâhu vâsian
hakîmâ yâ kâhir...

3- يا واسع وكان الله واسعا حكيما يا قاهر وهو

4- El- kâhîru fevka ıbâdih yâ
kebîru kebîru' l- müteâl yâ
men leyse lehû

4-القاهر فوق عباده يا كبير كبير المتعال يا من
ليس له

5- Veledün lem yelid ve lem
yûled ve lem yekûn lehû
küfüven ehad

5-ولد لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا احد

6- Yâ men leyse lehû mislün
velâ şebîhün leyse kemislihî
şey'ün ve hüve' s- semîu

6- يا من ليس له مثل ولا شبيه ليس كمثله شيء
وهو السمي

7- 'L- basîr ni' me' l- mevlâ ve
ni' me'n- nasîr velâ havle velâ
kuvvete illâ billâhi

7- البصير نعم المولي ونعم النصير ولا حول ولا
قوة الا بالله

8- 'L- aliyî' l- azîm ve sellim
teslîmen kebîra bi rahmetike yâ
erhame

8- االعلي العظيم وسلم تسليما كبيرا برحمتك يا
ارحم

9- 'R-râhimîn lâ ilâhe illellâh
âdem safiyyullâh lâ ilâhe
illellâh

9-الراحمين لا اله الا الله ادم صفي الله لا اله الا
الله

10- Şît nebiyyullâh lâ ilâhe
illellâh idrîs rafi' ullâh lâ ilâhe
illellâh

10- شيت نبي الله لا اله الا الله ادريس رفيع الله
لا اله الا الله

11- Mûsâ kelîmullâh lâ ilâhe
illellâh süleymân emînüllâh lâ
ilâhe

11- موسى كلیم الله لا اله الا الله سليمان امين الله
لا اله

12- İllellâh ibrâhîm halîlüllâh
lâ ilâhe illellâh ismâîl

12- الا الله ابراهيم خليل الله لا اله الا الله
اسماعيل ذبيح الله

zebîhullâh

13- Lâ ilâhe illellâh yûsuf... lâ
ilâhe illellâh îsâ

13- لا اله الا الله يوسف لا اله الا الله عيسى

14- Rûhullâh lâ ilâhe illellâh
muhammedürrašûlullâh
sallellâhu

14- روح الله لا اله الا الله محمد رسول الله صلى
الله

15- Aleyhi ve selem ebû bekr
es- siddîk radiyellâhu anhu
umeru' l- fârûk radiye

15- عليه وسلم ابو بكر الصديق رضي الله عنه
عمر الفاروق رضي

16- 'L-lâhu anhu usmânu
zinnureyn radiyellâhu anhu ali
kerremellâhu

16- الله عنه عثمان ذي النورين رضي الله عنه
علي كرم الله

17- Vechehu radiyellâhu anhu
hasen huseyn radiyellâhu
anhümâ talha zübeyr

17- وجهه رضي الله عنه حسن حسين رضي الله
عنهما طلحة زبير

18- Sa' d bin sa' d ebî vakkâs
saîd bin zeyd ebû ubeyde
radiyellâhu anhüm

18- سعد بن سعد ابي وقاص سعيد بن زيد ابو
عبيدة رضي الله عنهم

19- Hadîce fâtıma âişe
cüveyriyye hafsa
anissahâbeti...

19- خديجة فاطمة عائشة... جويرية حفصة عن
الصحابة...

20- Rıdvânullhi aleyhim
ecmaîn sübhane rabbike rabbi'
l- izzeti ammâ yesifûn ve
selâmun ale' l- murselîn ve' l-
hamdülillâhi rabbi' l- âlemîn

20- رضوان الله عليهم اجمعين سبحان ربك
رب العزة عما يصفون و سلام علي المرسلين
والحمد لله رب العالمين

Katalog No: 102

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 102b, 102a	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziyesi
Çizim No: 102b, 102a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Sinop Hanedanından Hacı Kadı-zade Hafız İbrahim Efendi	Tarihi: Okunamadı.
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar
Başucu Şahidesi: Şahide, y.107, ü.e.29 a.e.29, e.k.2cm. ölçülerindedir. Dikdörtgen gövdeli şahide mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. İlk satır kartuş içerisine alınmıştır. Şahide ince bir silme ile hareketlendirilmiştir. Kitabesi, yedi satır halinde mâil biçimde celî ta'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.96, ü.e.27, a.e.23, e.k.5,5cm. ölçülerindedir. Tepeliği sivri kemer alınlıklı mermer şahidenin, yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen formlu bir gövdesi vardır. Ön yüzünde ince bir silme içerisine yerleştirilen hurma ağacı tasviri yer alır. Arka yüzü süslemesizdir.

yazılmıştır. Sarık formu bir başlıkla son bulan şahidenin, arka yüzü süslemesizdir.		
Başlık Tipi: Nakşbendî Sarığı	Başlık Ölçüleri: y.15, ç.22, b.çv.42, b.y.7cm. ölçülerindedir.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Hurma ağacı, silme		Durumu: Başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır.

Kitabe:

1- Hüve'l-Hayyü'l-Baki	1- هو الخلاق الباقي
2- Tarikat-i 'aliyyeyî Nakşbendiye	2- طریقت علیہ نقشبندیہ
3- Müntesbanından ve Sinop	3- منتسبانندن و سینوب
4- Hanedanından Hacı	4- خاندانندن حاجی
5- Kadı-zade merhum	5- قاضی زاده مرحوم
6- Hafız İbrahim Efendinin	6- حافظ ابراهیم افندینک
7- ... Fatiha	7- ... فاتحه

Katalog No: 103

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi

Fotoğraf No: 103b	Mezarlık Adı: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 103b	İncelendiği Tarih: 12.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Beşe Mustafa Ağa'nın eşi Fatma Hanım	Tarihi: 20. y.y.
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güneydoğu cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Başucu şahidesinin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.87,5, ü.e.27,5, a.e.21, e.k.6,5cm. ölçülerindedir. Şahidenin tepeliği, bir bilezikle demetlenmiş sitalize akant yaprakları üzerinde açılmış üç iri gül motifi, güllerin üzerinde küçük bir çiçek motifi kompozisyonunu gözler önüne sermektedir. Akant yaprakları tepelikten gövdeye doğru birleşerek iri iki göz meydana	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

getirir. Şahide mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Kitabenin satır araları cetvelle ayrılmıştır. İlk satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabesi, sekiz satır halinde mâil biçimde celî ta'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Kitabeyi ince bir silme çevrelemektedir. Arka yüzü günümüz mezar taşı kitabelerine örnek teşkil etmektedir.	
Başlık Tipi: Barok Buket Tepelikli	Sanduka: b.208, e.134, y.60cm. ölçülerindedir. Dışı tamamen kirece boyanmış üzeri açık olan sandukalı mezara, yekpare bir görünüm verilmeye çalışılmıştır. Süslemesizdir.
Süslemede Kullanılan Motifler: Akant, gül, çiçek, girland, silme	Durumu: Başucu şahidesi ayakta olmasına rağmen ayakucu şahidesi yoktur. Mezar taşının kitabesi, şahidenin her iki yüzünde de mevcuttur. Sanat Tarihi açısından konumuzu ilgilendiren kitabeyi inceledik. İncelenen kitabe, kabir sahibi ile aynı kişiye ait değildir. İnsitü olan tarihi mezar taşı, başka bir kişi adına yeniden şahidelik etmiştir.

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- Beni kıl mağfiret ey rabb-i
yezdân

2- بنی قیل مغفرت ای رب یزدان

3- Bi-hakk-ı'arş-ı a'zam Nûr-ı
Kur'an

3- بحق عرش اعظم نور قرآن

4- Gelüb kabrim ziyâret eden
insân

4- کلوب قبرم زیارت ایدن انسان

5- Eylesünler rûhuma bir fâtiha
ihşân

5- ایلسونلر روحمه بر فاتحه احسان

6- Hâşim Kapûdân kerîmesi ve
Beşe

6- هاشم قبودان کریمه سی وبشه

7- Mustafa Ağa zevcesi Fatma
Hanım

7- مصطفی اغا زوجه سی فاطمه خانم

8- Ruhuna fâtiha ... 13??

8- روحنه فاتحه 13

Katalog No: 104

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 104b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 104b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Tespit edilemedi.	Tarihi: Tespit edilemedi.
Özellikleri	
Konumu: Radar yolu'na giden yolun	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar

diğer yanında, hazirenin kuzeybatı yönünde yer alır. Doğu-Batı doğrultuludur. Şahidenin kitabeli yüzü hazirenin doğu yönüne bakmaktadır.	
Başucu Şahidesi: Şahide, y.53, ü.e.30, a.e.30, e.k.2cm. ölçülerindedir. Tepeliği kırık olan dikdörtgen gövdeli şahidenin her iki yanını su yolu takip eder. Kalınlı inceli iki silmeden oluşan su yolu gövde ile birlikte kitabeyi hareketlendirmektedir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Kitabe, dokuz satır halinde mâil biçimde, celî tâ'lîk yazı türünde, Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Tespit edilemedi.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu şahidesinin tepeliği kırık olmasına rağmen sağlam durumdadır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Duhter-i Pakize

1- دختر پاکیزه

2- Bağ-ı... eylerken ol...

2- باغ...ایلیکن اول...

3- Mevlid-i İskenderiyye
idi bu nevres tenin

3- مولدی اسکندریه ایدی بو نورس تناک

4- Bu taze yetti vadesi etti
bekaya intikal

4- بو تازه يتدی وعده سى ايتدی بقايه انتقال

5- ... hasret valideynin
bağrını hun eyledi

5- ... حسرت والدينك بغرينى خون ايلدى

6- Kuşe-i gurbette soldu
gonca-i bağ-ı cemâl

6- گوشه غربتده صولدى غونچه باغ جمال

7- ...

7- ...

Katalog No: 105

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 105b, 105a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 105b, 105a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Tespit edilemedi.	Tarihi: 16. y.y. (biçim, yazı karakteri ve süsleme özelliklerinden anlaşılmıştır.) ⁴⁰
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin doğu cephesinde yer alır. Doğü-Batı doğrultulu uzanır. Başucu şahidesinin her iki yüzü kitabelidir.	Mezar Tipi: Şahideli Toprak Mezar

⁴⁰ Yrd. Doç.Dr. Tülin Çoruhlu ile mülakat, Sakarya: 11.10.2011

Başucu Şahidesi: Şahide, y.85, ü.e.41, a.e.42,5, e.k.7cm. ölçülerindedir. Dikdörtgen gövdeli şahidenin tepeliği çok dilimli üçgen formundadır. Kitabeleri mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmış, ön ve arka yüzündeki kitabe bitki süslemeli celî sülüs yazı türündedir. Ön yüzünde üç satır, arka yüzünde iki satır Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır.	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Dilimli Üçgen Biçiminde Tepelik	
Süslemede Kullanılan Motifler: Çiçek, silme	Durumu: Başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi yoktur. Günümüzde tılsımı olduğuna inanılan bir başucu şahidesidir.

Kitabe:

1- El-hukmü li'llâhi'l-vâhidi'l-kahhâr

1- الحكم لله الواحد القهار

2- İntekalet el-merhûmetü el-mağfüratü es-seîdetü

2- انتقلت المرحومة المغفورة السعيدة

3- Eş-şehidetü ilâ rahmetillâhi taâlâ

3- الشهيدة الى رحمة الله تعالى

1- El-kabru ravzatün
minriyazi'

1 – القبر روضة من رياض

2- El-cenneti ev hufratün min
huferinnâr

2 – الجنة او خفرة من خفر النار

Katalog No: 106

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez- Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 106b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 106b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Tespit edilemedi.	Tarihi: Tespit edilemedi.
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin doğu cephesinde yer alır.	Mezar Tipi: Tespit edilemedi.
Başucu Şahidesi: Dikdörtgen formlu şahidenin kitabesi mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. İlk satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe beş satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Silme ile hareketlendirilen şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.

Başlık Tipi: Tespit edilemedi.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu şahidesi insitü değildir. Şahidenin tepeliği ve son satırları kırıktır. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Hüve'l-Bâkî

1- هو الباقي

2- Beni Kıl mağfiret ey Rabb-
ı Yazdan

2- بنی قیل مغفرت ای رب یزدان

3- Bi hakkı ar (şı) azam nûr-ı
Kurân

3- بحق عرش اعظم نوری قران

4- Gelüp kabrim ziyaret eden
ihvân

4- کلوب قبرم زیارت ایدن اخوان

5- İdeler ruhuma bir fâtiha
ihsân

5- ایده لر روحمه بر فاتحه احسان

Katalog No: 107

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez- Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 107b	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 107b	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi	
Ait Olduğu Kişi: Tespit edilemedi.	Tarihi: Tespit edilemedi.

Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır.	Mezar Tipi: Tespit edilemedi.
Başucu Şahidesi: Şahide, y.51, ü.e.30,5, a.e.30,5, e.k.2,5cm. ölçülerindedir. Dikdörtgen formlu şahidenin kitabesi, kalker malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. İlk satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabe üç satır halinde celî sülüs yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Kitabesi silme ile hareketlendirilen şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Tespit Edilemedi.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Silme	Durumu: Başucu şahidesi insitü değildir. Şahidenin son satırları kırılmış, kaybolmuştur. Ayakucu şahidesi yoktur.

Kitabe:

1- Âh mine'l-mevt

1- اه من الموت

2- Fenâdan bekaya eyledi rihlet

2- فنادن بقايه ايلدى رحلت

3- İde kabrini Hak ravza-i Cennet

3- ايده قبرنى حق روضه جنت

4- ...

4- ...

Katalog No: 108

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez- Ada Mahallesi		
Fotoğraf No: 108b		Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 108b		İncelendiği Tarihi: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu Şahidesi		
Ait Olduğu Kişi: Tespit Edilemedi.		Tarihi: Tespit edilemedi.
Özellikleri		
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır.		Mezar Tipi: Tespit edilemedi.
Başucu Şahidesi: Şahide, y.65, ü.e.23, a.e.21,5, e.k.2,5cm.ölçülerindedir. Dikdörtgen formlu şahidenin kitabesinin sol köşebenti kırıldığı için süslemede kullanılan kurdele motifinin yarısı görülmektedir. Kitabe mermer malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. Kitabe, altı satır halinde mâil biçimde celî tâ'lîk yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Fes formlu bir başlıkla son bulan şahidenin arka yüzü süslemesizdir.		Ayakucu Şahidesi: Yoktur.
Başlık Tipi: Hamîdî Fes	Başlık Ölçüleri: y.12, ç.11, b.çv.32, b.y.5cm.	

	ölçülerindedir.	
Süslemede Kullanılan Motifler: Kurdele, rumi, silme	Durumu: Başucu şahidesi insitü değildir. Şahidenin sol köşebenti kırık, üçüncü ve beşinci satırının bir bölümü okunamamaktadır. Ayakucu şahidesi yoktur.	

Kitabe:

1- Ah minel mevt

1- اه من الموت

2- Kim vefâ görmüş fenâ
dünyadan

2- کیم وفا کورمش فنا دنیادن ...

3- Vâr ise... olan eylesün
ayan

3- وار ایسه ... اولان ایلسون عیان

4- Niceler var kim cihân
aldanup

4- نجه لر وار کیم جهان الدانوب

5- ...var deyup eyler kân

5- ... وار دیوب ایلر کان

6- ...

6- ...

Katalog No: 109

Bulunduğu Yer: Sinop Merkez-Ada Mahallesi	
Fotoğraf No: 109b, 109a	Bulunduğu Mezarlık: Seyyid Bilal Türbesi Haziresi
Çizim No: 109b, 109a	İncelendiği Tarih: 13.11.2010
Eserin Adı: Mezar Taşı Başucu ve Ayakucu Şahidesi	

Ait Olduğu Kişi: Tespit Edilemedi.	Tarihi: Tespit Edilemedi.
Özellikleri	
Konumu: Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin güney cephesinde yer alır. Doğu-Batı doğrultulu uzanır. Başucu şahidesi insitü değildir.	Mezar Tipi: Şahideli Üzeri Açık Sanduka
Başucu Şahidesi: Şahide, y.70, ü.e.25,5, a.e.23,5, e.k.5cm. ölçülerindedir. Şahide sivri kemer alınlıklı bir tepeliğe sahiptir. Tepeliğin içerisinde soyut karakterde bir bitki kompozisyonu yer alır. Kitabe taş malzemeye alçak kabartma tekniğinde hakkedilmiştir. Satır araları cetvelle ayrılmıştır. İlk satır kartuş içerisine alınmıştır. Kitabesi sekiz satır halinde mâil biçimde, celî tâ'lik yazı türünde Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.	Ayakucu Şahidesi: Şahide, y.91,5, ü.e.24, a.e.21, e.k.4cm. ölçülerindedir. Yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen gövdeli taş şahide sivri kemer alınlıklı bir tepeliğe sahiptir. Kalın bir bordür içerisinde, bombeli bir zeminden yükselen papatyalarla süslenmiş çiçek dalı tasvir edilmiştir. Arka yüzü süslemesizdir.
Başlık Tipi: Üçgen Biçiminde Tepelik	Sanduka: b.228, e.152, y.64cm. ölçülerindedir. Sanduka kaba taşlarla desteklenen bir taşıyıcıya sahiptir. Taşlar istiflenirken birleştirici hiçbir unsur kullanılmamıştır. Şahideler için dikdörtgen kesitli yekpare mermerden iki kaide bulunur.
Süslemede Kullanılan Motifler: Çiçek dalı, silme	Durumu: Başucu şahidesi insitü değildir. Şahidenin son satırı kırılmış,

İKİNCİ BÖLÜM:

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

“Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresindeki Mezar Taşları” adlı çalışmamızın bu bölümünde konuyu oluşturan mezarlar ve mezar taşları tip açısından; şahideler, gövde, başlık türü, süsleme unsurları ve kompozisyon, yazı, malzeme ve işleniş açılarından belirgin bazı özellikler sergilemektedir. Şimdi bunları saydığımız özellikler açısından değerlendirmeye çalışalım:

I. MEZAR TİPLERİ

İncelediğimiz mezar taşı örneklerini mezar yapısı açısından şu şekilde sınıflandırabiliriz.

A. ŞAHİDELİ TOPRAK MEZAR

Yalnızca başucu ve ayakucu şahidelerinin yer almasıyla oluşan mezarlardır. Şahideli toprak mezar tipi 18. ve 19. y.y.'larda hazirede görülmektedir. (Kat No: 3, 6, 14, 15, 17, 18, 19, 21, 25, 27, 29, 30, 34, 35, 36, 37, 38, 42, 43, 45, 47, 55, 90, 91, 100, 102, 104, 105)

B. ŞAHİDELİ ÇERÇEVELİ MEZAR

Başucu ve ayakucu şahidelerini dört yönden sınırlandıran prizmatik dikdörtgen taşların toprağa düşey olarak yerleştirilmesiyle oluşan mezarlardır. Bazı örneklerinde şahidelerin kamaları çerçeve taşlarına açılmış yuvalara yerleştirilmiş iken bazılarında ise doğrudan toprağa oturmaktadır. Şahideli çerçeveli mezar tipi 18. , 19. ,ve 20. y.y.'larda hazirede görülmektedir. (Kat. No: 5, 20, 44, 67, 86, 92)

C. ŞAHİDELİ ÜZERİ AÇIK SANDUKA

İki uzun ve iki kısa prizmatik dikdörtgen taşın birbirine çatılmasıyla oluşan sandık görünümü veren mezar tipidir. (Kat. No: 1, 13, 26, 28, 31, 32, 33, 39, 46, 48, 50, 51, 53, 54, 56, 57, 59, 61, 64, 68, 69, 70, 72, 73, 82, 83, 85, 88, 94, 95, 96, 98, 101, 103, 109) Şahideleri prizmatik dikdörtgen sanduka parçalarının kısa kenarlarına açılan yuvalara yerleştirilmiştir. Bazı örneklerinde sandukanın yüksek beden duvarlarıyla örüldüğü görülmektedir. (Kat. No: 54, 55, 56, 57, 58, 72) Sandukanın masif izlenimi uyandıran örnekleri de vardır. Bunlar sıva ya da kireç ile kapatılarak yekpare görünüm verilmeye çalışılmıştır. (Kat. No: 1, 83, 103) Şahideli üzeri açık sanduka mezar tipi 15. , 18. , 19. ve 20. y.y.'larda hazirede görülmektedir.

D. ŞAHİDELİ ÜZERİ KAPALI SANDUKA

İki uzun ve iki kısa levhanın çatılmasından sonra üzerinin bir kapakla örtülmesiyle oluşan mezar tipidir. Şahideleri sandukanın üzerini örten bu kapağın iki ucuna açılan yuvalara yerleştirilmektedir. (Kat. No: 63, 66, 71, 74, 75, 84, 87) Şahideli üzeri kapalı sanduka mezar tipi 19. ve 20. y.y.'larda hazirede görülmektedir.

E. ŞAHİDELİ SANDUKA MEZAR

Başucu ve ayakucu şahidelerinin sandukaları günümüze gelememiştir. Şahidelerin toprak üzerinde kalan kama bölümü oldukça uzun bırakılmıştır. Bu durum tespit konusundaki düşüncemizi kuvvetlendirmektedir. Ayrıca mezar taşlarının üzerindeki tarih, biçim ve yazı özelliklerinden faydalanarak şahideli sanduka mezar tipi grubuna ait olduğunu düşünmekteyiz. Bu mezar tipi 20. y.y.'da hazirede görülmektedir. (Kat. No: 76, 77, 78)

F. ŞAHİDELİ KAPAK TAŞLI MEZAR

Başucu ve ayakucu şahideleri kapak taşının kısa kenarlarına açılan yuvalara yerleştirilmiştir. Kapak taşının toprak üzerinde yekpare malzemedan desteksiz olduğu görülmektedir. (Kat. No: 40, 49, 62, 80) Yalnız bir örnekte destek kullanılmıştır. (Kat. No: 12) Kapak taşı kısa kenarlarından prizmatik dikdörtgen desteklerle taşınmaktadır. Şahideli kapak taşlı mezar tipi 18. ,19. ve 20. y.y.'larda hazirede görülmektedir.

G. TEK KAİDELİ MEZAR

Başucu şahidesinin kama bölümü kaide üzerine açılmış yuvalara yerleştirilmiştir. Ayakucu şahidesi ise doğrudan toprağa oturmaktadır. (Kat. No: 11, 22, 23, 24, 41, 52, 60, 65, 79, 93, 97) Tek kaideli mezar tipi 19. ve 20. y.y.'larda hazirede görülmektedir.

H. ÇİFT KAİDELİ MEZAR

Başucu ve ayakucu şahideleri kaideleri üzerinden yükselmektedir. (Kat. No: 7, 89)

Bu sınıflandırmayı şahidelerin mezardaki kullanımı açısından ele alarak hazırladık. Mezar tipolojisi olarak sınıflandırma içerisine alamadığımız 12 mezar taşı yerinin değiştirilmiş olması sebebiyle “insitü değil” olarak tanımlanmıştır.

II. MEZAR TAŞI TİPLERİ

Hazirede bulunan mezar taşları farklı özellikleri dikkate alınarak tipolojik sınıflandırmaya tabi tutulabilir. Ancak biz burada şahideleri önce erkek ve kadın oluşlarına göre iki genel başlık altında sınıflandırmayı uygun gördük. 101a. Katalog numarasına sahip mezar taşının ayakucu şahidesi olması nedeniyle, 104b. , 106b. , 107b. , 109b. Katalog numaralı başucu şahidesinin kitabelerinin kırık, kopmuş ve kaybolmuş olması nedeniyle cinsiyete göre yapılan tipolojik sınıflandırmada değerlendirme dışı tutulmuştur.

A. ERKEK MEZAR TAŞLARI

Hazirede 63 erkek mezarı mevcuttur. Bunlardan 37'sinde başucu ve ayakucu şahidesi vardır. (Kat. No: 1, 6, 8, 12, 13, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 43, 49, 50, 56, 61, 62, 63, 67, 69, 71, 73, 74, 77, 78, 79, 82, 84, 86, 87, 89, 90, 94, 96, 98, 102) Başucu şahidesi olup ayakucu şahidesi olmayan mezar sayısı 26'dır. (Kat. No: 2, 3, 4, 7, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 31, 41, 42, 44, 53, 55, 58, 60, 64, 80, 85, 92, 93, 99, 108) Başucu 32, Ayakucu 26 olmak üzere 63 şahide başlık ve gövde formları açısından farklılık gösterdiği için ayrı başlıklar altında incelenecektir.

1. Başucu Şahideleri

İncelediğimiz 37 Başucu şahidesi biçimsel açıdan kendi içinde bazı farklılıklar göstermektedir. Sınıflandırma, şahidelerin “ başlık tipi” ve “gövde formu” özellikleri esas alınarak yapılmıştır.

a. Başlıklı Dikdörtgen Kesitli ve Düşey Dikdörtgen Gövdeli

Yapılan tipolojik sınıflandırmaya göre hazirede en çok görülen şahide tipidir. Bu tipte 29 şahide yer almaktadır. (Kat. No: 3, 4, 7, 8, 12, 13, 15, 17, 19, 21, 31, 33, 35, 37, 38, 40, 41, 42, 50, 53, 55, 58, 64, 74, 79, 84, 94, 98, 102)

b. Başlıklı Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli

Bu tipe dâhil olan 21 şahide vardır. (Kat. No: 18, 34, 39, 43, 44, 49, 60, 61, 67, 69, 71, 73, 77, 80, 87, 89, 90, 93, 96, 99, 108) Yine bu grupta yer almasını uygun bulduğumuz yuvarlak kemer alınlıklı dikdörtgen kesitli ve aşağı doğru daralan biçimde gövdeli şahide (Kat. No: 85) örneğidir.

c. Silindirik Gövdeli

Şahidelerin gövde formu silindirik tipe uygun olurken başlıkları çeşitlilik göstermektedir. Üzeri Fes formu bir başlıkla sona eren şahide (Kat. No: 78) örneğidir. Üzeri yivli bombeli tepelikle son bulan şahide (Kat. No: 82) örneğidir. Diğerleri üzeri düz ya da bombeli tepelikli silindirik gövdeli örneklerdir. (Kat. No: 2, 56, 62, 63, 86, 92)

d. Başlıklı Kareye Yakın Dikdörtgen Kesitli ve Düşey Dikdörtgen Gövdeli

Şahideler gövde formu bu tip içerisinde alınmıştır. (Kat. No: 6, 16)

e. Başlıklı Dilimli Kemerli ve Düşey Dikdörtgen Gövdeli

Şahide başlık ve kemer düzenlemesiyle dikkat çekmektedir. Bu tip içerisinde başka bir örneği yoktur. (Kat. No: 14)

f. Çokgen Gövdeli

Altıgen gövdeye sahip şahide bu tipin tek örneğidir. (Kat. No: 1)

2. Ayakucu Şahideleri

İncelediğimiz 63 erkek mezarından 37 mezarın ayakucu şahidesi mevcuttur. Bu şahideler biçimsel açıdan kendi içinde bir takım farklılıklar göstermektedir. Başucu şahidelerinde olduğu gibi ayakucu şahidelerinde de “başlık tipi” ve “gövde formu” özellikleri dikkate alınmıştır.

a. Sivri Kemer Alınlıklı Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli

Ayakucu şahideleri içerisinde sayıca en fazla olan tip budur. Bu tipe uygun 14 şahide bulunmaktadır. (Kat. No: 49, 50, 61, 67, 71, 77, 79, 84, 87, 89, 90, 94, 96, 98, 102)

Bununla birlikte yuvarlak kemer alınlıklı ayakucu şahidesi de bu tip içerisinde alınmıştır. (Kat. No: 74) Genel olarak bu tip şahideler biçim açısından benzerlik göstermelerine rağmen gövde boyutları itibarıyla birbirinden farklıdır. Ayrıca bazı şahidelerin gövde üst en ve alt en ölçüleri aynı olup, gövdeleri dikey dikdörtgen formundadır. (Kat. No: 67, 77, 79, 94)

b. Silindirik Gövdeli

Şahideler silindirik gövde formları ile bu tip içerisinde yer alırlar. (Kat. No: 56, 62, 63, 78, 82, 86) Gövde formu silindirik tipe uygun olurken başlığı ile ayrı bir özellik taşıyan üzeri yivli bombeli tepelikli şahide örneği tektir. (Kat. No: 82)

c. Üçgen Alınlıklı Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli

Tepeliği ters “v” biçiminde sona ermiş olan şahideleri bu tip içerisinde sınıflandırmaktayız. (Kat. No: 8, 33, 35, 37, 38) Ancak üçgen formun dilimli özellik gösterdiği ayakucu şahidesi de bu tip içerisinde değerlendirilmiştir. (Kat. No: 6)

d. Bitkisel Tepelikli Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli

Tepelik kısmı bitkisel motiflerle taçlandırılmış şahidelerdir. (Kat. No: 34, 39, 40, 43, 69) Şahideler dikdörtgen kesit ve dikey dikdörtgen gövde düzenlemesiyle kendi aralarında farklı özellik gösterir. (Kat. No: 39, 40)

e. Çokgen Gövdeli

Şahidelerin gövdesi çokgen formludur. (Kat. No: 1, 12) Ancak tepeliği bombeli topuz formunda olan şahidenin bu özelliğiyle farklı olduğu gözlenmektedir. (Kat. No: 12)

f. Şualı Güneş Motifi Tepelikli Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli

Şualı güneş motifli tepelik şahidenin tacını oluştururken bu tipe de adını vermektedir. (Kat. No: 73)

B. KADIN MEZAR TAŞLARI

Hazirede 41 kadın mezarı vardır. Bunlardan 23 kadın mezarının hem başucu hem de ayakucu şahideleri mevcuttur. (Kat. No: 11, 23, 24, 25, 28, 29, 30, 33, 37, 47, 48, 54, 66, 68, 71, 73, 75, 76, 82, 83, 89, 92, 95) Yalnızca başucu şahidesi bulunan mezar sayısı 18 dir. (Kat. No: 6, 9, 10, 21, 26, 27, 31, 46, 49, 51, 52, 58, 60, 67, 97, 100, 103, 105) Başucu şahidesi sayısı 41, ayakucu şahidesi sayısı 23 olan mezar taşları farklı tip özellikleri sebebiyle sınıflandırılarak incelenmiştir.

1. Başucu Şahideleri

İncelediğimiz 41 Başucu şahidesi biçimsel açıdan kendi içinde bazı farklılıklar göstermektedir. Sınıflandırma, şahidelerin “ başlık tipi” ve “gövde formu” özellikleri esas alınarak yapılmıştır.

a. Bitkisel Tepelikli Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli

Yapılan tipolojik sınıflandırmaya göre hazirede en çok görülen şahide tipidir. (Kat. No: 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 37, 47, 51, 67, 68, 71, 82, 89, 92, 103) Gövde formlarıyla bu gruptan ayrılan iki tip şahide örneğinden bahsetmemiz gerekir. Birincisi Bitkisel Tepelikli Dikdörtgen Kesitli ve Düşey Dikdörtgen Gövdeli örneğidir. (Kat. No: 46, 48, 49, 73, 83, 95) İkincisi Bitkisel Tepelikli Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Genişleyen Biçimde Gövdeli örneğidir. Bu tip yalnızca bir örnekle kendi grubunu oluşturur. (Kat. No: 58)

b. Şualı Güneş Motifi Tepelikli Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli

Bu tip yaptığımız sınıflandırmada sayılarına göre ikinci sırada gelir. Şahidelerin tepeliği şualı güneş motifi ile taçlandırılmıştır. (Kat. No: 54, 75, 76)

c. Sivri Kemer Alınlıklı Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli

Bu tip içerisinde yer alan 2 şahide örneği vardır. (Kat. No: 11, 52)

d. Üçgen Alınlıklı Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli

Tepeliği ters “v” biçiminde sona ermiş olan şahideleri bu tip içerisinde sınıflandırmaktayız. (Kat. No: 21, 100) Ancak üçgen tepelik formunun dilimli özellik gösterdiği başucu şahide örneği de bu tip içerisinde değerlendirilmiştir. Dilimli üçgen tepelikli dikdörtgen kesitli ve aşağı doğru daralan gövdeli örneğidir. (Kat. No: 6) Şahide gövde formuyla farklı bir tip oluşturan mezar taşı örneği, dilimli üçgen tepelikli dikdörtgen kesitli ve düşey dikdörtgen gövdelidir. (Kat. No: 105)

e. Silindirik Gövdeli

Başucu şahidesi silindir formunda gövdeye sahiptir. (Kat. No: 66)

f. Yuvarlak Kemer Alınlıklı Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Genişleyen Gövdeli

Bu tipin yalnızca bir örneği bulunmaktadır. (Kat. No: 60)

g. Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli

Başucu şahidesi tepeliğiyle birlikte dikdörtgen kesitlidir. (Kat. No: 97) Gövdelerinin sağlam fakat tepeliklerinin kırık ve kaybolmuş olması nedeniyle gövde formundaki benzerlikten dolayı bu tip içerisinde değerlendirdiğimiz örnekler vardır. Bu örnekler dikdörtgen kesitli ve düşey dikdörtgen gövdelidir. (Kat. No: 9, 10)

2. Ayakucu Şahideleri

İncelediğimiz 41 kadın mezarından 23 mezarın ayakucu şahidesi mevcuttur. Bu ayakucu şahidelerinde biçimsel açıdan kendi içinde bir takım farklılıklar gözlenmektedir. Başucu şahidelerinde olduğu gibi ayakucu şahidelerinde de “başlık tipi” ve “gövde formu” özellikleri dikkate alınarak sınıflandırma meydana getirilmiştir.

a. Sivri Kemer Alınlıklı Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli

Kadın mezar taşı örneklerinde en fazla görülen ayakucu şahideleri bu gruptadır. (Kat. No: 37, 47, 54, 68, 73, 75, 76, 83, 89, 92, 95)

b. Bitkisel Tepelikli Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli

Kadın mezar taşları içerisinde yoğunluğu ikinci sırada yer alan bu gruptur. (Kat. No: 23, 24, 25, 28, 29, 30, 33, 48)

c. Silindirik Gövdeli

Ayakucu şahidesi gövde formunun silindirik olması sebebiyle bu tip içerisinde yer almıştır. (Kat. No: 66)

d. Üçgen Alınlıklı Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli

Ayakucu şahidesinin tepeliği üçgen alınlıklı form özelliğini taşıdığı için ayrı bir başlıkta incelenmiştir. (Kat. No: 71)

e. Dikdörtgen Kesitli ve Aşağı Doğru Daralan Biçimde Gövdeli Ham Taş

Ayakucu şahidesinin gövde formu dikdörtgen kesitli olduğu için bu başlık altında incelenmiştir. (Kat. No: 82) Ancak dikdörtgen kesit ve düşey dikdörtgen gövdeli ayakucu şahidesi de aynı başlık altında yer almıştır. (Kat. No: 11)

III. BAŞLIK TİPLERİ

Günlük hayatta çeşitli amaçlarla başa giyilen giysilere başlık denir.⁴¹ Osmanlılar döneminde insanlar görevlerine göre çeşitli başlıklar kullanmışlardır. Bu başlıklar mezar taşlarında da görülmektedir. Bunlar ölenin yaşarken hangi görevde olduğunu belirtmektedir. Herbirinin kendi içinde farklı türleri bulunan bu başlıklar padişah, sadrazam ve vezir, devlet teşkilatı, saray teşkilatı, askeri teşkilat, esnaf-halk ve tarikat serpuşları olmak üzere gruplandırılmaktadır.⁴² Serpuş Farsça'da "başı örten" anlamına gelir.⁴³ Osmanlılar döneminde kullanılan bazı başlık türleri kavuk, sarık ve festir. Kavuk: İçi pamuk doldurulmuş çuha ve bezden dikilen, üzerine sarık sarılarak giyilen başlık türüdür. Fesin kullanımından önce giyilen kavukların üzerine genellikle sarık

⁴¹Halit Çal, "İstanbul Eyüp'teki Erkek Mazar Taşlarında Başlıklar", **Tarihi Kültürü ve Sanatıyla Eyüpsultan Sempozyumu III**, İstanbul, 1998, ss. 213.

⁴²M. Orhan Bayrak, **Türbeler Sözlüğü**, 1998, ss. 120; Serpuş isimleri ve resimleri için ayrıca bkz.: İzzet Kumbaracılar, **Serpuşlar**, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayını, yy., trz.

⁴³C. Esat Arseven, **Sanat Ansiklopedisi**, c. I, İstanbul, 1983, ss. 184.

sarıldığı için sarık, kavuk ile aynı anlamda değerlendirilmiştir.⁴⁴ Sarık: Sarılarak meydana getirilen başlıktır. Ayrıca kavuk, börk, külah, fes vb. şeyler üzerine sarılan tülbent, abani veya şal da sarık olarak isimlendirilmektedir.⁴⁵ Fes: Çuhadan yapılmış bir başlık çeşididir. Silindir şeklinde ve kırmızı tonlarında bir serpuş olup vurulduğu kalıba göre Mecidiye, Aziziye, Hamidiye, Zahaf vb. isimler almaktadır.⁴⁶ Fes, II. Mahmut döneminde yeniçeri ocağının kaldırılmasından sonra resmi başlık olarak kabul edilmiş, 1925'te şapka devrimi ile yasaklanmıştır.⁴⁷

İncelediğimiz başlıklar başucu şahidelerine aittir. Ayakucu şahidesinde başlık bulunan yalnızca bir örnek vardır. (Kat. No: 12) Tespit edilebilen 108 başucu şahidesinde başlıklar, sınıflara ayrılarak incelenmiştir.

A. ERKEK BAŞLIK TİPLERİ

1. Sarık Tipi Başlıklar

Sarık tipinde başlıklar dört farklı başlıkta incelenmiştir. Bunlar çubuklu başlıklı kısa sarıklı kavuk, baklava dilimli başlıklı kısa sarıklı kavuk, çapraz eğimde dilimli sarıklı kavuk şeklindedir.

a. Çubuklu Başlıklı Kısa Sarıklı Kavuk

Bu tipteki başlıklar dikey kabartma çubuklu⁴⁸ olup sarığın dışında kalan başlık kısmı büyük ölçüde görülmektedir. Bu türe ait 5 örnek tespit edilmiştir. (Kat. No: 12, 13, 15, 16, 17) 1778-1791 yılları arasına ait olan bu başlıkları daha çok orta dereceli memurlar ve bunların yanı sıra esnaftan kişilerin de giyebildiği söylenmektedir.⁴⁹ Kitabelerde geçen meslek isimleri Mektupçu, Sinop Gümrükçüsü, Tablı İlmi Mehterbaşı, Suğla Sancağı Alay Beyidir. (Kat. No: 12, 13, 15, 16) Bacque-Grammont, Vatin ve Laqueur

⁴⁴ Arseven, **a.g.e.**, c. IV, ss. 1767.

⁴⁵ Bayrak, **a.g.e.**, ss. 123.

⁴⁶ M. Önder, “**Konya Mezar Taşlarında Süsleme Unsurları**”, Önasya, s: 13, Ankara, 1966, ss. 6.

⁴⁷ Bayrak, **a.g.e.**, ss. 123.

⁴⁸ Çal, **a.g.m.**, s. 210.

⁴⁹ Çal, **a.g.m.**, s. 210.

bu tip başlığı F-V olarak isimlendirmekte⁵⁰ olup, Laqueur, bunların, konumları birbirinden oldukça farklı şahıslar tarafından kullanıldığını kaydetmektedir.⁵¹

b. Baklava Dilimli Başlıklı Kısa Sarıklı Kavuk

Bu tipteki başlıklarda başlığın alt kısmı hafif sarıklı, üstü ise baklava dilimli olarak düzenlenmiştir. Bu türe uygun iki örnek tespit edilmiştir. (Kat. No: 5, 8) Bu örnekler 1735 ve 1762 tarihli dir. Kitabelerde meslek belirtilmemiştir. Bacque-Grammont ve Vatin'in FVI olarak nitelendirdiği bu tipin⁵² derviş, kadı, medrese kapıcısı gibi değişik meslek mensuplarınca kullanıldığı kaydedilmektedir.⁵³

c. Çapraz Eğimde Dilimli Sarıklı Kavuk

En basit sarıklı başlık tipi olarak gösterilen⁵⁴ bu türde kavuğun üst kısmında yukarıya doğru daralan yuvarlak bir başlık kısmı bulunmaktadır. Hazirede bu tipin yalnızca bir örneği mevcuttur. (Kat. No: 20) 1813 tarihli olan bu örnekle ilgili olarak meslek yazılmamıştır. Bacque-Grammont ve Vatin'in E III,⁵⁵ Laqueur'ün E tipi olarak isimlendirdiği ve sarığın, üzerine sarıldığı kavuğun biçimi ve sarılış tarzına göre yedi alt gruba ayırdığı bu başlıkların kesin olarak hangi meslek grubunu simgelediğine dair bir kayıt bulunmamaktadır.⁵⁶

2. Fes Tipi Başlıklar

İncelediğimiz başucu şahidelerinin 28 tanesinde başlık olarak fes kullanılmıştır. Bacque-Grammont ve Vatin'in H;⁵⁷ Laqueur'ün ise X grubu içine dâhil ettiği fesler burada biçim özellikleri dikkate alınarak 4 ayrı başlık altında değerlendirilmiştir.⁵⁸

a. Mecidiye Kalıplı Fesler

⁵⁰ Bacque-Grammont ve Vatin, "Stele Turcice, VI..." , s. 144, 169; Laqueur, **a.g.e.**, s. 151.

⁵¹ Laqueur, **a.g.e.**, s. 151.

⁵² Bacque-Grammont ve Vatin, "Stele Turcice, VI..." , s. 166.

⁵³ Çal, **a.g.m.**, s. 211.

⁵⁴ Laqueur, **a.g.e.**, s. 147.

⁵⁵ Bacque-Grammont ve Vatin, "Stele Turcice, VI..." , s. 150.

⁵⁶ Laqueur, **a.g.e.**, s. 147-149.

⁵⁷ Bacque-Grammont ve Vatin, "Stele Turcice, VI..." , s. 124-180.

⁵⁸ Laqueur, **a.g.e.**, 155-158.

Bu gruptaki feslerde üst kısım alt kısımdan biraz daha geniş tutulmuştur.⁵⁹ Bu tipe uygun dört örnek bulunmaktadır. (Kat. No: 22, 32, 34, 35, 39, 40, 41, 44) 1839-1867 yılları arası bu feslerin ait olduğu şahidelerde geçen meslek isimleri Sinop Eski Kaymakamı, Kereste Nazırı, Kaymakam, Sinop Meclis Üyesidir. (Kat. No: 34, 39, 40, 41) Aralarında Rüştîye Mektebi öğrencisi de bulunmaktadır. (Kat. No: 22) Diğer kitabelerde meslek belirtilmemiştir. (Kat. No: 32, 35, 44)

b. Aziziye Kalıplı Fesler

Bu tür feslerin alt çapı üst çapından büyüktür. Üstten alta doğru eğim fazladır.⁶⁰ Bu tipe uygun iki örnek tespit edilmiştir. (Kat. No: 45, 50) 1861, 1870 tarihli olan bu feslerin yer aldığı şahidelerin yalnızca birinde Sinop Muhasebe Muavini ismi geçmektedir. (Kat. No: 50) Bununla birlikte bunların askerler ve memurlar tarafından giyildiği ifade edilmektedir.⁶¹ Laqueur ise, en yaygın fes tipi olarak kabul ettiği bu türü X3 olarak nitelendirmekte ve bunların en erken tarihlisinin 1846/47 yılına ait olduğunu zikretmektedir.⁶²

c. Hamidiye Kalıplı Fesler

Bu çeşit feslerin alt çapı üst çapından geniş olmakla birlikte boy itibarıyla Aziziye kalıplı olanlardan daha yüksek tutulmuştur.⁶³ Bu tipe uygun 18 örnek belirlenmiştir. (Kat. No: 56, 57, 59, 61, 64, 65, 69, 70, 72, 77, 79, 81, 84, 87, 90, 93, 94, 108) Feslerin 19. y.y. ile 20. y.y.'a ait olduğu görülmektedir. Kehribarcı, derviş ve öğrenci feslerinin bu tipte olduğu belirtilmektedir.⁶⁴ Sinop Evkaf Muhasebecisi, Kereste Memuru Bahriye Kol Ağası, Kastamonu Süvari Zabtiye Yüzbaşısı, Kaymakam, Paşa, Sinop Hastanesi Seyyar Tabibi Yüzbaşısı ve Polis Komseri gibi meslek isimleri kitabelerde zikredilmektedir. (Kat. No: 56, 69, 70, 72, 84, 87, 93)

⁵⁹ Çal, **a.g.m.**, s. 212.

⁶⁰ Çal, **a.g.m.**, s. 212.

⁶¹ Çal, **a.g.m.**, s. 212.

⁶² Laqueur, **a.g.e.**, 157.

⁶³ Çal, **a.g.m.**, s. 212.

⁶⁴ Çal, **a.g.m.**, s. 212.

d. Sarıklı Fesler

Bu tip başlıklar bir fesin üzerinin sarıkla sarılması suretiyle oluşturulmuştur. Bu türe ait 4 örnek vardır. (Kat. No: 53, 74, 78, 86, 98) Kitabelerinde söz konusu şahısların hafız, imam-hatip olduğundan bahsedilmektedir. (Kat. No: 74, 78, 86, 98) Hazire ile birlikte anılan Seyyid Bilal Türbesinin Türbedarı da bu grup içerisinde anılmaktadır.

3. Silindirik Gövdeli Başlık Tipi

Bu tip içerisinde 6 örnek incelenmiştir. (Kat. No: 2, 62, 63, 80, 88, 91) Ancak bu örneklerin gövde formu aynı iken tepelikleri farklılık arz eder. Birinci örnek üzeri düz silindirik gövdeli tepelik tipindedir. (Kat. No: 2, 63, 88, 91) İkinci örnek üzeri bombeli silindirik gövdeli tepelik tipindedir. (Kat. No: 62) Üçüncü örnek üzeri yivli bombeli silindirik gövdeli tepelik tipindedir. (Kat. No: 80) Bu örnekler 17., 19., 20. y.y.'lara aittir.

5. Bombeli Topuz

Çivi ya da baba olarak tabir edilen bombeli topuz formulu başlık 1789 yılına aittir. (Kat. No: 14)

6. Yuvarlak Kamer Alınlıklı Tepelik

Bu örnek yalnızca bir şahidede bulunmaktadır. Şahidenin tepeliği yuvarlak kemer ile sınırlandırılmıştır. (Kat. No: 85)

B. KADIN BAŞLIK TİPLERİ

Tamamen başucu şahidelerinde yer alan başlıklar 10 ayrı tip içerisinde sınıflandırılmıştır. Kopma, kırılma sonucu kaybolan şahidelerin başlıkları değerlendirmeye alınamamıştır. (Kat. No: 9, 10, 49)

1. Barok Buket Tepelik

Kadın başucu şahidelerinde en sık rastladığımız başlık tipidir. (Kat. No: 27, 31, 33, 37, 47, 48, 51, 58, 67, 68, 71, 73, 82, 83, 89, 92, 95, 100, 103) Bu tip örneklerle hazirede 19.

ve 20. y.y.'larda rastlamaktayız. Şahidenin tepeliği yüzyıl, kompozisyon ve süsleme öğelerinden dolayı barok buket adını almıştır.

2. Barok Tepelik

Yoğunluğu ikinci sırada yer alan kadın başucu şahideleri bu grup içerisinde. (Kat. No: 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30) Bu tip örnekleri 19. y.y.'a aittir. Bu grup Barok dönemin en güzel kompozisyon örneklerini taşıırken süsleme öğeleri, kompozisyondaki hareketlilik ve rölyefin plastik görünüm etkisiyle bu adı almıştır.

3. Şualı Güneş Motifli Tepelik

Şualı güneş motifi, bu tip örneğindeki başucu şahidelerini taçlandırmaktadır. (Kat. No: 54, 75, 76) Bu grubun örnekleri 19. y.y.'a aittir.

4. Dilimli Üçgen Biçiminde Tepelik

Kadın başucu şahidelerinde iki örnek bu tip içerisinde yer alır. (Kat. No: 6, 105)

5. Hotoz Biçimli Tepelik

Bu grup içerisinde tespit edebildiğimiz yalnızca bir örnek vardır. (Kat. No: 46) Bu örnek 19. y.y.'a aittir.

6. Sivri Kemer Alınlıklı Tepelik

Bu başlık altında yalnızca bir örnek incelenmiştir. (Kat. No: 11) Bu örnek tipi 18. y.y.'a aittir.

7. Yuvarlak Kemer Alınlıklı Tepelik

Kadın başucu şahideleri arasında bu gruba dâhil yalnızca birr örnek vardır. (Kat. No: 60) Bu örnek 19. y.y.'a aittir.

8. Üçgen Alınlıklı Tepelik

Bu başlıkta iki tip başucu şahidesi örneği incelenmiştir. Birinci tip örneğinde şahide üçgen alınlıklı bir tepeliğe sahipken ikinci tip başucu şahidesi örneği süslemesiz oval biçimde sona erer. (Kat. No: 21, 52) Örnekler 19. y.y.'a aittir.

9. Dikdörtgen Biçiminde Tepelik

Hiçbir süsleme özelliği taşımayan bu tepelik dikdörtgen kesitli olması sebebiyle aynı isimle sınıflandırılmıştır. Bu gruba dâhil ettiğimiz yalnızca bir örnek vardır. (Kat. No: 97) Bu örnek 20. y.y.'a aittir.

10. Silindirik Gövdeli Tepelik

Şahide tepeliği gövde tipolojisiyle birlikte değerlendirilmiştir. Başucu şahidesi üzeri bombeli silindirik gövdeli tepeliğe sahiptir. (Kat. No: 66) 19. y.y.'a aittir.

IV. SÜSLEMEDE KULLANILAN MOTİFLER VE KOMPOZİSYON ÖZELLİKLERİ

A. SÜSLEMEDE KULLANILAN MOTİFLER

Başucu ve ayakucu şahidelerinde bitkisel, geometrik, nesneli, geometrik ve simgesel bezeme kullanımı görülmektedir.

Bitkisel Motifler: Akant, gül, çiçek dalı, hurma ağacı, asma dalı, üzüm salkımı, nilüfer çiçeği, nar, küpe çiçeği, sarmaşık, servi, borazan çiçeği, lale, tuğba ağacı, dört yapraklı yonca motifi görülmektedir.

Nesneli Motifler: Bilezik, kurdela, vazo, istiridye kabuğu, girland, kılıç, rozet, inci dizisi, perde, şualı ayyıldız, kilit taşı motif olarak işlenmiştir.

Geometrik Motifler: Bordür, silme, s-c kıvrımları, beyzi arma süsleme olarak şahideler üzerinde yerini almıştır.

Simgesel Motifler: Üsluplaştırılmış Allah lafzı, şualı güneş, çarkifelek, rumi gibi ögeler bu türün örneklerini oluşturmaktadır.

B. KOMPOZİSYON ÖZELLİKLERİ

Bezeme kompozisyonları üslup özelliklerine göre değişmektedir. Yerel özellik gösteren 15. , 18. , 19. , 20. y.y.'lara ait birer mezar taşı üslup tespitinde de bize yol gösterici olmaktadır. Süslemelerde ağırlıklı olarak kullanılan üslup 18. y.y. mezar taşları Klasik Osmanlı ve Barok olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında 19. y.y. mezar taşları Klasik Osmanlı üslubuyla birlikte dikkat çekici sayıda Barok, Rokoko, Ampir ve hatta bir örnekte gülbezek kullanımıyla Gotik üsluptan da söz edilebilmektedir. Hazirede 20. y.y. 'a ait mezar taşları yine klasik Osmanlı üslubu varlığını korurken Türk Neo-Klasizm de üslup olarak kendini ifade etme olanağı bulmuştur. 20. y.y. mezar taşları Türk Neo-Klasizm yansımalarına olanak verirken, günümüz betonarme mimari üslubuna da zemin hazırlar niteliktedir. Bu önemli değişimi Seyyid Bilal Haziresinde de görmekteyiz. Hiçbir sanat akımının özelliğini taşımayan betonarme mimari üslubu, karakter özelliği olarak da herhangi bir milletin kültür ögelerini yansıtmamaktadır. Yani kimliksizdir. Bu sayede günümüz mezar taşları manevi yönden algılanamayacak kadar soyutlanmış, sıradanlaşmış yalnızca ölen kişinin varlığını haber veren belirteçler olarak korkuyla selamlamaktadırlar, bizleri.

V. MALZEME VE İŞLENİŞ

İncelenen mezar taşlarında malzemenin mermer olduğu tespit edilmiştir. Fakat Sinop'ta mermer yataklarının bulunmaması malzemenin başka bir yerde işlenip buraya getirildiğini akla getirmektedir. Elde ettiğimiz bilgiler ışığında malzeme İstanbul'a sipariş edilmektedir. Rum ustalar tarafından işlenmektedir.⁶⁵Yalnız usta isimlerinin kitabede yer almaması dikkat çekicidir.

Sinop-Seyyid Bilal Türbesi Haziresi'ndeki mezar taşları malzeme, biçim ve yazı yönünden İstanbul Osmanlı dönemi mezar taşlarıyla benzerlik göstermektedir. Bu yönüyle yüksek değer taşıyan Osmanlı dönemi mezar taşları Sinop yöresinde de karşımıza çıkmaktadır.

VI. YAZI

A. YAZILARIN BİÇİMSEL ÖZELLİKLERİ

Kitabelerde yazı dili Osmanlıcadır fakat çok az sayıda Arapça kitabeye de rastlamaktayız. Arapça kitabelerde yazı türü sülüs, Osmanlıca kitabelerde yazı türü çoğunlukla tâ'lik daha sonra sülüstür. Bunun yanında 99 numaralı katalogda bitki süslemeli sülüs yazı türü, 66 numaralı katalogda ise sülüs ve tâ'lik yazı türünün birlikte kullanıldığını örneği görmekteyiz. Kitabelerde 15. , 17. , 18. y.y. 'lara ait kitabelerde sülüs yazı türü kullanılmışken 19. y.y.'a ait kitabelerde sülüs ve tâ'lik yazı türü kullanılmıştır. 20. y.y. kitabelerinde ise sadece tâ'lik yazı türü kullanılmıştır.

⁶⁵Fatma Ersem Yargıcı, "Sinop Mezar Taşları", <http://www.muftuluksinop.gov.tr/> (24.07.2010), ss. 4. , Şeref Adalı, -Türbedâr- "Seyyid İbrahim Bilâl Hazretlerinin Manevi Kişiliği ve Hazire İçin Önemi", Sinop: 08.04.2010.

Yazım şekli 59 kitabede eğimsiz, düz, 50 kitabede ise mâil biçimde karşımıza çıkmaktadır. Mâil biçimde olan yazı türlerinin hepsi tâ'lîktir. Yazım şekli eğimsiz olanlar ise hem tâ'lîk hem de sülüs yazı türü ile yazılmıştır. Arapça kitabelerde sadece eğimsiz yazı şekli kullanılmıştır.

Kitabeler kartuş kullanılarak yazılmıştır. Az sayıda kitabenin de kartuş kullanılmadan yazıldığı görülmektedir. Kartuş kullanımının olmadığı kitabelerde yazım şekli eğimsizdir.

Kitabelerin satır sayısı 7-8-9 rakamlarında yoğunlaşmıştır. Daha sonrasında 5-6-10-11-12-13 rakamları satır sayısı yoğunluğunu taşımaktadır. En az örnekli satır sayıları 4-13-14-15-20'dir. Araştırmamızda tek satır örneği de bulunmaktadır. Yalnızca bir satırı olan kitabe 109 numaralı katalogda yer alan başucu şahidesinde yer almaktadır. Hem doğu yüzü hem de batı yüzünün kitabeli olduğu 99 numaralı katalogda yer alan başucu şahidesi, incelenen konu içerisinde ayrı bir özelliğe sahiptir. Doğu yüzünde 3, batı yüzünde 2 satır sayısına sahiptir. Arapça kitabesinden yola çıkılarak gramer kurallarından bir hanıma ait olduğu bilinen fakat isim ve tarihin bulunmadığı söz konusu mezar taşının, yöre halkı tarafından "dilek taşı" olduğuna inanılmaktadır. Hazireye gelen ziyaretçilerin dilek tutmak suretiyle taş yapıştırdıkları hatta kabul olması halinde dilek taşlarının şahideye yapıştığı inancı özellikle yerli halkı tarafından kabul görmektedir. Şahidenin bu tılsımlı özelliği hazireye ayrı bir değer kazandırmaktadır.

B. YAZILARIN MUHTEVASI

İncelenen kitabelerde çok sayıda ve farklı türde unvanın kullanıldığı görülmektedir. Bayanlarda Hanım nitelemesi en çok tercih edilen unvan olarak ilk sırada yer almaktadır. Ağa, Efendi, Seyyid, Hacı, Bey, Hafız gibi kullanımlar yaklaşık eşit kullanıma sahiptirler. Bölgede bilinen bir aile olan Kavi-zade ailesi mensuplarının da unvan olarak bu ismi çokça kullandıkları görülmektedir. Paşa, Reis, Şeyh, Derviş,

unvanlarının az da olsa kullanıldığı görülmektedir. Yine aile isimlerinin bu defa farklı aile mensuplarına ait Abaza-zade, Bekir Ağa-zade, Beşli Ağa-zade, Duhancı-zade, Kadı-zade, Keşablı-zade, Müfti-zade, Tacılı-zade ve Trabzondilli-zade unvanıyla kitabelerde kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca dikkatimizi çeken bayan unvanlarında Kadın, Hatun, Bacı Nine kullanımlarının farklılık arz etmesidir. Unvanlar içerisinde bir kez kullanılan “Nardalı”, memleket ifadesi taşımaktadır. Aynı sayıda kullanılan Çerkez unvanı ise belli bir kültüre ait olduğunu belirtmektedir. Bununla birlikte 12 adet mezar taşı kitabesinde unvan kullanılmadığı anlaşılmıştır. Gerekçe olarak kimliksiz oluşları ve de herhangi bir unvan tespit edilemediği anlaşılmıştır.

Kitabelerde Muhammed, Mehmet, Ahmet, Mustafa, Mahmut, Emin isimlerinin Peygamber adı ve sıfatı olarak, Emine, Hamza, Hatice, Ümmü Gülsüm, Fatma, Zeynep, Ali, Hasan, Hüseyin, Ömer, Osman isimlerinin de Peygamberin ailesi ve dostlarının ifadesi olarak çok fazla kullanıldığı görülmektedir. Halil, İbrahim, Süleyman, Yusuf gibi peygamberlerin adlarının birkaç kez kullanıldığını görmekteyiz. Bunların dışında Abdi, Abdülkadir, Cafer, Cumaziye, Ferhad, Melek, Mesut, Naile, Nazife, Nefise, Nuriye, Piraye, Raif, Raşid, Recep, Sadreddin, Seher, Sıddıka, Şükri, Tosun, Zışan isimleri de bir kez kullanılmıştır. Ayrıca Şerife isminin çok sayıda kullanılmış olması dikkatimizi çekmiştir.

Kitabelerde 43 adet bayan mezar taşı, 63 adet erkek mezar taşı kimliği tespit edilmiştir. Yalnız 3 adet kitabede cinsiyet tespiti yapılamamıştır. 99 numaralı katalogda incelenen mezar taşı isim belirtilmeksizin Arapça gramer özelliklerinden bayan olduğu anlaşılmaktadır.

Bazı mezar taşı kitabeleri üzerinde tarih düşürülürken, aylar rumuz şeklinde ifade edilmiştir. “م” muharrem, “ص” safer, “ر” rebî’ul-evvel, “ز” rebî’ul-âhir “ج” cemâziyel-evvel, “ح” cemâziyel-âhir, “ب” receb, “ش” şaban, “ن” ramazan, “ل” şevval, “ذ” zilkade,

“ذ” zilhicce aylarını temsil etmektedir. Eğer ölen kişinin ölüm tarihi gün olarak bilinmiyorsa “غره” (gurre) kelimesiyle ayın ilk gününde öldüğü ifade edilmiştir.⁶⁶

Hazire’de 15. , 17. , 18. , 19. , 20. yy.’a ait mezar taşları vardır. En erken tarihli mezar taşı 808h./1406m.tarihlerine aittir. En geç tarihli olanı ise 1346h./1928m. tarihlidir.

48 kitabede gün-ay-yıl olarak miladi tarih tespiti yapılmıştır. Bunların içerisinde Hafız Emin’in kitabesinde açıkça belirtilmiş olan gün, yapmış olduğumuz miladi tespit ile eşleşmemektedir. Gün-ay-yıl olarak miladi tarih tespiti yapılamayan 54 taş ortaya çıkmıştır.

Kitabelerde hicri tarih kullanımı 90 adettir. Tespit edilemeyen rumi tarih 4 adettir. En erken hicri tarih 808’den başlamaktadır. En geç hicri tarih ise 1342’de son bulmaktadır. Piraye Hanıma ait olan bu mezar taşı kitabesinde hicri tarih 342 olarak yazılmıştır.

Rumi tarih kullanımı 9 adettir. En erken rumi tarih 1205’dir. En geç rumi tarih 1339 ile sona ermektedir. Hasan Tahsin Efendi’nin mezar taşı kitabesinde ölüm tarihi gün-ay-yıl olarak hem rumi, hem hicri olarak belirtilmiştir.

Miladi tarih kullanımı; 67 mezar taşı kitabesinde miladi tarih kesin olarak tespit edilmiştir. 41 mezar taşı kitabesinde ise ard arda 2 miladi tarih olarak tespiti söz konusudur. Miladi tarihi tespit edilemeyen 8 adet mezar taşı kitabesi bulunmaktadır.

⁶⁶F. Reşit Unat, **Hicri Tarihleri Miladi Tarihlerle Çevirme Kılavuzu**, Ankara, 1974, ss. 98.

Hicri-rumi tarihin ay kullanımı, 34 mezar taşı kitabesinde hicri ve rumi ay tespit edilememiştir. 66 adet mezar taşında ay tespiti yapılmıştır. Bunlardan 58'i hicri ay, 8'i rumi aydır.

Hicri-rumi tarihin gün kullanımı, 47 gün tespit edilmiştir. 39 gün tespit edilememiştir. 4 hicri tarihin günü gurre olarak tespit edilmiştir. Hafız Muhammedin mezar taşında gün, “ramazanın ortasında” olarak tabir edilmiştir.

Hazirenin kronolojik tarihi 15. y.y.'a ait bir örnekle başlamaktadır. Ardından 17.y.y.'a ait bir örnek ile devam etmektedir. En fazla ölüm sayısı hazirede 19.y.y.'da yaşanmıştır. Bu tarihlerde şehirde bir veba salgını olduğu kaynaklardan anlaşılmaktadır.⁶⁷19 kabir ise 20.y.y.'a aittir. 15 kabir 18.y.y.'a tarihlenmektedir.11 adet kabir sayısında tarihlendirme yapılamamıştır. Fakat üslup özelliğine göre 18. y.y. ve 20. y.y. olarak tespit edilebilmektedir.

Sonuç olarak, Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresi'ndeki mezar taşları, Sinop'un kültür tarihine ışık tutacak bilgiler içermektedir. 15. y.y.'dan başlayıp, 20. y.y.'a uzanan çizgide çok sayıda isim ve unvan bu taşlarda ifadesini bulmaktadır.

Geniş anlamda ele alındığında Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresi'ndeki mezar taşları, aynı dönem Osmanlı mezar geleneğinin bir parçası olduğu görülmektedir. Malzemenin mermer, yazı dilinin çoğunlukla Osmanlı Türkçesi, kısmen Arapça oluşu, Sülüs ve Talik yazı türleri düz veya mâil istif, gövde yapıları, başlık ve tepelikleri ile bu durum netleşmektedir.

⁶⁷Fatma Ersem Yargıcı, “Sinop Mezar Taşları”, <http://www.muftuluksinop.gov.tr/> (24.07.2010), ss. 4.

Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresi'ndeki mezar taşları, aynı şehirdeki diğer mezarlıklar ve Müze bahçesinde sergilenen mezar taşları ile de benzerlik göstermektedir. Bu durum da, mezar yapımındaki devamlılığı ve kaynak birliğini ortaya koymaktadır.

Bu tez kapsamında incelenen şahidelerin bir kısmındaki mahalli özellikler, bir üslup oluşturmaktan uzak, sadece işçilik ve malzemenin sıradanlığı ile ifade edilebilecek bir durum sergilemektedir.

İncelenen örneklerde bayan mezar taşlarının da hatırı sayılır ölçüde olması, Osmanlı toplumu Sinop özelinde, kadınlara verilen değer ve bu saygının dışa vurumu açısından önem arz etmektedir.

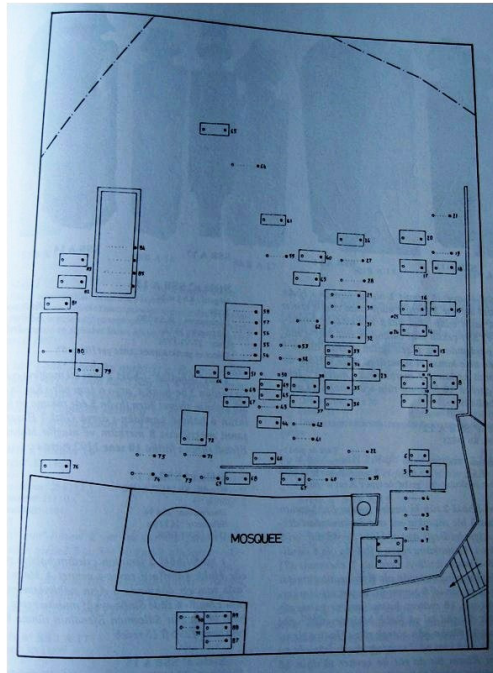
Adı geçen hazirede yer alan mezar taşlarında usta adının bulunmaması, bir atölye sorunu olmasının ötesinde, malzeme ve işçiliğin kaynağını anlamayı zorlaştıran bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresi'ndeki mezar taşları, malzeme, form, süsleme, yazı ve içerikleri ile içinde yer aldığı Osmanlı mezar geleneğinin Karadeniz kenarındaki başarılı bir temsilcisi olarak görülmektedir.

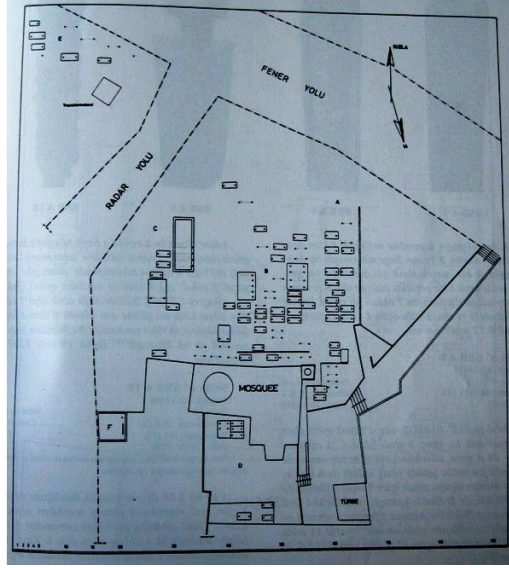
Sanat Tarihi açısından ayrı bir değere sahip olan mezar taşı mimarisi konumuz bünyesinde incelenmiştir. Bu bağlamda mezar taşları sanatsal değerini muhafaza ettikçe sanat tarihi literatüründe yerini almaya devam edecektir.

EKLER

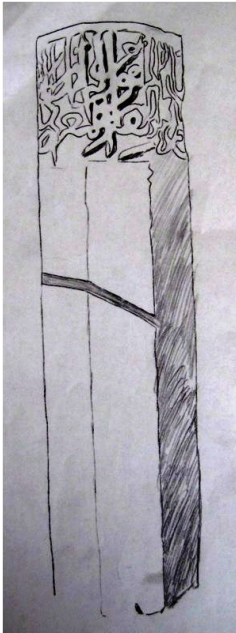
EK-1: ÇİZİMLER

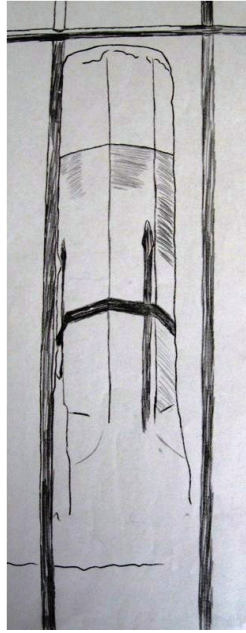
a. Plan-1 Sevim Yalçın Sarabil'den

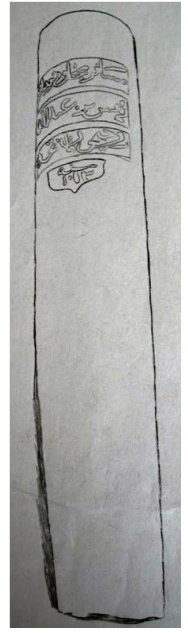
b. Plan-2 Sevim Yalçın Sarabil'den

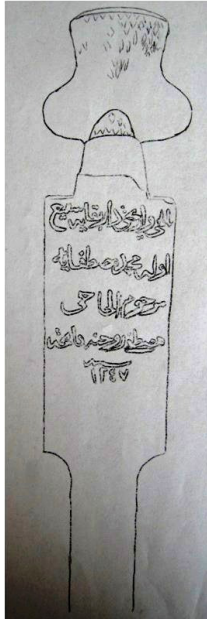
1b

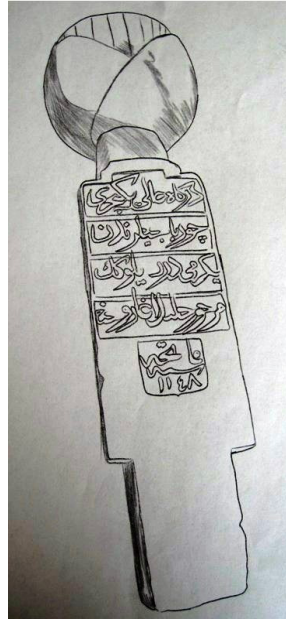
1a

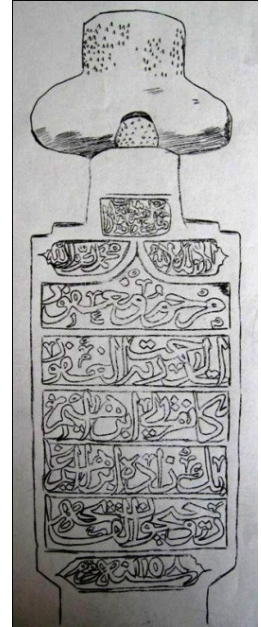
2b

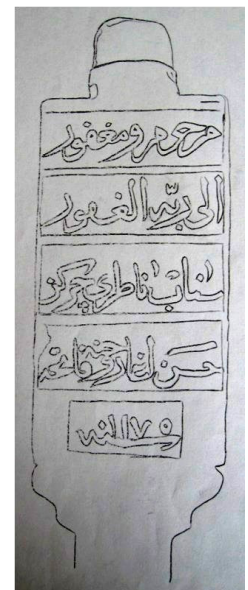
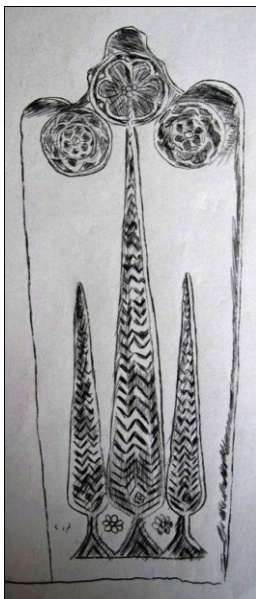
3b

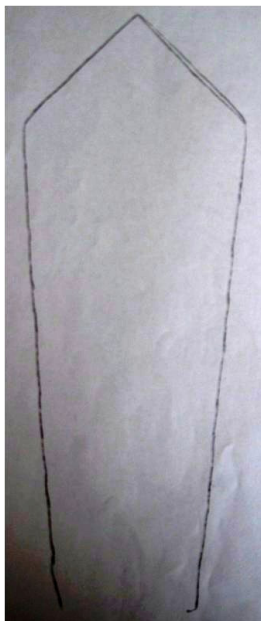
4b

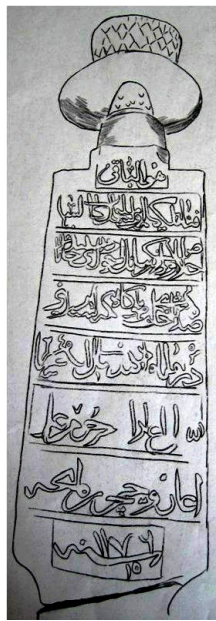
5b

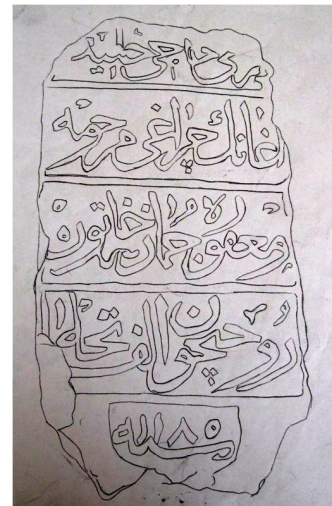
5a

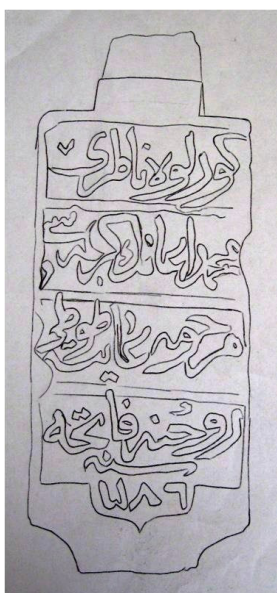
6b

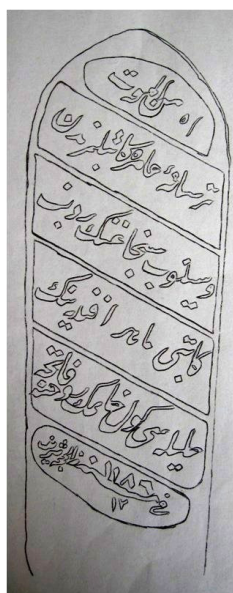
7b

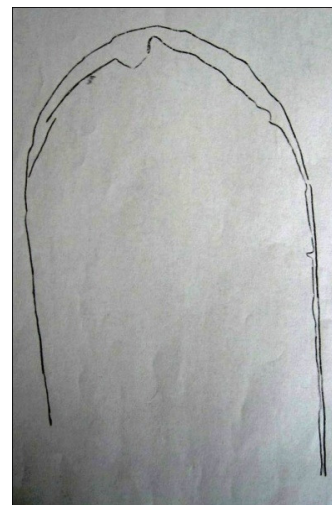
7a

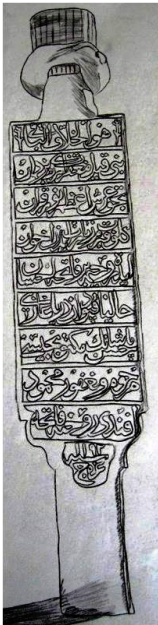
8b

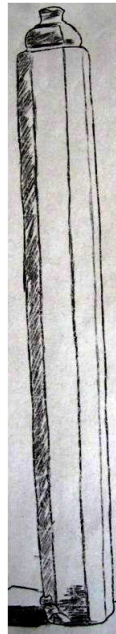
9b

10b

11b

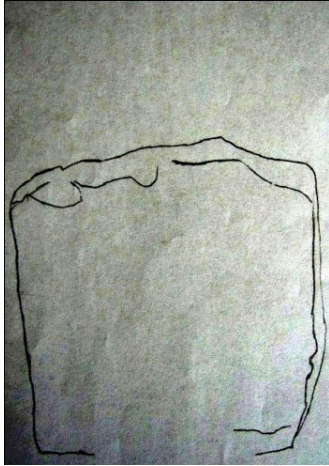
11a

12b

12a

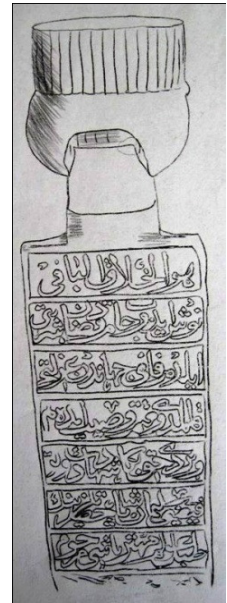
13b

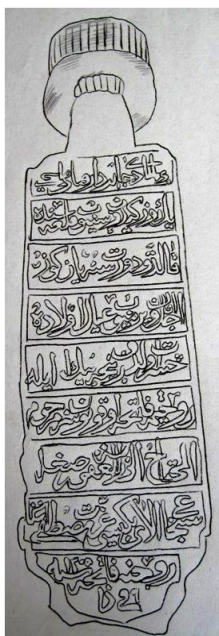
13a

14b

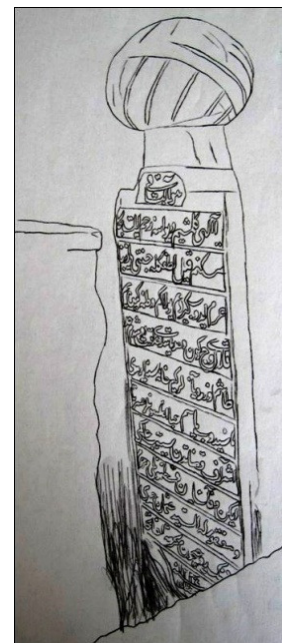
15b

16b

17b

18b

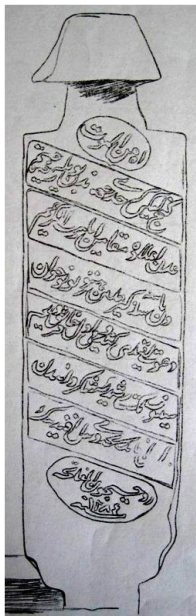
19b

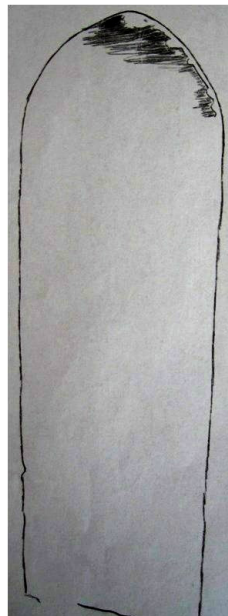
20b

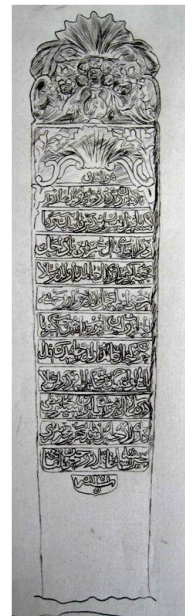
21b

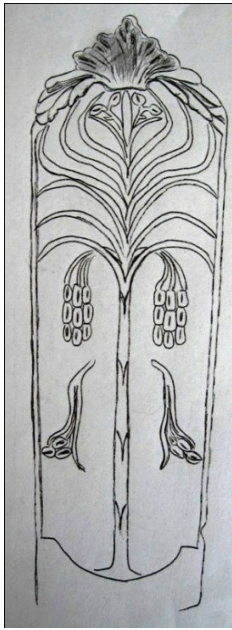
22b

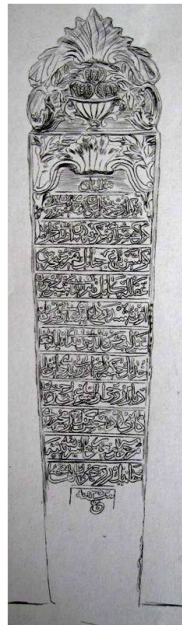
22a

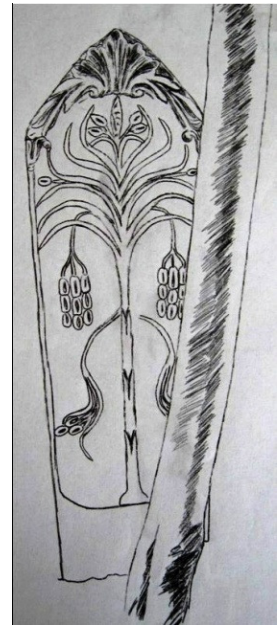
23b

23a

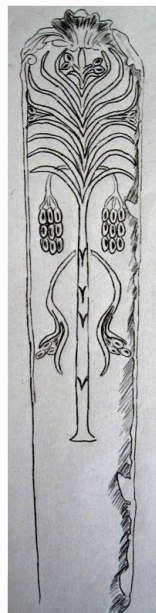
24b

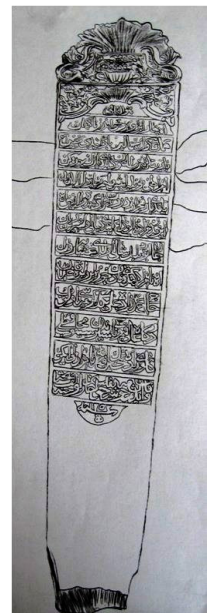
24a

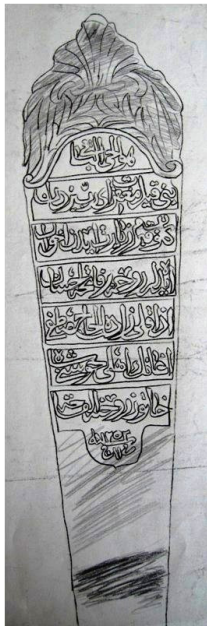
25b

25a

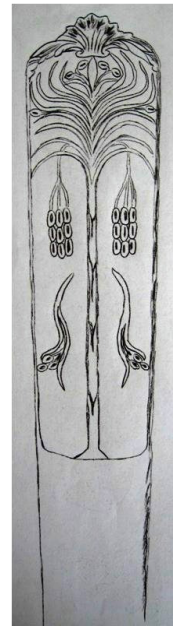
26b

27b

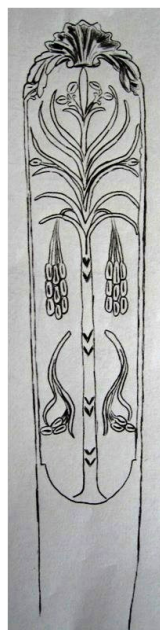
28b

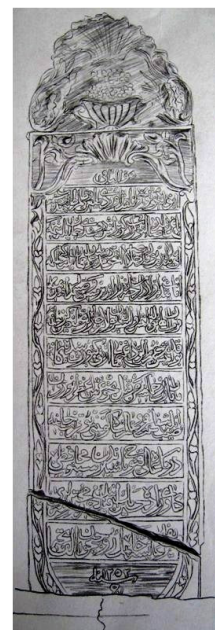
28a

29b

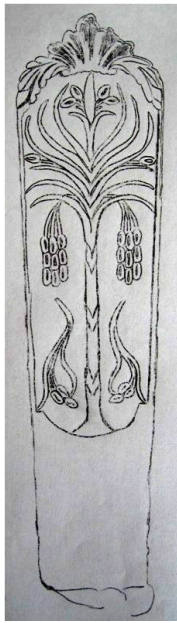

29a

30b

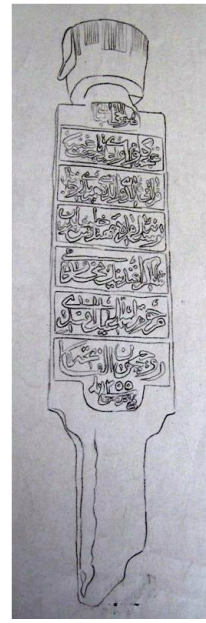
290

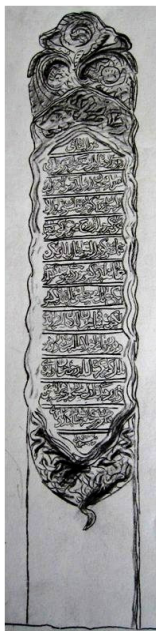
30a

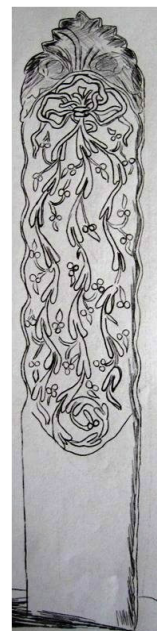
31b

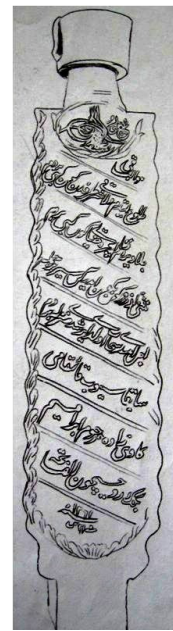
32b

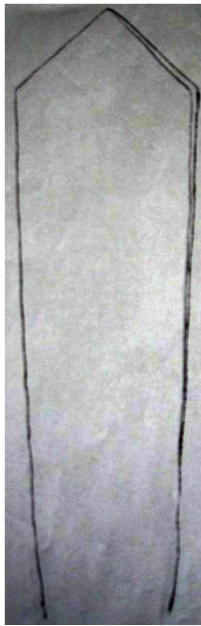
33b

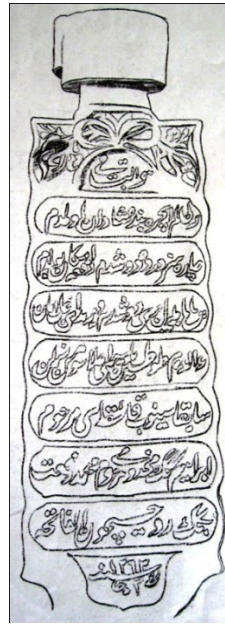
33a

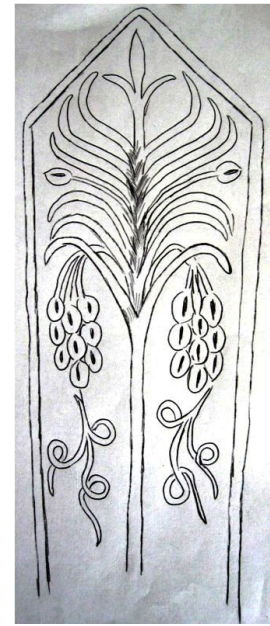
34b

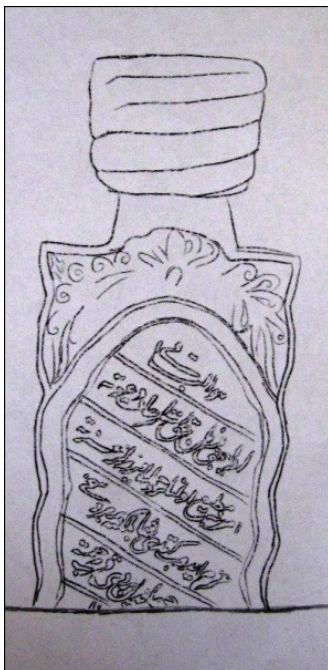
34a

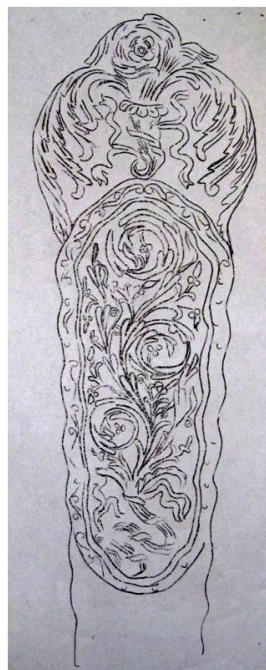
35b

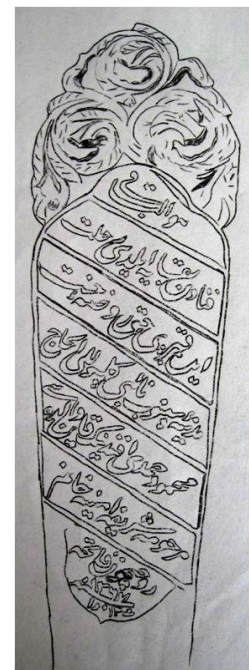
35a

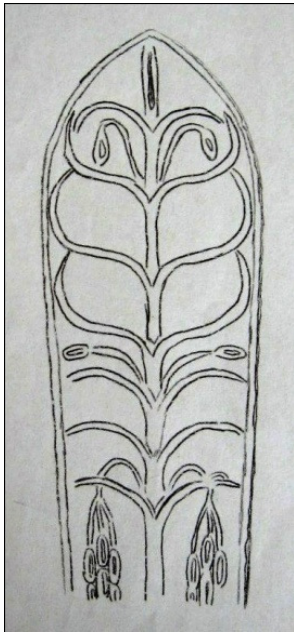
36b

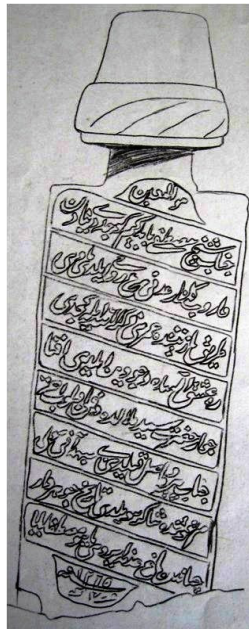
36a

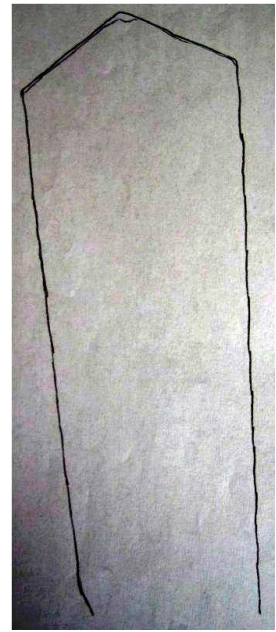
37b

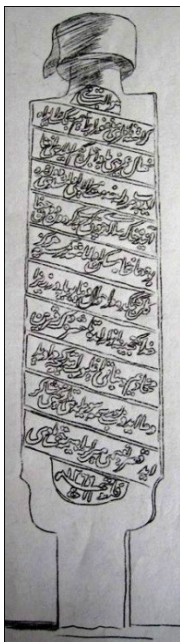
37a

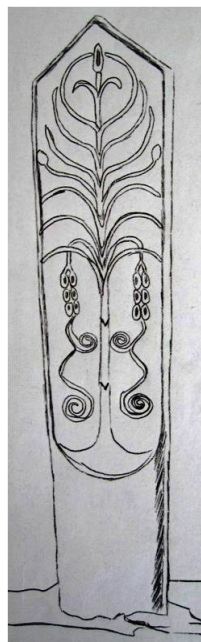
38b

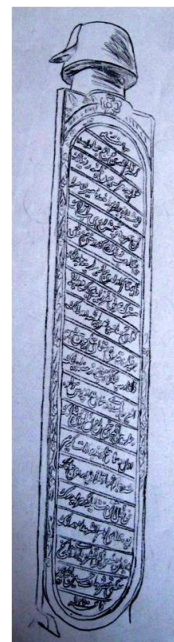
38a

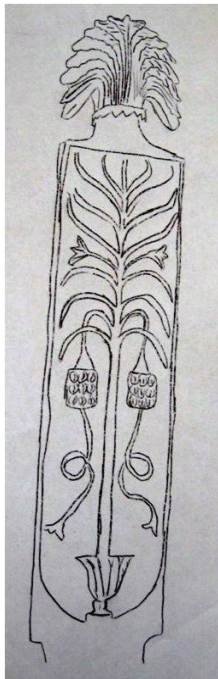
39b

39a

40b

40a

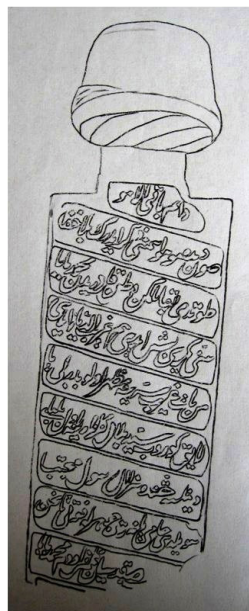
41b

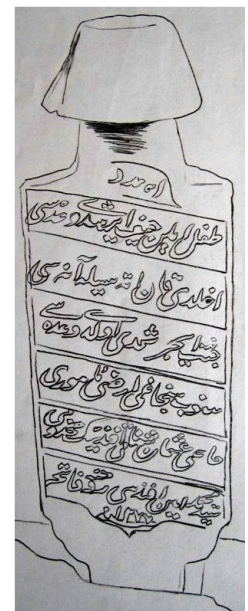
41a

42b

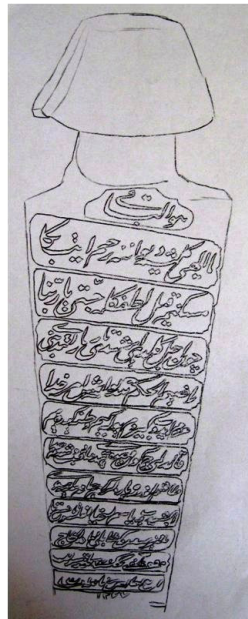
43b

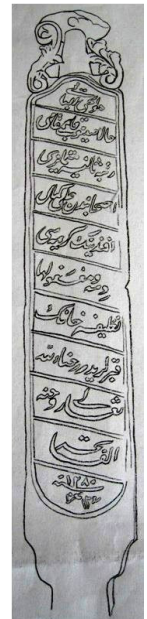
44b

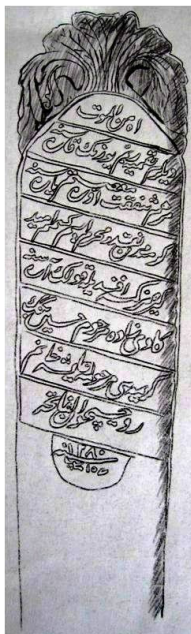
44a

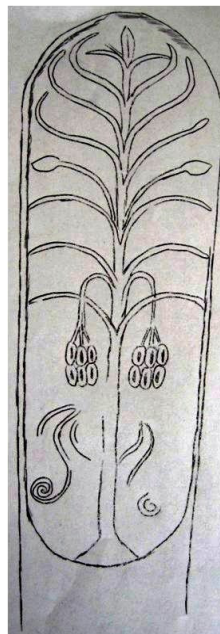
45b

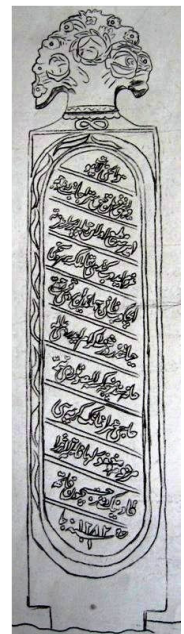
46b

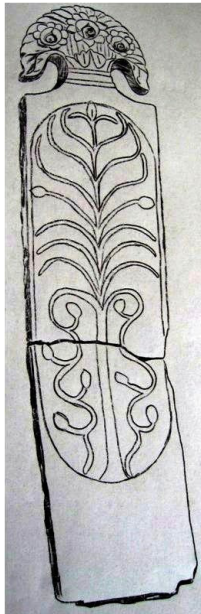
47b

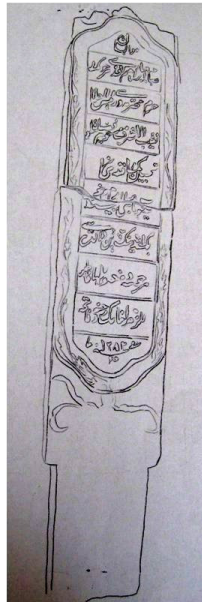
47a

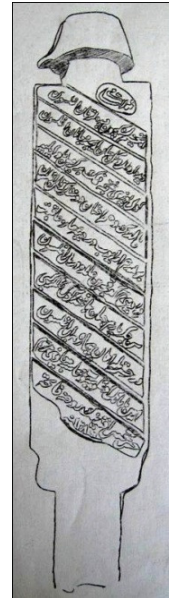
48b

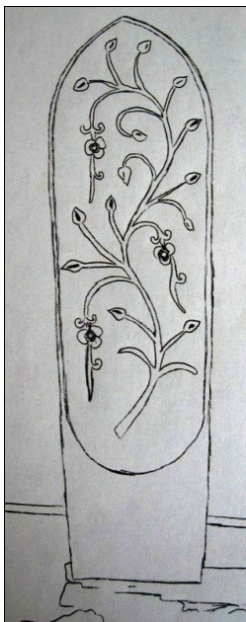
48a

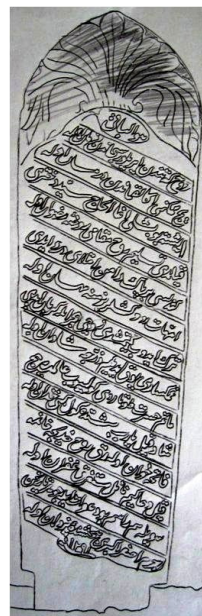
49b

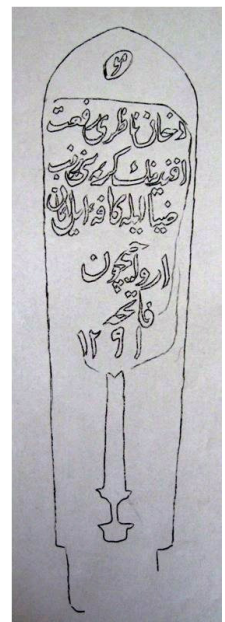
50b

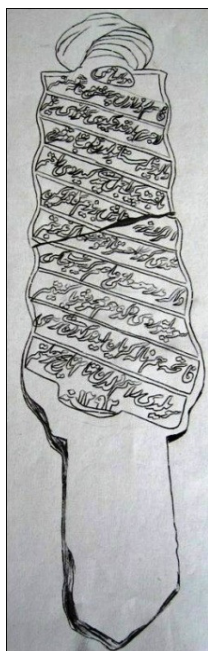
50a

51b

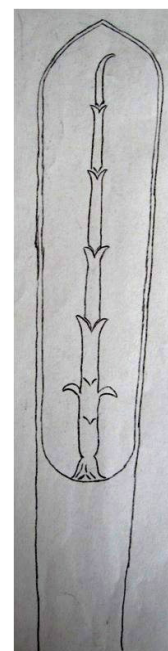
52b

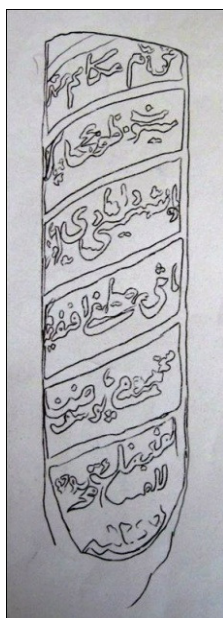
53b

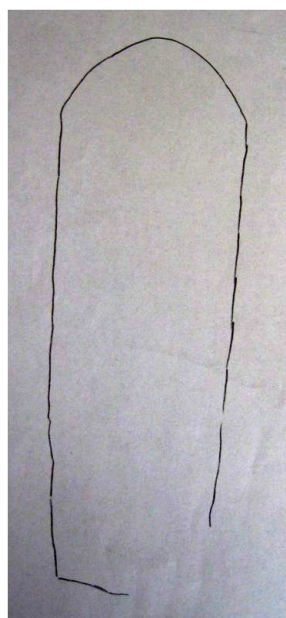
54b

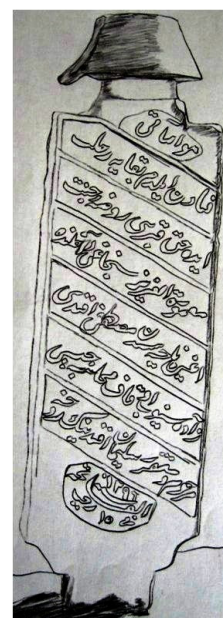
54a

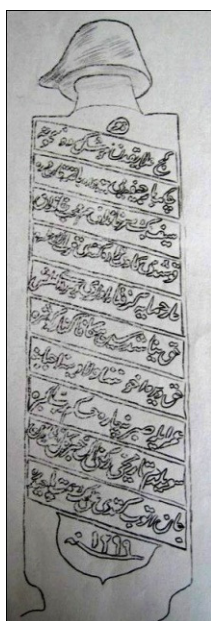
55b

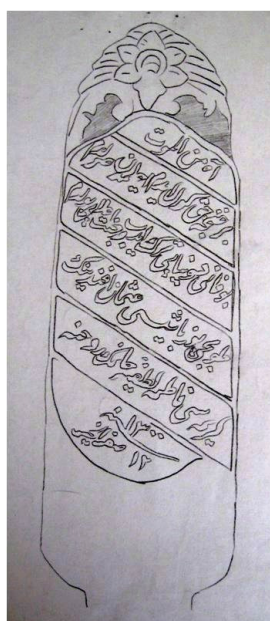
55a

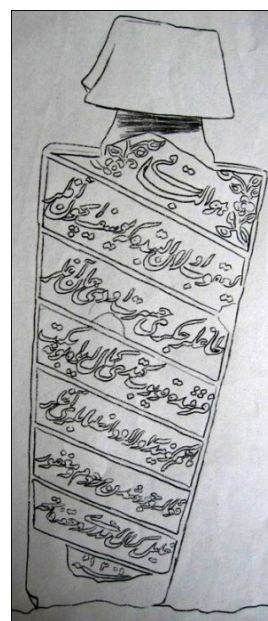
56b

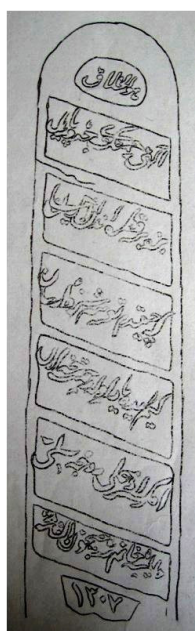
57b

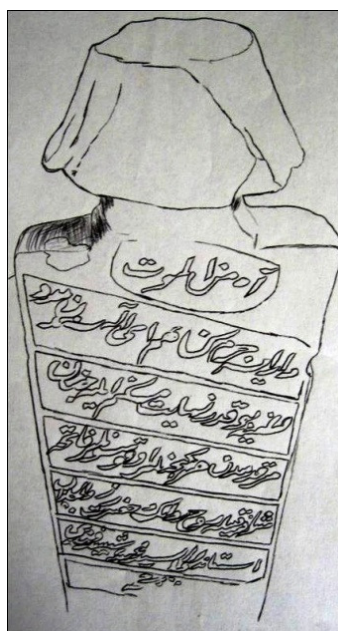
58b

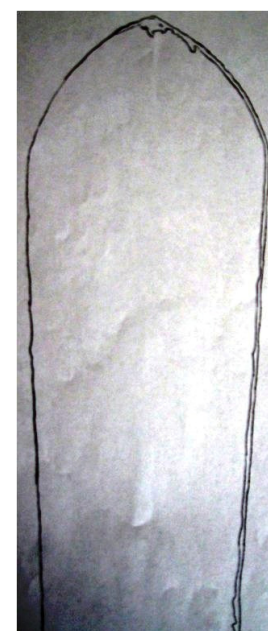
59b

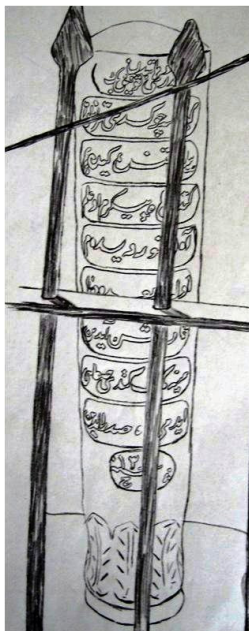
60b

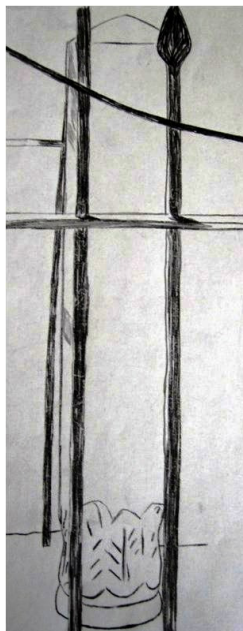
61b

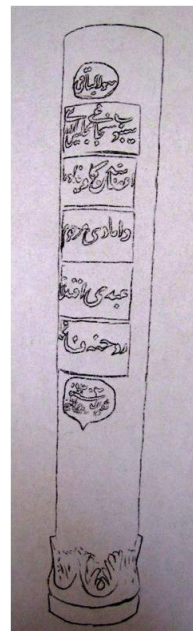
61a

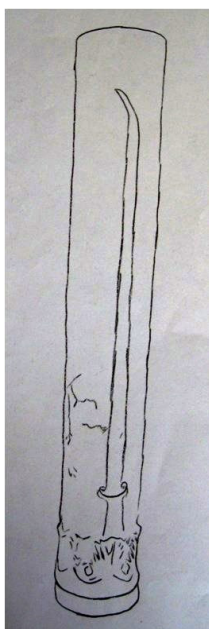
62b

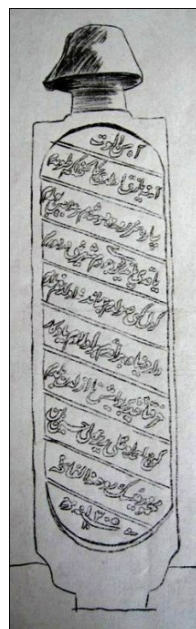
62a

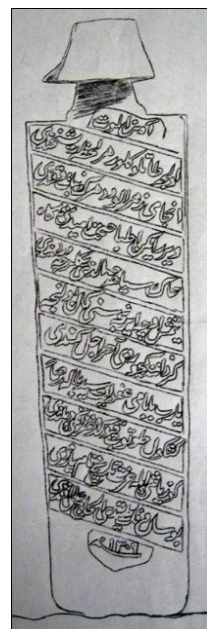
63b

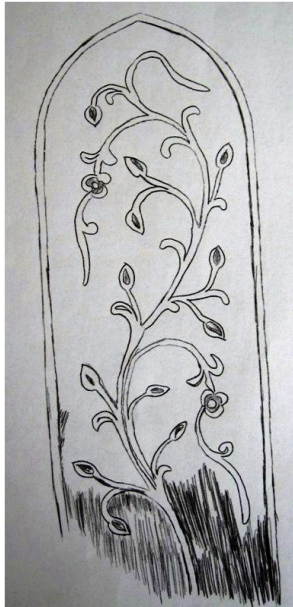
63a

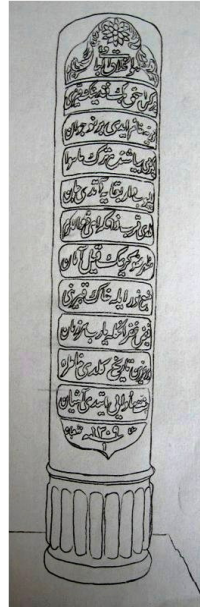
64b

65b

65a

66b

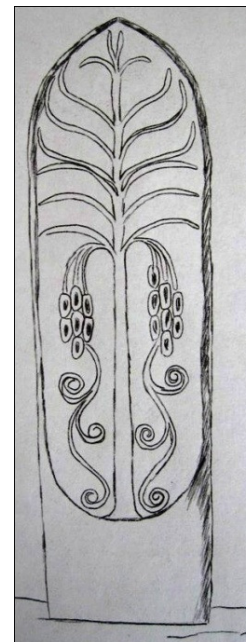
66a

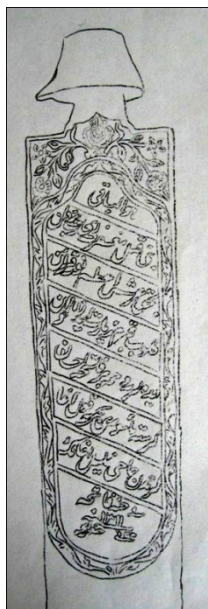
67b

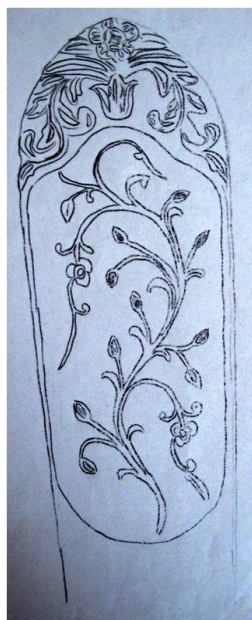
68b

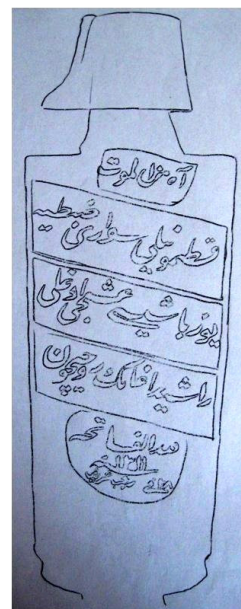
68a

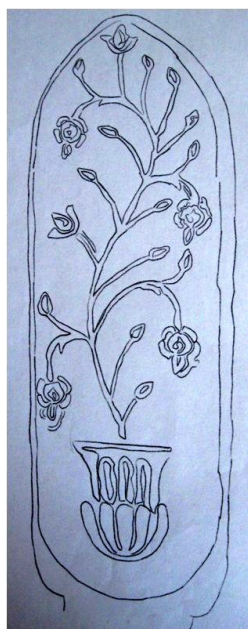
69b

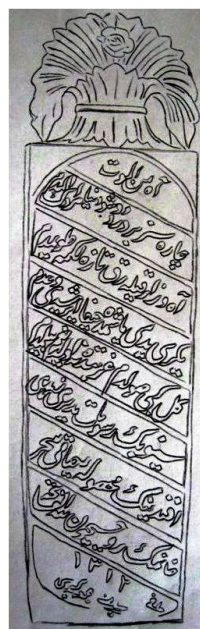
69a

70b

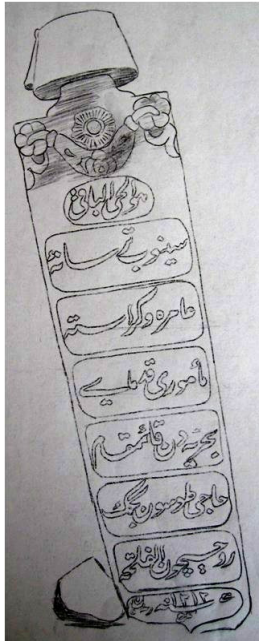
70a

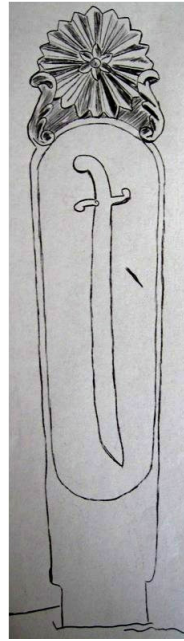
71b

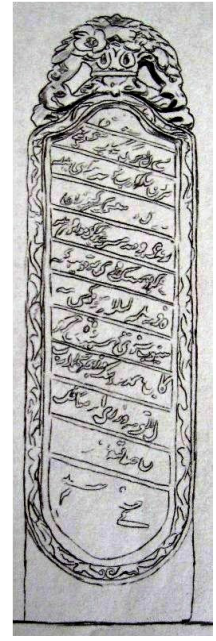
71a

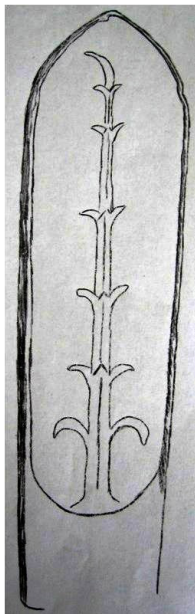
72b

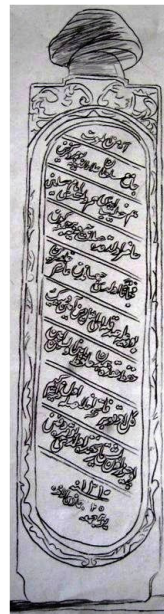
72a

73b

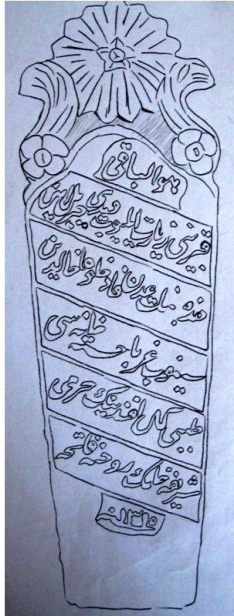
73a

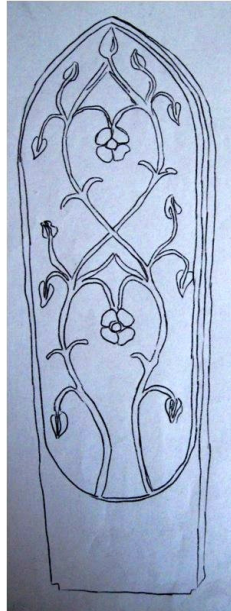
74b

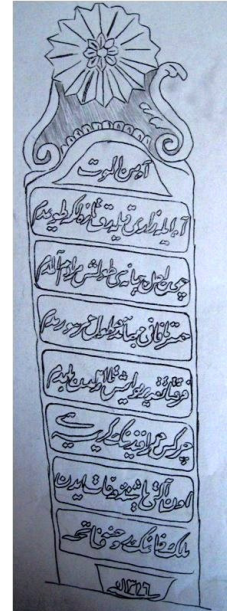
74a

75b

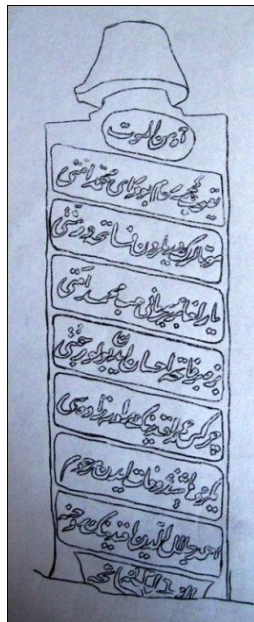
75a

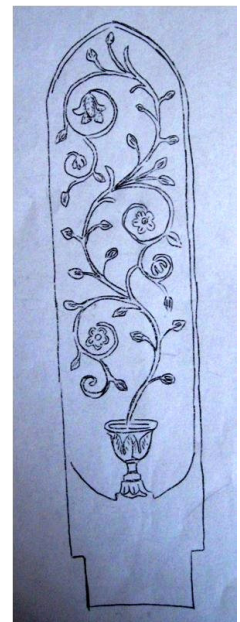
76b

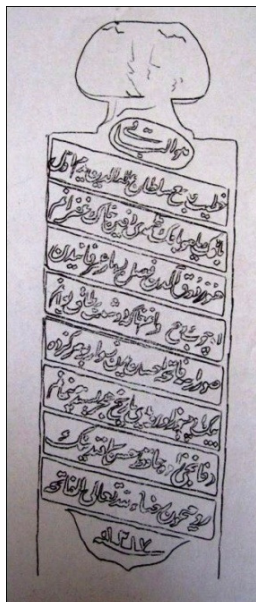
76a

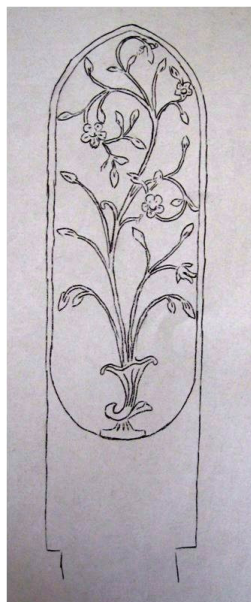
77b

77a

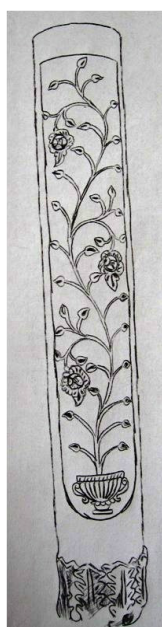
78b

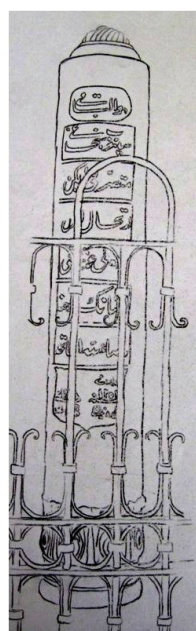
78a

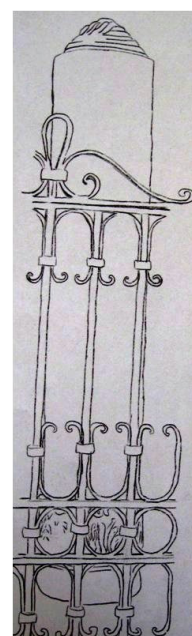
79b

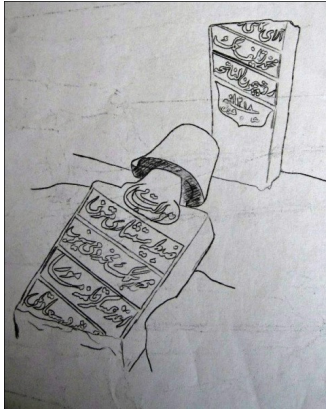
79a

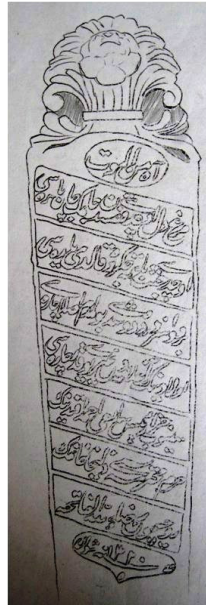
80b

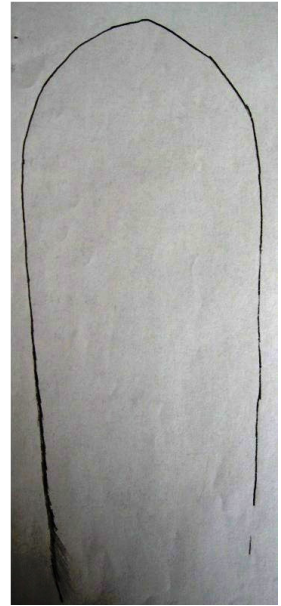
80a

81b

82b

82a

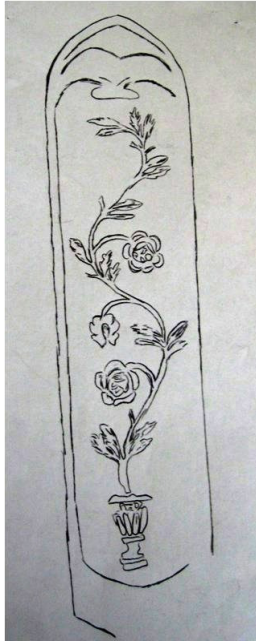
83b

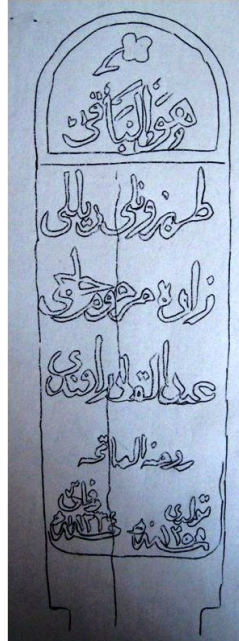
83a

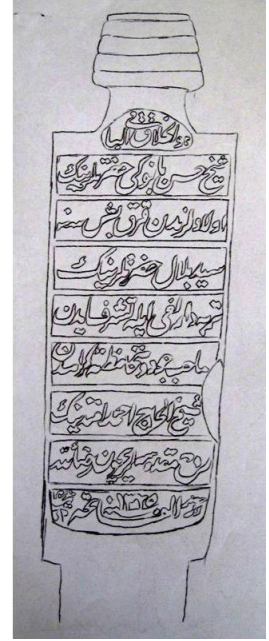
84b

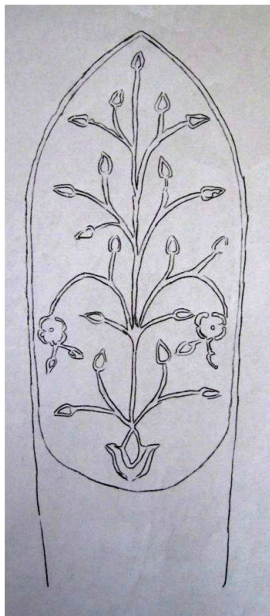
84a

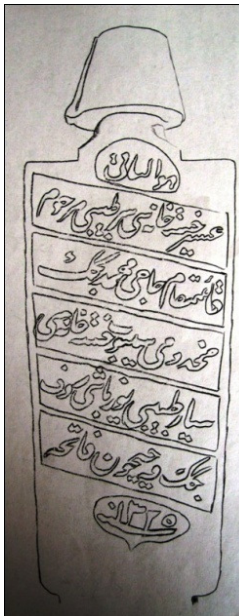
85b

86b

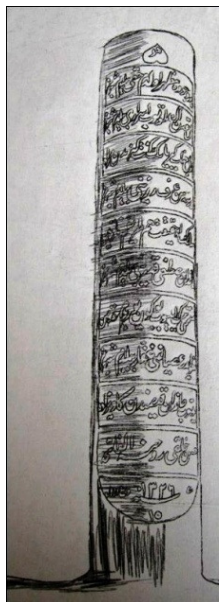
86a

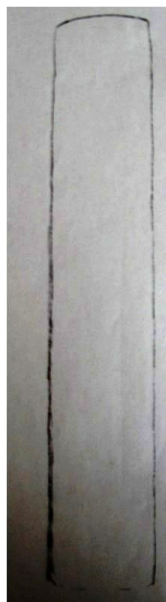
87b

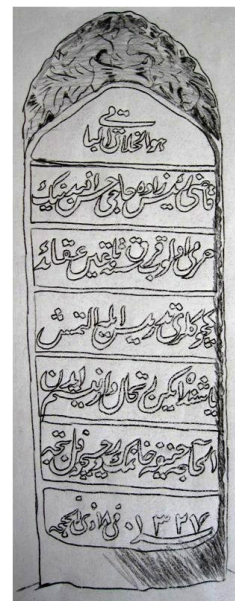
87a

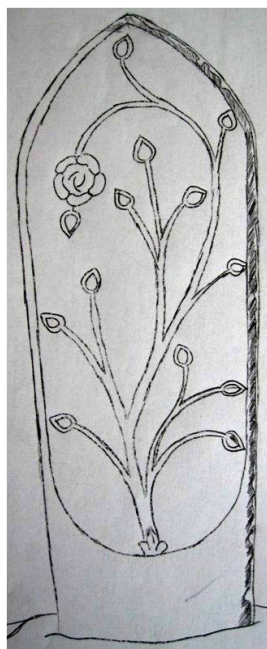
88b

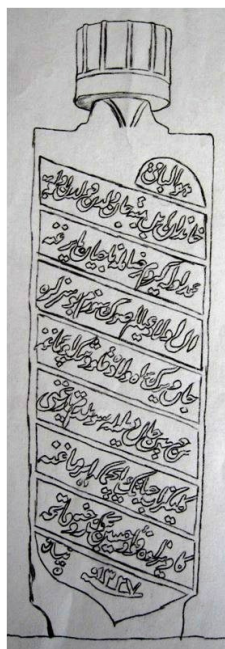
88a

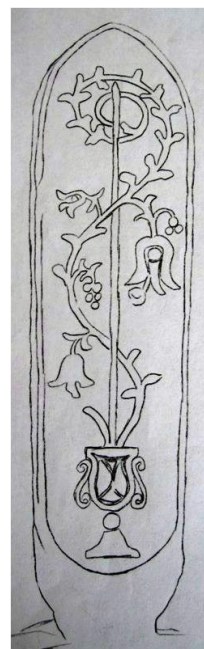
89b

89a

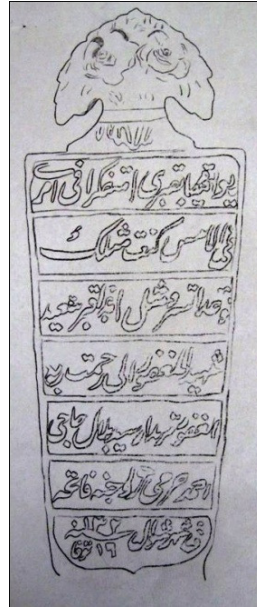
90b

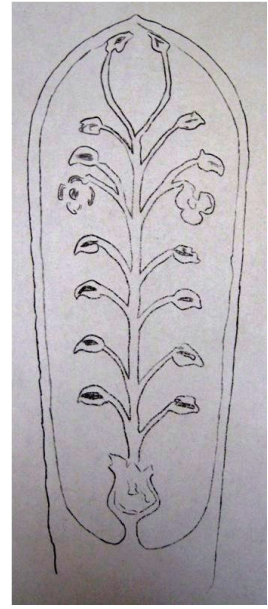
90a

91b

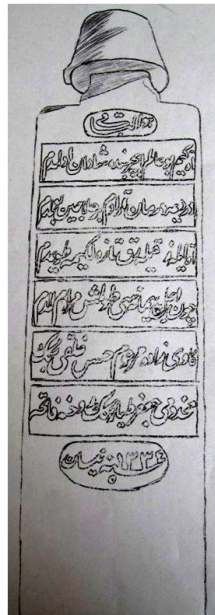
92b

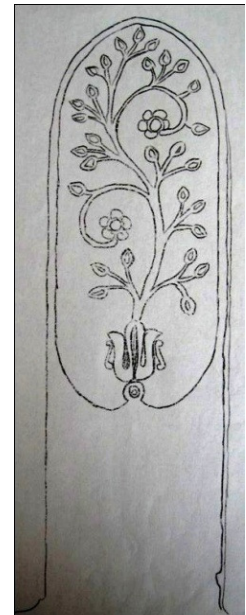
92a

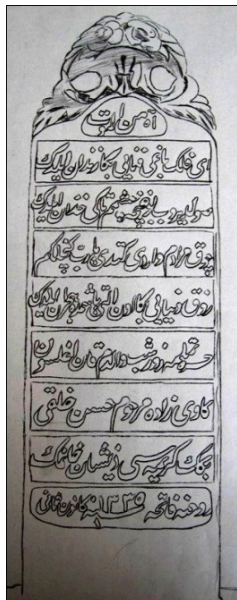
93b

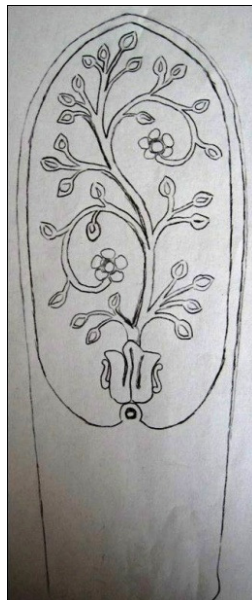
94b

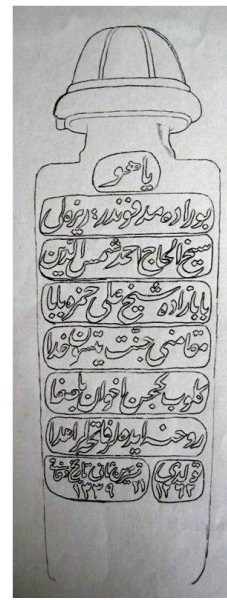
94a

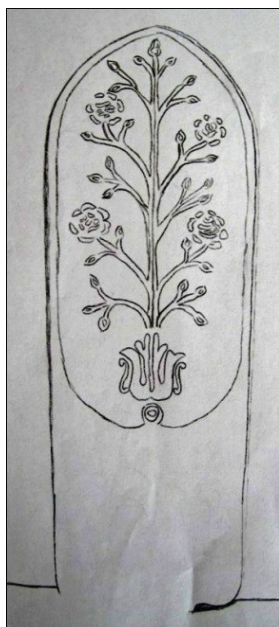
95b

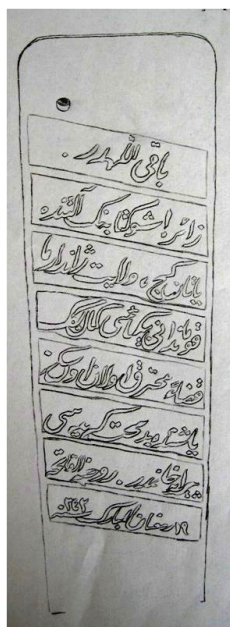
95a

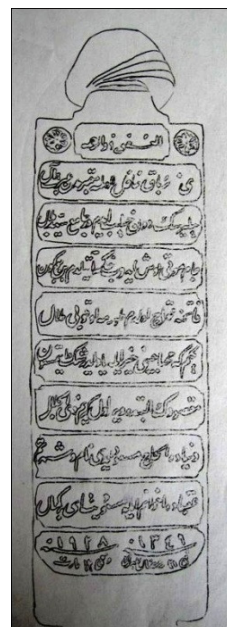
96b

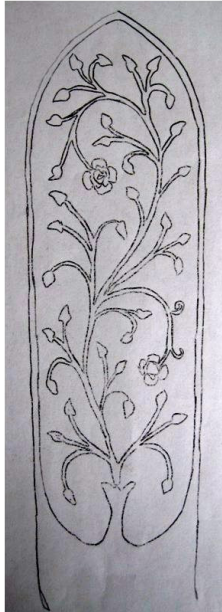
96a

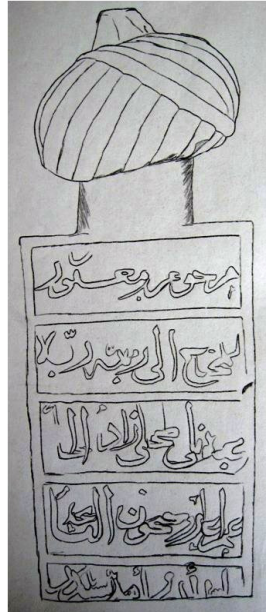
97b

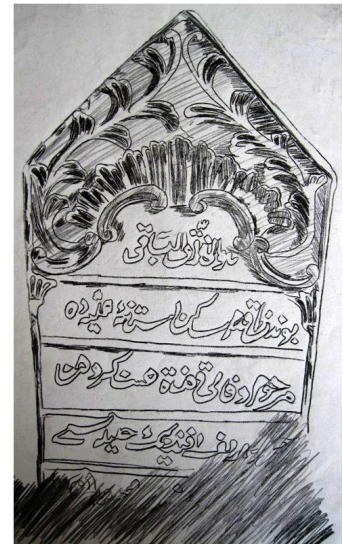
98b

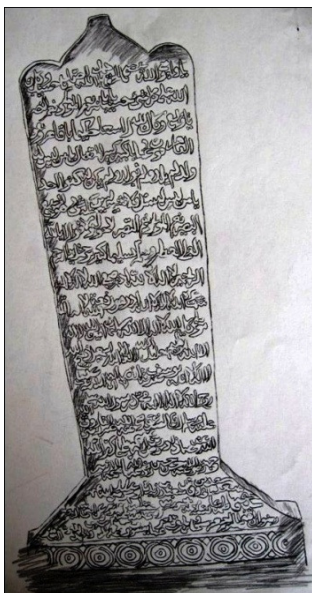
98a

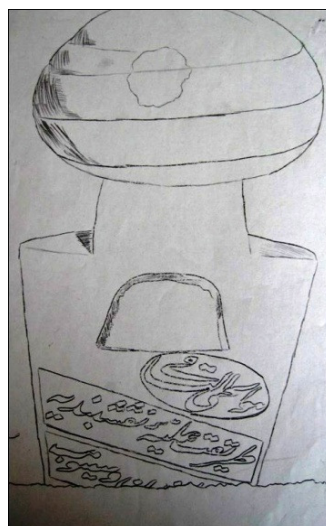
99b

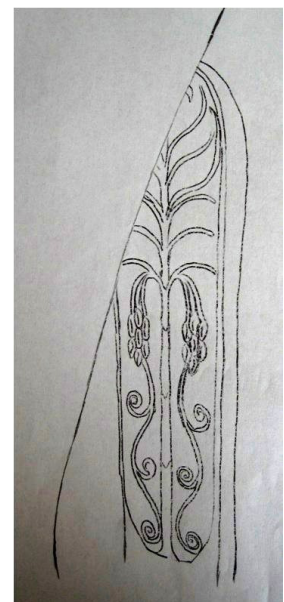
100b

101b

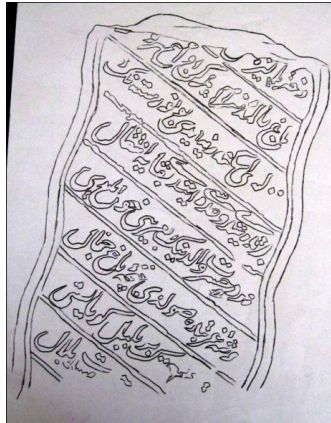
102b

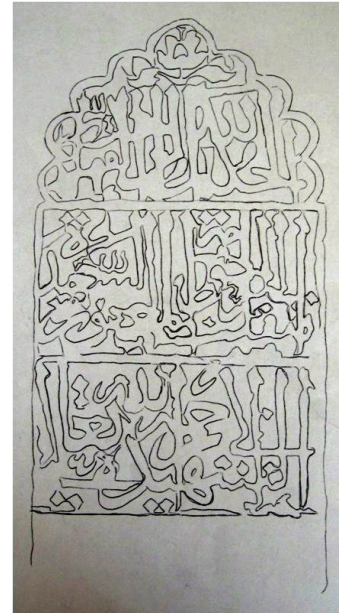
102a

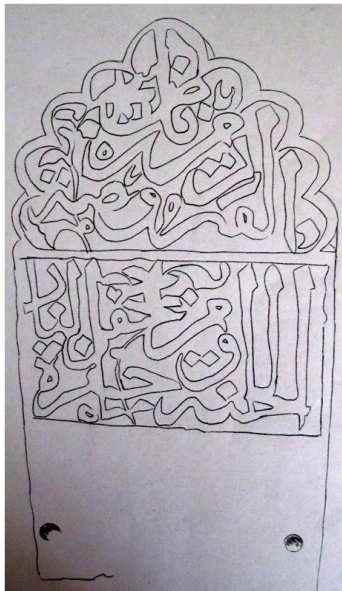
103b

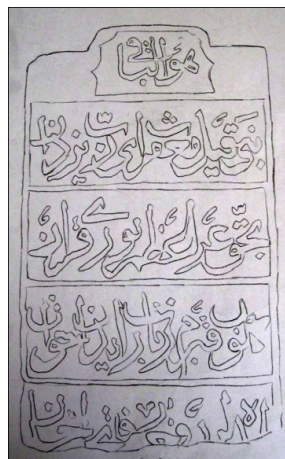
104b

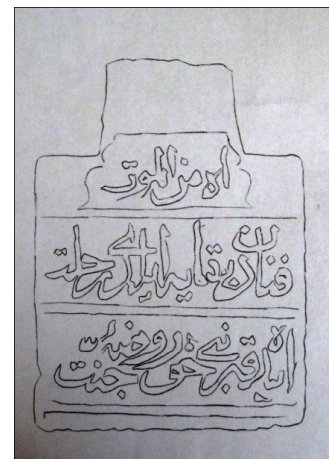
105b¹

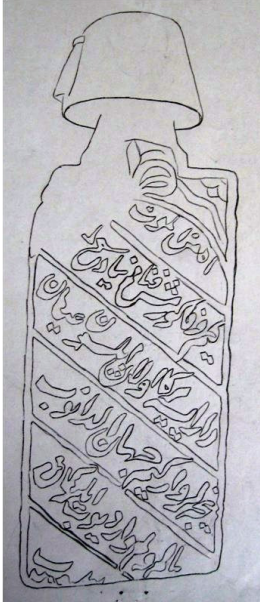
105b²

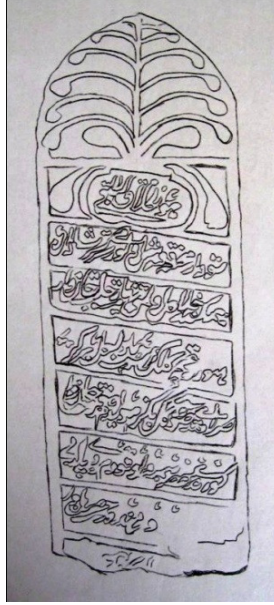
106b

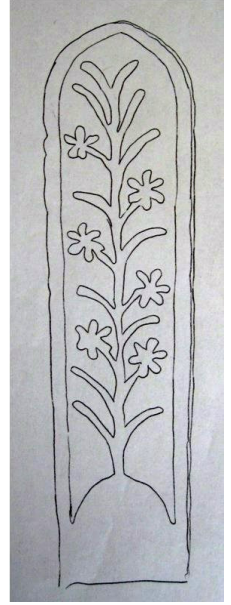
107b

108b

109b

109a

Çizimler: Fatma TÜRKER

EK-2: FOTOĞRAFLAR

Seyyid Bilal Türbesi Haziresinden Görünüm

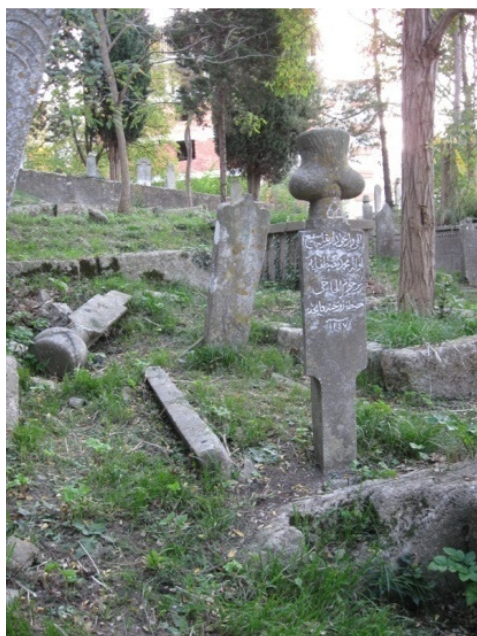
Seyyid Bilal Türbesi Haziresinden Görünüm

1b

2b

3b

4b

5b

5a

6b

7b

8b

9b

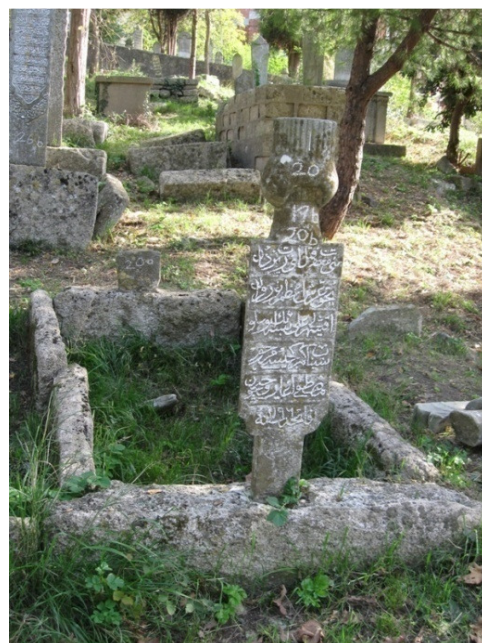
10b

11b

12b-a

13b

14b

15b

16b

17b

18b

19b

20b

21b

22b

23b

24b-a

25b-a

26b

27b

28b-a

29b-a

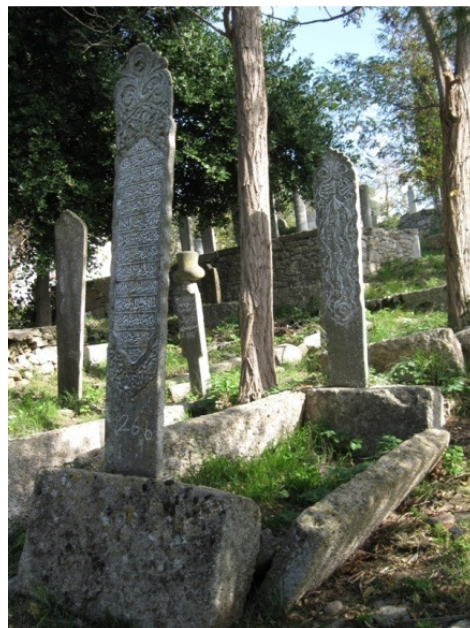
30b

31b

32b

33b-a

34b-a

35b-a

36b-a

37b-a

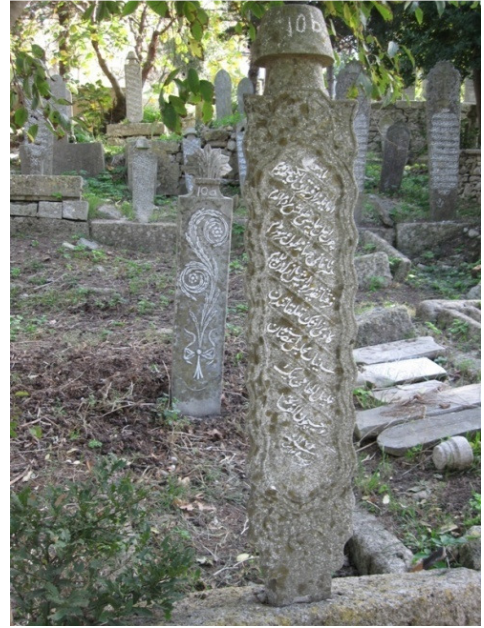
38b-a

39b-a

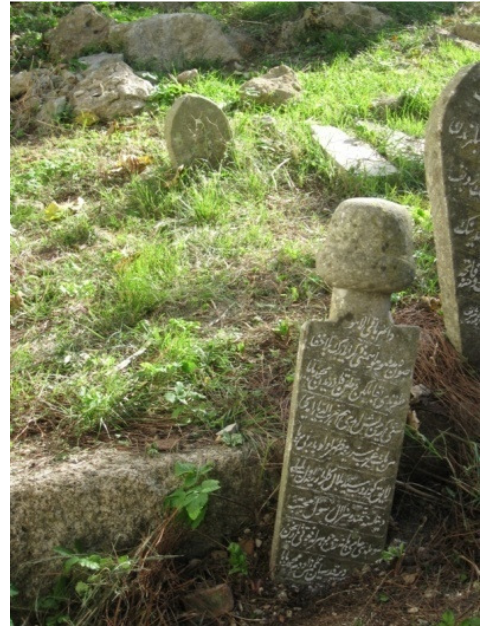
40b-a

41b-a

42b

43b

44b

44a

45b

46b

47b-a

48b

48a

49b

50b

50a

51b

52b

53b

54b-a

55b

56b

57b

58b

59b

60b

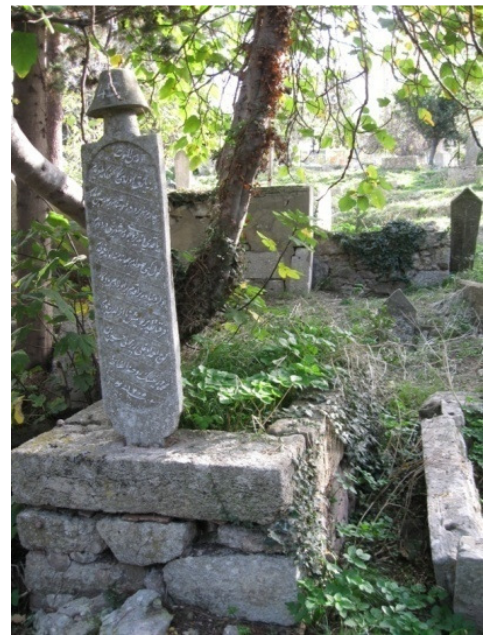
61b

62b-a

63b-a

64b

65b

65a

66b

66a

67b

68b

68a

69b-a

70b

70a

71b

71a

72b

72a

73b

73a

74b

74a

75b

75a

76b

76a

77b

77a

78b

78a

79b

79a

80b-a

81b

82b

83b

84b

84a

85b

86b

86a

87b

87a

88b

89b

89a

90b

90a

91b

92b

92a

93b

94b

94a

95b

95a

96b

96a

97b

98b

98a

99b

100b

101b

102b

102a

103b

104b

105b¹

105b²

106b

107b

108b

109b

109a

BİBLİYOGRAFYA

- AKAR, Azade, “Tezyini San’atlarımızda Vazo Motifleri”, **Vakıflar Dergisi**, Cilt: VIII, Ankara, 1969
- AKILLI, Hüseyin; “Edirne Osmanlı Mezarlıklarının Restorasyon ve Konservasyon Işığında Değerlendirilmesi”, **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, İstanbul, 1998
- ALPARSLAN, Ali; **Osmanlı Hat Sanatı Tarihi**, İstanbul, 1999
- Anonim, “Sinop” maddesi, **Yurt Ansiklopedisi**, Cilt: 9, İstanbul, 1982-83
- Anonim, **Sinop İl Yıllığı**, Ankara, 1973.
- ARSEVEN, E. Celal; “Baş Giyimi-Baş Giyeceği” maddesi, **Sanat Ansiklopedisi**, Cilt: I, İstanbul, 1983
- AYVAZOĞLU, Beşir; **Güller Kitabı**, İstanbul, 1999
- _____Beşir; “Lale” **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, c. 6, İstanbul, 1986
- BARIŞTA, H. Örcün; “Göynük Ak Şemsettin Türbesi Haziresi’ndeki Bitkisel Bezemeli Kadın Mezartaşları”, **VI. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazı Sonuçları ve Sanat Tarihi Sempozyumu**, 8-10 Nisan, Kayseri, 2002
- _____H. Örcün; “Osmanlı İmparatorluğu Dönemi, Türk Mezar Taşlarından Bazı Takı Tasvirleri”, **XIII. Türk Tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Bildiriler**, Ankara, 1999
- BAŞOĞLU, Bekir; **Sinop İli Tarihi**, Ankara, 1978
- BAYRAK, M. Orhan; “Sinop”, **Türkiye Tarihi Yerler Kılavuzu**, İstanbul, 1994
- BELLİ, Oktay; “Eski Çağ ve Orta Çağ’da Türklerde Kurgan Yapma Geleneği”, **Türkler**, Cilt: 3, Ankara, 2002
- _____Oktay; “Türklerde Taş Heykel ve Balballar”, **Türkler**, Cilt: 3, Ankara, 2002
- BORAN, Ali; **Baykan’daki Osmanlı Devri Eserleri**, Ankara, 2009
- BORAN, Ali; TÜFEKÇİOĞLU, Abdülhamit; ERDAL, Zekai; YILDIZ, İrfan; “Siirt Ve Çevresi 2003 Yılı Yüzey Araştırması Kozluk’taki Mezar Taşları”, **22. Araştırma Sonuçları Toplantısı**, C.I, Konya, 2004
- CAN, Yılmaz; “İslamın İlk Yıllarında Mezar Mezarlıklar ve İslam Şehri”, **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, İstanbul, 1998

ÇAL, Halit; “İstanbul Eyüp’teki Erkek Mezar Taşlarında Başlıklar”, **Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla III. Eyüp Sultan Sempozyumu (28-30 Mayıs 1999-İstanbul)** , İstanbul, 2000

ÇORUHLU, Tülin; “Eyüp Sultan ve Çevresindeki Hazirelerde Bulunan Mezar Taşlarında Kâse İçinde Meyve Tasvirleri”, **Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla II. Eyüp Sultan Sempozyumu Tebliğler**, İstanbul, 1998

ÇORUHLU, Yaşar; **Erken Türk Sanatının ABC’si**, İstanbul, 1998

_____ Yaşar; “Orta Asya’dan Anadolu’ya Lahit veya Taş Sandukalarda Görülen Hançer-Bıçak Tasvirlerinin Sembolizmi”, **Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla I. Eyüp Sultan Sempozyumu Tebliğler**, İstanbul, 1997

_____ Yaşar; **Türk İslam Sanatının ABC’si**, İstanbul, 1997

_____ Yaşar; **Türk Mitolojisinin Anahatları**, İstanbul, 2006

_____ Yaşar; “Eyüp ve Çevresindeki Mezartaşlarında Görülen Kâse İçinde Meyve Tasvirlerinin Sembolizmi”, **Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla II. Eyüp Sultan Sempozyumu Tebliğler**, İstanbul, 1998

ÇULPAN, Cevdet; **Serviler**, II, İstanbul, 1961

DAĞLIOĞLU, H.Turhan; “Mezar ve Mezar Örnekleri”, **Yeni Türk Mecmuası**, İstanbul, 1935

DANIK, Ertuğrul; **Koç ve At Şeklindeki Tunceli Mezar Taşları**, Ankara, 1990

DARKOT, Besim; “Sinop” maddesi, **İslam Ansiklopedisi**, Cilt: 10, İstanbul, 1980

DEMİR, Mustafa; “Anadolu’da Mezarlıkların İlk Türk Şehirleşmesindeki Rolü”, **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, İstanbul, 1998

DEMİRCİ, Mehmet; “Ölümdeki Hayat (Tasavvuf Düşüncesinde Ölüm)”, **Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi**, sayı: 4, Ankara, 2000

DEVELİOĞLU, Ferit; **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügât**, İstanbul, 2003

DİKBİYİK, T. Ruhengiz; Hat Ve Süsleme Sanatları Ve Mimari Üslup Bakımından Yahya Efendi Kabristanı Mezar Taşları, (M.Ü. , **Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**) , İstanbul, 2009

DOĞAN, İsmail; “Günümüz Türkiye’inde Mezar Taşlarının Dili”, **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, İstanbul, 1998

DOĞANAY, Aziz; “Sultan II. Murad’ın Vasiyetnası’nın Mezar Mimarimize Tesiri” **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, İstanbul, 1998

_____Aziz; “Eyüp Sultan Camii Civarındaki Bazı Mezarların Naturalist Üslupta Klasik Devir Süslemeleri”, **Tarih Kültürüne Sanatıyla II. Eyüp Sultan Sempozyumu Tebliğler** (8-10 Mayıs) , İstanbul, 1998

ELİTEZ, N. Gülgün; Türk Mezar Taşlarında Bitki Motifleri, (**Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**) , İstanbul, 1996

ELKER, Salahaddin; “Kitabelerde (Ebced) Hesabının Rolü”, **Vakıflar Dergisi**, Cilt: III, Ankara, 1956

ERGİN, Muharrem; **Osmanlıca Dersleri**, İstanbul, 2006

ERLELİ, H. Ş.; “Seyyid Bilâl”, **Evliyalar Ansiklopedisi**, c.6, Türkiye Gazetesi Yayınları, İstanbul, 1992

ERSOY, Ayla; “Eyüpteki Mezar Taşlarında Servi Ağacı Kültü”, **Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla V. Eyüp Sultan Sempozyumu Tebliğler**, İstanbul, 1998

EYİCE, Semavi; “Mezarlıklar ve Hazineleler”, **İslam Dünyasında Mezarlıklar Ve Defin Gelenekleri-Cimetieres Et Traditions Funeraires Dans Le Monde Islamique (28-30 Eylül 1991 / İstanbul)** , Cilt: I, Ankara, 1996

_____Semavi; “Tarihi Mezarlar ve Mezarlıklara Dair Notlar”, **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, İstanbul, 1998

GÜN, Recep; “Çarşamba Gökçeli Mezarlığı’ndaki Tarihi Mezar Taşları”, Samsun, 2009

_____Recep; “Samsun-Çarşamba Rıdvan Paşa Camii Haziresindeki Mezar Taşları I-II”, **Ondokuzmayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Samsun, 2006.

- GÜNDOĞAN, Bengü; “Kastamonu Ferhat Paşa Camisi Haziyesi Mezar Taşları” (**Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), Ankara, 2007
- GÜNDOĞDU, Hamza; “İkonografik Açıdan Türk Sanatında Rumi ve Palmetler” **Sanat Tarihinde İkonografik Araştırmaları, Güler İnala ARMAĞAN**, Ankara 1993
- HANOĞLU, Canan; Erzurum Merkez’de Cami Hazirlerinde Bulunan XVIII-XIX YY. Mezar Taşları (**A.Ü.S.B.E Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**) Erzurum, 2006
- HASEKİ, Metin; “**Plastik Açıdan Türk Mezar Taşları**”, İstanbul, 1976
- IŞIN, Ekrem; “Mezar Taşları”, **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, c.5, İstanbul, 1994
- İLTAR, Gazanfer; Giresun İli Sahil Şeridindeki Osmanlı Mezar Taşları, (**G.Ü., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**) , Ankara, 2005
- İslam Dünyasında Mezarlıklar ve Defin Gelenekleri-Cimetieres Et Traditions Funeraires Dans Le Monde Islamique (28-30 Eylül 1991/ İstanbul)** , Cilt: I-II, Ankara, 1996
- KARACA, Yusuf; “Sinop”, **Tarih Ansiklopedisi**, c. 8, Ankara, 2002
- KARAMAĞARALI, Beyhan; **Ahlat Mezar Taşları**, Ankara, 1992
- _____Beyhan; **İç içe Daire Motiflerinin Mahiyeti Hakkında Sanat Tarihinde İkonografik Araştırmalar**, Ankara, 1993
- _____Beyhan; “Kültür Tarihimiz Bakımından Mezar Taşlarının Önemi ve İkonografisi”, **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, İstanbul, 1998
- KARAMÜRSEL, Alım; “Türklerde Mezar Geleneği”, **Türkler**, Cilt: 3, Ankara, 2002
- KOCASAVAŞ, Yıldız; “Eski Türklerde Yas ve Ölü Gömme Adetleri”, **Türkler**, Cilt: 3, Ankara, 2002
- LAQUEUR, Hans-Peter, **Hüve’l Baki: İstanbul’da Osmanlı Mezarlıkları ve Mezar Taşları**, (Çev: Selahattin Dilidüzgün) , İstanbul, 1997
- MERCİL, Erdoğan; **Müslüman-Türk Devletleri Tarihi**, Ankara, 1993
- MUTLU, Mehmet; Siirt Mezar Taşları (**Y.Y.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**) , Van, 2006
- MUZIO, L. Ciro; “Erken Dönem Türklerinde Defin İşlemleri”, (Çev. Bülent Keneş) , **Türkler**, Cilt: 3, Ankara, 2002

- MÜLAYİM, Selçuk; **Anadolu Türk Mimarisinde Geometrik Süslemeleri**, Ankara, 1982
- NEFES, Eyüp; Samsun Yöresinde Bulunan Mezar Taşları, (**Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi**) , Samsun, 2002
- OĞUZ, Burhan; **Mezar Taşlarında Simgeleşen İnançlar**, İstanbul, 1983
- ÖZCAN, Ali Rıza; “Mezar Taşları Üzerindeki Sembolik İfadeler” **Kaybolan Medeniyetimiz, Hekimoğlu Ali Paşa Camii Hazinesi’ndeki Tarihi Mezar Taşları**, İstanbul 2000
- ÖZKARCI, Mehmet; “Sinop’ta Candaroğulları Beyliği Dönemi Sandukaları”, **Prof. Dr. Zafer BAYBURTOĞLU Armağanı: Sanat Yazıları**, Kayseri, 2001
- PAKALIN, Mehmet Zeki; **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimler Sözlüğü**, C. I-II-III, İstanbul, 1971
- PEKTAŞ, Kadir; **Bitlis Tarihi Mezarlıkları ve Mezartaşları**, Ankara, 2001
- SERİN, Muhittin; **Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar**, İstanbul, 1999
- SEVİN, E. Nilüfer; Çorum Şehri Mezar Taşları, (G.Ü.) , Sosyal Bilimler Enstitüsü, (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**) , Ankara, 2008
- SÖZEN, Kerim; Sinop Mimari Eserlerde Epigrafik Özellikler, (**Y.Y.Ü. , Ed. Fak. Sanat Tarihi Bölümü, Yayımlanmamış Lisans Tezi**) , Van, 2006
- SÖZEN, Metin-Uğur TANYELİ; **Sanat Kavram ve Terimler Sözlüğü**, İstanbul, 1996
- SUCSESSEUR, J. Maisonneuve; **Anatolia Moderna Yeni Anadolu III**, Paris, 1992
- ŞEKER, Mehmet; “Türk Mezar Bilimi Bir Disiplin Olarak Kurulmalı”, **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, İstanbul, 1998
- ŞENOL, Fazıl; “Sinop”, **Türkiye Turizm Coğrafyası (Yöresel Turizm Kaynaklarımız ve Dünya Harikaları)** , Ankara, 2008
- TANYU, Hikmet; **Türklerde Taşla İlgili İnançlar**, Ankara, 1968
- TOP, Mehmet; “Hakkâri’deki Osmanlı Mezar Taşları” **XIII. Türk Tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Bildiriler**, Ankara, 1999
- TUNCEL Gül; **Batı Anadolu Bölgesinde Cami Tasvirli Mezar Taşları**, Ankara, 1989
- TÜFEKÇİOĞLU, Abdülhamit; **Edincik’de Türk Devri Mimarisi ve Mezar Taşları**, Bursa, 2009
- _____Abdülhamit; **Erken Dönem Osmanlı Mimarisinde Yazı**, Ankara, 2002

_____Abdülhamit; “Türk-İslam Dönemi Türbe ve Mezar Taşı Kitabelerinde Tarih İbareleri”, **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, İstanbul, 1998

_____Abdülhamit; “Türk Mimarisinde Yazı”, **Türkler Ansiklopedisi**, C.VI, Ankara, 2002

TÜRKMENOĞLU, Hüseyin; **Mezar-Mezarlık ve Mezar Taşları Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi**, Ankara, 1989

TÜRKER, Fatma; Seyyid Bilâl Türbesi ve Haziresinden Mezar Taşları, (Y.Y.Ü. , Ed. **Fak. Sanat Tarihi Bölümü, Yayınlanmamış Lisans Tezi**) , Van, 2007

ULUÇAM, Abdüsselam; **Erciş Çelebibağ Eski Mezarlığı ve Mezar Taşları**, Ankara 2000

_____Abdüsselam; “Erciş-Çelebi Bağ’ındaki Mezar Çeşitleri”, **Van Gölü Çevresi Kültür Varlıkları Sempozyumu Bildirileri**, Van, 1996

_____Abdüsselam; “Erciş Çelebibağ Tarihi Mezarlığındaki Mezar Şahideleri Hakkında”, **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, İstanbul, 1998

UNAT, F. Reşit; **Hicri Tarihleri Miladi Tarihlere Çevirme Kılavuzu**, Ankara, 1974

ÜLKÜTAŞIR, M. Şakir; “Sinopta Selçukîler Zamanına Ait Tarihi Eserler”, **Türk Tarih Arkeologya ve Etnografya Dergisi**, sayı:5, MEB. , İstanbul, 1949

YAKIT, İsmail; **Türk-İslam Kültüründe Ebcad Hesabı ve Tarih Düşürme**, İstanbul, 1992

YENİ, Özgür; Sinop Arkeoloji Müzesi’nde Sergilenen Türk-İslam Dönemi Mezar Taşları, (S.Ü. , Sosyal Bilimler Enstitüsü, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**) , Konya, 2009

YILMAZ, Hande; Anadolu Hisarı Sultan II. Bayezid Han Mezarlığı Mezar Taşları (Pafta No: 54) , (S.Ü.) , Sosyal Bilimler Enstitüsü, (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**) , Sakarya, 2009

<http://193.255.138.2/takvim.asp>

<file://A:\SİNOP MEZAR TAŞLARI.htm>

